

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria d'Agricultura,
Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

PLA FORESTAL DE LES ILLES BALEARS

INFORME DE SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA

AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA PLA FORESTAL DE LES ILLES BALEARS

INFORME DE SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

1. INTRODUCCIÓ

La superfície forestal de les Illes Balears ocupa gairebé la meitat del seu territori (44,29%). Més de la meitat de les illes de Menorca (52,14%), Eivissa (52,32%) i Formentera (53,24%) estan ocupades per terrenys forestals. Encara que l'illa de Mallorca, en termes relatius l'ús forestal no assoleix el 50% del total del seu territori (41,32%), les 2/3 parts de la superfície forestal de les Balears es troben a l'illa major. A cada habitant de les Illes Balears li correspondrien prop de dos mil metres quadrats de superfície forestal.

Aquesta coberta forestal, integrada per boscos, garrigues i prats, es troba adaptada a les condicions ambientals que determina el medi físic que caracteritza a cada espai insular i a la mediterraneïtat del seu clima generant formacions vegetals de tipologia nítidament mediterrània. El forestal reuneix diversos escenaris que reflecteixen les seves característiques físiques, el seu component natural, el seu propi estat forestal, els riscos que li amenacen, fins i tot la seva multi funcionalitat que integra components ambientals, econòmiques i socials.

Les característiques biogeogràfiques pròpies de les Illes Balears, les variacions climàtiques, les diferències del relleu i del paisatge remodelat per l'home generen una considerable varietat d'hàbitats i ecotons, de formacions vegetals i de biòtops que procuren una rica diversitat de flora i fauna silvestres. Els espais forestals acullen gran part d'aquesta diversitat biològica.

A les Illes Balears hi estan representades una gran varietat d'hàbitats. La insularitat ha contribuït notablement al procés d'especialització de la fauna i flora silvestres. El llarg i pronunciat litoral marítim proporciona una franja espacial àmplia i singular on se succeeixen valuosos hàbitats costaners amb especials condicions ecològiques com penya-segats, sistemes dunars, salobrars, zones humides o illots -singularment nombrosos- en els quals l'evolució i l'especialització de les seves poblacions de flora i fauna ha

propiciat una deriva genètica generadora de nombrosos endemismes d'excepteional valor de conservació.

La irregularitat climàtica, la suavitat tèrmica i les limitacions hídriques caracteritzen una vegetació típicament mediterrània constituïda per una rica diversitat de comunitats vegetals que conforma la variabilitat dels hàbitats forestals i configura l'atractiu paisatge de les Illes. Aquests espais forestals són essencials com magatzems de biodiversitat i reserves del patrimoni natural de l'arxipèlag balear.

El Pla Forestal de les Illes Balears es concep com un pla estratègic director, la finalitat principal del qual és l'organització i planificació genèrica a curt, mitjà i llarg termini de la política forestal balear en tots els seus aspectes de conservació, protecció i gestió, proporcionant l'adequat marc normatiu, administratiu i pressupostari per al seu propi desenvolupament, i procurant la seva integració tant en la política agrària i el desenvolupament sostenible del medi rural, com en la política de protecció mediambiental i l'ordenació del territori, així com en altres polítiques sectorials implicades en els espais i recursos forestals de l'àmbit insular, especialment referent a indústria i energia, educació i turisme.

Es tracta d'un document tècnic administratiu les determinacions i disposicions del qual, sense perjudici del seu posterior desenvolupament normatiu, es consideren directores que generen un marc de recomanacions que han d'informar les iniciatives reguladores i la gestió forestal i que fins i tot sense tenir efectes jurídics determinants, sí constitueixen referència per a l'administració i per als particulars.

Com a part del procés d'avaluació ambiental d'aquest document estratègic, el febrer de 2014, es va elaborar pel Servei de Gestió Forestal i Protecció del sòl, el Document d'Inici de l'Avaluació Ambiental Estratègica del Pla Forestal de les Illes Balears, que es va remetre a l'òrgan ambiental, amb la finalitat que aquest pogués determinar mitjançant un Document de Referència l'amplitud, abast i nivell de detall del reglamentari Informe de Sostenibilitat Ambiental (ISA), els criteris ambientals estratègics, els objectius ambientals i els principis de sostenibilitat aplicables al Pla, a més de les modalitats d'informació, consulta i identificació de les administracions públiques afectades i públic interessat.

Posteriorment, l'11 de març de 2014, es realitza la reunió sobre evacuació de consulta de les administracions públiques afectades, segons el previst a l'article 88 de la Llei 11/2006 de 14 de setembre (BOIB nº133 de 21 de setembre de 2006) d'avaluacions d'impacte ambiental i avaluacions ambientals estratègiques a les Illes Balears, i en la qual participen entre altres,

representants de les diferents Conselleries, Consells Insulars i altres entitats interessades.

En data 18 de març de 2014, es va rebre en la Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic, el Document de Referència elaborat pels serveis tècnics de la Comissió Balear de Medi Ambient, junt amb l'acta de la referida reunió de consulta a les Administracions públiques afectades i els seus corresponents informes tècnic (3 de març de 2014) i jurídic (7 de març de 2014). En els següents apartats es desglossen de manera específica i detallada les pautes establertes en aquests Documents.

Tal com es desprèn dels referits informes tècnic i jurídic, i tal i com s'expressa al Document de Referència assenyalat, la valoració ambiental ja presentada al Document d'Inici avalua alguns dels punts requerits per al present Informe de Sostenibilitat Ambiental, pel que els esmentats continguts es reiteren i queden integrats en aquest document de conformitat amb el disposat a l'article 87 de la Llei 11/2006, de 14 de setembre, d'avaluacions d'impacte ambiental i d'avaluacions ambientals estratègiques a les Illes Balears, tal com en els apartats següents es concreta i s'exposa.

2.- OBJECTE

El present document, constitueix l'Informe de Sostenibilitat Ambiental, en el qual s'identifiquen, descriuen i avaluen de manera apropiada, les repercussions ambientals del Pla Forestal de les Illes Balears, i s'adapta el seu contingut a allò establert a l'article 87 de la Llei 11/2006 de 14 de setembre d'avaluacions d'impacte ambiental i avaluacions ambientals estratègiques a les Illes Balears, a les recomanacions que es recullen al Document de Referència establert pels serveis tècnics de la Comissió Balears, en data 11 de març de 2014.

Ja que el procés de planificació forestal per al període 2014-2035, ha de facilitar la més immediata possible aplicació de mesures de prevenció d'incendis forestals i la integració de les actuacions que proposi en el pròxim període de finançament comunitari (2014/2020) a través del Programa de Desenvolupament Rural que s'estableixi per a la CAIB, s'ha acordat per part del Ple de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears informe favorable per a l'aplicació de la tramitació d'urgència al procediment d'Avaluació Ambiental Estratègica del Pla Forestal de les Illes Balears.

3.- ÀMBIT

L'àmbit objecte del Pla es defineix segons les seves competències i funcions, pel sector d'activitat i el territori que afecta, per la qual cosa el seu àmbit competencial comprèn un àmbit funcional, sectorial i territorial.

Àmbit funcional objecte del pla: comprèn el conjunt de les competències en matèria forestal de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears al, en particular, les funcions atribuïdes en respecte a l'administració autonòmica competent, en aquest cas les que ostenta actualment la Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic (DGMNEACC), a través del seu Departament de Medi Natural, principalment mitjançant els Serveis de Gestió Forestal i de Sanitat Forestal, així com aquelles funcions que s'encomanen a l'empresa pública IBANAT (Institut Balear de la Natura) com mitjà instrumental propi de l'administració.

Els Serveis de Gestió Forestal i de Sanitat Forestal comparteixen algunes funcions i competències amb altres departaments administratius, tant dins de la mateixa Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori, així com amb altres conselleries i departaments autonòmics (agricultura, emergències, turisme, indústria). Tot això sense perjudici de les competències transferides en matèria de caça, ordenació territorial o agricultura als Consells Insulars.

En qualsevol cas, la política forestal en sentit ampli no és qüestió exclusiva de l'esmentada administració competent en matèria forestal, sinó que està relacionada directament amb la política sobre medi ambient, la política agrària i de desenvolupament rural, així com indirectament amb altres polítiques sectorials, principalment les relatives a la indústria i energia, l'educació i el turisme, entre altres implicades. Àmbit sectorial objecte del pla: en sentit estricte, a més de les administracions, institucions i polítiques que ostenten responsabilitats en l'àmbit forestal, el Pla va dirigit al sector forestal de les Illes Balears, entès com el conjunt d'agents socioeconòmics del sector primari (propietaris, gestors, usuaris, empreses i indústries forestals) que exerceixen la seva activitat econòmica relacionada amb la forest i els recursos forestals.

Àmbit territorial objecte del pla: correspon a les superfícies amb ús forestal de les Illes Balears, constituïdes per aquells terrenys rústics que compleixen la condició legal de forest, de conformitat amb la normativa forestal aplicable (Llei 43/2003 modificada per la Llei 10/2006 de forests), que són aquells terrenys en el qual vegeten espècies forestals arbòries, arbustives, de matollar o herbàcies, sigui espontàniament o procedents de sembra o plantació, que

compleixin o puguin complir funcions ambientals, protectores, productores, culturals, paisatgístiques o recreatives.

Segons l'últim inventari oficial realitzat a les Illes Balears, el 4t Inventari Forestal Nacional, (IFN4) la superfície forestal actual de l'arxipèlag ocupa més de 220.000 hectàrees que suposen a prop de la meitat (44,3%, 2/5 parts) del seu territori, la gran majoria (93%) de propietat privada.

4.- L'AVALUACIÓ AMBIENTAL ESTRATÈGICA (AAE)

A l'efecte de completar les Avaluacions d'Impacte Ambiental (AIA), regulades inicialment per la Directiva 85/337/CEE, de 27 de juny de 1985, sobre els efectes que, projectes tant públics com privats, poden exercir sobre el medi ambient, es va considerar precís regular, per al conjunt dels països membres de la Unió Europea, la valoració anticipada de Plans i Programes amb incidència ambiental, per a la qual cosa es va establir la Directiva 2001/42/CE, de 27 de juny de 2001, comunament coneguda com la directiva sobre Avaluació Ambiental Estratègica (AAE), la transposició del qual a l'Estat Espanyol, es va realitzar a través de la Llei 9/2006, de 28 d'abril, sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient (BOE nº102, de 29 d'abril de 2006).

El principal propòsit de l'AAE, és convertir-se en un instrument d'anàlisi i presa de decisió en les fases inicials de tot procés de planificació que s'utilitzi com a marc de referència futura per a un conjunt de projectes que individualment o conjuntament puguin comportar impactes ambientals de consideració a una escala major. Amb aquest objectiu, les AAE, es converteixen en l'avaluació de plans i programes, oferint un esquema que estructura i incorpora les consideracions ambientals en el disseny d'aquests últims, facilitant la decisió estratègica de la seva implantació, en un marc de desenvolupament sostenible i integrant el medi ambient a les polítiques sectorials.

Per això, l'AAE suposa estendre i anticipar l'avaluació ambiental a etapes de la planificació més generals i anteriors a la de redacció de projectes, introduint els criteris de sostenibilitat en el procés de planificació i de presa de decisions estratègiques.

A més l'AAE, és un procés d'avaluació ambiental que s'ha d'efectuar en paral·lel a la pròpia elaboració del pla, de forma interactiva al llarg de tot el seu procés de desenvolupament i presa de decisions.

4.1. Regulació de les AAE a les Illes Balears

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears, pionera en la implantació de normatives de protecció mediambiental, va elaborar el Decret 4/1986, de 23 de gener, d'Implantació i Regulació dels Estudis d'Avaluació d'Impacte Ambiental, previ a la transposició a l'estat espanyol de la Directiva 85/337/CEE, de 27 de juny de 1985, sobre els efectes que, projectes tant públics com privats, poguessin exercir sobre el medi ambient.

El compliment de l'esmentat Decret, es va convertir al principal instrument de vigilància i preservació de l'entorn natural, creant una pràctica d'interrelació positiva entre els objectius dels projectes i la seva viabilitat d'execució en un marc de respecte a l'entorn, com a garantia de futur de l'obra o activitat projectada.

Les Illes Balears compten amb la Llei d'impacte ambiental que deroga el Decret 4/1986, de 23 de gener, mitjançant la Llei 11/2006 de 14 de Setembre (BOIB nº133 de 21 de setembre de 2006). En ella, a més de les avaluacions d'impacte ambiental, es regulen les avaluacions ambientals estratègiques de plans i programes, i estableix al seu article 16 quins tipus de Plans i Programes es troben subjectes a aquest procés:

Article 16 Plans i programes subjectes

1. Els plans i programes subjectes a avaluació ambiental estratègica són, amb caràcter general, els plans i programes, així com les seves modificacions i revisions, que puguin afectar significativament el medi ambient i que compleixin els dos requisits següents:

- a) Que els elabori o aprovi una administració pública.
- b) Que la seva elaboració i aprovació es vengui exigides per una disposició legal o reglamentària o per acord del Consell de Govern.

L'avaluació ambiental de plans i programes cofinançats per la Comunitat Europea es realitzarà d'acord amb el previst en la normativa comunitària d'aplicació.

2. Als efectes previstos en l'apartat anterior, s'entendrà que tenen efectes significatius sobre el medi ambient aquells plans i programes inclosos a l'annex III d'aquesta llei, sense perjudici de l'article següent.

No obstant això, a nivell nacional, el passat 11 de desembre de 2013, va ser publicada la Llei 21/2013 de 9 de desembre, d'avaluació ambiental que reuneix en un únic text el règim jurídic de l'avaluació de plans, programes i projectes, i estableix un conjunt de disposicions comunes que aproximem i faciliten l'aplicació d'ambdues regulacions.

El capítol I del títol II d'aquest nou text legal, conté les disposicions relatives a l'avaluació ambiental estratègica, regulant els procediments ordinari i simplificat i, algunes qüestions de la Llei 9/2006, de 28 d'abril, que havien resultat de difícil interpretació.

Aquest capítol I es divideix en dues seccions dedicades, respectivament, a l'avaluació ambiental estratègica ordinària i simplificada.

A la secció 1a s'ha tractat de sistematitzar el procediment ordinari, seguint un ordre cronològic que faciliti als promotors l'aplicació d'aquesta llei.

Així mateix, s'ha tractat d'assimilar la terminologia de l'avaluació ambiental estratègica amb l'empleada en l'avaluació d'impacte ambiental, més antiga i ja consolidada en la nostra ordenació jurídica.

D'aquesta manera, l'informe de sostenibilitat ambiental que regulava la Llei 9/2006, de 28 d'abril, es passa ara a denominar estudi ambiental estratègic, mentre que la memòria ambiental passa a ser, en virtut d'aquesta llei, la declaració ambiental estratègica, a semblança, respectivament, de l'estudi d'impacte ambiental i la declaració d'impacte ambiental.

Les consultes a les administracions afectades resulten fonamentals per a la determinació de l'abast i contingut que ha de tenir l'estudi ambiental estratègic i per aquest motiu es conformen amb caràcter obligatori en la directiva comunitària d'avaluació ambiental de plans i programes, i com no pot ser d'una altra manera, en la pròpia llei. Per aconseguir una correcta integració dels aspectes ambientals en la planificació, la norma ordena que les successives versions d'un pla o programa –esborrany, versió inicial i proposta final- incorporin el contingut del document ambiental previ corresponent - document inicial estratègic, estudi ambiental estratègic i declaració ambiental estratègica.

El procediment ordinari d'avaluació ambiental estratègica finalitza amb la declaració ambiental estratègica, pronunciament de l'òrgan ambiental que, com ja s'ha apuntat, té la naturalesa jurídica d'un informe preceptiu i determinant, no serà objecte de recurs i haurà de publicar-se al «Butlletí Oficial de l'Estat» o diari oficial corresponent, sense perjudici de la seva publicació a la seu electrònica de l'òrgan ambiental.

Conclou aquesta secció amb la regulació, *ex novo* i en paral·lel amb la que s'estableix per a l'avaluació d'impacte ambiental, de la vigència de la declaració ambiental estratègica i del procediment per a la modificació de la mateixa, i amb la resolució de discrepàncies, que s'atribueix, en l'àmbit de l'Administració General de l'Estat al Consell de Ministres, i en l'àmbit de les comunitats autònomes al Consell de Govern o a l'òrgan que elles determinin.

La secció 2.ª regula el procediment simplificat d'avaluació ambiental estratègica, que inclou com a novetat la prèvia admissió a tràmit, continua amb les consultes a les administracions afectades i conclou amb un informe ambiental estratègic, que pot determinar bé que el pla o programa té efectes significatius sobre el medi ambient, i per tant ha de sotmetre's a una avaluació estratègica ordinària, o bé que el pla o programa no té efectes significatius sobre el medi ambient i, per tant, es pot adoptar o aprovar en els termes que el propi informe estableixi.

Per al cas que a l'informe ambiental estratègic s'hagi conclòs que és precís realitzar una avaluació ambiental estratègica ordinària, es regula expressament i per primera vegada que es conservaran les actuacions realitzades en el procediment simplificat.

L'assenyalada Llei 21/2013 estableix al seu article :

Article 6. Àmbit d'aplicació de l'avaluació ambiental estratègica.

1. Seran objecte d'una avaluació ambiental estratègica ordinària els plans i programes, així com les seves modificacions, que s'adoptin o aprovin per una Administració pública i l'elaboració del qual i aprovació vengui exigida per una disposició legal o reglamentària o per acord del Consell de Ministres o del Consell de Govern d'una comunitat autònoma, quan:

a) Estableixin el marc per a la futura autorització de projectes legalment sotmesos a avaluació d'impacte ambiental i es refereixin a l'agricultura, ramaderia, silvicultura, aquicultura, pesca, energia, mineria, indústria, transport, gestió de residus, gestió de recursos hídrics, ocupació del domini públic marítim terrestre, utilització del marí, telecomunicacions, turisme, ordenació del territori urbà i rural, o de l'ús del sòl; o bé,

b) Requereixin una avaluació per afectar a espais Xarxa Natura 2000 en els termes previstos en la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat.

c) Els compresos en l'apartat 2 quan així ho decideixi cas per cas l'òrgan ambiental a l'informe ambiental estratègic d'acord amb els criteris de l'annex V.

d) Els plans i programes inclosos en l'apartat 2, quan així ho determini l'òrgan ambiental, a sol·licitud del promotor.

2. Seran objecte d'una avaluació ambiental estratègica simplificada:

a) Les modificacions menors dels plans i programes esmentats en l'apartat anterior.

b) Els plans i programes esmentats en l'apartat anterior que estableixin l'ús, a nivell municipal, de zones de reduïda extensió.

- c) Els plans i programes que, establint un marc per a l'autorització en el futur de projectes, no compleixin els altres requisits esmentats en l'apartat anterior.

4.2. Fases del procés d'AAE (segons la Llei 11/2006 de 14 de setembre)

El procés d'AAE, en cas que l'òrgan ambiental estimi que s'hagi d'acompanyar a la tramitació i aprovació del Pla Forestal de les Illes Balears, ha de comptar amb tota una sèrie de documents que avaluen en cada moment la situació en la qual es troba el Pla, i permet en cada fase, integrar a la norma final els aspectes ambientals necessaris per assegurar el seu desenvolupament sostenible.

Les fases més importants a l'hora de tramitar l'Avaluació Ambiental Estratègica són:

- Inici del tràmit - Document Inicial del Pla

Responsable: Òrgan promotor.

Dirigit a: Òrgan ambiental (Conselleria de Medi Ambient de les Illes Balears)

Contingut: Junt amb el document d'Avenç del Pla o Programa, l'òrgan promotor presenta a l'òrgan ambiental la documentació necessària perquè aquest pugui determinar, l'amplitud, nivell de detall i grau d'especificació de l'Informe de Sostenibilitat Ambiental, comunicant així, l'inici de la planificació i exposant els paràmetres bàsics del pla:

- a) Objectius de la planificació.
- b) Abast i contingut de la planificació, de les propostes i de les seves alternatives.
- c) Desenvolupament previsible del pla o programa.
- d) Efectes ambientals previsibles.
- e) Efectes previsibles sobre els elements estratègics del territori, sobre la planificació sectorial implicada, sobre la planificació territorial i sobre les normes aplicables.

- Amplitud i nivell de detall de l'Informe de Sostenibilitat Ambiental

Responsable: Òrgan ambiental.

L'òrgan ambiental, en vista de la documentació rebuda:

- a) Identificarà les Administracions públiques afectades i el públic interessat als quals s'ha de consultar.

- b) Elaborarà un document de referència amb els criteris ambientals estratègics i indicadors dels objectius ambientals i principis de sostenibilitat aplicables en cada cas i determinarà el contingut, amb l'amplitud i el nivell de detall necessaris, de la informació que s'ha de tenir en compte a l'informe de sostenibilitat ambiental.
- c) Definirà les modalitats d'informació i consulta.

- Informe de Sostenibilitat Ambiental (ISA)

Responsable: Òrgan promotor.

A l'Informe de Sostenibilitat Ambiental (que serà part integrant del pla o programa), l'òrgan promotor ha d'identificar, descriure i avaluar els probables efectes significatius sobre el medi ambient que puguin derivar-se de l'aplicació del pla o programa, així com unes alternatives raonables, tècnicament i ambientalment viables, inclosa entre altres l'alternativa zero, que tinguin en compte els objectius i l'àmbit territorial d'aplicació del pla o programa. A aquests efectes, s'entendrà per alternativa zero la no realització de l'esmentat pla o programa.

D'acord amb l'article 87 de la Llei 11/2006 de 14 de Setembre (BOIB nº133 de 21 de Setembre de 2006) l'ISA ha de contenir, com a mínim la següent informació:

- a) Un esquema suficient del contingut, dels objectius principals del pla o programa i les relacions amb altres plans o programes pertinents.
- b) Els aspectes rellevants de la situació actual del medi ambient i la seva probable evolució en cas de no aplicació del pla o programa.
- c) Les característiques mediambientals de les zones que puguin veure's afectades de manera significativa.
- d) Qualsevol problema ambiental existent que sigui important per al pla o programa, inclòs, en concret, el problema relacionat amb qualsevol zona de particular importància mediambiental especial, com les designades de conformitat amb les directives 79/409/CEE i 92/43/CEE.
- e) Els objectius de protecció ambiental fixats en els àmbits internacional, comunitari o nacional que guardin relació amb el pla o programa i la manera que aquests objectius i qualsevol aspecte ambiental s'han tingut en compte durant la seva elaboració.
- f) Els probables efectes significatius en el medi ambient, inclosos aspectes com la biodiversitat, la població, la salut humana, la fauna, la flora, la terra, l'aigua, l'aire, els factors climàtics, els béns materials, el patrimoni cultural - inclòs el patrimoni arquitectònic i arqueològic -, el paisatge i la interrelació entre aquests elements. Aquests efectes hauran de comprendre els efectes secundaris, acumulatius, sinèrgics a curt, mitjà i llarg termini, permanents i temporals, positius i negatius.

- g) Les mesures previstes per prevenir, reduir i, en la mesura possible, compensar qualsevol efecte negatiu en el medi ambient de l'aplicació del pla o programa.
- h) Una exposició de les principals alternatives estudiades i un resum dels motius de la selecció de les alternatives considerades, així com una descripció de la manera en la qual es va realitzar l'avaluació, incloses les dificultats que s'hagin pogut trobar a l'hora de recollir la informació requerida (per exemple, deficiències tècniques o falta de coneixements i experiència). La selecció de les alternatives, en cas de propostes tecnològiques, inclourà un resum de l'estat de l'art de cada una i justificarà els motius de l'elecció respecte a les millors tècniques disponibles en cada cas.
- i) Un informe sobre la viabilitat econòmica de les alternatives i de les mesures dirigides a prevenir, reduir, pal·liar o compensar els efectes negatius del pla o programa.
- j) Una descripció de les mesures previstes per a la supervisió de conformitat amb l'article 93 d'aquesta llei.
- k) Un resum de caràcter no tècnic de la informació facilitada en virtut dels apartats anteriors.

A més, l'ISA haurà d'anar acompanyat d'un annex específic que contingui un estudi d'incidència paisatgística, segons estableix la disposició addicional setzena, de la Llei 25/2006 de 27 de desembre, de mesures tributàries i administratives de les Illes Balears.

- Consulta de la versió preliminar del pla i de l'ISA

Responsable: Òrgan promotor.

L'òrgan promotor ha de posar a disposició del públic i les Administracions públiques afectades durant un termini mínim de 45 dies, el projecte de pla o programa i l'informe de sostenibilitat ambiental, per examinar-lo i formular observacions.

En el cas concret del Pla Hidrològic i com a procés d'interrelació entre els diferents documents, l'ISA haurà d'estar en exposició pública un termini mínim de 6 mesos.

- Memòria Ambiental

Finalitzada la fase de consultes, s'elaborarà una Memòria Ambiental, per tal de valorar la integració dels aspectes ambientals en la proposta de pla o programa, en la qual s'analitzaran el procés d'avaluació, l'informe de sostenibilitat ambiental i la seva qualitat; s'avaluarà el resultat de les consultes realitzades i com s'han pres en consideració, i s'analitzarà la previsió dels impactes significatius en l'aplicació del pla o programa.

La Memòria Ambiental contindrà les determinacions finals que s'hagin d'incorporar a la proposta del pla o programa. És preceptiva i es tindrà en compte en el pla o programa abans de la seva aprovació definitiva.

L'òrgan promotor remet la Memòria Ambiental a l'òrgan ambiental perquè manifesti la seva conformitat o disconformitat.

- Fase presa de decisió

En l'elaboració de la proposta de pla o programa, i abans de la seva aprovació, l'òrgan promotor elaborarà la proposta de pla o programa prenent en consideració l'informe de sostenibilitat ambiental, les al·legacions formulades en les consultes, la memòria ambiental i l'acord de l'òrgan ambiental sobre la mateixa.

- Publicitat del pla aprovat

Responsable: Òrgan promotor.

Una vegada aprovat el corresponent pla o programa, l'òrgan promotor posarà a disposició de l'òrgan ambiental, de les Administracions públiques afectades, del públic la següent documentació:

- a) El pla o programa aprovat.
- b) Una declaració que indiqui la integració dels aspectes ambientals, la consideració de l'informe de sostenibilitat ambiental, els resultats de les consultes, la memòria ambiental i l'acord de l'òrgan ambiental sobre la mateixa, així com les discrepàncies que hagin pogut sorgir en el procés i les raons de l'elecció de l'alternativa recollida en el pla o programa aprovat, en relació amb les diferents alternatives considerades.
- c) Les mesures adoptades per al seguiment dels efectes en el medi ambient de l'aplicació del pla o programa.

- Fase execució i seguiment ambiental

Responsable: Òrgan promotor.

Haurà de realitzar, amb la participació de l'òrgan ambiental, un seguiment dels efectes en el medi ambient de l'aplicació o execució dels plans i programes, per identificar amb promptitud els efectes adversos no previstos i permetre dur a terme les mesures adequades per evitar-los.

4.3.- La dimensió ambiental inherent al Pla Forestal de les Illes Balears

Al component tècnic-administratiu del procés participatiu intern, i l'àmplia perspectiva social que proporcionen el procés de participació dels agents socials implicats i la prospecció realitzada de l'opinió pública, s'ha afegit una profunda dimensió ambiental consubstancial al Pla Forestal de les Illes Balears que prioritza i integra les precises consideracions, continguts, objectius i efectes ambientals. D'aquesta manera, el Pla Forestal de les Illes Balears s'ha concebut amb un component ambiental inherent a tots els espais i recursos forestals, a fi de garantir la seva conservació i ús sostenible.

En aquest sentit, conforme a la metodologia prevista, s'ha desenvolupat en les successives fases de treball el procés d'anàlisi i diagnòstic a què han estat integrats quants factors i variables ambientals del físic, biòtic i socioeconòmic incideixen en la conservació i protecció de les espècies i hàbitats naturals que conformen els diferents ecosistemes forestals, entesos nuclis de preservació de diversitat biològica i components bàsics del patrimoni natural balear.

Tenint en compte les seves característiques ambientals intrínseques, el Pla Forestal de les Illes Balears contempla objectius ecològics, socials i econòmics sota el principi universal de sostenibilitat i els criteris de multifuncionalitat, participació i coordinació intersectorial, amb especial consideració a la conservació de la diversitat biològica dels ecosistemes forestals (biodiversitat forestal) que implica adoptar objectius de conservació en tots els espais forestals mitjançant un enfocament ecosistèmic per a la gestió d'hàbitats forestals, sobretot en les àrees forestals protegides que suposen la meitat de la superfície forestal de les Balears.

Les previsions del Pla per configurar una política forestal balear d'acord amb les demandes i exigències actuals, dissenyen un model propi de bona governació forestal que garanteix el desenvolupament de directrius i criteris d'ordenació i gestió sostenible dels espais i recursos forestals de les Illes Balears. Per a això contempla objectius ambientals propis en tots els seus eixos d'intervenció previstos, especialment per millorar la qualitat ambiental i la biodiversitat dels ecosistemes forestals i garantir la seva seguretat davant riscos ambientals, tant hidrològics (erosions i inundacions) com d'incendis, malalties i plagues forestals, o altres activitats sectorials incidents (infraestructures, urbanisme, turisme,...).

Donada la finalitat i compromís de sostenibilitat ambiental i bona governació del Pla Forestal de les Illes Balears, és evident que els seus objectius prioritaris pretenen garantir que els seus efectes ambientals previsibles siguin sempre positius, des de la seva àmplia perspectiva a l'escala que li correspon com a

instrument de planificació estratègica, sense perjudici d'aquells projectes i actuacions forestals que se'n derivin i requereixin ser sotmesos preceptivament a avaluació del seu impacte ambiental i, en el seu cas, a les mesures cautelars i correctores pertinents conforme a la seva pròpia legislació específica. En realitat, el desenvolupament metodològic i els continguts del Pla Forestal porta implícit la pròpia avaluació ambiental de les seves pretensions.

5.- OBJECTIUS DEL PLA FORESTAL DE LES ILLES BALEARS

El Pla Forestal de les Illes Balears es concep com un pla estratègic director de la política forestal balear. Per tant, la finalitat principal del Pla Forestal és l'organització i planificació estratègica a curt, mitjà i llarg termini de la política forestal balear en tots els seus aspectes de conservació, protecció i gestió dels espais i recursos forestals, proporcionant l'adequat marc institucional normatiu, administratiu i pressupostari necessari per al seu propi desenvolupament i el compliment de les seves finalitats.

El Pla Forestal respon a les competències de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria forestal, sense perjudici de les competències al respecte dels Consells Insulars, així com a les necessitats del propi al sector forestal balear. El Pla pretén la integració de la política forestal balear tant en la política agrària i el desenvolupament sostenible del medi rural, com en la política de protecció mediambiental i l'ordenació del territori, així com en altres polítiques sectorials rellevants per als espais forestals en l'àmbit insular, especialment referent a indústria i energia, educació i turisme.

L'àmbit territorial objecte del Pla correspon a tota la superfície forestal de les Illes Balears, constituïda per aquells terrenys rústics que compleixen la condició legal de forest, de conformitat amb la normativa forestal aplicable.

Es tràfic d'un document tècnic administratiu les determinacions i disposicions del qual, sense perjudici del seu posterior desenvolupament normatiu, es consideren directrius que generen un marc de recomanacions que han d'informar les iniciatives reguladores i la gestió forestal i que encara sense tenir efectes jurídics determinants sí que constitueixen referència per a l'administració i per als particulars.

5.1. Objectius generals de la política forestal balear

Amb tal finalitat, el Pla Forestal de les Illes Balears es proposa els següents objectius generals de política forestal:

- Harmonitzar i equilibrar les múltiples funcions, serveis i beneficis dels sistemes forestals per a la satisfacció de les diferents demandes ambientals, econòmiques i socials, d'acord amb el principi universal de sostenibilitat.

- Proporcionar el marc territorial, sectorial i estructural precís per aconseguir una activitat forestal competitiva i facilitar processos viables dins dels nous models d'economia verda que permetin harmonitzar el valor mediambiental i socioeconòmic dels boscos.
- Crear l'escenari normatiu, administratiu, econòmic i fiscal propici per generar oportunitats d'activitat econòmica i a la forest i el sector forestal balear que permetin emprendre iniciatives empresarials i contribuir a pal·liar l'actual crisi econòmica, social i ambiental.
- Procurar un desenvolupament socioeconòmic intel·ligent i estable de manera que permeti contribuir tant al desenvolupament rural sostenible com a la conservació i protecció del medi ambient i la millora de la qualitat de vida.
- Incorporar la programació de la política forestal balear al nou període de finançament FEADER de la Unió Europea, establint iniciatives i mesures de foment per a la millora de la productivitat i rendibilitat dels recursos forestals, la dinamització socioeconòmica de la forest i el sector forestal balear en el marc de l'aplicació del nou Pla de Desenvolupament Rural (PDR) a les Illes Balears per al període 2014-2020.

5.2. Objectius estratègics del Pla Forestal de les Illes Balears

D'acord amb la finalitat i objectius generals previstos per al desenvolupament del Pla Forestal de les Illes Balears, es plantegen uns objectius estratègics de caràcter programàtic que comprendran els eixos d'intervenció del Pla que articularan els reptes i accions necessàries per a la consecució de les seves finalitats.

Els objectius estratègics que s'enumeren a continuació responen a les necessitats del sector forestal balear i a les demandes de la societat que requereixen la qualitat ambiental que proporcionen els boscos, una garantia de seguretat davant dels riscos ambientals, la millora de la productivitat dels recursos forestals, la rendibilitat de la propietat forestal, la competitivitat del sector forestal, l'accés al coneixement i la cultura forestal, així com adequats criteris de govern per iniciativa de l'administració, en els següents termes:

1. Contribució dels ecosistemes forestals al manteniment de la qualitat ambiental i la protecció del medi ambient, a la conservació i millora del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge forestal balear, així com a la fixació de carboni i l'adaptació dels boscos al canvi climàtic.

2. Establiment de sistemes de seguretat ambiental que garanteixin la protecció contra riscos ambientals, antròpics o naturals, de manera que evitin processos erosius o de desertificació, procurant la prevenció i seguretat adequades davant d'avingudes d'aigua, inundacions, incendis, plagues i malalties forestals.
3. Millora de la competitivitat, rendibilitat i productivitat dels recursos forestals amb la implantació d'un model balear d'economia verda que procuri la posada en valor de la forest i la reactivació socioeconòmica del sector forestal balear, mitjançant l'aprofitament i ús sostenible dels recursos forestals, per a la seva adequada producció i comercialització, incentivant l'empreniment empresarial i el desenvolupament de la tecnologia i innovació forestal.
4. Foment del coneixement i la rellevància social del sector forestal mitjançant l'establiment d'una cultura renovada forestal que fomenti l'associacionisme i la connectivitat del sector, a través de la sensibilització i la difusió social, de manera que es procuri una informació periòdica del panorama forestal balear accessible als ciutadans, així com una adequada estratègia de divulgació i comunicació, d'educació i extensió forestal pròxima al medi rural.
5. Desenvolupament de les normes, instruments i procediments per a la governació de la política forestal balear que estableixin l'adequat marc normatiu, administratiu i pressupostari que procuri els compromisos necessaris per a la consecució dels seus finals i permeti l'ordenació, regulació, administració i gestió sostenible dels espais i recursos forestals de les Illes Balears.

6. RELACIÓ AMB ALTRES PLANS I PROGRAMES

Es presenten a continuació els referents internacionals a nivell mundial i europeu per formular plans forestals estratègics de política forestal, així com el marc estatal de referència que en conjunt motiven el Pla Forestal de les Illes Balears.

6.1 Fonaments, recomanacions i requeriments internacionals per a la formulació de plans estratègics de política forestal

Com a conseqüència del diàleg internacional generat després del desenvolupament dels acords de Riu de Janeiro (1992) sobre medi ambient i desenvolupament sostenible, s'ha mantingut un diàleg intergovernamental a nivell mundial que ha generat compromisos, recomanacions, demandes i tendències internacionals emanades dels organismes de Nacions Unides (FAO, Fòrum Forestal Mundial UNFF) per al desenvolupament de polítiques, plans i programes forestals nacionals i subnacionals implementats mitjançant plans estratègics de política forestal, conforme als principis, directrius i criteris de sostenibilitat i bona governació universalment admesos per a tots els boscos i altres terres forestals del món.

En essència, amb aquesta finalitat, a més de complir amb els compromisos internacionals en matèria de política forestal, és precís desenvolupar un procés iteratiu i participatiu de planificació de la política forestal que permeti als països el desenvolupament adequat de les seves pròpies capacitats normatives, administratives i pressupostàries, mitjançant mecanismes efectius de coordinació i descentralització administrativa.

Cada Estat ha d'incorporar els principis internacionals de governabilitat i sostenibilitat dels boscos i altres terres forestals per garantir l'exercici de l'ordenació i gestió sostenible dels seus espais i recursos forestals. Per a això es considera necessària la participació dels agents socials interessats, així com una col·laboració intersectorial amb altres polítiques implicades. Recentment, l'Organització de les Nacions Unides va publicar l'últim compendi de recomanacions (Guia FAO, 2011) que conté directrius per a la formulació d'una política forestal integral i "intel·ligent" de manera que sigui legítima, eficaç i sostenible a qualsevol país o regió del món, que comprèn els criteris i requeriments necessaris per articular-se mitjançant plans estratègics de política forestal.

En resum, aquestes directrius vénen a recomanar que l'exercici de la política, l'ordenació i la gestió forestal sostenible s'han de dissenyar i desenvolupar d'una manera planificada, compromesa i consensuada, de manera que pugui ser verificable:

- Que sigui planificada significa que la política forestal no ha de ser fruit de la improvisació sinó que ha de respondre a una estratègia estructurada i programada, és a dir, a un pla director que s'apliqui en un context compromès pels governs i administracions competents mitjançant els mecanismes adequats de coordinació institucional i col·laboració intersectorial disposant els compromisos pressupostaris i financers pertinents.
- Que sigui consensuada significa que ell es respongui als principis democràtics de transparència i legitimitat que no sigui imposada pels governs i administracions sinó participativa, de manera que involucrin totes les parts implicades mitjançant esquemes de resolució de conflictes, de manera que la política, la planificació i la gestió forestal sostenible siguin fruit del diàleg i la negociació entre els sectors i agents econòmics, ambientals i socials interessats, per tractar d'assolir un consens entre les parts sobre propòsits i aspiracions comunes, que permeti aconseguir compromisos o formular acords i compartir responsabilitats entre tots els involucrats i si és possible un pacte social negociat per al compliment de les seves finalitats.
- Que sigui verificable significa que es disposin els mecanismes de control, avaluació i seguiment del desenvolupament de la planificació i execució de la política forestal dissenyada, mitjançant criteris i indicadors homologables, contrastables, comparables i fiables que permetin l'avaluació dels progressos i resultats de la planificació, així com l'observació permanent de l'estat, dinàmica, evolució i tendències dels espais i recursos forestals, de la seva ordenació, administració i gestió.

Es tracta dels principals elements que, entre altres components, han de caracteritzar el desenvolupament de polítiques forestals conforme a les exigències actuals.

6.2. Marc europeu i estatal de referència sobre política forestal

Aquest context de recomanacions i requeriments internacionals a nivell mundial per a la formulació de plans i Programes Forestals Nacionals (PFN) i subnacionals, es trasllada a l'àmbit del continent europeu des de 1990 a través de les successives Resolucions de les Conferències Ministerials sobre Protecció dels Bosc d'Europa, firmades per més de quaranta països del vell continent,

inclòs l'Estat Espanyol i la pròpia Unió Europea, i conegudes amb la denominació de Procés Paneuropeu "Forest Europe" que han establert Directores, Criteris i Indicadors Paneuropeus de Gestió Forestal Sostenible.

En particular, convé adoptar el denominat "Enfocament Paneuropeu PFN" que reuneix els requisits exigibles per a la formulació de plans estratègics de política forestal a Europa, conforme al disposat a l'Annex a la Resolució V1 ("Reforç de sinergies per a la gestió forestal sostenible a través de la cooperació intersectorial i els programes forestals nacionals". Viena, abril 2003) actualitzats per les esmentades directrius de Nacions Unides (FAO, 2011) per establir aquest tipus de plans.

En l'actualitat, el procés forestal paneuropeu transcorre sota presidència espanyola, la culminació de la qual és prevista en la Conferència Ministerial de Madrid (2015) per a la qual es prepara un acord jurídicament vinculant per als boscos d'Europa, sota el paraigua de Nacions Unides, similar als altres tres convenis mundials sobre medi ambient (Canvi Climàtic, Biodiversitat i Desertificació) que són legalment vinculants per als països signataris.

En el text normatiu proposat a tal efecte, al seu capítol I d'introducció, l'article 2 sobre termes i definicions estableix que els: "Programes Forestals Nacionals signifiquen un marc de política comprensiva que pretén a llarg termini la implantació de la gestió forestal sostenible i la seva contribució al desenvolupament sostenible, partint de principis i processos participatius, holístics, intersectorials i iteratius de planificació, implementació, seguiment i avaluació de la política forestal a nivell nacional i/o subnacional". Aquests instruments de planificació estratègica de la política forestal a nivell nacional o subnacional es consideren un vehicle d'aplicació del conveni jurídic paneuropeu als països signataris.

D'altra banda, a més de l'esmentat marc institucional i legal de referència per al desenvolupament de polítiques forestals als països europeus, existeix un marc instrumental constituït per l'Estratègia Forestal Europea (1998 i 2013) i el Pla d'Acció Forestal (2006) de la Unió Europea, la revisió de la qual ha estat realitzada el 2013, documents que n'informaran el següent període d'aplicació 2014-2020 del Pla d'Acció Forestal de la UE que ha de servir de referència per als plans forestals dels països membres.

Entre altres instruments marc de referència, la Unió Europea també disposa d'Estratègies de Biodiversitat, de Paisatge i del Territori en la que els sistemes forestals juguen un paper fonamental a les Illes Balears. Igualment, en el context de la Política Agrària Comuna constitueixen referents a considerar en la política forestal de les Balears la proposada del Parlament Europeu i del

Consell relatiu a l'ajuda al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) i els Programes de Desenvolupament Rural que es formulin als països membres per al període 2014-2020 i, en particular, el Programa Balear de Desenvolupament Rural que a l'efecte es disposi, que facilitarà l'adopció i realització de les mesures que contempla el Pla Forestal Balear.

Al marc estatal espanyol, la Llei Bàsica de Forests (Llei 43/2003, modificada per la Llei 10/2006), estableix al seu article 29, apartat 1, l'Estratègia Forestal Espanyola (EFE, 1999), "com a document de referència per al desenvolupament de la política forestal espanyola (...)" i al seu article 30, apartat 1, el Pla Forestal Espanyol (PFE, 2002) "com a instrument de planificació a llarg termini de la política forestal espanyola (...)", de manera que ambdós constitueixen els instruments de referència de planificació estratègica de la política forestal a Espanya per al desenvolupament de plans forestals autonòmics al marc del qual es formula el Pla Forestal de les Illes Balears d'acord amb les competències sobre això de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

7. SITUACIÓ ACTUAL I PROBABLE EVOLUCIÓ DELS SISTEMES FORESTALS

La comparació entre els dos últims inventaris forestals oficials, IFN3 (1999) i IFN4 (2010), realitzats a les Illes Balears permet comprovar en el trànsit del mil·lenni l'evolució dels espais i recursos forestals, els canvis produïts durant la primera dècada del segle XXI i les tendències previsibles per al futur.

La retrospectiva històrica secular mostra l'explotació abusiva dels recursos forestals i el retrocés continu de la frontera forestal per la rompuda de boscos per a pastures i cultius, que es constata amb els registres històrics que reflecteixen una intensa disminució de la superfície forestal balear durant la primera meitat del segle XX i una recuperació progressiva durant les últimes dècades del passat segle, assolint en els seus últims anys una extensió similar a la que existia a finals del segle XIX. El volum a fusta del conjunt de les espècies arbòries de les Illes Balears s'ha duplicat en quaranta anys (actualment el volum amb escorça s'estima en gairebé 9 milions de m³ fusters).

Durant la primera dècada del segle XXI es sembla haver frenat aquesta tendència creixent de la superfície forestal balear, i s'ha produït un lleuger decreixement, no tant al bosc, que augmenta lleugerament, sinó per un descens continuat del matollar, que com la resta de la superfície forestal desarbrada (prats) porta tres dècades disminuint de forma constant.

En aquesta dècada el nombre d'arbres ha augmentat en prop de 25 milions d'exemplars, la majoria joves, i en gairebé 5 milions d'arbres adults. Els dos últims inventaris reflecteixen que el nombre d'arbres de frondoses (16%) augmenta més que de coníferes (11%), confirmant la tendència històrica reflectida durant els últims 40 anys. Malgrat el la preponderància dels pinars, s'aprecia l'increment relatiu que ofereixen els ullastrars, els alzinars i les altres frondoses que en aquests últims anys han experimentat un notable increment. Es pot afirmar que en l'actualitat ja hi ha més arbres de frondoses que de coníferes, tant d'exemplars adults com encara més de peus joves, el que demostra la seva progressiva maduresa i el seu elevat potencial de creixement. L'increment d'exemplars de frondoses es deu sobretot als ullastrars i correspon a la incorporació a la categoria de terrenys poblats d'arbres d'aquelles àrees de matollar que es troben evolucionant gradualment cap a zones de màquies poblades d'arbres d'ullastre.

En aquest temps les existències de fusta a les Balears han crescut a major ritme encara que el nombre d'arbres, ja que el volum fuster de biomassa arbòria entre 1999 i 2010 ha augmentat gairebé un milió i mig de metres cúbics amb escorça, el que representa un increment de prop d'un 20%. La major part (83%) d'aquest increment de fusta correspon a coníferes, fonamentalment al pi blanc (*Pinus halepensis*).

Durant el passat primer decenni del segle XXI s'han produït canvis significatius en els usos del sòl d'àmplies zones forestals del litoral balear. Tanmateix, es van produir uns magnífics resultats en la defensa contra incendis forestals. Amb prou feines es van cremar a les Balears menys de cinc mil hectàrees de

superfície forestal; poc més d'un terç (37%) era forest poblada d'arbres, amb una mitjana que no assoleix les 150 hectàrees anuals que amb prou feines representen l'1% del total de boscos. En aquest període, el foc va afectar gairebé al triple de superfície forestal desarborada que poblada d'arbres.

D'altra banda, les repoblacions forestals han tingut una escassa incidència en la superfície forestal balear, ja que entre 1999 i 2010 la superfície repoblada a les Illes Balears a penes s'aproparia a 675 hectàrees.

Encara que convé destacar, segons les estadístiques, els escassos grans incendis comptabilitzats entre 2000 i 2009, i tot i que es pugui arribar a considerar aquest període com una "dècada prodigiosa", cal recordar que, tanmateix, s'ha patit un final de cicle entre 2010 i 2013 amb uns resultats molt més preocupants que poden suposar un canvi radical de tendència, especialment per la renovada incidència de grans incendis forestals de més de 500 ha (Serra de Morna, Andratx).

Les dades disponibles a l'IFN4 constaten que tot just s'efectuen tractaments silvícoles a les forests de les Illes Balears, ja que no se n'aprecia cap en 3 de cada 4 parcel·les de mostreig. Sense perjudici d'algunes actuacions de l'administració forestal autonòmica en forests públiques, les dades de l'inventari forestal constitueixen un indicador rellevant que constata que, en general, hi ha una falta d'intervenció silvícola en les forests de les Balears, sobretot en finques privades que presenten una acusada "infragestió silvícola" i demostren un preocupant abandonament generalitzat.

A les Illes Balears s'efectuen escasses tales de fusta: la seva mitjana anual en la primera dècada del segle XXI amb prou feines supera els set mil cinc-cents metres cúbics. Si es compara el valor de la mitjana de les tales anuals amb el creixement fuster, s'observa que la taxa d'extracció de fusta a les forests de les Balears és a penes del 3,4%, valor molt per sota de la taxa mitjana d'extracció a nivell nacional que se situa propera al 36% (segons dades any 2010). A més, bona part de les tales es realitzen després de catàstrofes (temporals que fan que caure arbres o incendis forestals).

Existeix doncs un ampli marge per incrementar les tales de fusta a les forests de les Illes Balears, ja que es talla menys d'un 4% del que creixen cada any el conjunt dels boscos, la taxa d'extracció de fusta del qual és extremadament inferior al llindar de sostenibilitat d'aquest recurs forestal. Tant el pi, com l'alzina (*Quercus ilex*) o l'ullastre (*Olea europaea* var *sylvestris*), tenen un marge d'aprofitament anual superior al 90%. Sense comptar tot l'estoc acumulat en les últimes dècades sense aprofitament de la producció de la biomassa produïda (principalment recursos renovables formats per fustes i llenyes).

Conforme al seu estat actual, es pot concloure que la superfície forestal balear, si bé té un ampli marge d'aprofitament, no té tanmateix massa marge d'ampliació, encara que sí de desenvolupament i millora, per consolidar que la cobertura forestal actual augmenti el seu imprescindible paper protector per a la conservació de terres i la prevenció de processos erosius i d'inundacions. Es pot afirmar que, amb vista al futur, la superfície forestal balear

quantitativament presenta escasses possibilitats d'expansió, però si ofereix importants oportunitats per millorar qualitativament.

El territori forestal de les Illes Balears no té a penes terreny per recuperar respecte a les terres agràries que conformen un imprescindible teixit econòmic i paisatgístic en l'espai que els correspon. Els terrenys poblats d'arbres inclouen la major part (84 %) de la superfície forestal balear i les zones ermes o de matollar cada vegada són menys extenses, així que la forest arborada tampoc pot ocupar molt més terreny per substitució de les a formacions de matollar que igualment presenten notable interès ambiental i pecuari. No obstant això, es continuen presentant àmplies zones forestals que sofreixen de processos de degradació de la coberta vegetal a causa d'incendis recurrents (per exemple, extensos erms monoespecífics d'*Amphelodesma mauritanica*) i altres sotmeses a fenòmens de desertificació (tempestes, predació d'ungulats, etc.), que d'accions de reforestació i de restauració de la seva diversitat i potencial florístic.

Correspon fomentar els processos de maduració i diversificació de terrenys arbrats sobre formacions de obertes de matollar o amb estrat arbori excessivament dispers, ja que interessa mantenir la varietat de les formacions vegetals, dels seus biòtops i ecotons, procurant, on les condicions ambientals així ho aconsellin, la major diversitat de flora i fauna silvestres i major alternança possibles del paisatge forestal.

En àmplies superfícies d'alzinar convindria recuperar una estructura de bosc de llavor a partir de formacions que durant molts lustres van sofrir intensos reservació i avui sobreviuen amb patents desequilibris entre les seves parts radicals i aèries.

Igualment, es necessita recuperar al màxim la variabilitat intraespecífica, fomentant el regenerat a partir de llavor (gla, olivó, etc.), especialment entre les espècies que presenten fàcil rebrot de cep o brot, a l'efecte de permetre formacions internament més diverses i amb més capacitats adaptatives per afrontar els canvis que es deriven de l'escalfament global o d'altres alteracions ambientals que les puguin afectar (plagues, fenòmens meteorològics adversos, incendis, etc.).

Des del punt de vista de la capacitat bioclimàtica del medi, l'escassetat estacional de disponibilitat hídrica i les manques edàfiques de moltes localitzacions, impedeixen el desenvolupament d'una vegetació superior amb majors desenvolupaments o produccions a les Illes Balears. Tampoc les previsions de canvi climàtic no semblen afavorir precisament aquesta tendència, sobretot en les illes Pitiüses caracteritzades per una major xericitat que mantindrà el domini de pinars i savinars.

En algunes estacions, singularment favorables de Mallorca (nord-oest i serra de Tramuntana) i en Menorca, en orientacions i terres apropiats, podria recuperar-se una major diversitat de frondoses de caràcter més exigent amb clima més subhumit (recuperar bosquets relíctes d'alzines sureres, roures, boscos de galeria, ...), però molt localment; es tracta d'una tasca de

conservació genètica, diversificació florística i millora paisatgística molt localitzada, però de rellevant interès ambiental.

En qualsevol cas, a les Illes Balears l'autèntic repte de futur és fomentar la gestió d'uns boscos en gran part protectors, amb una majoria de propietat forestal privada en gran part fragmentada i abandonada per falta de rendibilitat en el manteniment i aprofitament dels recursos forestals. Garantir la prestació dels serveis hidrològics, ambientals, recreatius i socials dels ecosistemes forestals, no serà possible sense disposar adequades formules de corresponsabilitat en la gestió i mecanismes econòmics incentivadors que permeti mantenir i incrementar tals prestacions.

8.- CARACTERITZACIÓ AMBIENTAL DEL TERRITORI FORESTAL

Abans de començar la caracterització del territori, s'ha d'indicar que per a aquest epígraf s'ha treballat amb dades geogràfiques (tant en format *raster* com vectorial) de diferents fonts. Ja que el territori de les illes es troba delimitat pel límit entre el mar i la terra, aquestes fonts cartogràfiques presenten lleugeres diferències en el límit considerat. Per conservar la integritat de les dades emprades, s'ha respectat la seva delimitació original, per la qual cosa al llarg d'aquest apartat poden existir lleus diferències quant a les superfícies resultants de les diferents anàlisis degudes a aquest fet.

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears està composta per les illes de l'arxipèlag balear, i es troba situada en la part occidental del Mar Mediterrani al costat de la costa oriental de la Península Ibèrica i molt pròxima a les costes meridionals franceses, les costes africanes i l'Illa de Sardenya. Compten amb una superfície de 4.983,98 km² i 1.239,90 km de costa, convertint-la en la Comunitat Autònoma amb la línia de costa més extensa d'Espanya. Està dividida en dos grups d'illes i nombrosos illots, al Nord-Est les Gimnèsies (Mallorca, Menorca i Cabrera) i al Sud-Oest les Pitiüses (Eivissa i Formentera). La capital de la Comunitat Autònoma és Palma de Mallorca, situada a Mallorca.

Les Illes Balears, tenen una població d'1.119.439 habitants segons les últimes dades de l'Institut Nacional d'Estadística, a 1 de gener de 2012. La població de Mallorca és de 876.147 habitants, 95.178 a Menorca, 137.357 habitants a Eivissa i 10.757 a Formentera.

Les Illes Balears compten amb un gran atractiu paisatgístic. A l'illa de Mallorca al nord-oest es pot trobar la cadena muntanyosa de la Serra de Tramuntana, que va des del Cap del Jueu a Andratx fins al Cap de Formentor, en la part sud-oest de l'illa, la Tramuntana va formant serres, sent la Serra de Na Burguesa la més important. A la Serra de Tramuntana hi ha nombroses valls; aquí la vegetació correspon al bosc mediterrani format principalment per pins i alzines. A les valls les terrasses guanyades als pendents mitjançant la construcció de murs de pedra (marges) han fet que en aquesta zona predominin els cultius d'oliveres, tarongers, ceps i ametllers. La part sud-est de l'illa és una plana uniforme de caràcter agrícola on predominen els camps de cultiu de cereals, ametllers, garrofers, figueres, etc. Al nord-oest es troben les Serres de Llevant des de l'extrem de les quals, el Bec de Farrutx, es pot observar la Badia d'Alcúdia que s'estén a l'oest i que posseeix una extensa zona d'aiguamolls coneguts com S'Albufera de Mallorca, considerat com a Parc Natural i zona d'especial protecció per a les aus (ZEPA).

Quant al litoral mallorquí, al nord-oest es poden trobar grans penya-segats recolzats per la Serra de Tramuntana. A l'oest ens trobem amb el punt més septentrional de l'illa, Cap de ses Salines que té àmplies platges com les d'Es Caragol, Es Carbó, Es Trenc i s'arenal de Sa Ràpita. Aquest tanca la Badia de Palma pel seu extrem oriental.

L'illa de Menorca va ser declarada per l'UNESCO el 1993 com a Reserva de la Biosfera gràcies a unes condicions mediambientals excepcionals i a un patrimoni cultural de gran valor. Malgrat ser la segona illa més àmplia de l'arxipèlag la distància entre el Cap de la Mola a la costa de Llevant i el de Bajolí al Ponent és molt petita. La illa és generalment plana i presenta una carència de grans serres i puigs. Es divideix en dues zones, la de Tramuntana al nord i la d'Es Migjorn al sud. La part nord de l'illa presenta un paisatge amb turons baixos i estretes valls, aquests turons es formen en el costat nord-est de l'illa i s'estenen fins al nord-oest. Al nord de Maó es pot trobar l'Albufera des Grau declarada com a Parc Natural i que posseeix una fauna variada i flora, si es recorre l'illa es podrà apreciar la gran varietat de paisatges amb el que ens delecta, albuferes, àmplies zones d'aiguamolls, arenys, boscos, etc. El litoral menorquí es presenta amb penya-segats, coves marines i platges sorrenques. A la costa nord es pot observar el Cap de Cavalleria i el Cap de Favàritx, mentre que en costat sud de l'illa es troba el Cap d'Artrutx. Els barrancs i torrents a la seva desembocadura al mar han creat cales de sorra, Cala a Turqueta, Cala Macarella, Cala Mitjana, etc.

Eivissa presenta un relleu bastant accidentat i muntanyós, al nord de l'illa es troba Es Amunts, una àrea d'interès natural formada per una petita serralada que va des de Cap Nunó fins a Sant Joan de Labritja, la vegetació que presenta aquesta zona solen ser ginebrons, arboçeres i romanins. Les costes eivissenques solen ser altes i escarpades, de forma irregular, la qual cosa origina grans cales i badies, alternat amb platges envoltades de boscos de pins i sàbines.

Formentera és l'illa habitada més petita de l'arxipèlag balear, és gairebé en la seva totalitat plana excepte per l'altiplà de La Mola. En l'extrem meridional de l'illa se situa el Cap de Barberia considerat com a lloc d'importància comunitari (LIC). Al nord s'estenen les llacunes salines d'Estany des Peix i l'Estany Pudent. La costa de Formentera està formada per penya-segats amb múltiples coves formades pel caràcter calcari del sòl que es desgasta amb certa facilitat.

Avui en dia el turisme és un sector vital per al creixement econòmic del país i les seves comunitats autònomes. A les Illes Balears, el turisme genera directament per si mateix el 33% del PIB, i s'apropa al 60% si considerem el seu efecte induït

(Llull Gilet, et al., 2002). El turisme està relacionat amb la qualitat mediambiental del lloc on es desenvolupa.

Les Illes Balears ofereixen als turistes un clima suau, un paisatge atractiu (com s'ha comentat anteriorment) ple de platges, penya-segats, cales i una bona xarxa d'infraestructures que converteixen a les Illes Balears en la segona comunitat autònoma amb major nombre de turistes per darrere de Catalunya.

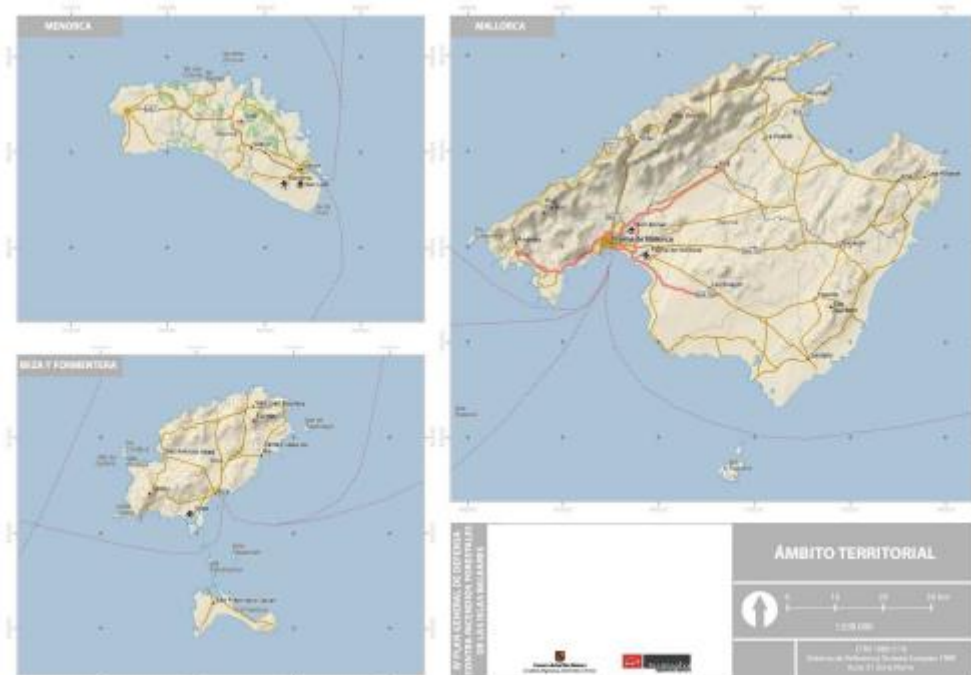

Figura 1: Àmbit territorial

8.1. Exposició i pendents

- ALTIMETRIA

El contrast d'altitud a les Illes Balears és elevat, trobant la seva cota màxima a 1445 m, i una altitud mitjana de 97 m.

En la part el Nord-Oest de l'illa de Mallorca se situa la serra de Tramuntana, aquí es localitzen els punts més alts de les Illes Balears (Puig Mayor, l'indicat anteriorment de 1445 m; Massanella, 1364 m o Puig Tomir, 1102 m). Al Sud-Oest de l'illa de Mallorca i al Nord de Formentera hi ha situada l'illa d'Eivissa on les altituds descendeixen fins als 487 m i 412 m de Sa Talaïassa i Sa Torreta; aquest descens d'altituds continua a l'illa de Menorca amb El Toro de 362 m.

Es pot destacar que Mallorca és l'única de les illes que té altituds superiors a 800 m, encara que únicament l'1,43% de la seva superfície està per sobre d'aquesta altitud.

Quant a la distribució altitudinal de la superfície forestal per al conjunt de les Illes Balears, el 27% de la mateixa es troba compresa entre els 100 i 200 m, la superfície forestal en altituds compreses entre els 200 i 400 m ocupa aproximadament el 19%, finalment indicar que el 86% de la superfície forestal està distribuïda en altituds inferiors a 400 m.

Taula 1: Distribució Altitudinal

	Altitud (m)	Superfície (ha)	% Sup. Zona	Sup. Forestal (ha)	% Sup. Forestal
Illes Balears	< 50	123.165	24,71	39.629	17,84
	50 - 100	139.543	28,00	50.449	22,71
	100 - 200	149.762	30,05	59.110	26,61
	200 - 400	52.101	10,45	41.291	18,59
	400 - 600	19.257	3,86	17.326	7,80
	600 - 800	9.384	1,88	9.185	4,14
	> 800	5.187	1,04	5.149	2,32
	Total	498.398	100	222.139	100

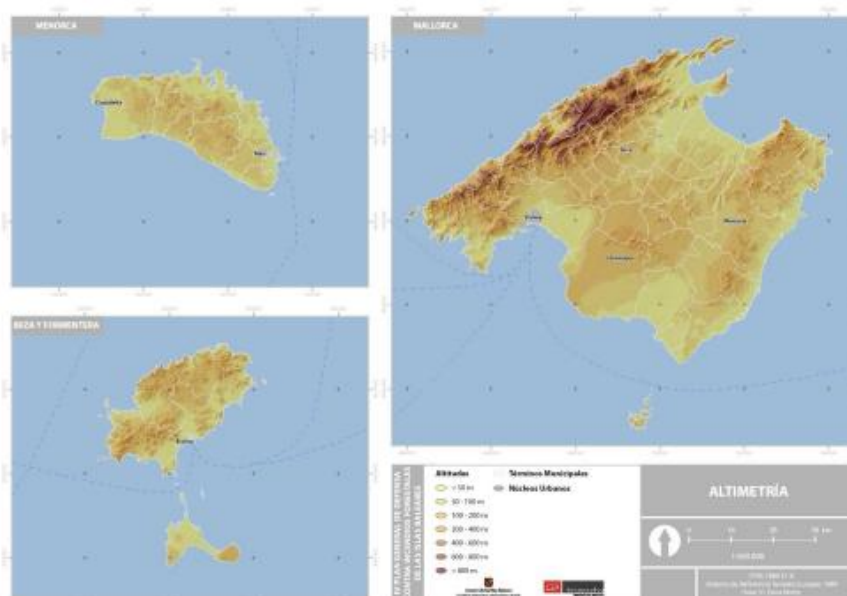

Figura 2: Altimetria

- PENDENTS

Els valors obtinguts després d'analitzar el model digital del terreny indiquen valors màxims propis de parets pràcticament verticals i mínims del 0%, sent la pendent mitjana per al conjunt de les Illes Balears el 14%. Si se centra l'anàlisi a les illes els valors màxims de pendents s'observa que la presència de parets és més freqüent a Mallorca i pràcticament inexistent a Formentera. Finalment, la pendent mitjana és del 17%, 13%, 20% i 7% a Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera, respectivament.

Com es pot observar a la Taula 9, alguna cosa més del 79% de la superfície de les Illes Balears té valors de pendent per sota del 26,8 %, i les zones amb pendents elevades es circumscriuen a l'extrem Nord (incloent Nord-Est i Nord-

Oest) de Mallorca en l'entorn de la serra de Tramuntana, a la zona centre de Menorca i a les zones Nord, Nord-Est i Sud-Oest d'Eivissa.

En el que a superfície forestal es refereix, per al conjunt de les Illes Balears alguna cosa més del 69% de la mateixa s'ubica per sota del 36,4% de pendent. Centrant aquesta anàlisi a les Illes es desprèn que Mallorca té un 64% de la seva superfície forestal en pendents inferiors al 36,4%, mentre que Eivissa té un 67%. A Menorca aquest valor es dispara fins i tot un 86% i Formentera és l'illa que concentra un major percentatge (95%) quant a la superfície forestal per sota del 36,4% de pendent, encara que si s'observa un 85% de la seva superfície forestal està per sota del 12,3% de pendent; per la qual cosa amb l'excepció de les zones anteriorment esmentades, aquest factor no es trobarà a les Illes Balears entre els més extrems quant a la propagació d'incendis.

Taula 2: Distribució de les pendents segons classificació FAO (1990)

	Pendiente (%)	Superficie (ha)	% Sup. Zona	Sup. Forestal (ha)	% Sup. Forestal
Islas Baleares	0 - 12,3	322.470	64,70	80.734	36,34
	12,3 - 26,8	72.973	14,64	47.146	21,22
	26,8 - 36,4	30.442	6,11	25.621	11,53
	36,4 - 46,6	24.844	4,98	22.611	10,18
	46,6 - 57,7	19.428	3,90	18.484	8,32
	57,7 - 83,9	19.715	3,96	19.177	8,63
	> 83,9	8.526	1,71	8.366	3,77
	Total	498.398	100	222.139	100

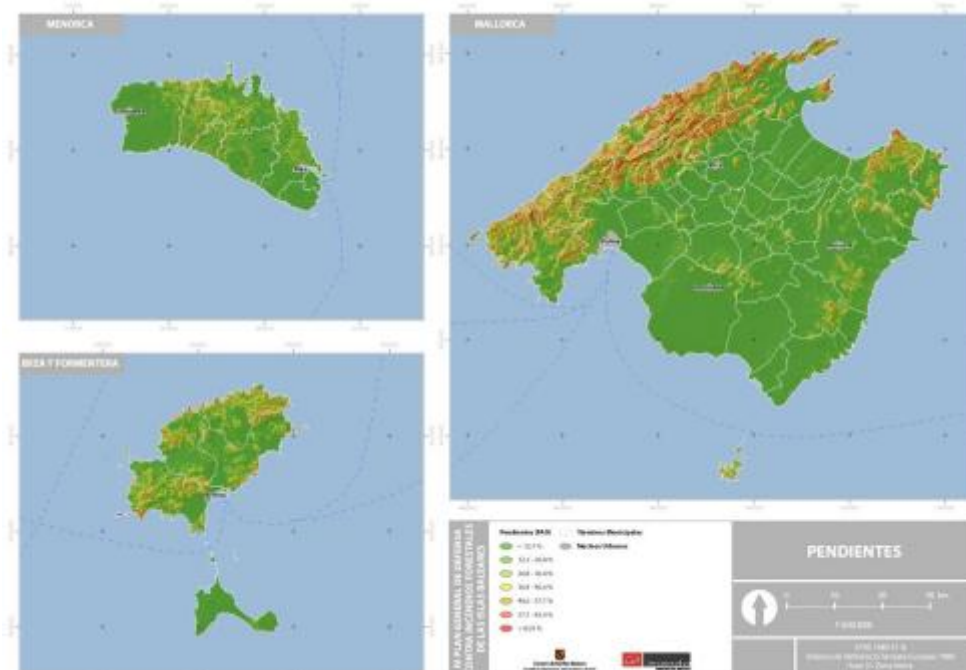

Figura 3: Pendents

- ORIENTACIÓ

L'orientació predominant a les Illes Balears és el sud (incloent en el rang les Sud-Est i Sud-Oest), representada per un 41% del total. Al seu torn l'orientació

Nord (incloent el rang d'orientacions Nord-Est i Nord-Oest) es dona al 33% d'aquest territori.

Encara que el contrast no és molt marcat, aquestes dades indiquen un major grau de solana que d'obaga, pel qual la dessecació, la pèrdua d'humitat del sòl i els combustibles, és un factor a tenir en compte en relació amb la facilitat de propagació dels potencials incendis forestals.

Si es realitza la mateixa anàlisi per a la superfície forestal, l'orientació sud (incloent en el rang les Sud-Est i Sud-Oest) continua sent la predominant, amb el 39% de la superfície davant el 36% del Nord (inclosa Nord-Est i Nord-Oest).

Cal destacar també, que no existeix una gran diferència entre la superfície forestal orientada a l'Est (12,47%) i a l'Oest (12,01%).

Taula 3: Distribució de les Orientacions

Orientación	Superficie (ha)	% Sup. Zona	Sup. Forestal (ha)	% Sup. Forestal
Llano	6.533	1,31	692	0,31
Norte	52.925	10,62	26.057	11,73
Noreste	55.698	11,18	25.598	11,52
Este	64.036	12,85	27.695	12,47
Sureste	76.653	15,38	31.384	14,13
Sur	69.266	13,90	28.874	13,00
Suroeste	60.419	12,12	26.420	11,89
Oeste	55.054	11,05	26.673	12,01
Noroeste	57.815	11,60	28.746	12,94
Total	498.398	100	222.139	100

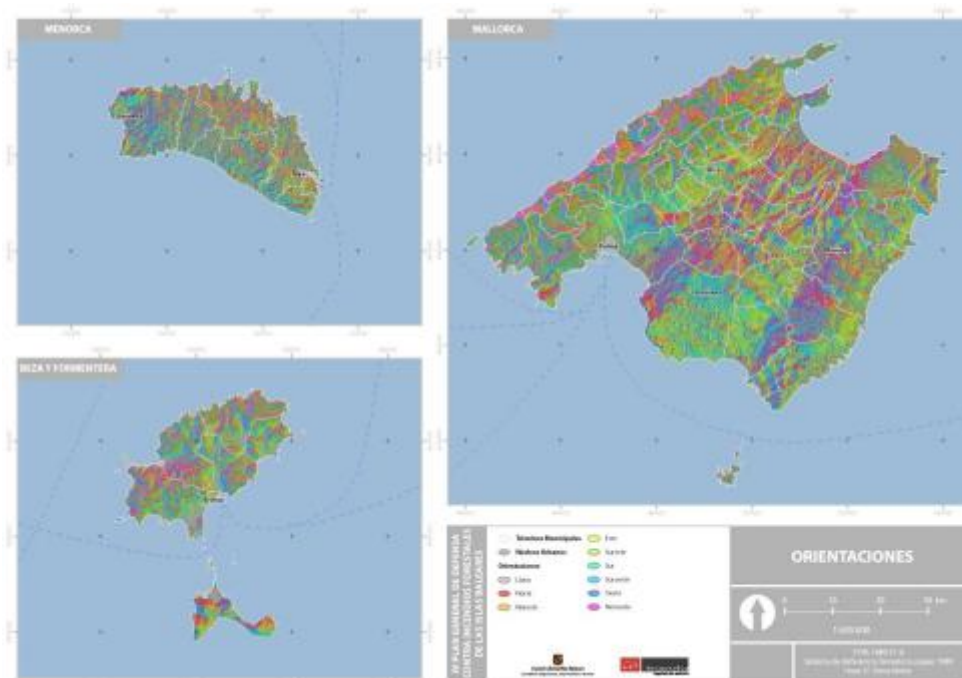

Figura 4: Orientacions

- GEOMORFOLOGIA

Les posicions geomorfològiques en el conjunt de les Illes Balears s'hi hagin repartides en tres superfícies: còncaves, planes i convexes, encara que la major part ve a correspondre's amb les superfícies planes: 51,02% de la superfície de les Illes Balears. D'altra banda, les superfícies amb geomorfologia còncava i convexa es troben aquí àmpliament representades (21,22% i 18,90%). Com es pot observar aquests tres tipus de superfícies n'ocupen més del 90% de les superfícies representatives de les Illes Balears.

Si es realitza la mateixa anàlisi per a la superfície forestal, s'observa que les superfícies predominants continuen sent les planes (31,55%) seguides de les superfícies convexes i còncaves (29,00% i 28,74%), encara que la diferència quant al percentatge de superfície forestal en ambdós casos és mínima.

En la possible influència que la propagació del foc presenta en el relleu es pot esmentar que les morfologies planes, tenen una presència més rellevant a les illes de Mallorca (54,89%) i Formentera (73,05%), mentre que les còncaves i convexes es troben més representades a l'illa d'Eivissa (31,47% i 28,03%).

Taula 4: Distribució de les Formes de relleu

Geomorfologia	Superfície (ha)	% Sup. Zona	Sup. Forestal (ha)	% Sup. Forestal
Islas Balears Còncavo	105.771	21,22	63.848	28,74
Llano	254.274	51,02	70.091	31,55
Convexo	94.183	18,90	64.411	29,00
Cresta	29.588	5,94	16.194	7,29
Vaguada	14.583	2,93	7.593	3,42
Total	498.398	100	222.139	100

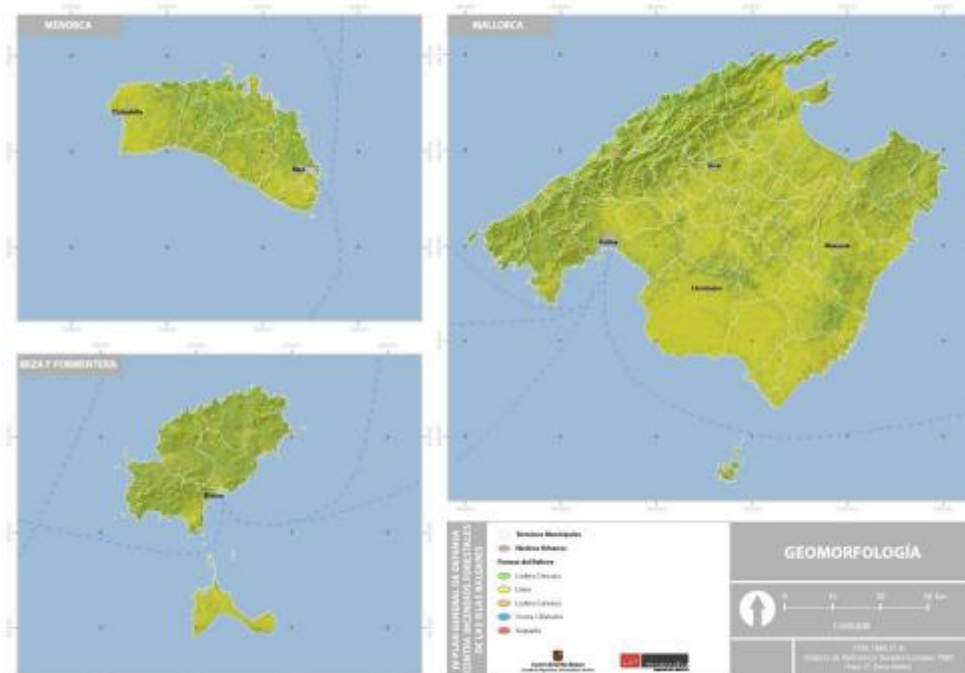

Figura 5: Geomorfologia

- GEOLOGIA

Les Illes Balears (Figura 9) (Durán Valsero, 2006) formen part d'un llindar submarí que constitueix la prolongació feia el NE de la Serralada Bètica, la qual es va formar durant el Terciari (fa uns 25-30 milions d'anys) a causa del xoc de dues grans plaques tectòniques: la placa Africana i la placa Euroasiàtica.

L'illa de Mallorca està formada per una sèrie d'horsts (serres) i grabens (plans), diferenciats de sud-est en nord-oest de la següent forma: Serres de Llevant, conca de Campos, Serres Centrals, depressions del Raiguer i finalment la regió nord-occidental de la Serra de Tramuntana. Mallorca materials del paleozoic (formats per sediments detrítics fins, amb làmines de guix i grans de quars), així com amb materials del mesozoic (gresos, quarsoses i lutites) situats a la Serra de Tramuntana.

L'illa de Menorca s'emmarca en dos entorns ben diferenciats, una meitat septentrional relativament muntanyosa i una altra de més meridional suaument ondulada. L'illa està formada per diferents tipus de roques volcàniques, plutòniques i filonianes pertanyents al període carbonífer. També es pot trobar materials calcaris, margosos i petits afloraments de conglomerats i argiles. El Neògena (23 a 2 m.a.) és el sistema geològic més representatiu a Menorca.

La sèrie estratigràfica d'Eivissa i Formentera comença en el Devonià i continua fins i tot el Quaternari. El Mesozoic (Triàsic, Juràssic i Cretàcic) es troba a tota l'illa d'Eivissa, formant les principals unitats encavalcants. El sistema geològic més representatiu d'Eivissa i Formentera és el Devonià.

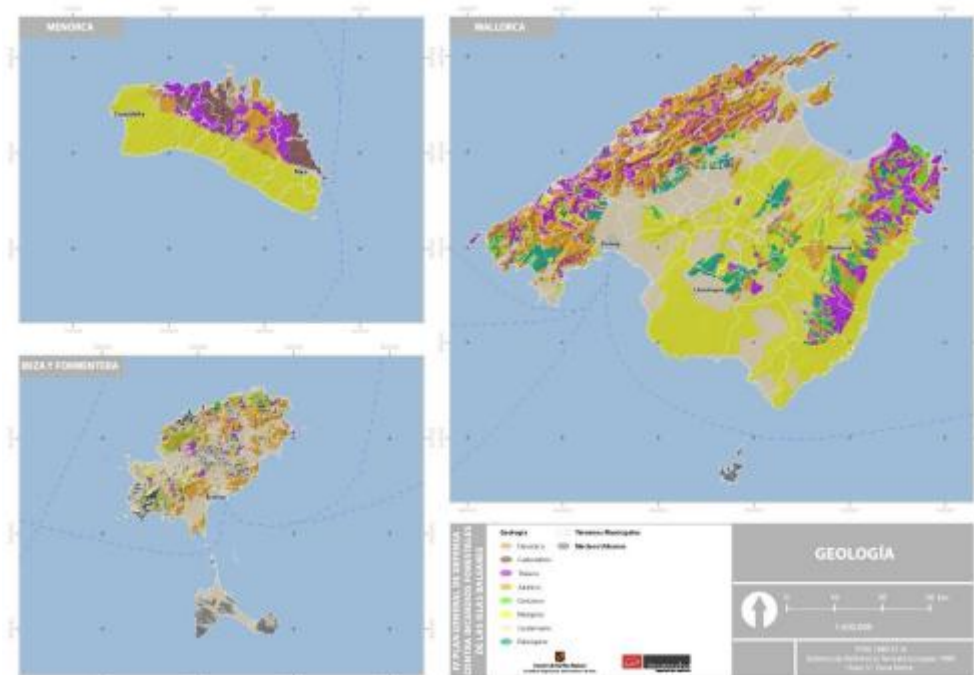

Figura 6: Geologia

8.2. Xarxa Hidrogràfica

Les Illes Balears no tenen cursos d'aigua permanents. Les seves aigües corrents són esporàdiques i s'encarriren a través dels torrents, els quals són zones d'aigua en relleus muntanyosos amb curs fix, però amb cabal intermitent, en dependre de l'abundància de les precipitacions.

Les Illes Balears no tenen massa embassaments. Els de major rellevància a les Illes són el Gorg Blau i el de Cúber, situats ambdós a l'illa de Mallorca, més concretament a la Serra de Tramuntana. El Gorg Blau es tracta d'un embassament artificial situat entre les faldilles del Puig Major i del Puig de Massanella, a la vall d'Almallutx. El torrent que parteix de l'embassament és l'anomenat torrent del Gorg Blau o sa Fosca, el qual desemboca al Torrent de Pareis. L'embassament de Cúber es troba situat a la falda del Puig Major i del Morro de Cúber. Tant l'embassament de Cúber com el Gorg Blau proveeixen d'aigua a la ciutat de Palma a través del Torrent d'Almadrà. Mallorca, lògicament, per la seva extensió, té la xarxa de drenatge més extensa. S'articula per amb un règim intermitent, caracteritzat per l'absència de cabals a l'estiu i per sobtades avingudes motives per les intenses pluges en primavera i tardor. Alguns torrents de la Serra de Tramuntana com el Torrent de Pareis són el resultat de la combinació de processos fluvio-karstics. Els torrents de la Serra de Tramuntana es poden dividir en els que drenen al N i els que drenen al S; els primers solen tenir una d'elevada pendent i un recorregut curt com el Torrent

de Mortitx, mentre que els que aboquen al S presenten una de menor pendent i un recorregut més prolongat. Altres torrents importants a l'illa de Mallorca són els de la Serra de Llevant i Migjorn (Robledo, et al., 2010).

Menorca no té cursos d'aigua massa incisius a causa del seu relleu pla. Es tracta de l'illa amb les majors precipitacions de les Balears, malgrat que no són gaire abundants. L'aigua se sol obtenir dels pous, ja que la infiltració aquí sí que és abundant. Els aquífers més importants que posseeix són els de Migjorn, Albaida i Algaraïens.

A Eivissa, en ser una illa calcària, els cursos d'aigua s'infilten ràpidament. Malgrat això, té una extensa xarxa hidrogràfica i l'únic curs d'aigua amb nom de riu de totes les Illes Balears, el riu Santa Eulalia.

Formentera no té a penes cursos d'aigua, i els que posseeix estan secs llevat d'en l'època de les precipitacions.

Encara que no té una gran quantitat de cursos d'aigua són molt més abundants les aigües subterrànies.

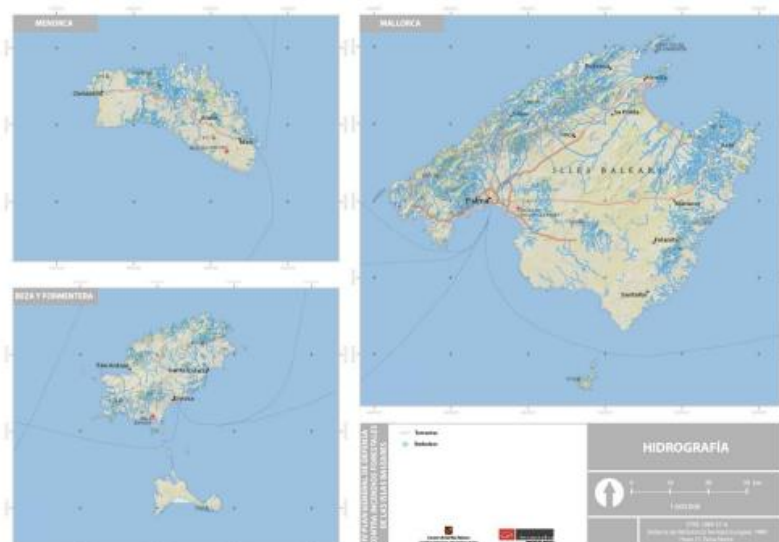

Figura 7: Hidrografia

8.3. Condicions Meteorològiques

El clima de l'arxipèlag és de tipus mediterrani, amb una sequera estival intensa i prolongada. Les precipitacions, oscil·len entre els 350 mm de Formentera i els més de 1500 mm a les zones més altes de la serra de la Tramuntana a Mallorca, si bé a nivell general es tenen uns valors mitjos d'entre 450 i 650 mm a Mallorca, 650 mm a Menorca, 380 a Eivissa i 350 a Formentera. Aquestes precipitacions es caracteritzen per una considerable irregularitat interanual a més d'estar concentrades en curts períodes de temps, sent més intenses i abundants a la tardor quan s'acumula entorn d'un 40% del total anual davant alguna cosa menys del 10% durant l'estiu i del 50%, repartit a parts iguals en hivern i primavera.

Les temperatures són suaus durant tot l'any, amb una entre els 16 i 18 °C a Menorca i Mallorca - exceptuant les àrees més elevades de la forest, bastant més fresques- i una mica més alta, 18 i 19 °C en Eivissa-Formentera. Les de les màximes que es donen a l'estiu se situen entorn dels 29 i 31 °C, si bé són normals en aquesta època temperatures d'al voltant dels 35 °C que pugen excepcionalment fins als 41 °C. Al contrari, a l'hivern, apareixen mínimes d'entre 5 i 9 °C, però no és rar que baixin, sobretot a Mallorca, per sota de 0 °C, on es poden registrar temperatures extremes en aquest sentit de fins i tot -6 °C.

La insolació és molt elevada, com es dedueix dels 300 dies de sol de mitjana a l'any, que es tradueixen en uns valors màxims d'al voltant de 2800 hores de sol en les Pitiüses, al sud de l'arxipèlag.

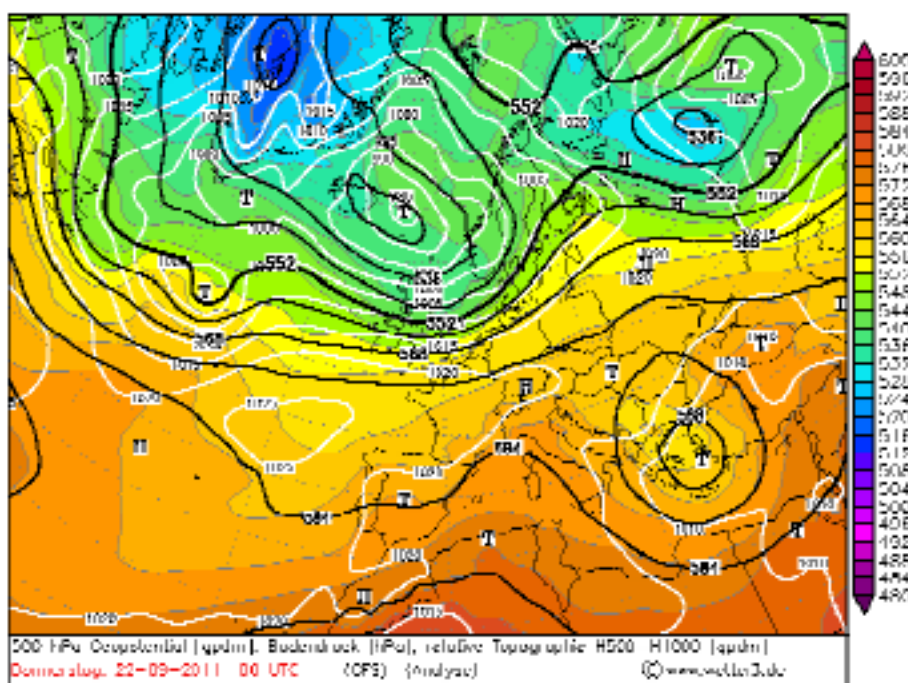

Figura 8: Mapa de geopotencial en 500 hPa, pressió en superfície i espessors 1000-500 hPa del model GFS en el qual es mostra una situació de bloqueig anticiclònic.

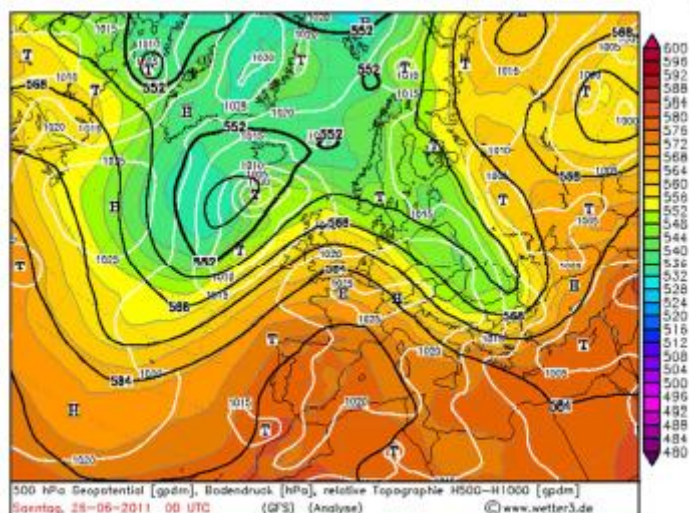

Figura 9: Mapa de geopotencial en 500 hPa, pressió en superfície i espessors 1000-500 hPa del model GFS en el qual es mostra una intrusió d'aire africà.

El vent de component nord, la tramuntana, bufa durant tot l'any a Menorca, deixant en els mesos d'hivern forts ratxes de fins i tot 100 km/h. El patró de nord predomina també als hiverns mallorquins, ja sigui pur (tramuntana), o del nord-est (mestral), fent remolins a oest-sud-oest (llebeig) a Eivissa i Formentera. A l'estiu, continua el predomini del vent nord a Menorca, passant a sud (Migjorn), sud-est (Xaloc) i sud-oest (llebeig) a Mallorca i a aquest o Llevant a les illes més meridionals de l'arxipèlag, a Eivissa i Formentera.

La major mida de Mallorca fa que sigui l'única illa en la qual es formin brises tèrmiques importants (embat) originades per l'escalfament diürn de la terra respecte al mar, atraient cap a l'interior aire marí que refresca durant els dies estiuencs la temperatura de les àrees pròximes a la costa meridional i valenciana, sobretot a les zones de les badies més obertes (Santa Ponça, Palma, sa Ràpita, i d'Alcúdia al nord) i desapareixent el seu efecte en l'interior deprimat (per sota dels 200 m) de l'illa.

Convé assenyalar que sembla que es constata una reducció de la precipitació mitjana anual, ja que s'ha passat -per al conjunt de totes les illes- de 640 mm durant el període de 1951-1979 a 570 mm en el període 1980-2008, que suposa una pèrdua de l'11% de la precipitació inicial amb una tendència a la disminució de 24 mm per dècada. L'esmentada disminució s'ha constatat per a totes les estacions, alhora que s'han extremant els fenòmens plujosos amb una apreciable recessió de les pluges moderades i un increment de les fortes i les febles. (Alonso, *et al.*, s.d.)

Les dades de les temperatures indiquen augments generalitzats a totes les estacions des de 1976, a raó de 0,4-0,5°C per dècada en el cas de les màximes

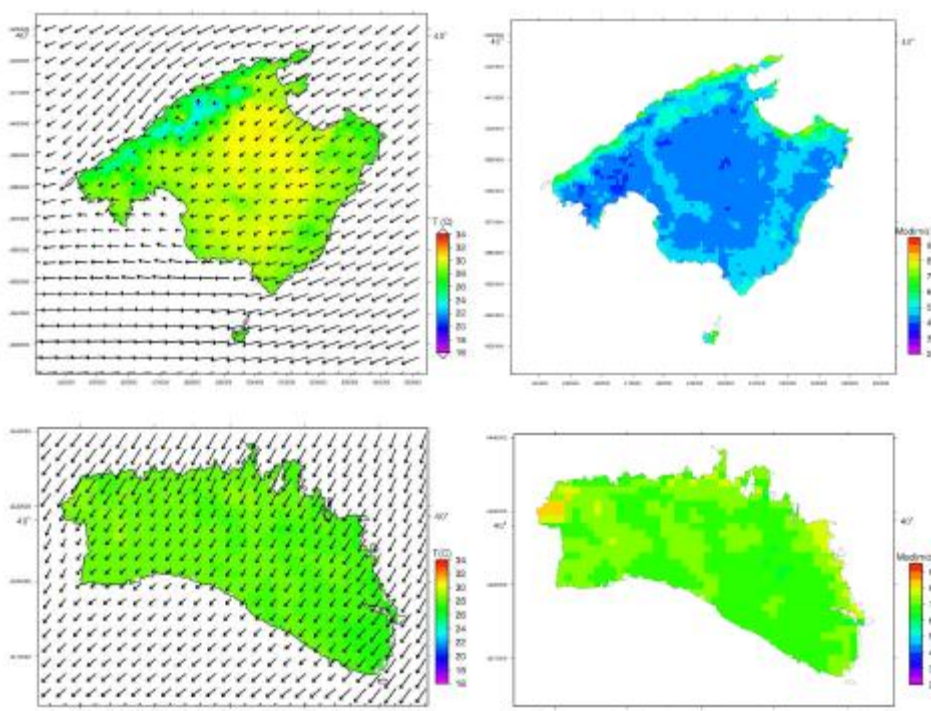
i les mínimes respectivament, alhora que es detecta una ràpida transició entre les estacions fredes i càlides i una menor presència de temperatures moderades, així com un augment de la freqüència de temperatures extremes càlides. (Alonso, *et al.*, s.d.)

Descrites les generalitats climàtiques es pot assenyalar que igual com en la Península, el règim climàtic de les Illes Balears és dominat a l'hivern pel flux de l'Oest, mentre que a l'estiu serà l'anticicló de les Açores el que marqui la pauta meteorològica.

A l'estiu, l'anticicló de les Açores, a més de situar-se en latituds més altes adquireix major intensitat estenent la seva acció estabilitzadora sobre la Península Ibèrica i les Balears. Tal és així que, una disposició del mateix al nord de la península pot provocar una situació de bloqueig anticiclònic que eviti qualsevol penetració d'aire més fred procedent del nord.

També en èpoques estivals es produeixen intrusions d'aire càlid procedent del nord de l'Àfrica a causa de la disposició en latituds molt altes del Front Polar. Aquesta configuració en altura manté d'una banda molt al nord de la península l'aire fred polar i deixa d'altra banda espai sobre la península per a l'entrada de la massa d'aire del sud.

Aquesta massa d'aire càlid se situa a certa altura en la vertical, cosa que crea una capa estable que inhibeix qualsevol moviment ascendent i per tant evita la formació de núvols convectius.

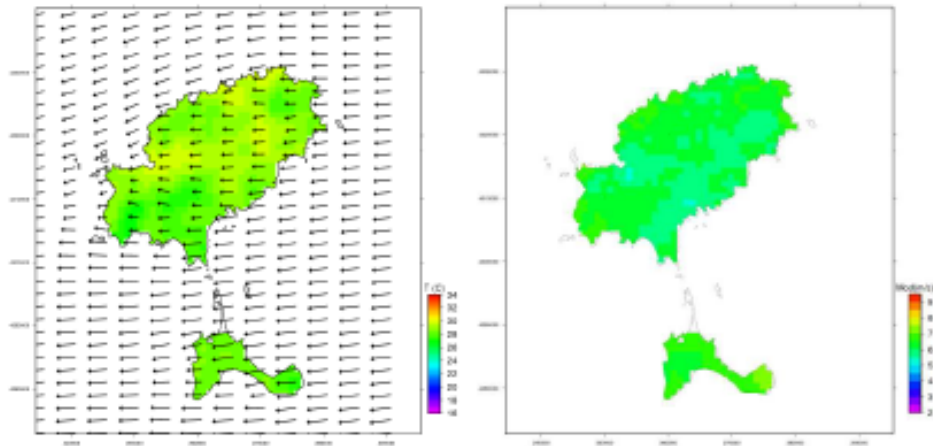

Figura 10: direcció i velocitat màxima de vent durant l'estiu. Font: Meteològica.

Com en tot l'àmbit mediterrani, serà durant l'estiu, sobretot el juliol, i per conjunció de les temperatures més elevades, les precipitacions més baixes i evapotranspiracions més fortes, quan els combustibles es trobin en una situació més propícia per cremar amb facilitat. La situació dels esmentats combustibles és a nivell global serà més crítica a l'oest que a l'est de les illes, ja que els vents dominants a l'estiu procedeixen del llevant, la qual cosa implica un component marcat marítim que suposa un elevat aportament suplementari d'humitat; el fet que a Menorca continuï sent marcada la freqüència de la tramuntana, vent nord amb un recorregut continental ampli i càrrega d'humitat per tant baixa, explica la major sequedat de l'illa, que en qualsevol cas, també serà, com en Mallorca i les Pitiüses, major com més cap a ponent lo anterior, explica també que siguin les zones baixes més interiors de la meitat oest, cas de la vall de Sóller, les de major risc de Mallorca.

No per obvi es deixarà d'assenyalar que la disponibilitat del combustible serà tant menor en les obagues que a les solanes, així com durant la nit -moment en què es recuperarà la humitat - enfront el dia, i a les zones més elevades de la serra de la Tramuntana mallorquina i de les eivissenques dels Amunts i la serra de San Josep davant les valls que es troben en elles encaixonades, on es produeixen fenòmens de compressió adiabàtica de l'aire.

Els camps de vent descrits es troben condicionats per la topografia, proximitat a la costa i posició geogràfica, i així (Meteològica SA;, s.f.):

- a Mallorca els majors mòduls de vent s'observen al llarg de la costa, sobretot en la nord i a la serra de la Tramuntana;
- a Menorca i Eivissa la velocitat del vent serà major ja que en tractar-se d'illes de menor superfície, l'exposició a la fricció és menor que a Mallorca, minimitzant la disminució de velocitat que això suposa;

- a Menorca, una major exposició a vents regionals, del Nord en aquest cas, suposa velocitats de vent bastant superiors a la resta de les illes.

En definitiva i resumint, les condicions meteorològiques resulten particularment desfavorables en referència als incendis forestals, a Menorca, per la conjunció de baixa humitat i presència de vent. Les serres pròximes a la costa mallorquina i la totalitat de l'illa d'Eivissa es veuen afectades per una meteorologia que es tradueix en un risc d'incendis, que encara que menor que el menorquí, és acusat.

Particular atenció s'haurà de tenir amb situacions que, si bé no responen a la mitjana, no són excepcionals al llarg de l'estiu; es tracta de circulacions del sud-oest particularment perilloses a Eivissa i la costa sud-occidental de Mallorca, així com del sud-est, crítiques en alinear-se amb la pendent, a les serres de llevant i vessant meridional de la Tramuntana; els vents del nord-oest, perillosos per a la cara nord de la Tramuntana de Mallorca, per poc freqüents suposaran un menor risc.

8.4. Infraestructura viària

Les infraestructures viàries que tenen les Illes Balears s'han caracteritzat (en funció de les dades disponibles) en:

- Autovies/Autopistes
- Carreteres principals
- Carreteres secundàries
- Camins
- Senders/tiranys
- Ferrocarril

A la següent taula es mostra la longitud en km de cada tipus d'infraestructura viària per a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears:

Taula 5: Longitud (km) de les infraestructures viàries

Islla	Autopistas/ Autovías	Carreteras Principales	Carreteras Secundarias	Caminos	Senderos	Ferrocarril	Total
Islas Baleares	292	2.061	4.410	13.610	3.502	135	24.011

A la taula es pot observar com les Illes Balears tenen una extensa xarxa de camins (13.610 km) que suposen el 57% del total d'infraestructures viàries de les illes, seguides de les carreteres secundàries (4.410 km) un 18% i els senders (3.502 km) un 14%. Quant a les altres infraestructures, es pot destacar els 278 km d'autovia i autopistes que té Mallorca, així com dels 14 km que té l'illa d'Eivissa que uneixen les localitats d'Eivissa i San Antonio.

Quant al ferrocarril, Mallorca és l'única illa que té aquesta infraestructura; consta de tres línies (blau, verd i groc), les tres parteixen de l'estació de Palma Intermodal i finalitzen a Inca (línia verda), Manacor (línia groga) i Sa Pobla (línia blava). A més, té una altra línia que va des de Mallorca a Sóller travessant la Serra de Tramuntana. La longitud aproximada de la línia ferroviària que circula per l'illa és de 135 km. A continuació es mostra la disposició espacial de la xarxa viària a les Illes Balears:

Figura 11: Xarxa Viària

8.5. Socioeconomia

- DEMOGRAFIA I DISTRIBUCIÓ POBLACIONAL

Segons les dades oficials de la revisió del Padró Municipal a data 1 de Gener de 2012, actualitzat a 12 de Febrer de 2013, la població ascendeix a 1.119.439 habitants, que amb els 4.983,98 km² que es corresponen a la superfície de les Illes Balears resulta en una densitat de població de 224,6 habitants/km², molt per sobre de la mitjana nacional situada en 94,41 habitants/km², i que la

col·loca en el setè posat a nivell autonòmic, tan sols per darrere de les ciutats autònomes de Melilla i Ceuta i de les comunitats de Madrid, País Basc, les Illes Canàries i Catalunya.

A la següent taula es mostra la distribució de la població a les diferents illes de l'arxipèlag:

Taula 6: Població a 1 de Gener de 2012. Font: Institut d'Estadística de li Illes Balears (IBESTAT)

Isla	Población ambos sexos	Población hombres	Población mujeres
Islas Baleares	1.119.439	560.091	559.348
Mallorca	876.147	435.936	440.211
Menorca	95.178	47.600	47.578
Ibiza	137.357	70.920	66.437
Formentera	10.757	5.635	5.122

La major part de la població es concentra en Mallorca, illa que acumula el 78,26% del total de la població, presentant una densitat d'uns 241 habitants/km². En segon terme es trobaria Eivissa la densitat de població del qual és gairebé idèntica a la de Mallorca, però que per menor superfície només suposarà el 12,27 % del total balear.

Menorca i Formentera presenten concentracions inferiors, i així amb unes densitats de 137 i 131 habitants/km² respectivament, aporten el 8,5 i el 0,97 % de la població.

Taula 7: Densitat de població a 1 de Gener de 2012.

Font: Institut d'Estadística de li Illes Balears (IBESTAT)

Isla	Superficie (km ²)	Densidad población (hab/km ²)	Densidad hombres (hab/km ²)	Densidad mujeres (hab/km ²)
Islas Baleares	4.983,98	224,60	112,38	112,23
Mallorca	3.635,75	240,98	119,90	121,08
Menorca	694,22	137,10	68,57	68,53
Ibiza	571,58	240,31	124,08	116,23
Formentera	82,44	130,48	68,35	62,13

La distribució a nivell de sexes resulta equilibrada a nivell del conjunt insular, sent més gran el nombre de dones que d'homes a Mallorca i a la inversa a Eivissa i Formentera, i equilibrada a Menorca.

Major variabilitat presenta la densitat de població a nivell d'illes, sobretot a nivell municipal com s'aprecia clarament al següent mapa (Figura 15), sent els municipis que ostenten la capitalitat respectiva de cada illa, al costat de la falda meridional de la Serra de Tramuntana a Mallorca, els més densament poblats. De molt, les majors densitats es troben a Eivissa (Eivissa) i Palma (Mallorca), seguides després pels municipis d'Es Castell (Menorca), Marratxí, Inca, Lloseta, Calvià, Sóller, Alcúdia, Son Servera, Consell, Sa Pobla, Binissalem (Mallorca), Maó (Menorca) i Santa Eulàlia del Riu (Eivissa), totes elles per a sobre de la ja elevada, densitat mitjana balear.

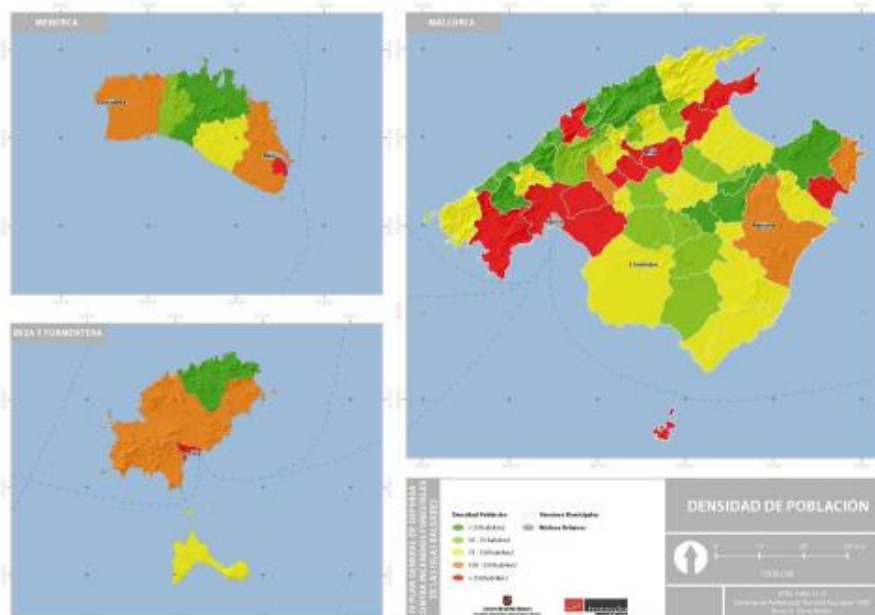

Figura 12: Densitat de població a data 1 de Gener 2012.

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT)

L'evolució de la població resident mostra en els últims anys considerats, això és, des de l'any 2000, un increment del 32,37%, la qual cosa suposa un total de 273.809 habitants. Formentera i Eivissa presenten el major augment, amb un 71,04 i 53,28% respectivament sobre la seva població en el 2000, els segueix Menorca, amb un 30,89%, i Mallorca en darrer terme amb un 29,41%.

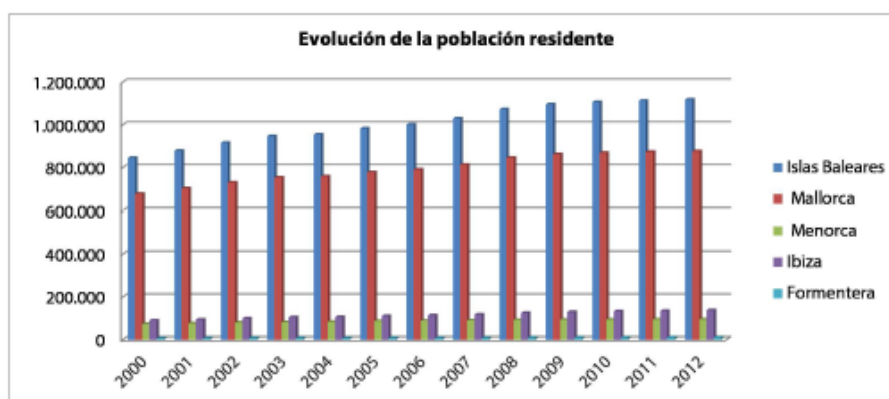

Figura 13: Evolució població resident. Període 2000-2012. Font: INE

La piràmide de població reflecteix, com ocorre a nivell general a Espanya, una tendència a l'envelliment, no obstant això:

- sembla que s'observa un lleuger repunt de la natalitat en els últims 10 anys respecte a la dècada anterior en què es va apreciar clarament un canvi de tendència en la fecunditat traduïda en la disminució d'efectius entre els 10 a 19 anys;
- un engruiximent dels efectius dels 30 a 39 anys, una mica més marcat en el cas dels homes, i que sembla ser fruit de la immigració estrangera de l'anterior dècada;
- finalment, la ruptura de l'equilibri entre homes i dones a favor d'aquestes últimes a partir dels 75 anys a causa de la coneguda major esperança de vida femenina.

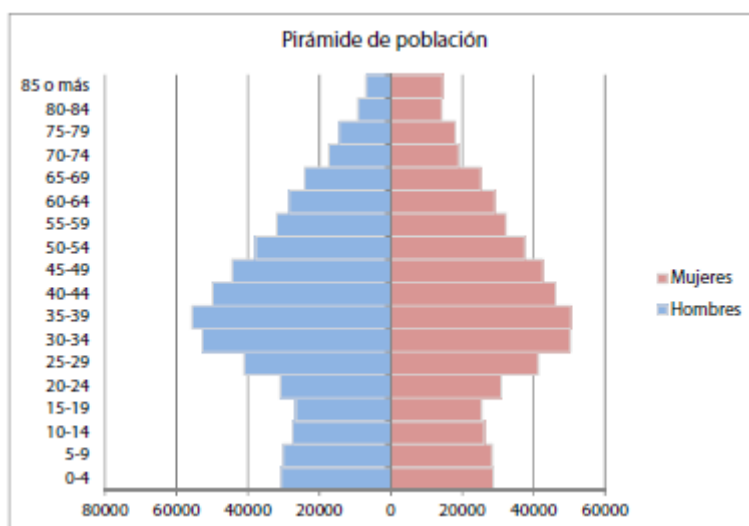

Figura 14: Piràmide de població a data 1 de Gener 2012.

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT)

Per grups d'edat i tal com apareix a la Taula 15, es continua mantenint la relativa paritat observada a la piràmide, entre home i dones, sent lleugerament superior el nombre d'homes en el primer i segon grup i el de dones en l'últim:

Taula 8: Grups d'edat a 1 de Gener de 2012.

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT)

	Ambos sexos	%	Hombres	%	Mujeres	%
Menos de 16 años	171.308	15,30	88.223	15,75	83.085	14,85
16 – 64 años	785.461	70,16	399.924	71,40	385.537	68,92
Más de 64 años	162.670	14,53	71.944	12,85	90.726	16,21

De l'anterior es deriva una taxa de dependència respecte de la població activa del 42,51%, inferior, i per tant en millor situació, a la nacional que se situa entorn del 50%.

- ECONOMIA I

La renda disponible bruta per càpita de les llars de les Illes Balears es va situar en l'any 2008, segons l'INE, en 16.114 €, el que la va col·locar en el vuitè lloc a nivell nacional, un 4,5% per sobre de la mitjana. L'evolució de les dades de la renda des de l'any 2000 presenta aquí i fins a 2008 un increment aproximat de la mateixa d'un 29,1%.

Fins i tot amb dades provisionals, els efectes de la crisi es manifesten ja en aquest indicador i així en el període 2008-2010 es va produir un apreciable descens de la renda, caient un 6,24% davant el 3,5% de descens nacional.

Paral·lelament, el Producte Interior Brut nominal per habitant va assolir el 2008 els 25.634 €, un 7,25 % per sobre de la mitjana espanyola, un increment del 32,8 % respecte a l'any 2000 mentre que en el conjunt nacional ho va fer en un 53,2 %. Des d'aquesta data, en la que van començar a fer-se més patents els efectes de la crisi econòmica, 2008, el PIB per càpita ha descendit, seguint la pauta general, a les Illes Balears al voltant del 4,84 % fins a 2012, si bé se situa un 7,1 % per sobre de la mitjana, sent en aquest sentit la setena comunitat després de País Basc, Comunitat de Madrid, Comunitat Foral de Navarra, Catalunya, Aragó i La Rioja i, havent obtingut aquell any, el 2012, el menor descens a nivell nacional del PIB en termes de volum (-0,3 %).

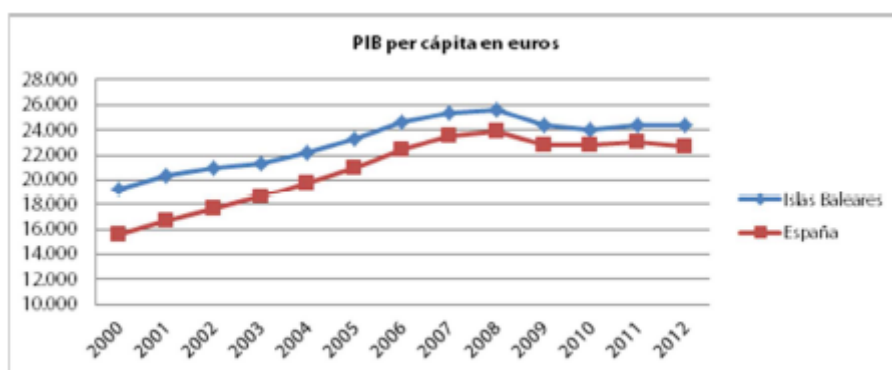

Figura 15: Evolució Producte Interior Brut per càpita. Període 2002-2012.

Font: INE

Segons l'Enquesta de Població Activa per al primer trimestre de 2013, es té que les Illes Balears comptaven amb 912.700 persones majors de 16 anys, sent actives, això és, potencialment subministradores de mà d'obra per a la producció de béns i serveis econòmics, 591.800. D'aquestes últimes, 422.800 es trobaven ocupades i 169.000 parades.

Amb això es té que durant aquest període, la taxa d'activitat (relació percentual entre la població activa i la població en edat activa, la major de 16 anys) de les Illes Balears és, amb un 64,84 %, la major d'Espanya, diversos punts per sobre de la mitjana nacional situada en el 59,68 %. Respecte a l'atur, les Illes Balears se situaven una mica per sobre de la mitjana nacional, amb una taxa de 28,56 % davant el 27,16 % del conjunt d'Espanya.

No obstant això l'evolució estacional del mercat del treball, més encara en una comunitat centrada en una activitat turística marcadament estival, fa que sigui necessari prendre les dades anteriors amb precaució. Així s'observa de les dades mitges de 2012, ja que si bé tornaven a referir la taxa màxima d'activitat en el conjunt nacional, 66,61% davant 59,98, quant a l'atur -i per extensió a l'ocupació- es millorava respecte als oferts pel primer trimestre de 2013, quedant la taxa d'atur mitja anual en un 23,26%, per sota del 25,02% del conjunt de l'Estat.

La població ocupada en el seu conjunt ha passat de 380.700 l'any 2000 a 464.700 el 2012, la qual cosa suposa un increment del voltant del 22%. Aquest increment es mostra mantingut fins a 2008, moment en què es va assolir el valor màxim d'ocupació amb 509.800, per començar a descendir per efectes de la crisi fins a 2011, data del mínim de la sèrie analitzada amb 460.600, la qual cosa suposa una caiguda del 10,6% respecte a l'esmentat màxim; finalment ressenyar que s'aprecia un lleuger repunt del 0,9%, el 2012, que indica una millora sobre l'any precedent i que caldrà veure si es converteix en tendència.

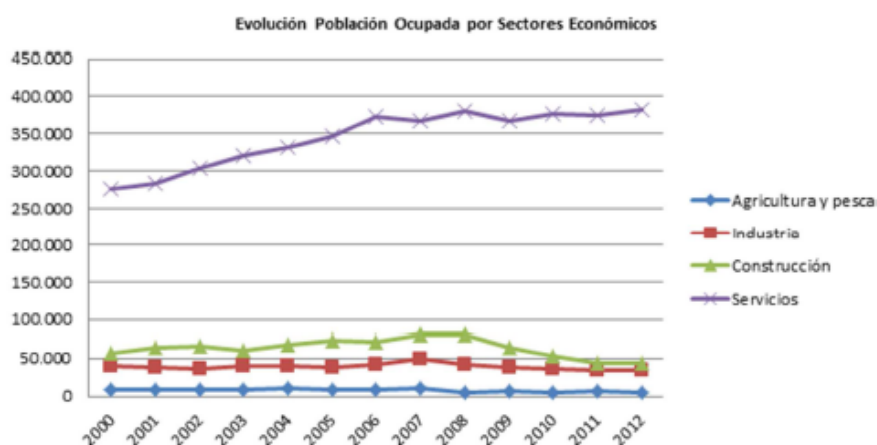

Figura 16: Evolució de la Població Ocupada. Període 2002-2012.

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT) a partir de dades EPA

Respecte als diferents sectors productius s'observa que des del 2000 s'ha incrementat el procés de terciarització de l'economia que ja ressenyava

l'anterior Pla i que respon al fort i continuat impuls del turisme afavorit i en part alimentat pel despoblament de les explotacions agràries.

Aquest procés de terciarització, que ha suposat en aquest període l'increment dels ocupats en el sector serveis d'un 37,9 %, va ser constant i acusat fins a 2006, moment a partir del qual es tendeix a la seva estabilització. Els restants sectors han retrocedit quant al volum d'actius que ocupen, perdent l'agricultura i pesca el 37,93 %, la indústria el 37,97 % i la construcció el 20 %.

Resulta particularment ressenyable el que ha succeït en aquest últim sector, el de la construcció, que havia incrementat en un 42 % els treballadors que emprava des de l'any 2000 fins a finals de 2007, quan comencen a manifestar-se els efectes de l'"esclat de la bombolla immobiliària", i a partir del qual manifesta un descens continuat que es fa molt brusc a partir de 2008 i fins a 2011, i que es recupera lleugerament el 2012, per haver perdut finalment en aquesta data 11.800 treballadors respecte a l'any 2000.

Així, per resultar el 2012 amb un total de 381.400 treballadors, el 82,07 % dels ocupats, al sector serveis, davant els 44.700, el 9,61 %, de la construcció, els 33.700, el 7,25 % de la indústria i tan sols els 4.900, l'1,05 %, del sector primari d'agricultura i pesca.

A nivell d'illes, i tenint en compte que les dades procedeixen de les afiliacions de la seguretat social i no com les camusses referides, de l'Enquesta de Població Activa, i que és coneguda i acceptada la no coincidència de les magnituds quantificades en ambdues en no ser plenament equiparables afiliació i ocupació, tenim que:

Taula 9: Treballadors Afiliats a la Seguretat Social. Mitjana de 2012 *.

Font: Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBESTAT)

	Mallorca	%	Menorca	%	Ibiza	%	Formentera	%
Agricultura, Ganaderia, Silvicultura y Pesca	5.319,73	1,65	741,64	2,67	501,55	1,09	47,82	1,44
Industrias Extractivas	296,27	0,09	14,45	0,05	41,55	0,09	0,09	0,00
Industrias Manufactureras	1.5121,55	4,70	3.150,45	11,33	1.541,00	3,35	68,82	2,07
Suministro de Energía Eléctrica, Gas, Vapor y Aire Acondicionado	1.166,45	0,36	5,64	0,02	3,55	0,01	0,00	0,00
Suministro de Agua, Actividades de Saneamiento, Gestión de Residuos y Descontaminación	3.343,18	1,04	337,18	1,21	275,27	0,60	0,00	0,00
Construcción	26.992,82	8,39	2.900,36	10,44	5.085,82	11,05	408,36	12,28
Comercio al por mayor y por menor. Reparación de vehículos de motor y motocicletas	56.398,36	17,53	5.392,64	19,40	8.273,73	17,97	588,45	17,70
Transporte y Almacenamiento	17.441,45	5,42	1.284,91	4,62	2.724,45	5,92	158,00	4,75
Hostelería	59.511,18	18,49	4.794,45	17,25	12.866,36	27,95	1.249,91	37,59
Información y Comunicaciones	5.129,00	1,59	262,55	0,94	348,55	0,76	8,27	0,25
Actividades Financieras y de Seguros	7.262,55	2,26	141,09	0,51	461,91	1,00	15,45	0,46
	Mallorca	%	Menorca	%	Ibiza	%	Formentera	%
Actividades Inmobiliarias	2.312,64	0,72	203,91	0,73	420,00	0,91	20,09	0,60
Actividades Profesionales, Científicas y Técnicas	12.327,09	3,83	1.014,45	3,65	1.734,73	3,77	93,55	2,81
Actividades Administrativas y Servicios Auxiliares	25.853,91	8,03	1.059,45	3,81	2.326,73	5,05	165,82	4,99
Administración Pública y Defensa; Seguridad Social Obligatoria	15.648,82	4,86	1.885,55	6,78	1.423,00	3,09	230,09	6,92
Educación	14.636,18	4,55	615,36	2,21	871,45	1,89	10,18	0,31
Actividades Sanitarias y de Servicios Sociales	25.936,45	8,06	1.776,27	6,39	2.599,91	5,65	92,73	2,79
Actividades Artísticas, Recreativas y de Entretenimiento	7.046,18	2,19	593,36	2,13	1.459,18	3,17	49,55	1,49
Otros Servicios	10.788,09	3,35	1.075,18	3,87	1.511,91	3,28	69,91	2,10
Actividades de los Hogares...	9.232,64	2,87	545,18	1,96	1.556,27	3,38	48,27	1,45
Actividades de Organizaciones y Organismos Extraterritoriales	28,91	0,01	0,00	0,00	9,45	0,02	0,00	0,00

La distribució no presenta grans variacions, i assenyala únicament un major pes relatiu del sector secundari i primari a Menorca enfront una vocació més turística i hotelera si cap -en qualsevol cas, la predominant amb molt a totes les illes- a Eivissa i Formentera.

En contraposició amb l'anteriorment referit, l'evolució de la desocupació per sectors econòmics, mostra l'increment en tots ells, increment que és exponencial a partir dels anys 2007 i 2008, punt d'inflexió amb l'esclat de la bombolla immobiliària i crisi econòmica posterior, fins a arribar als valors de 2012, data en la qual es va registrar una xifra mitjana d'aturats de 140.125, dels quals 1.625 ho eren de l'agricultura, 3.825 de la indústria, 9.675 de la construcció, 58.925 del sector serveis i 66.075 eren parats sense ocupació anterior o altres. Això va suposar un increment total, des de l'any 2000, del 429,27 %; els aturats de l'agricultura van augmentar en un 983,33%, els de la indústria en un 273,17%, un 287% els de la construcció, un 276,51% els dels serveis i fins i tot un 824% aquells que no havien tingut feina anteriorment.

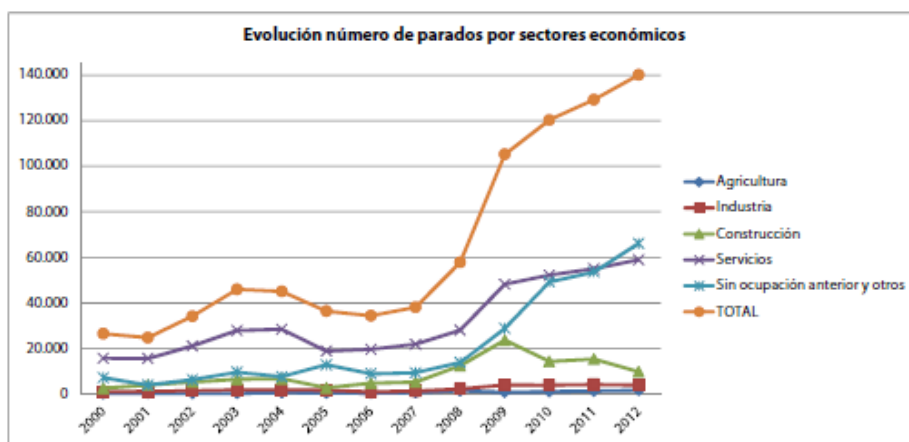

Figura 17: Evolució de la Població Aturada.

L'anàlisi precedent confirma que a les Illes Balears el sector serveis és el més significatiu i principal en l'economia de la comunitat. A aquesta terciarització, típica de les economies desenvolupades, cal afegir i ressaltar aquí el turisme com el principal i més definitori dels seus components.

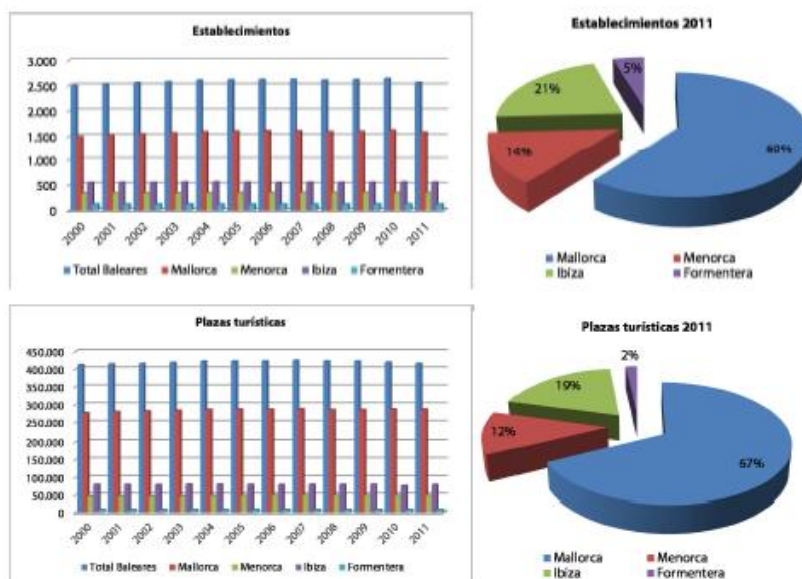

Figura 18: Establiments i places turístiques a les Illes Balears

8.6. Figures de protecció

Les Illes Balears compten amb els següents espais naturals protegits:

Taula 10: Espais naturals protegits

Figura	Espacio	Isla
Parque Natural	S'Albufera de Mallorca	Mallorca
	Mondragró	Mallorca
	S'Albufera des Grau	Menorca
	Sa Dragonera	Mallorca
	Ses Salines d'Eivissa i Formentera	Ibiza/Formentera
	Península de Llevant	Mallorca
Paraje Natural	Sierra de Tramuntana	Mallorca
Reserva Natural	Des Vedrà, es Vedranell i dels illots de Ponent	Ibiza
	S'Alburefeta	Mallorca
Monumento Natural	Fonts Ufanes	Mallorca
	Torrent de Pareis	Mallorca
Parque Nacional	Archipiélago de Cabrera	Cabrera

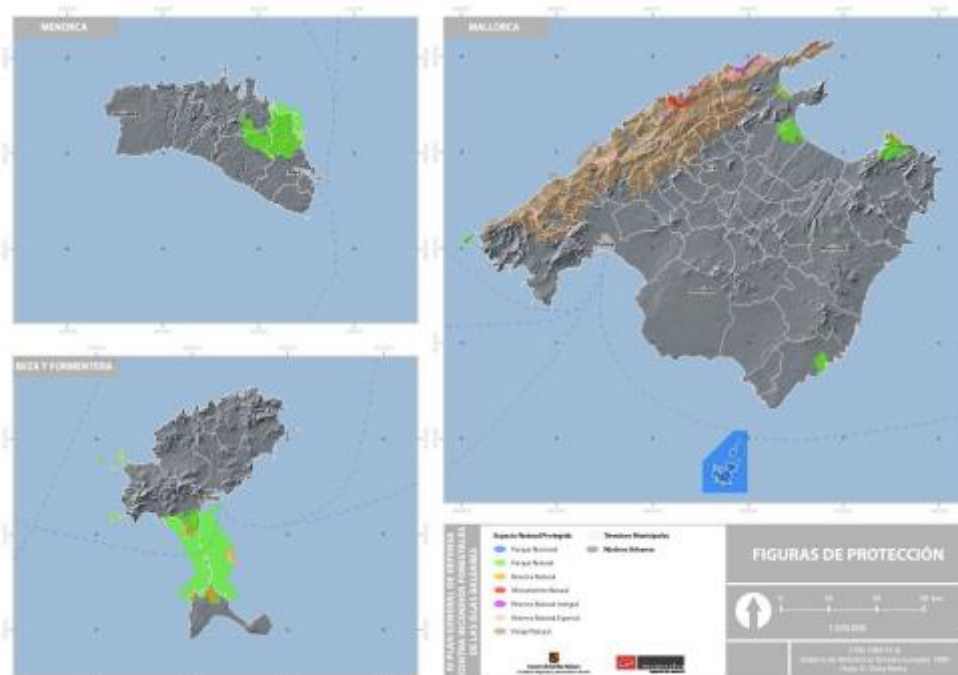

Figura 19: Figures de Protecció

En el qual ha Xarxa Natura 2000 es refereix, les Illes Balears compten amb els següents ZEPA (zona d'especial protecció per a les aus) i LIC (lloc d'importància comunitària):

Taula 11: ZEPA

Islla	Código	Denominación	Superficie (ha)
Mallorca	ES0000382	Alaró	118,97
Mallorca	ES0000083	Arxipèlag de Cabrera	20.664,45
Menorca	ES0000385	Barbatx	1.369,73
Menorca	ES0000384	Barranc de Santa Anna	78,39
Formentera	ES5310025	Cap de Barbaria	2.484,26
Mallorca	ES0000074	Cap de cala Figuera	797,48
Mallorca	ES0000228	Cap de ses Salines	3.751,39
Mallorca	ES0000081	Cap Enderrocat - Cap Blanc	7.123,11
Mallorca	ES0000080	Cap Vermell	78,02
Menorca	ES0000386	Capell de Ferro	1.651,57
Mallorca	ES5310027	Cimals de la Serra	7.297,14
Mallorca	ES5310010	Comuna de Bunyola	792,08
Mallorca	ES0000073	Costa Brava de Mallorca	8.434,33
Ibiza	ES0000241	Costa dels Amunts	696,76

Islla	Código	Denominación	Superficie (ha)
Menorca	ES0000229	Costa Nord de Ciutadella	688,55
Menorca	ES0000240	Costa Sud de Ciutadella	1.134,32
Menorca	ES0000233	D'Addaia a s'Albufera	2.834,85
Mallorca	ES0000441	D'Alfàbia a Biniarroi	5.629,47
Menorca	ES0000239	De Binigaus a cala Mitjana	1.855,05
Mallorca	ES0000442	De la serra de s'Esperó al Penyal Alt	1.469,33
Menorca	ES0000235	De s'Albufera a la Mola	2.004,06
Menorca	ES0000231	Dels Alocs a Fornells	2.705,47
Menorca	ES0000237	Des Canutells a Llucalari	1.829,06
Mallorca	ES0000440	Des Teix al puig de ses Fites	1.459,53
Mallorca	ES5310009	Es Teix	960,48
Mallorca	ES0000037	Es Trenc - Salobrar de Campos	1.451,90
Ibiza	ES0000078	Es Vedrà - Es Vedranell	637,44
Menorca	ES0000236	Illa de l'Aire	31,24
Ibiza	ES5310023	Illots de Ponent d'Eivissa	2.543,68
Ibiza	ES0000242	Illots de Santa Eulària, Rodona i es Canà	70,44
Formentera	ES5310024	La Mola	2.191,02
Menorca	ES0000232	La Mola i s'Albufera de Fornells	1.529,36
Mallorca	ES0000222	La Trapa	433,67
Menorca	ES0000230	La Vall	5.327,47
Mallorca	ES0000079	La Victòria	1.002,59
Mallorca	ES0000226	L'Albufereta	445,80
Mallorca	ES0000377	Mola de Son Pacs	161,22
Mallorca	ES0000145	Mondragó	754,38
Mallorca	ES0000224	Muleta	163,96
Mallorca	ES0000227	Muntanyes d'Artà	14.811,87
Mallorca	ES0000439	Pla de sa Mola	993,18
Mallorca	ES0000379	Puig de ses Fites	272,63
Mallorca	ES0000380	Puig de s'Estremera	139,45
Mallorca	ES0000378	Puig des Boixos	235,83
Mallorca	ES0000383	Puig des Castell	176,19
Mallorca	ES0000381	Puig Gros	1.012,79
Mallorca	ES0000225	Sa Costera	792,26
Mallorca	ES0000221	Sa Dragonera	1.278,64
Mallorca	ES0000223	Sa Foradada	109,40
Mallorca	ES0000038	S'Albufera de Mallorca	2.214,70
Menorca	ES0000234	S'Albufera des Grau	2.561,07
Ibiza/Formentera	ES0000084	Ses Salines d'Eivissa i Formentera	16.487,07
Menorca	ES0000238	Son Bou i barranc de sa Vall	1.184,61
Menorca	ES0000443	Sud de Ciutadella	1.986,81
Ibiza	ES0000082	Tagomago	556,26

Els LIC pertanyents a la Xarxa Natura 2000 que formen part de les Illes Balears són els següents:

Taula 12: LIC

Islla	Código	Denominación	Superfície (ha)
Mallorca	ES5310103	Àrea marina cap de cala Figuera	129,15
Mallorca	ES5310097	Àrea marina Costa de Llevant	2.013,35
Formentera	ES5310109	Àrea marina de cala Saona	443,52
Formentera	ES5310111	Àrea marina de Platja de Migjorn	2.057,22
Formentera	ES5310110	Àrea marina de Platja de Tramuntana	1.410,35
Ibiza	ES5310106	Àrea marina de ses Margalides	98,91
Ibiza	ES5310107	Àrea marina de Tagomago	747,97
Ibiza	ES5310108	Àrea marina del cap Martinet	554,93
Menorca	ES5310035	Àrea marina del Nord de Menorca	5.151,80
Menorca	ES5310036	Àrea marina del Sud de Ciutadella	2.253,55
Menorca	ES5310073	Àrea marina Punta Prima - Illa de l'Aire	1.334,87
Mallorca	ES5310125	Albufera de Mallorca	2.149,54
Menorca	ES5310075	Arenal de Son Saura	349,20
Mallorca	ES0000083	Arxipèlag de Cabrera	20.664,45
Mallorca	ES5310064	Avenc de Son Pou	0,74
Mallorca	ES5310042	Avenc d'en Corbera	0,74
Mallorca	ES5310005	Badies de Pollença i Alcúdia	30.954,32
Formentera	ES5310123	Bassa de Formentera	5,71
Formentera	ES5310124	Bassa de Sant Francesc	0,45
Mallorca	ES5310037	Basses de la marina de Llucmajor	4,17
Mallorca	ES5310089	Biniarroi	539,57
Menorca	ES5310116	Biniatrum	1,15
Menorca	ES5310114	Binigafull	2,76
Menorca	ES5310121	Binigurdà	15,10
Mallorca	ES5310087	Bàltx	333,23
Menorca	ES5310069	Cala d'Algairons	143,03
Menorca	ES5310071	Cala en Brut	40,46
Mallorca	ES5310094	Cala Figuera	66,40
Mallorca	ES5310098	Cals de Manacor	591,38
Menorca	ES5310072	Caleta de Binillautí	162,01
Mallorca	ES5310095	Can Picafort	45,58
Formentera	ES5310025	Cap de Barbaria	2.484,26
Mallorca	ES0000074	Cap de cala Figuera	797,48
Mallorca	ES0000228	Cap de ses Salines	3.751,39
Mallorca	ES5310128	Cap Enderrocat i cap Blanc	7.121,92
Ibiza	ES5310032	Cap Llentrisca - Sa Talaia	3.099,29
Menorca	ES5310068	Cap Negre	738,69
Mallorca	ES0000080	Cap Vermell	78,02
Mallorca	ES5310027	Cimals de la Serra	7.297,14
Mallorca	ES5310010	Comuna de Bunyola	792,08

Islla	Código	Denominación	Superficie (ha)
Mallorca	ES5310127	Costa Brava de Tramuntana	8.433,59
Mallorca	ES5310030	Costa de Llevant	1.849,34
Ibiza	ES5310104	Costa de l'Oest d'Eivissa	1.276,20
Ibiza	ES0000241	Costa dels Amunts	696,76
Menorca	ES0000229	Costa Nord de Ciutadella	688,55
Menorca	ES0000240	Costa Sud de Ciutadella	1.134,32
Mallorca	ES5310057	Cova de cal Pessó	0,74
Mallorca	ES5310051	Cova de can Bordils	0,74
Mallorca	ES5310063	Cova de can Millo o de Coa Negrina	0,74
Mallorca	ES5310058	Cova de can Sion	0,74
Mallorca	ES5310041	Cova de Canet	0,74
Mallorca	ES5310040	Cova de les Meravelles	0,74
Mallorca	ES5310059	Cova de Llenaire	0,74
Mallorca	ES5310039	Cova de sa Bassa Blanca	0,74
Mallorca	ES5310054	Cova de sa Gleda	0,74
Mallorca	ES5310048	Cova de sa Guitarreta	0,74
Mallorca	ES5310046	Cova de ses Rates Pinyades	0,74
Mallorca	ES5310053	Cova del Dimoni	0,74
Mallorca	ES5310043	Cova dels Ases	0,74
Mallorca	ES5310067	Cova dels Estudiants	0,74
Mallorca	ES5310050	Cova d'en Bessà	0,74
Mallorca	ES5310045	Cova d'en Passol	0,74
Mallorca	ES5310038	Cova des Bufador des Sollerí	0,74
Mallorca	ES5310044	Cova des Coll	0,74
Mallorca	ES5310047	Cova des Corral des Porcs	0,74
Mallorca	ES5310052	Cova des Diners	0,74
Mallorca	ES5310065	Cova des Drac de cala Santanyí	0,74
Mallorca	ES5310049	Cova des Pas de Vallgornera	0,74
Mallorca	ES5310055	Cova des Pirata	0,74
Mallorca	ES5310056	Cova des Pont	0,74
Mallorca	ES5310066	Cova des Rafal des Porcs	0,74
Mallorca	ES5310060	Cova Morella	0,74
Mallorca	ES5310061	Cova Nova de Son Lluís	0,74
Menorca	ES0000233	D'Addaia a s'Albufera	2.834,85
Menorca	ES0000239	De Binigaus a cala Mitjana	1.855,05
Mallorca	ES5310078	De cala de ses Ortigues a cala Estellencs	880,73
Menorca	ES5310074	De cala Llucalari a cales Coves	1.067,85
Menorca	ES0000235	De s'Albufera a la Mola	2.004,06
Menorca	ES0000231	Dels Alocs a Fornells	2.705,47
Menorca	ES0000237	Des Canutells a Llucalari	1.829,06
Ibiza	ES5310105	Es Amunts d'Eivissa	1.466,80
Mallorca	ES5310028	Es Binis	28,07
Mallorca	ES5310083	Es Boixos	660,41

Islla	Código	Denominación	Superficie (ha)
Mallorca	ES5310062	Es Bufador de Son Berenguer	0,74
Menorca	ES5310120	Es Clot des Guix	89,63
Mallorca	ES5310008	Es Galatzà - s'Esclop	1.430,99
Menorca	ES5310115	Es Molinet	9,18
Mallorca	ES5310077	Es Rajolí	110,78
Mallorca	ES5310009	Es Teix	960,48
Mallorca	ES0000037	Es Trenc - Salobrar de Campos	1.451,90
Ibiza	ES0000078	Es Vedrà - Es Vedranell	637,44
Mallorca	ES5310026	Fita del Ram	288,98
Mallorca	ES5310093	Formentor	257,50
Mallorca	ES5310088	Gorg Blau	166,24
Menorca	ES0000236	Illa de l'Aire	31,24
Ibiza	ES5310023	Illots de Ponent d'Eivissa	2.543,68
Ibiza	ES0000242	Illots de Santa Eulària, Rodona i es Canà	70,44
Formentera	ES5310024	La Mola	2.191,02
Menorca	ES0000232	La Mola i s'Albufera de Fornells	1.529,36
Mallorca	ES0000222	La Trapa	433,67
Menorca	ES5310113	La Vall	3.145,72
Mallorca	ES0000079	La Victòria	1.002,59
Mallorca	ES0000226	L'Albufereta	445,80
Menorca	ES5310122	Mal Lloc	16,33
Mallorca	ES5310085	Moncaire	250,22
Mallorca	ES0000145	Mondragà	754,38
Mallorca	ES5310086	Monnàber	10,41
Mallorca	ES5310091	Mossa	432,98
Mallorca	ES0000227	Muntanyes d'Artà	14.811,87
Mallorca	ES5310092	Muntanyes de Pollença	2.985,34
Mallorca	ES5310029	Na Borges	4.022,06
Ibiza	ES5310112	Nord de Sant Joan	1.934,70
Menorca	ES5310119	Penyes d'Egipte	44,74
Ibiza	ES5310031	Porroig	113,71
Mallorca	ES5310081	Port des Canonge	619,34
Mallorca	ES5310099	Portocolom	76,25
Mallorca	ES5310090	Puig d'Alarà - Puig de s'Alcadena	387,61
Mallorca	ES5310079	Puig de na Bauçà	1.621,56
Mallorca	ES5310015	Puig de Sant Martí	227,38
Mallorca	ES5310080	Puigpunyent	569,63
Mallorca	ES5310096	Punta de n'Amer	530,46
Mallorca	ES5310100	Punta de Ras	13,18
Menorca	ES5310070	Punta Redona - Arenal d'en Castell	1.013,52
Mallorca	ES5310101	Randa	1.183,37
Mallorca	ES0000225	Sa Costera	792,26
Mallorca	ES0000221	Sa Dragonera	1.278,64

Isla	Código	Denominación	Superficie (ha)
Menorca	ES0000234	S'Albufera des Grau	2.561,07
Ibiza	ES5310034	Serra Grossa	1.179,16
Mallorca	ES5310076	Serral d'en Salat	105,40
Menorca	ES5310117	Ses Pallises	2,58
Ibiza/Formentera	ES0000084	Ses Salines d'Eivissa i Formentera	16.487,07
Mallorca	ES5310082	S'Estaca - Punta de Deià	1.007,88
Menorca	ES0000238	Son Bou i barranc de sa Vall	1.184,61
Ibiza	ES0000082	Tagomago	556,26
Menorca	ES5310118	Torre Llafuda	97,32
Mallorca	ES5310084	Torre Picada	123,50
Ibiza	ES5310033	Xarraca	773,66
Mallorca	ES5310102	Xorrigo	884,65

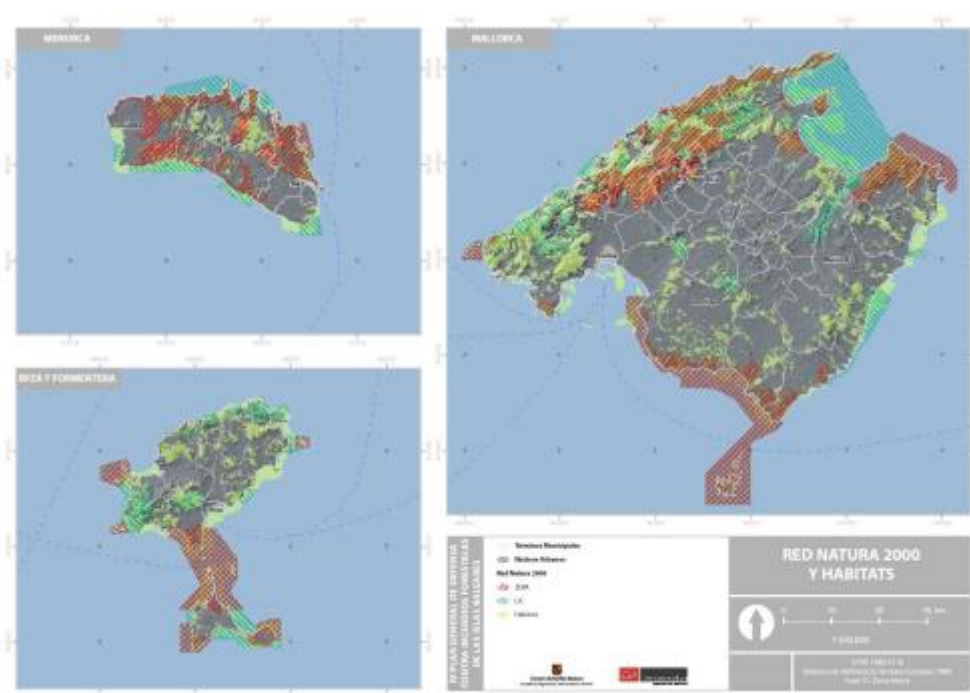

Figura 20: Xarxa Natura 2000 i hàbitats

A més dels espais naturals protegits, LIC i ZEPA, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears compta amb el Decret 130/2001, de 23 de novembre, pel qual s'aprova la delimitació a escala 1:5.000 de les àrees d'alzinar protegit. L'objecte del present decret ve desenvolupat en la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'Espais Naturals i Règim Urbanístic de les Àrees d'Especial Protecció de les Illes Balears. En l'actualitat la Comunitat Autònoma de les Illes Balears compta amb àrees de protecció d'alzinar a les illes de Mallorca i de Menorca.

Taula 13: Superfície d'alzinar protegit (ha)

Isla	Superficie encinar(ha)
Islas Balears	22.334,12
Mallorca	16.892,69
Menorca	5.441,43

A la següent figura es pot observar la distribució espacial dels alzinars protegits en la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

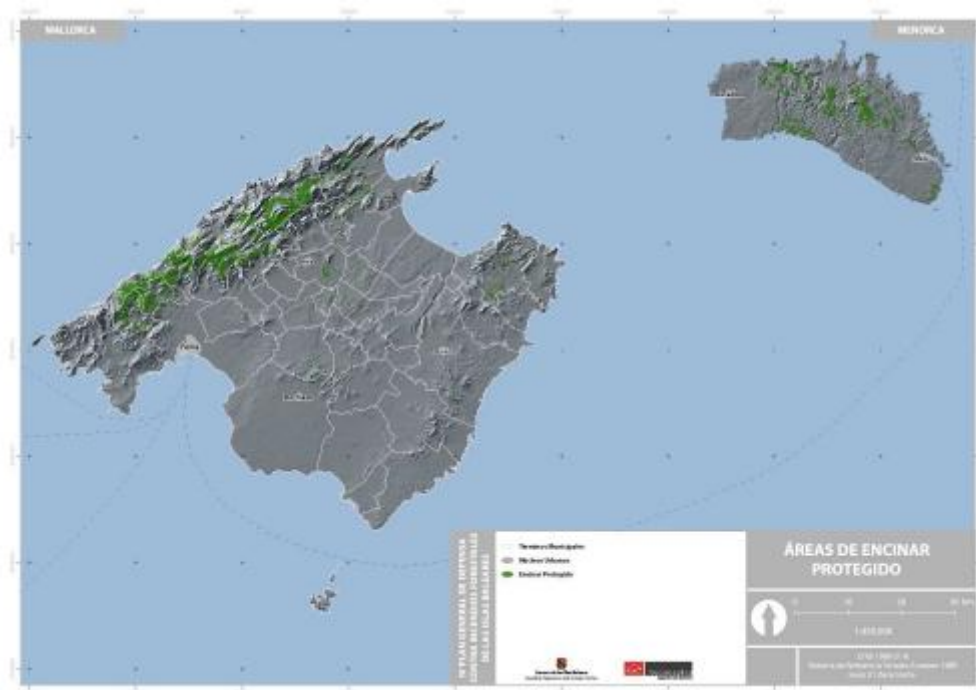

Figura 21: Àrees d'alzinar protegit

Una altra sèrie de figures de protecció de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears són les també exposades en la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'Espais Naturals i Règim Urbanístic de les Àrees d'Especial Protecció de les Illes Balears. La present llei té per objecte, definir les Àrees d'Especial Protecció d'Interès per a la Comunitat Autònoma, en raó als seus excepcionals valors ecològics, geològics i paisatgístics, i establir les mesures i condicions d'ordenació territorial i urbanística precises per a la seva conservació i protecció.

Les Àrees d'Especial Protecció d'Interès són aquelles que pertanyen a les següents categories:

- Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI).
- Àrea Rural d'Interès Paisatgístic (ARIP).
- Àrea d'Assentament en Paisatge d'Interès (AAPI).

A la Taula 21 es mostra la superfície en hectàrees de les diferents categories que pertanyen a les àrees d'especial protecció d'interès que es presenten en la Llei 1/1991, de 30 de gener:

Taula 14: Superfície (ha) de les àrees d'especial protecció d'interès per a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears

	ANEI	ARIP	AAPI	Total
Islas Baleares	164.458,55	25.218,74	2.148,95	191.826,25
Mallorca	113.198,80	19.342,25	2.068,30	134.609,35
Menorca	27.143,36	764,35	-	27.907,71
Ibiza	20.641,74	5.112,15	80,66	25.834,54
Formentera	3.474,65	-	-	3.474,65

A més d'aquestes categories la present Llei també contempla en alguns casos la situació de zones de sòl rústic i urbà en les àrees d'especial protecció d'interès. En el cas de sòl urbà ocupen una superfície de 79,84 ha, situades a les illes d'Eivissa, Menorca i Formentera. Mentre que les zones classificades com a rústic ocupen 150,63 ha situades totes a l'illa de Mallorca.

Per conèixer les àrees que s'han declarat com àrees naturals d'especial interès, àrees rurals d'interès paisatgístic i àrees d'assentament en paisatge d'interès es remet a la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'Espais Naturals i Règim Urbanístic de les Àrees d'Especial Protecció de les Illes Balears.

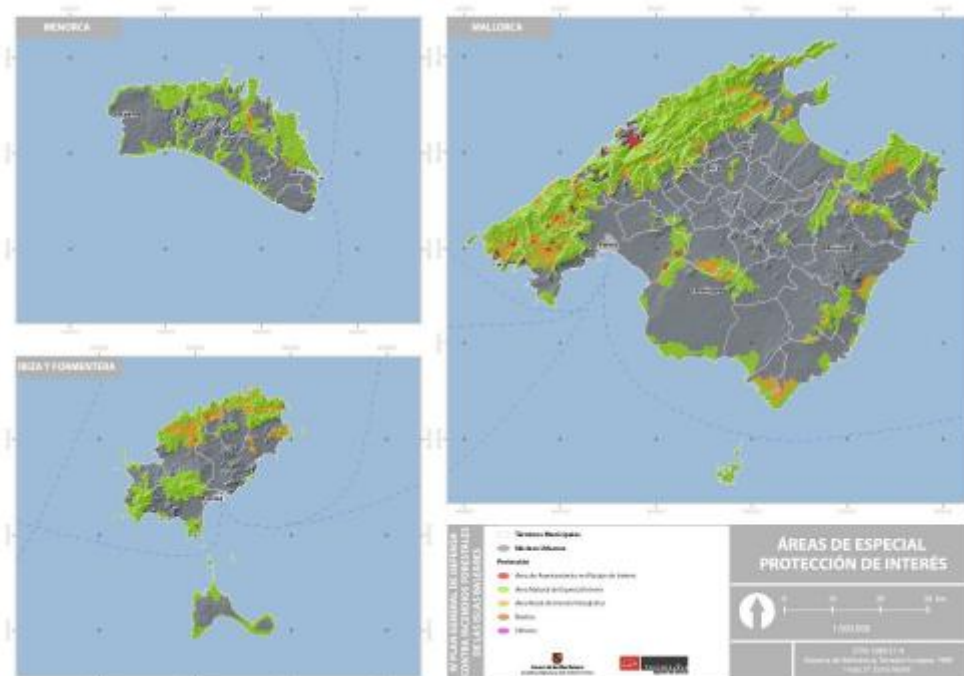

Figura 22: Àrees d'especial protecció d'interès

PORN Serra de Tramuntana

El Pla d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) de la Serra de Tramuntana es va desenvolupar a causa que la Serra és un dels espais més valuosos i emblemàtics de l'Illa de Mallorca. El PORN de la Serra de Tramuntana va ser aprovat mitjançant Decret 19/2007, de 16 de març, i té com a finalitat l'ordenació general dels recursos i valors naturals, pel qual estableix una zonificació i una regulació d'usos.

Les categories que es van establir per a la zonificació del PORN es poden observar a la Figura 26:

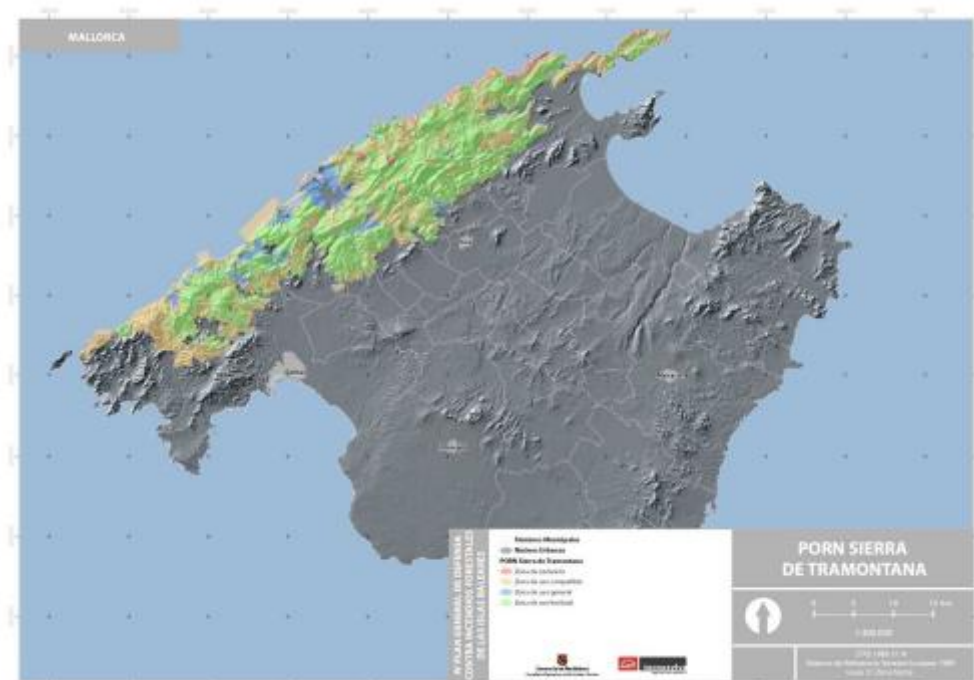

Figura 23: PORN Serra de Tramuntana

Aquest PORN, a més, té la consideració de PORF (Pla d'Ordenació de Recursos Forestals), per aquest motiu s'ha desenvolupat més que els següents PORN, encara que la consideració com PORF es deu al fet que es tracta de l'espai protegit més forestal existent.

Taula 15: Superfície zonificació PORN

Zonificació	Superfície (ha)
Zonas de exclusión	1.878,5
Zonas de uso limitado	31.585,9
Zonas de uso compatible	25.662,1
Zonas de uso general	3.893,3
Superfície Total	63.019,8

Altres PORN i PRUG

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears no compta únicament amb el Pla d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) de la Serra de Tramuntana, sinó que existeixen altres espais naturals protegits que tenen igualment un PORN o un Pla Rector d'Ús i Gestió (PRUG).

A continuació es comentaran aquests espais naturals protegits que tenen en la seva planificació un PORN o un PRUG:

- Parc nacional marítim terrestre de l'arxipèlag de Cabrera: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, aprovat mitjançant Reial Decret 1431/1992, de 27 de novembre. Pla Rector d'Ús i Gestió, Decret 58/2006, d'1 de juliol.
- Parc natural S'Albufera de Mallorca: Pla Rector d'Ús i Gestió, Decret 19/1999, de 12 de març.
- Parc natural de Mondragó: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord del consell de govern de dia 10 de setembre de 1992.
- Parc natural de S'Albufera des Grau: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord del consell de govern de 16 de maig de 2003.
- Parc natural de Sa Dragonera: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord del consell de govern de dia 26 de gener de 1995. Pla Rector d'Ús i Gestió, ordre de la consellera de Medi Ambient de 8 de juny de 2001.
- Parc natural de Ses Salines de Eivissa i Formentera: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord de consell de govern de 24 de maig de 2002. Pla Rector d'Ús i Gestió, aprovat mitjançant Decret 132/2005, de 23 de desembre.

- Parc natural de la península de Llevant: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord de consell de govern de 9 de novembre de 2001.
- Reserves naturals des Vedrà, és Vedranell i els illots de ponent: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord de consell de govern de 15 de febrer de 2002.
- Reserva natural de S'Alburefeta: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, acord de consell de govern de 19 d'octubre de 2001.
- Monument de les Fonts Ufanes i Monument natural del torrent de Pareis: Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, aprovat mitjançant Decret 19/2007, de 16 de març. Aquestes dues figures de protecció es troben incloses en el PORN de la Serra de Tramuntana.

8.7. Caracterització de les superfícies forestals

L'anàlisi de la vegetació per al IV Pla general de defensa contra incendis forestals de les Illes Balears, s'ha realitzat a partir del Mapa Forestal d'Espanya 1:25.000 per a les Illes Balears. Tota l'anàlisi s'ha realitzat en funció dels resultats que es van obtenir del mapa, no obstant això s'han inclòs les taules del Quart Inventari Forestal Nacional (IFN4) per anar contrarestant la informació.

De l'anàlisi del Mapa Forestal d'Espanya 1:25.000 per a les Illes Balears, s'ha obtingut que les Illes Balears compten amb una superfície forestal (Taula 1) que suposa aproximadament el 45% de la superfície total: 222.139 hi ha. Aquesta superfície encaixa amb l'aportada pel Quart Inventari Forestal Nacional (IFN4), que la xifra en 220.786,34. De l'anàlisi d'aquesta dada de forma individual per a cada illa es comprova que aquest percentatge és superat per totes a excepció de Mallorca, que posseeix una superfície forestal que no assoleix el 42% de la seva superfície total.

Taula 16: Estimació de la superfície forestal. Font: IFN4

	Superfície total (ha)	Superfície forestal (ha)	Superfície forestal (%)
Islas Baleares	498.450,16	220.786,34	44,29
Mallorca	363.558,61	150.248,82	41,33
Menorca	69.465,27	36.225,28	52,15
Ibiza	57.166,69	29.913,71	52,33
Formentera	8.259,59	4.398,53	53,25

Taula 17: Estimació de la superfície forestal. Font: Elaboració pròpia

	Superfície total (ha)	Superfície forestal (ha)	Superfície forestal (%)
Islas Baleares	498.398	222.139	44,57
Mallorca	363.575	151.702	41,73
Menorca	69.422	36.630	52,76
Ibiza	57.158	29.490	51,59
Formentera	8.244	4.317	52,37

Dins d'aquesta superfície forestal, les formacions més abundants són els pinars de pi blanc (*Pinus halepensis*) seguides dels ullastrars (Taula 3). A nivell d'illes, les formacions més extenses segueixen sent els pinars de pi blanc, destacant a Eivissa que suposen el 80% de la superfície forestal. A Formentera i Mallorca aquestes masses ocupen al voltant de la tercera part de les forests, si bé a Mallorca la superfície mixta amb frondoses (alzina) és també abundant, com en el cas de Menorca.

Mentre, a Formentera, els savinars ocupen pràcticament una altra tercera part. A Menorca, la formació més abundant són els ullastrars (44% de la superfície forestal), que també ocupen un percentatge representatiu a Mallorca (17%).

Altres formacions a comentar són les desarbrades. En aquest sentit, els matollars representen el 15% de la superfície forestal de Mallorca, mentre que en la resta d'Illes no superen el 7% de Formentera.

A nivell explicatiu, la formació vegetal temporalment desarborada, inclou les superfícies amb tals recents i les àrees poblades d'arbres afectades per incendis forestals (que és el cas més abundant), en espera de que es dugui a terme la seva regeneració. Mentre que en la formació vegetal improductiva s'han incorporat les zones de penyals, platges, dunes i arenals així com les instal·lacions destinades a activitats forestals.

Novament, les superfícies aportades en aquesta anàlisi es corresponen amb notable exactitud a les aportades en el resum del IFN4.

Taula 18: Superfície (ha) de les diferents formacions vegetals. Font: IFN4

Formaciones forestales arboladas	Superficie (ha)	
	(ha)	(%)
Acebuchales (<i>Olea europaea</i>)	42.261,81	22,8
Encinares (<i>Quercus ilex</i>)	13.147,26	7,09
Masas dominadas por frondosas autóctonas	55.409,07	29,89
Pinares de pino carrasco (<i>Pinus halepensis</i>)	80.116,85	43,21
Sabinars de <i>Juniperus phoenicea</i>	2.760,83	1,49
Masas dominadas por coníferas autóctonas	82.877,68	44,7
Bosques mixtos de frondosas autóctonas	5.639,16	3,04
Mezclas de coníferas autóctonas	5.553,18	3,00
Mezclas de coníferas y frondosas autóctonas	35.906,39	19,37
Total	185.385,48	100

Formación Vegetal	Mallorca	Menorca	Ibiza	Formentera	Islas Baleares
Acebuchales	25.666	16.003	5	-	41.674
Algarrobales	68	-	-	-	68
Bosques mixtos de frondosas	3.855	1.579	3	-	5.437
Bosques ribereños	116	70	4	-	190
Coníferas con frondosas (alóctonas con autóctonas)	5	-	-	-	5
Choperas y plataneras de producción	10	-	-	-	10
Encinar	11.110	1.969	-	-	13.079
Herbácea	3.309	622	73	30	4.034
Improductiva	5.499	1.364	677	350	7.890
Madroñales	508	73	-	-	581
Matorrales	22.641	1.159	458	287	24.545
Mezcla de coníferas autóctonas	112	512	4.161	751	5.536
Mezclas de coníferas y frondosas autóctonas	30.317	5.339	215	21	35.892
Pinar de pino carrasco	47.880	7.330	23.244	1.651	80.105
Pinar de pino piñonero	-	-	11	-	11
Sabinar	336	569	623	1.227	2.755

Taula 19: Superfície (ha) de les diferents formacions vegetals. Font: Mapa Forestal de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Elaboració pròpia

Per realitzar la representació espacial de les formacions vegetals, s'han agrupat en tipus afins tal com es pot veure a la Figura 24.

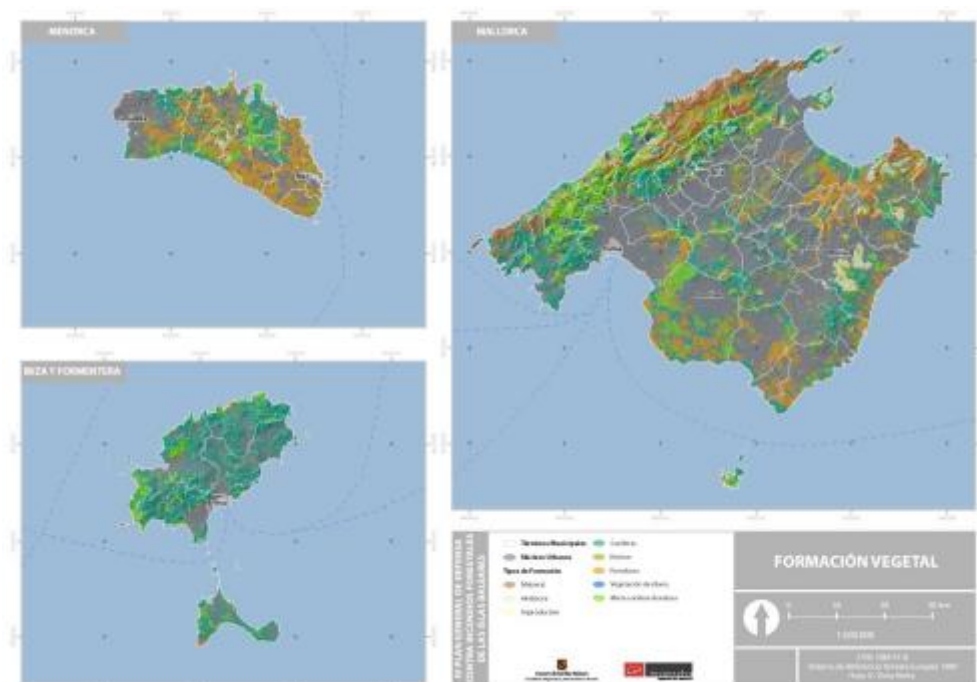

Figura 24: Formació vegetal

Dins de la superfície forestal, les forests de fracció de cabuda coberta alta (40 - 70%) són els més representatius de les Illes Balears i a cada una de les Illes llevat de Menorca on és lleugerament inferior a la superfície de 20-40%-40 de FCC. Destaca l'illa d'Eivissa on un 85% de la superfície forestal es correspon amb arbratge dens. En l'extrem oposat es troben Formentera i Menorca que rondan el 40% d'aquesta superfície.

Taula 20: Superfície (ha) dels tipus de forests en funció de la seva fracció de cabuda coberta. Font: IFN4

Monte arbolado temporalmente sin cobertura	270,10	41,20	15,66	0,00	326,96
Monte desarbolado total	29.978,85	2.727,94	1.620,97	746,14	35.073,90
Monte desarbolado con arbolado disperso	2.271,68	240,40	211,34	0,00	2.723,42
Monte desarbolado	27.707,17	2.487,54	1.409,63	746,14	32.350,48
Total forestal	150.248,82	36.225,28	29.913,71	4.398,53	220.786,34

Taula 21: Superfície (ha) dels tipus de forests en funció de la seva fracció de cabuda coberta. Font MFE25.

	Monte desarbolado		Monte arbolado abierto			Monte arbolado denso			Total
	0 - 10 %	Total	10 - 20 %	20 - 40 %	Total	40 - 70 %	> 70 %	Total	Total
Islas Baleares	39.915	39.915	12.076	36.543	48.619	82.114	51.493	133.607	222.139
Mallorca	33.561	33.561	5.890	21.178	27.068	55.746	35.327	91.073	151.702
Menorca	4.205	4.205	5.343	11.425	16.768	10.842	4.815	15.657	36.630
Ibiza	1.352	1.352	443	2.560	3.003	14.013	11.122	25.135	29.490
Formentera	796	797	400	1.380	1.780	1.512	229	1.742	4.317

A continuació es mostra la representació espacial de densitat de la superfície forestal a les Illes Balears:

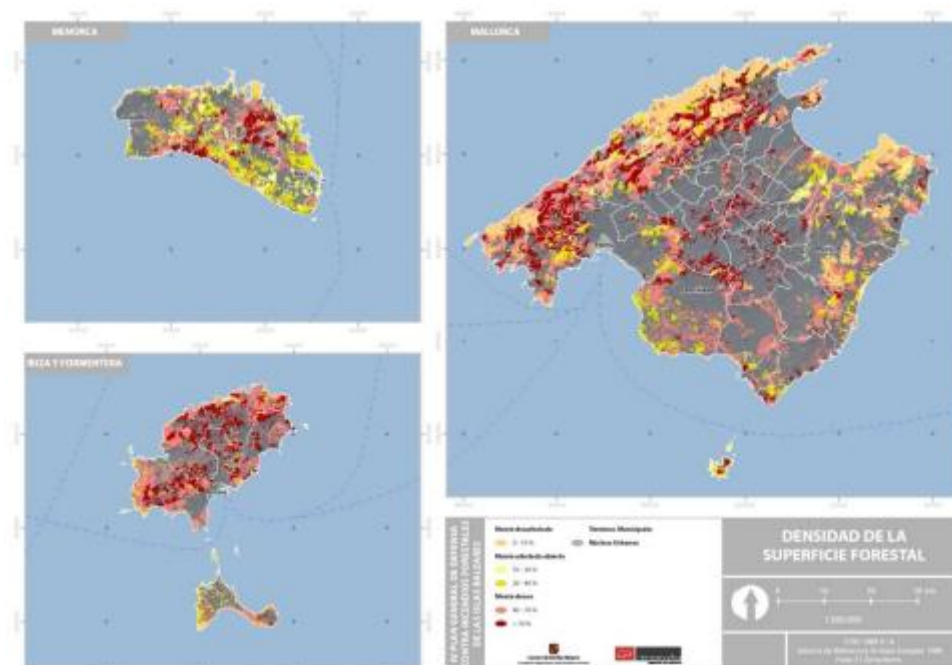

Figura 25: Densitat de la superfície forestal

Quant al desenvolupament de les masses forestals dominen les estructures adultes en estat de fustal (82.975 ha, el 37% de la superfície forestal). Això és així per a gairebé totes les Illes Balears, a excepció de Menorca i Formentera. En la primera les superfícies perxada (13.780 ha) són les predominants, mentre que en la segona predominen les superfícies de plançonedada grossa (1.536 ha). Per realitzar l'anàlisi del desenvolupament de les masses forestals s'ha tingut en compte la distribució de les espècies a les tesselles per garantir l'homogeneïtat de la superfície forestal.

Taula 22: Superfície (ha) dels estats de desenvolupament de les masses forestals. Font: MFE25.

	Repoblado	Monte bravo	Latizal	Fustal	Superficie forestal desarbolada y rasos	Total
Islas Baleares	398	28.376	61.247	82.975	49.142	222.139
Mallorca	181	11.772	41.461	58.383	39.905	151.702
Menorca	113	8.716	13.780	8.318	5.703	36.630
Ibiza	85	6.353	5.427	14.957	2.667	29.490
Formentera	19	1.536	578	1.317	867	4.317

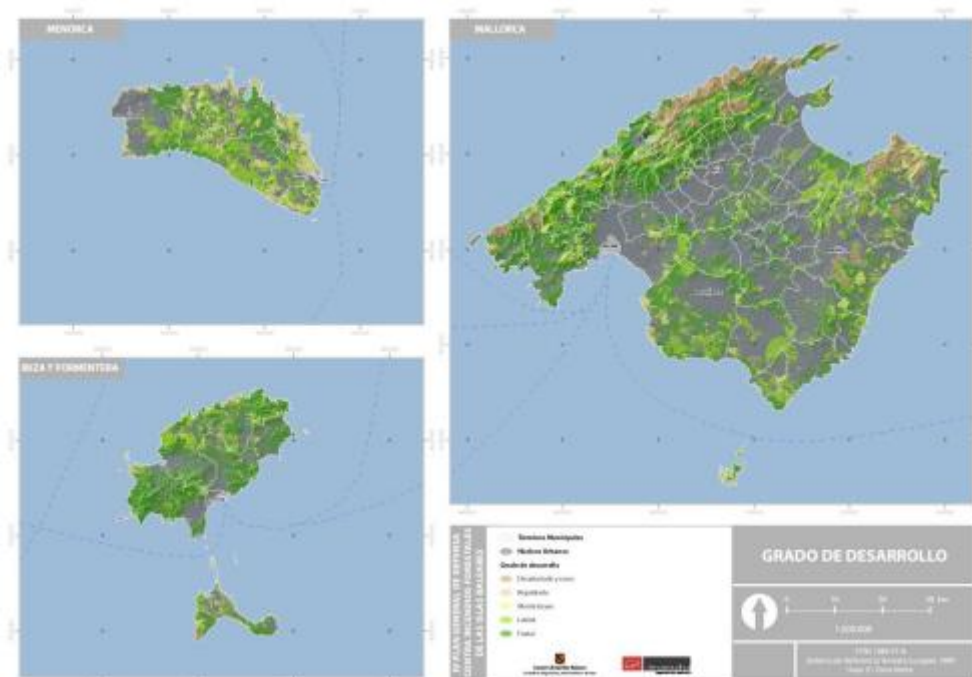

Figura 26: Grau de desenvolupament de les masses forestals.

8.8. Caracterització de les finques públiques i finques amb conveni

De conformitat amb les consideracions tècniques establertes al Document de Referència, ja que diverses actuacions descrites en el Pla Forestal es preveuen desenvolupar de forma més significativa a les finques de titularitat pública, s'estima d'interès necessitar les seves característiques ambientals incloent en el present ISA una descripció més detallada dels hàbitats i comunitats existents a les tradicionalment denominades Forests d'Utilitat Pública (MUP).

La progressiva caducitat dels convenis de caràcter forestal establerts al seu dia entre particulars propietaris de finques forestals i l'administració forestal, i la manca de dades cartogràfiques o superficials precises per a aquells convenis vigents impedeix d'establir una localització detallada de les finques privades subjectes actualment a conveni, que si bé impossibilita realitzar una descripció més concreta d'aquests espais, si permet proposar una renovació i actualització dels convenis referits i una concreció cartogràfica dels mateixos.

A continuació es detallen les formacions arbòria presents en cada una de les finques públiques segons el Mapa Forestal Espanyol (corresponent a la imatge de l'esquerra en aquest document), emprat en la realització del Quart Inventari Forestal Nacional (IFN4), així com les principals associacions vegetals existents a les finques públiques segons la cartografia d'hàbitats utilitzada en la Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

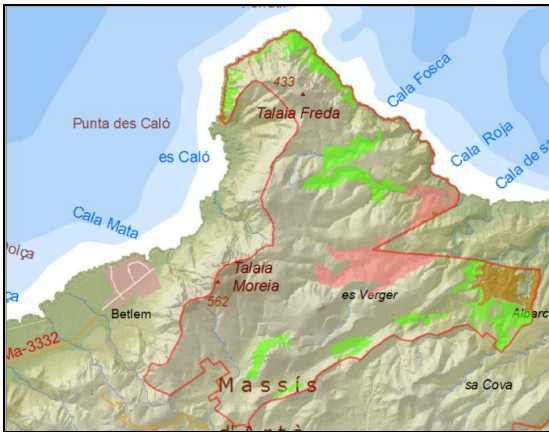
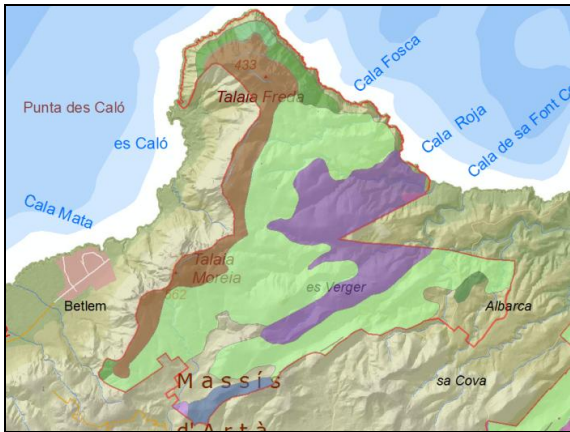
Es presenta la millor cartografia disponible, mitjançant els mapes d'hàbitats vegetals elaborats des de la Universitat de les Illes Balears i que s'estan

emprant en la planificació i desenvolupament de la Xarxa Natura 2000, aplicant la classificació d'hàbitats que estableix la Directiva 92/43/CEE (o directiva hàbitat).

Es presenten, agrupades per illes, les fitxes de descripció d'hàbitats, per a cada una de les principals finques públiques de la CAIB:

MALLORCA

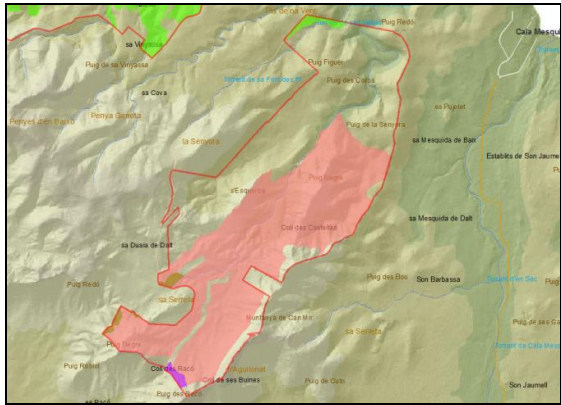
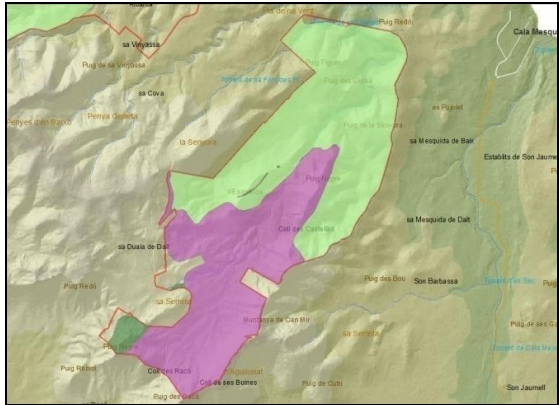
1. Albarca, Es Verger, S'Alqueria Vella

Dades bàsiques	
Municipi	Artà
Superfície total (ha)	2.134,85
	

Segons el Mapa Forestal Espanyol (MFE) la majoria de la superfície és desarborada. Les zones poblades d'arbres corresponen a pinedes de pi blanc (verd clar), que es correspondrien a l'hàbitat 9540 de la directiva hàbitats, arboçars (de color rosa) i boscos mixtos de frondoses autòctones (marró clar, en l'extrem aquest de la finca) .

Quant als hàbitats, zona predominada per carritxars del *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*, de color verd clar al mapa de la dreta, majoritàriament corresponent a l'hàbitat 5330, matollars termomediterrànis o preesteparis de la directiva 92 / 43/CEE (o directiva hàbitat). També hi ha una important superfície coberta per comunitats d'*Anthyllido cytisoides-Teucrietum Majorica*. En algunes zones aquestes comunitats tenen una presència significativa (fàcies) de *Chamaerops humilis*, *Arbutus unedo* o *Calicotome spinosa*. Unes 130 ha estan ocupades per camps de cultiu, una part significativa dels quals estan abandonats.

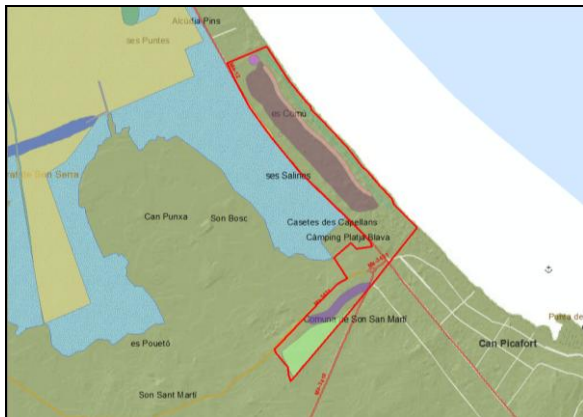
2. Sa Duaia

Dades bàsiques	
Municipi	Artà
Superfície total (ha)	479,24
	

Els MFE classifica la majoria de la superfície com arboçar (rosa clar), mentre que la resta són desarborats, excepte dues petites zones corresponents a pineda de pi blanc (*Pinus halepensis*) al nord i boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània, en l'extrem sud.

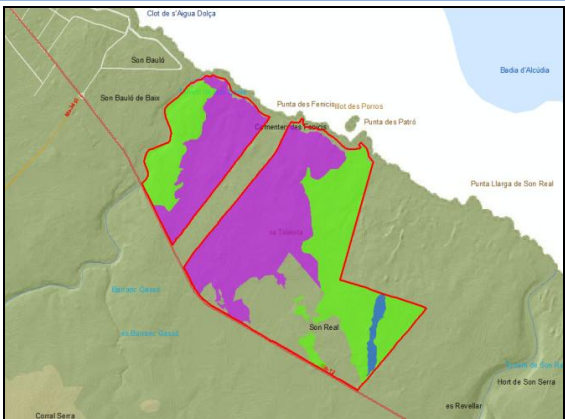
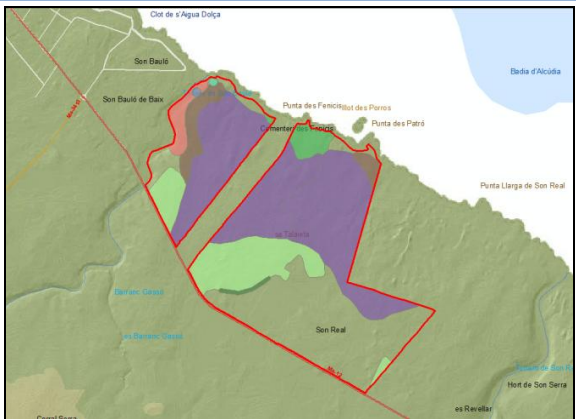
Quant als hàbitats, zona predominada per carritxars del *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*, i per arboçars d'*Ampelodesmo-Arbutetum unedonis*. També hi ha presència d'aliagars del *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*. La presència de cultius abandonats ocupa gairebé un 10% de la superfície.

3. Comú de Muro

Dades bàsiques	
Municipi	Muro
Superfície total (ha)	106,08
	

Zona amb una presència important de pinedes mediterrànies de pins mesogeans endèmics, junt amb dunes litorals amb *Juniperus* sp (hàbitat 2250). Presenta una zona important de platja i de sistemes dunars, bona part d'ells corresponents a la comunitat *Teucrio dunensis-Thymelaetum velutinae*.

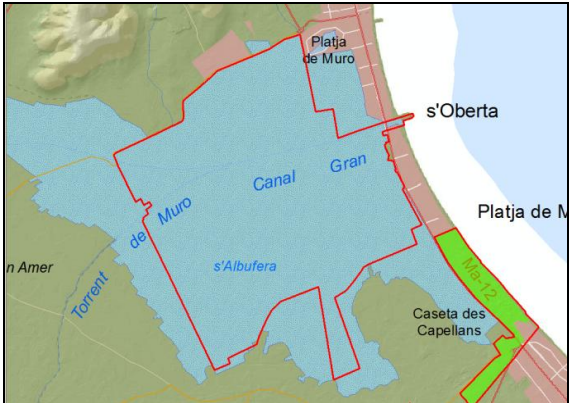
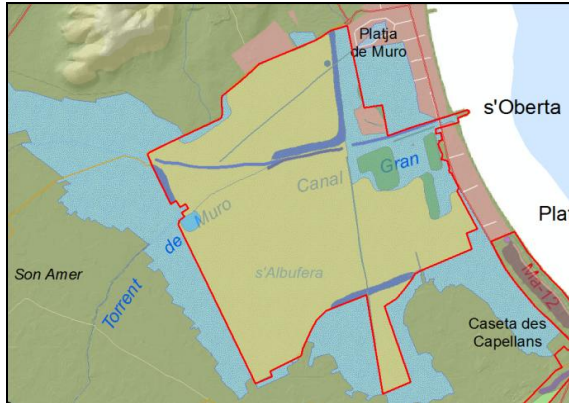
4. Son Real

Dades bàsiques	
Municipi	Santa Margalida
Superfície total (ha)	399,04
	

Segons el mapa forestal predominen les formacions arbòries corresponents a boscos mixtos de coníferes i frondoses pròpies de la regió mediterrània, en aquest cas el pi blanc i l'ullastre (*Olea europaea* var *sylvestris*). També els pinars de pi blanc (verd clar) tenen una presència significativa a la finca. Hi ha presència d'ullastrars i de zones desarborades en la part sud de la finca, corresponent gairebé en la seva totalitat a camps de cultiu.

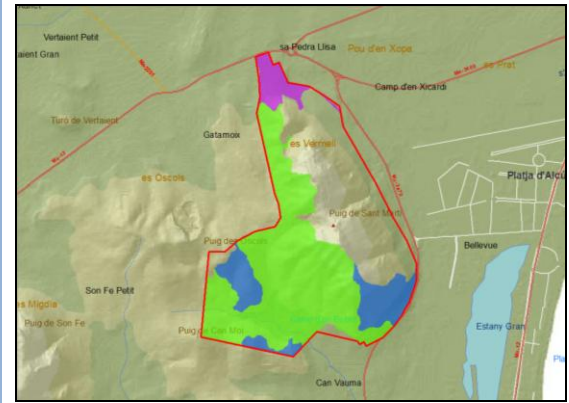
Les comunitats vegetals presents són: *Anthyllido cytisoides-Teucrietum Majorica*, *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*, *Hypochoerido-Brachypodietum retusi*, *Clematido balearicae-Juniperetum turbinatae*.

5. S'Albufera de Mallorca

Dades bàsiques	
Municipi	Muro – Sa Pobla
Superfície total (ha)	1.208,65
	

No hi ha cobertura poblada d'arbres cartografiada per MFE, tal com s'observa al mapa de l'esquerra. En referència a la cartografia de les comunitats vegetals, predomina clarament el *Typho angustifoliae-Phragmitetum maximi* (de color palla al mapa de la dreta), amb presència també d'unions de *Salicornietum fruticosae* i *trifolii fragiferi-Cynodotion*.

6. Sant Martí

Dades bàsiques	
Municipi	Alcúdia
Superfície total (ha)	229,62
	

Segons l'MFE, predomina el pinar de pi blanc, amb una presència significativa també d'ullastre (de color blau al mapa) i, en l'extrem nord de la finca, de boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània. El vessant nord-oriental de la forest és desarbrat.

Les principals comunitats vegetals existents són el *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* (en verd clar) i l'*Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampelodesmos mauritanica*).

7. La Victòria

Dades bàsiques	
Municipi	Alcúdia
Superfície total (ha)	1.026,48
	

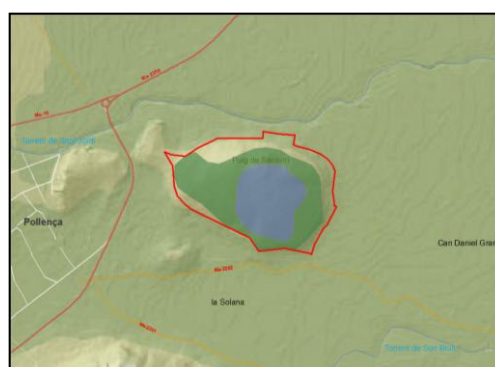
Segons l'MFE bona part de la superfície, excepte el vessant sud de la talaia d'Alcúdia, està coberta per pinar de pi blanc. També hi ha presència, en poca superfície, de boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània (pi i ullastre). La resta és desarbrada.

La principal comunitat present a la finca és el *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* (verd clar). També hi ha presència de *Smilaco balearicae-Ampelodesmetum mauritanicae*, i *Brachypodietum phoenicoides*.

8. Puig de Santuiri

Dades bàsiques	
Municipi	Pollença
Superfície total (ha)	43,01

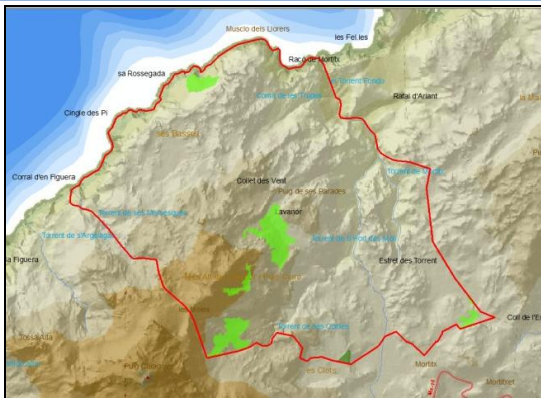
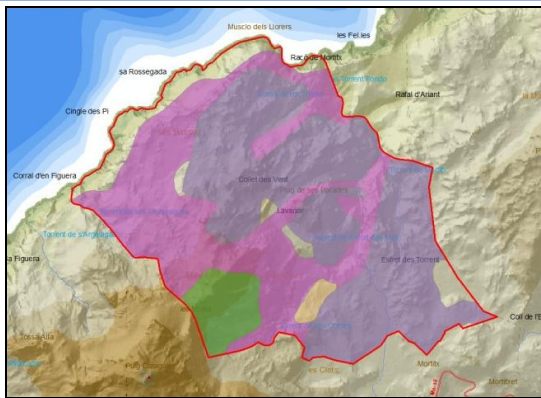
Segons l'MFE, és significativa la presència d'alzina (*Quercus ilex*), bé formant boscos mixtos de frondoses autòctones (amb l'ullastre - de color marró en la part central

de la finca) o bé formant alzinars (extrem nord-oriental de la finca, de color verd fosc). La resta, en l'extrem oest de la finca, es correspon a pinars de pi blanc.

Les principals associacions vegetals presents a la finca són: *Clematido cirrhosae-Quercetum rotundifoliae* (en verd), *Oleo-Ceratonion* (fruticedes d'*Euphorbia dendroides*).

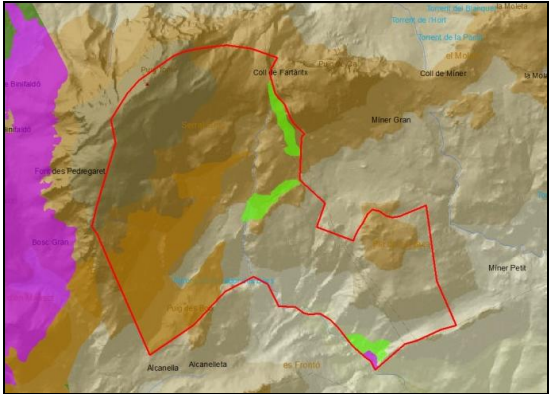
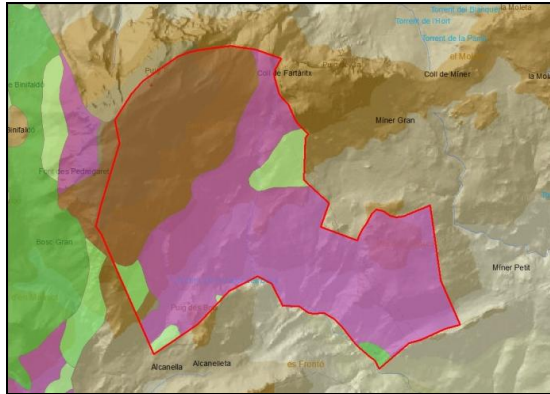
9. Mortitx

Dades bàsiques	
Municipi	Escorca
Superfície total (ha)	722,80
	

Finca amb poca superfície relativa arbrada segons l'MFE i la que hi ha són unes 25 ha de pinar de pi blanc i amb prou feines una hectàrea d'alzinar en el límit sud de la finca.

Quant als hàbitats vegetals, predominen l'*Oleo-Ceratonion* (blau-violeta) i l'*Oleo-Ceratonion* com. d'*Ampelodesmos mauritanica*, de color fúcsia. També hi ha presència de *Smilaco balearicae-Ampelodesmetum mauritanicae*.

10. Míner Gran

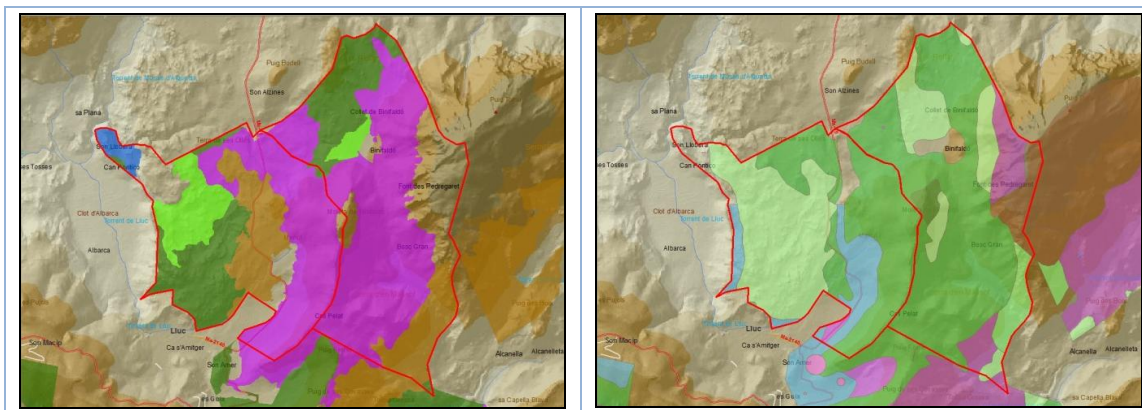
Dades bàsiques	
Municipi	Escorca - Pollença
Superfície total (ha)	516,73
	

Segons l'MFE, un 20% de la superfície de la finca està recoberta per boscos mixtos de frondoses autòctones (alzina i ullastre), el pinar de pi blanc ocupa alguna cosa menys del 5% i també hi ha una petita zona mixta de coníferes i frondoses de la regió mediterrània. Entre un 70% i 75% de la superfície és desarbrada.

Quant als hàbitats, la majoria de la finca es reparteix entre *Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*), de color fúcsia, i el *Teucrietum subspinosi*, de color marró al mapa. Aquestes dues associacions vegetals recobreixen unes 500 ha de la finca. A part, també es troba *Buxo balearicae-Genistetum majoricae*, *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* i, més escassament *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis*.

11. Menut i Binifaldó (2 finques)

Dades bàsiques	
Municipi	Escorca
Superfície total (ha)	810,13 (370,29 + 439,84)

Gairebé unes 400 ha de la zona compresa per les dues finques estan classificades per l'MFE com boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània, en aquest cas pi i alzina principalment (color fúcsia). L'alzinar ocupa unes 120 ha de la finca i en menor mesura, trobem boscos mixtos de frondoses autòctones, unes 50 ha de pinar i també ullastrar, aquest últim en blau al mapa, en l'extrem nord-occidental de Menut.

Quant als hàbitats, predomina el *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis*, que ocupa unes 400 ha. En segon terme, quant a la superfície, hi ha 200 ha de *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*. És rellevant també la presència d'un 20 ha de *Buxo balearicae-Genistetum majoricae*.

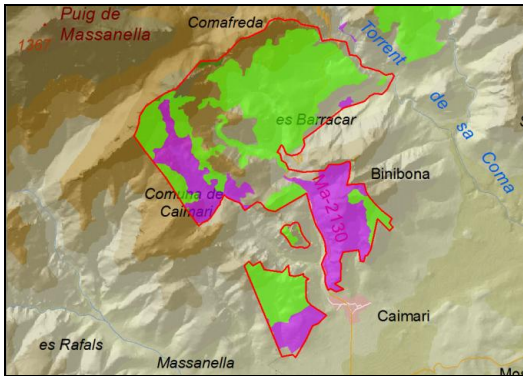
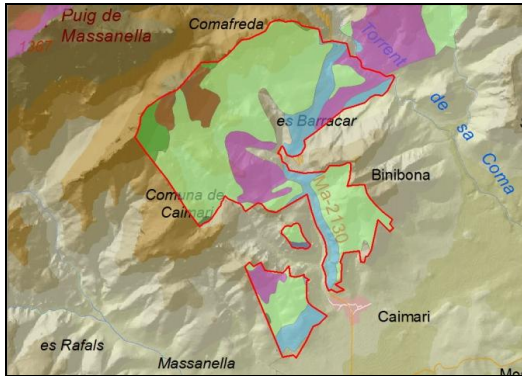
12. Ses Figueroles

Dades bàsiques	
Municipi	Escorca
Superfície total (ha)	306,19

Segons l'MFE la meitat de la superfície es reparteixen entre pinars de pi blanc i boscos mixtos de frondoses autòctones, un 12% de la superfície de la finca és alzinar i també presència, menor, de boscos mixtos coníferes i frondoses de la regió mediterrània. La resta no arborat.

Quant als hàbitats, predomina l'*Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*) i també és significativa la presència de *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*. Més minoritària és la presència de *Cyclamini Balearic-Quercetum ilicis*.

13. Comuna de Caimari

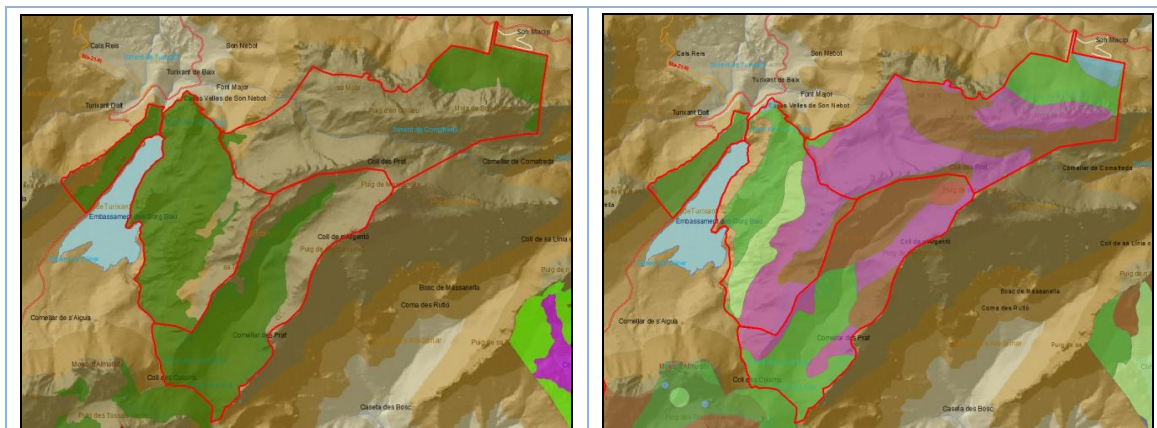
Dades bàsiques	
Municipi	Selva
Superfície total (ha)	717,94
	

La majoria de la superfície de la finca és arbrada, segons l'MFE. Més concretament, uns 350 ha són de pinar de pi blanc, 175 ha són boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània i en l'extrem nord de la finca, en les parts altes, hi ha presència d'alzinar.

Segons la cartografia d'hàbitats, predomina *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*, *Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*), i en les parts altes, ocupant una menor superfície, *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis* i *Teucrietum subspinosi*.

14. Coma des Prat, Son Massip i S'Estret (3 finques)

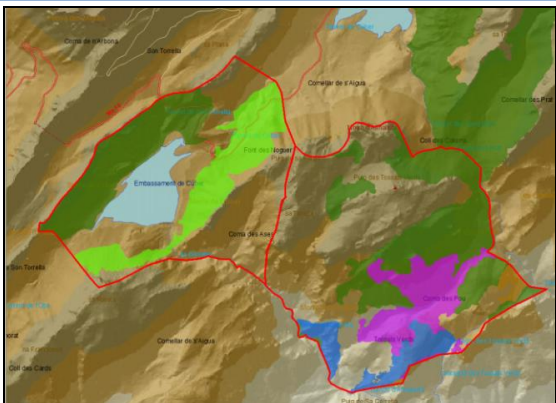
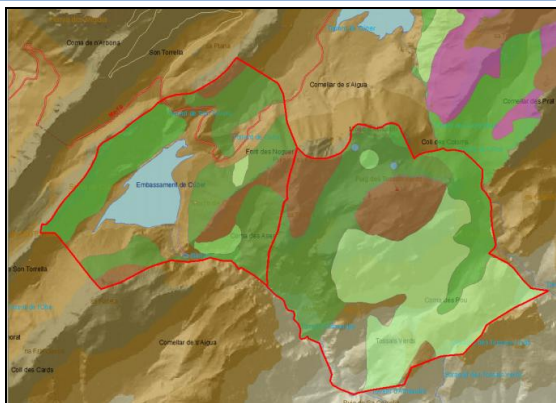
Dades bàsiques	
Municipi	Escorca
Superfície total (ha)	781,04 (236,79+303,72+240,53)

Segons l'MFE, gairebé la meitat de la superfície és arbrada i la resta no. La totalitat de la zona poblada d'arbres és correspon a alzinars.

Segons la cartografia d'hàbitats, aproximadament un 40% de la superfície correspon a *Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*), i un 25% a *Teucrietum subspinosi*. De la resta, destaca el *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis*, en menor mesura, *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* i *Genista fasciculatae-Thymelaetum velutinae*.

15. Tossals Verds i Cúber

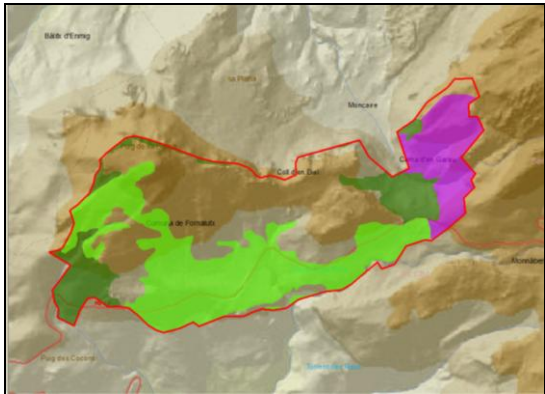
Dades bàsiques	
Municipi	Escorca
Superfície total (ha)	975,45 (553,57+421,88)
	

De la superfície de la finca la major part és desarbrada. Tanmateix, aproximadament un 20% de la superfície de les dues finques són alzines, un

10% pinar de pi blanc. També hi ha presència de boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània i ullastrar.

Quant als hàbitats, predomina *Smilaco balearicae-Ampelodesmetum mauritanicae*, també és important el *Teucrietum subspinosi*, i *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* (aquest últim concentrat a Tossals Verds) i *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis* (sobretot en l'extrem nord de Cúber) .

16. Sa Bassa.

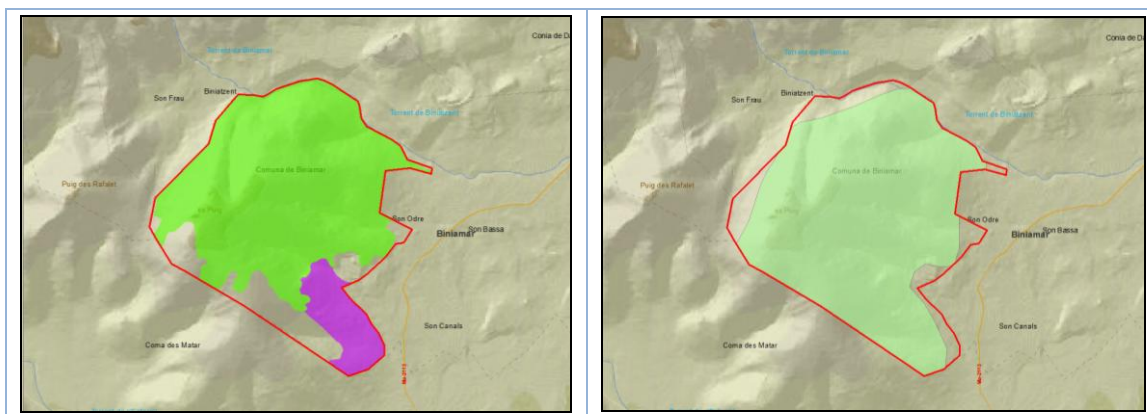
Dades bàsiques	
Municipi	Fornalutx
Superfície total (ha)	214,70
	

Segons l'MFE, de la finca, unes 72 ha són pinars de pi garric, 25 ha alzinar i 22 de boscos mixtos de coníferes i frondoses mediterrànies. La resta, no està poblada d'arbres.

Quant als hàbitats, la majoria és *Smilaco balearicae-Ampelodesmetum mauritanicae*, i també és important la presència de *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*, *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis* i, en menor mesura, *Clematido cirrhosae-Quercetum rotundifoliae*.

17. Comuna Biniamar

Dades bàsiques	
Municipi	Selva
Superfície total (ha)	163,79

Segons l'MFE, un 70% de la superfície de la finca presenta pinars de pi blanc i aproximadament un 10% són boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània (pi i ullastre).

Quant als hàbitats, tota la zona pertany al *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* amb *Hypochoerido-Brachypodietum retusi*.

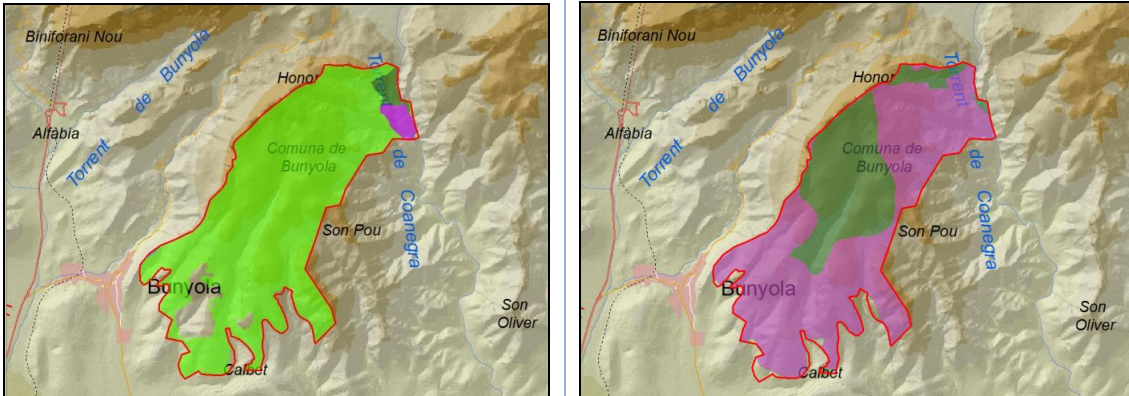
18. Puig de Santa Magdalena

Dades bàsiques	
Municipi	Inca
Superfície total (ha)	23,66

Segons l'MFE tota la superfície és arbrada, i la majoria correspon a boscos mixtos de coníferes i frondoses mediterrànies (pi i ullastre i alzina). També hi ha presència d'alzinars, així com també boscos mixtos de frondoses autòctones (ullastre i alzina).

Amb referència als hàbitats, predomina el *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* amb *Hypochoerido-Brachypodietum retusi* (un 70% de la superfície de la finca) i *Oleo-Ceratonion* (amb *Euphorbia dendroides*).

19. Comuna de Bunyola

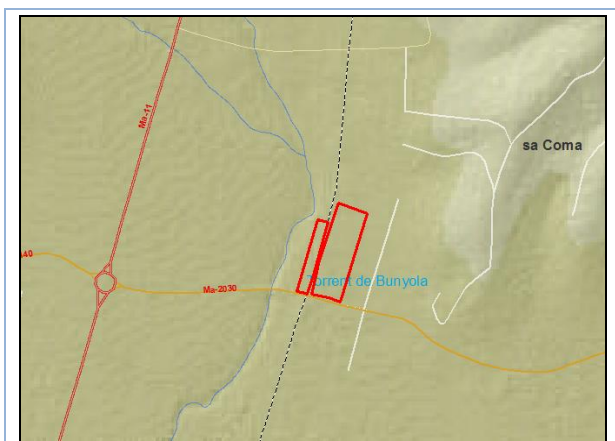
Dades bàsiques	
Municipi	Bunyola
Superfície total (ha)	732,23
	

Predomina clarament el pinar de pi garric (un 78% de la superfície de la finca), segons l'MFE. A més, hi ha unes 35 entre alzines i boscos mixtos de coníferes i frondoses mediterrànies (sobre tot pi i alzina) i unes 40 ha no poblades d'arbres.

Quant als hàbitats, el majoritari és l'*Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*), en morat al mapa, i *Clematido cirrhosae-Quercetum rotundifoliae*.

20. Caubet

Dades bàsiques	
Municipi	Bunyola
Superfície total (ha)	3,42

Segons l'MFE la finca no presenta cobertura arbòria i, respecte als hàbitats, donada la seva condició de periurbana, no es disposa de mapa de les seves associacions vegetals.

21. Són Moragues

Dades bàsiques	
Municipi	Valldemossa
Superfície total (ha)	518,61

Segons l'MFE, 160 ha de la finca són alzinars i 120 ha boscos mixtos de coníferes i frondoses mediterrànies. La resta no presenta vegetació arbòria.

Segons la cartografia d'hàbitats, la majoria correspon a *Clematido cirrhosae-Quercetum rotundifoliae* (verd fosc), també és important el *Teucrietum subspinosi* amb *Teucro occidentalis-Rhamnetum bourgeani*, i el *Smilaco balearicae-Ampelodesmetum mauritanicae*.

22. Son Tries

Dades bàsiques	
Municipi	Esportles
Superfície total (ha)	11,67

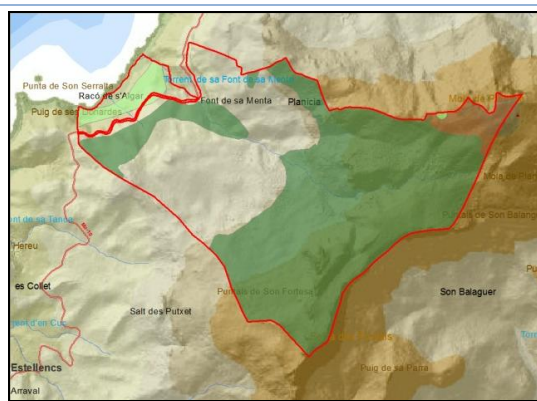
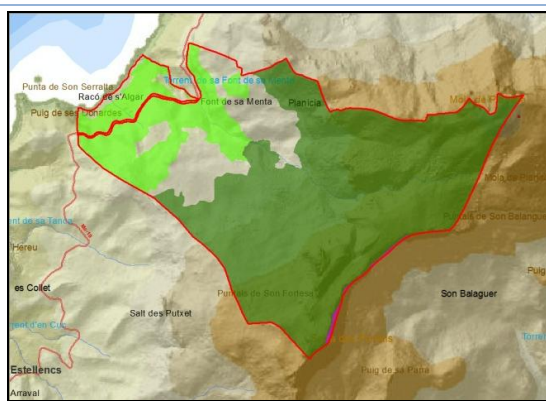

Segons l'MFE, tota la superfície es classifica coma a boscos mixtos de coníferes i frondoses mediterrànies (pi i alzina, sobretot). Encara que no s'ha pogut elaborar el mapa amb la cartografia disponible, segons bibliografia, la zona es correspon a *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* fàcies

Pinus halepensis.

23. Planícia

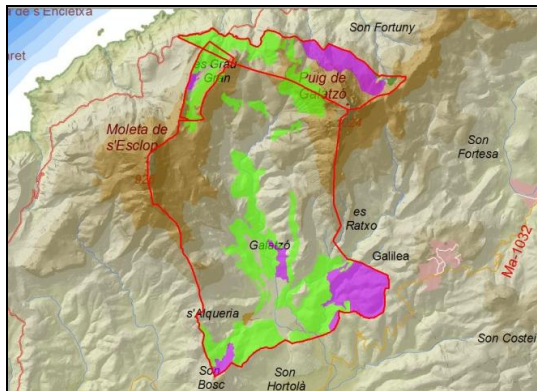
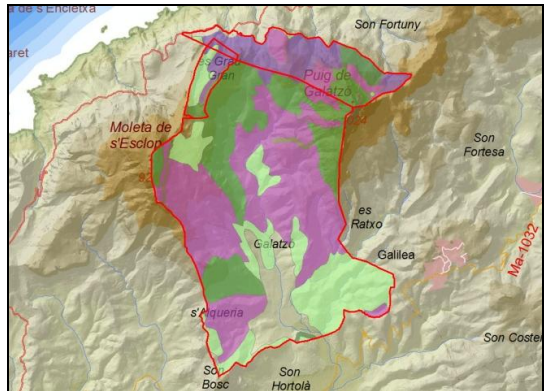
Dades bàsiques	
Municipi	Banyalbufar
Superfície total (ha)	364,45

Segons l'MFE, 265 ha de la finca són alzines, 70 ha són pinars, i la resta no arbrada (bona part són oliverars, alguns d'ells abandonats).

Els hàbitats recollits en la cartografia són els següents: *Clematido cirrhosae-Quercetum rotundifoliae*, *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*.

24. Son Fortuny, Coma d'en Vidal i Galatzó

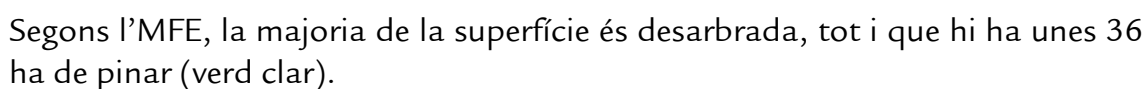
Dades bàsiques	
Municipi	Estellencs i Calvià (Galatzó)
Superfície total (ha)	1.640,27 (227,74+57,44+1.355,09)
	

D'acord amb l'MFE, la majoria de la finca presenta vegetació no arbòria (unes 1000 ha), en especial en Galatzó. De la vegetació arbòria, la principal formació és el pinar de pi blanc, sobretot en sa Coma d'en Vidal, on cobreix la majoria de la superfície. També són rellevants els boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània, que ocupen la resta de superfície poblada d'arbres.

Quant als hàbitats, els principals són els següents: *Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*) en morat, *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae*, *Smilaco balearicae-Ampelodesmetum mauritanicae* i *Anthyllido cytisoides-Teucrietum Majorica*.

25. Sa Dragonera

Dades bàsiques	
Municipi	Andratx
Superfície total (ha)	278,49

Quant als hàbitats, la majoria de la superfície es correspon a *Cneoro triccici-Ceratonietum siliquae* amb *Hypochoerido-Brachypodietum retusi*.

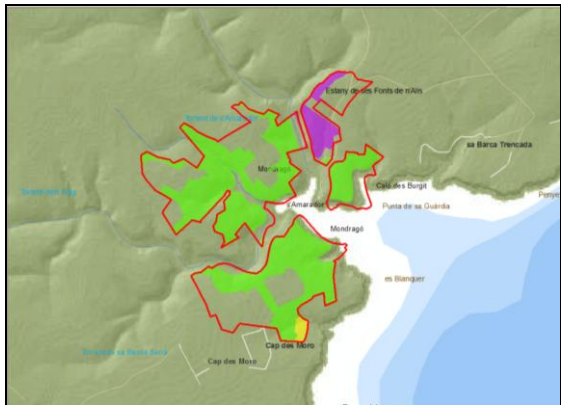
26. Comuna de Lloret

[illegible]

Segons l'MFE tota la finca excepte la zona del poliesportiu (extrem oriental de la finca) és pinar de pi blanc.

Quant als hàbitats, no hi ha cartografia disponible per a aquesta finca.

27. Mondragó

Dades bàsiques	
Municipi	Santanyí
Superfície total (ha)	96,75
	

Segons l'MFE, gairebé la meitat de la superfície és pinar, unes 7 ha de boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània (pi i ullastre) i 1 ha de savinars a la zona del Cap des Moro (en groc). La resta de la superfície es reparteix entre terreny forestal arbrat i camps de cultiu agrícola.

A l'en hàbitats hi ha una representació significativa, respecte al terreny forestal, de *Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* amb *Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampoledesmos mauritanica*), *Hypochoerido-Brachypodietum retusi*, *Ruppion maritimae* i *Cyper mucronados-Agropyretum juncea*.

CABRERA

28. Arxipèlag de Cabrera

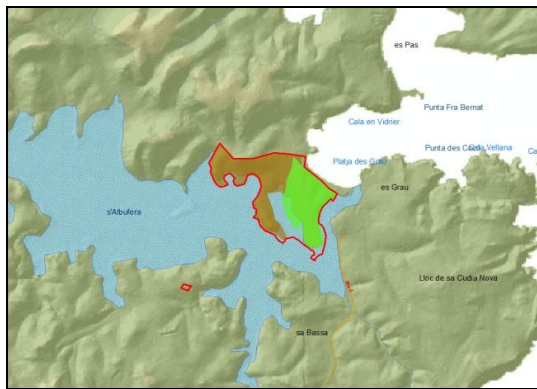
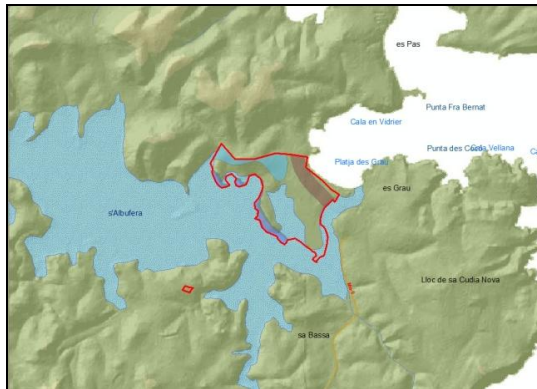
Dades bàsiques	
Municipi	Palma
Superfície total (ha)	1.306,10
	

Segons l'MFE, aproximadament 362 ha estan ocupades per boscos mixtos de coníferes (pi) i frondoses (ullastre), unes 350 ha pinar de pi blanc (verd clar), aproximadament 163 ha d'ullastrar (blau) i unes 108 ha de sabineres (groc). La resta no arbrat.

Quant als hàbitats, predominen l'*Anthyllido cytisoides-Teucrietum Majorica* (morat) i el *Rhamno ludovici-salvatoris-Juniperetum turbinatae* (verd clar). També hi ha presència d'*Oleo-Ceratonion* (*Euphorbia dendroides*, *Hypericion balearica* i *Limonietum caprariensis*).

MENORCA

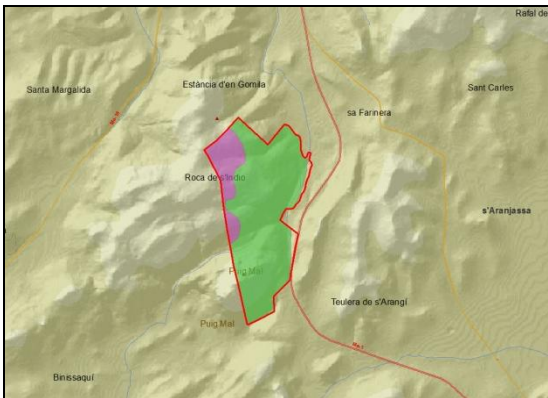
29. Es Grau

Dades bàsiques	
Municipi	Maó
Superfície total (ha)	21,27
	

L'MFE recull dues formacions arbòries predominants a la zona: formacions mixtes de frondoses autòctones (en marró en la imatge) i pinars de pi blanc.

Quant a les comunitats vegetals, la cartografia recull la presència de *Clematido balearicae-Juniperetum turbinatae*, *Potamion pectinatos* i *Ruppion maritimae*.

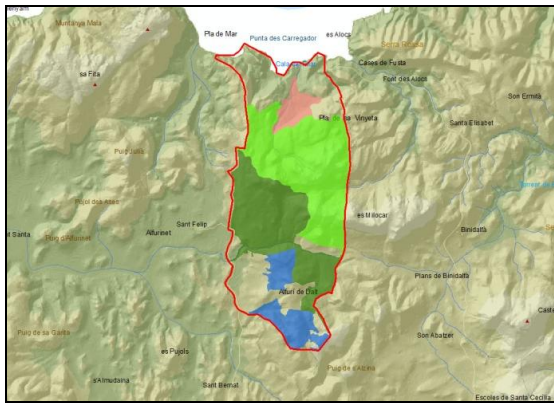
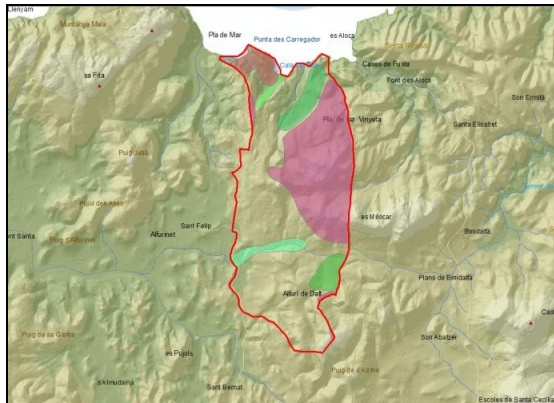
30. S'Arangí

Dades bàsiques	
Municipi	Es Mercadal
Superfície total (ha)	31,20
	

Segons l'MFE, gairebé tota la superfície està recoberta per alzinar. La resta, escassa superfície, arbrat.

Quant als hàbitats, la major part correspon a *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis* amb *Ampelodesmo-Ericetum scopariae*, i unes 5 ha d'*Oleo-Ceratonion* (com. d'*Ampelodesmos mauritanica*).

31. Alfuri

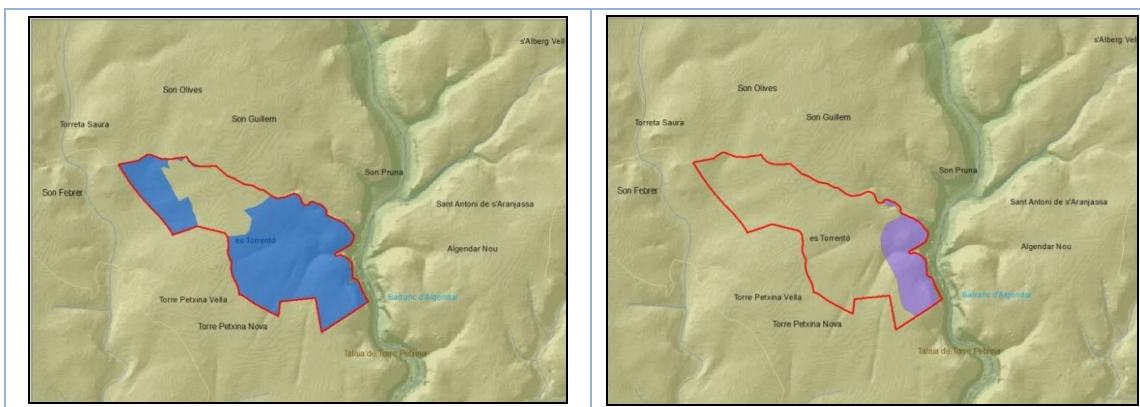
Dades bàsiques	
Municipi	Ciutadella
Superfície total (ha)	306,37
	

Del total de la superfície de la finca, l'MFE delimita unes 100 ha pinar de pi blanc, 77 ha d'alzinar (verd fosc) i unes 30 entre ullastrars (blau) i arboçars (rosa). La resta, vegetació no arbrada.

Quant als hàbitats, l'*Ampelodesmo-Ericetum scopariae* és clarament el majoritari, encara que també es troben: *Hypochoerido-Brachypodietum retusi*, *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis*, *Rubus ulmifolii-Crataegietum brevispiniae*, *Launaeetum cervicornis* i *Ononido crispae-Scrophularietum minoricensis*.

32. Es Torretó

Dades bàsiques	
Municipi	Ciutadella
Superfície total (ha)	55,38

Segons l'MFE la totalitat de la superfície poblada d'arbres de la finca és ullastrar. La resta, desarbrada, es correspon a camps de cultiu (pastures pel bestiar).

La cartografia d'hàbitats disponible se cenyeix en l'extrem de llevant, adjacent al barranc d'Algendar, de *Prasio-Oleetum sylvestris* amb *Hypochoerido-Brachypodietum retusi*.

33. Cala a Turqueta i Marjal Nova

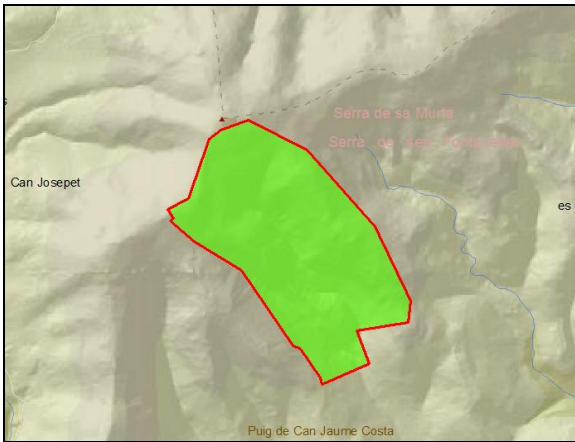
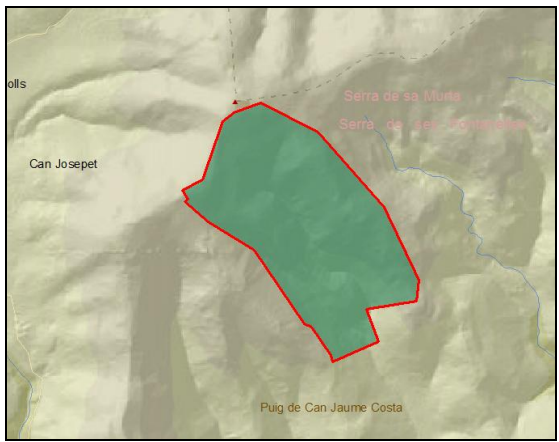
Dades bàsiques	
Municipi	Ciutadella
Superfície total (ha)	43,51

Segons les dades de l'MFE, gairebé la meitat de la superfície està coberta per pinars de pi garric (verd clar). Un percentatge important de la superfície està recobert d'ullastrar (blau), i la resta per boscos mixtos de coníferes i frondoses de la regió mediterrània. La superfície no arbrada és poca, sobretot a vorera de mar.

Quant als hàbitats, el *Prasio-Oleetum sylvestris* amb *Loto tetraphylla-Ericetum multiflorae* és clarament majoritari, encara que també té rellevància el *Crithmo-Limonienion* (penya-segats mediterranis) i el *Cyclamini balearica-Quercetum ilicis*.

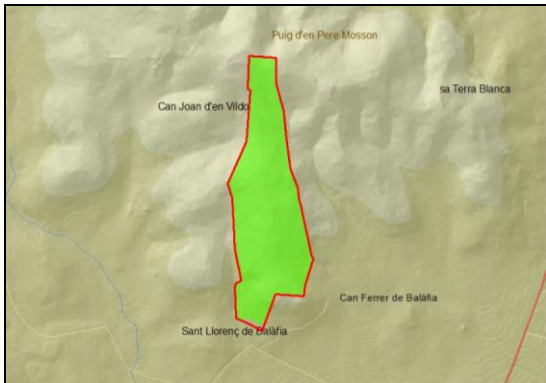
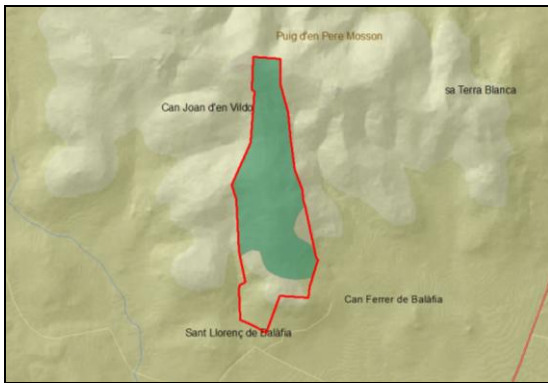
EIVISSA

34. Ses Fontanelles

Dades bàsiques	
Municipi	Sant Josep de sa Talaia
Superfície total (ha)	40,16
	

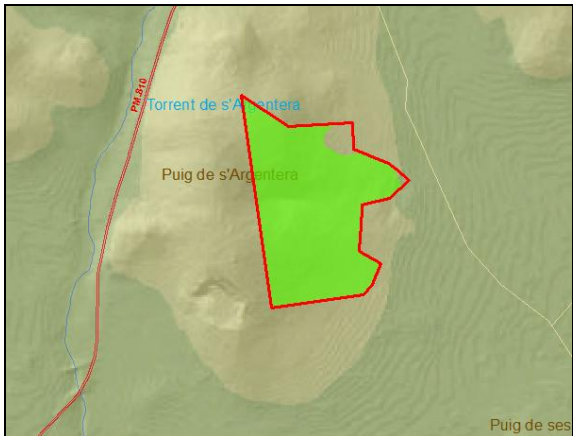
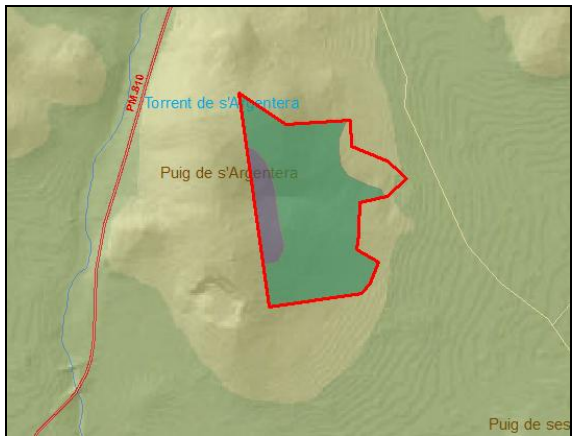
Segons l'MFE i la cartografia d'hàbitats, aquesta finca és homogènia: pinar de pi blanc en el primer, i respecte als hàbitats, *Cneoro tricocci-Pistacietum lentisci* amb *Teucrio piifonti-Corydorthymetum capitata Stipion tenacissimae*.

35. Can Pere Mosson

Dades bàsiques	
Municipi	Sant Joan de Labritja
Superfície total (ha)	25,40
	

Segons l'MFE tota la finca està recoberta de pinar de pi blanc, corresponent a l'hàbitat Cneoro tricocci-Pistacietum llentiscle amb Teucrio piifonti-Corydothymetum capitata.

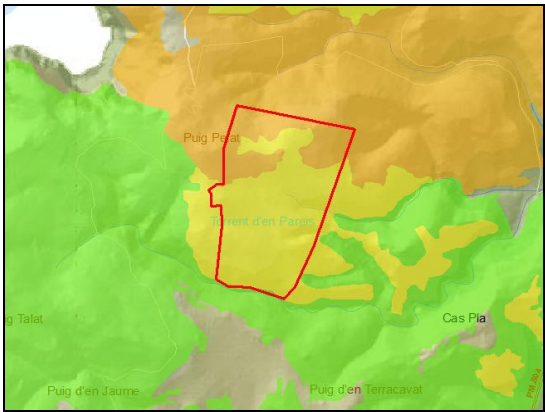
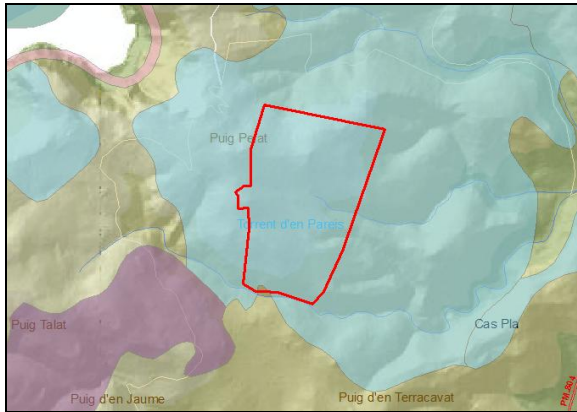
36. S'Argentera

Dades bàsiques	
Municipi	Santa Eulària des Riu
Superfície total (ha)	16,30
	

Segons l'MFE tota la finca està recoberta per pinar de pi blanc, excepte una petita zona no arbrada en el vèrtex nord-est, corresponent a camps de cultiu agrícola.

L'hàbitat majoritari és el *Cneoro tricocci-Pistacietum lentisci* amb *Teucrio piifonti-Corydorthymetum capitata*, encara que també, en menor mesura, *Rubo ulmifolii-Nerietum oleandri*.

37. Can Cosmi

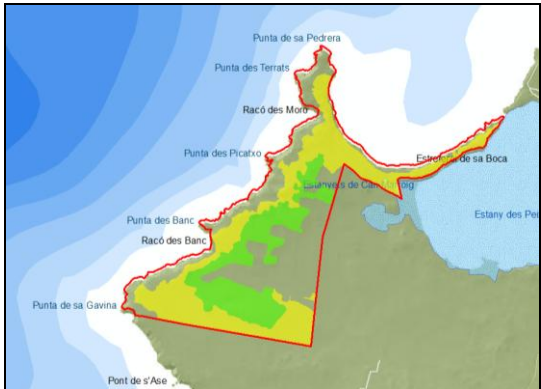
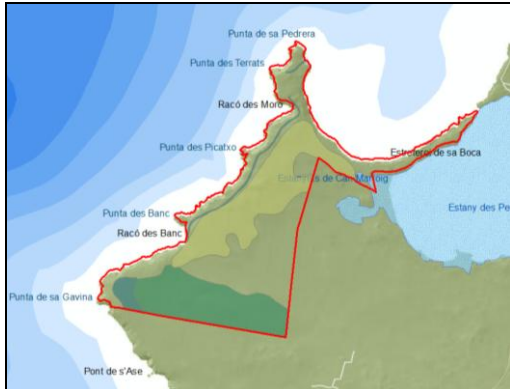
Dades bàsiques	
Municipi	Sant Joan de Labritja
Superfície total (ha)	22,94
	

Segons l'MFE, tota la finca presenta un estrat arbori consolidant, de tal manera que la formació principal es correspon al savinar de *Juniperus phoenicea*, mentre que en l'extrem nord hi ha presència de boscos mixtos de coníferes autòctones (en aquest cas pi blanc i savina).

En fals hàbitats, tal com s'observa al mapa de la dreta, tota la finca correspon al *Cneoro tricocci-Pistacietum lentisci* amb *Teucrio piifonti-Corydorthymetum capitata* i comunitats de *Cheilanthes Acrostiches* i *Cosentinia*.

FORMENTERA

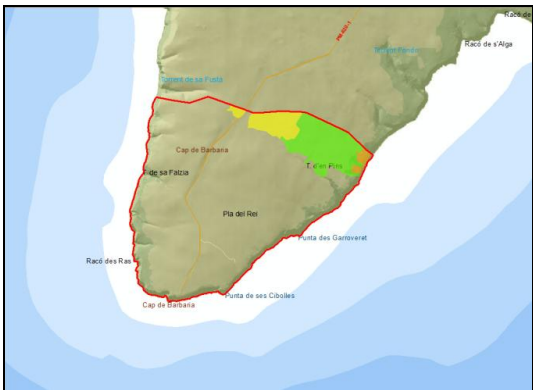
38. Can Marroig

Dades bàsiques	
Municipi	Formentera
Superfície total (ha)	157,37
	

Segons l'MFE, la major part de la superfície poblada d'arbres correspon a savinars (en groc, aproximadament 60 ha). En verd, els pinars també presenten una ocupació significativa (unes 35 ha). La resta corresponent a platja (extrem oest i nord) i camps de cultiu (extrem sud-est de la finca).

En com als hàbitats o comunitats vegetals, predominen clarament el *Teucrio pifonti-Corydorthymetum capitata* i *Cneoro tricocci-Pistacietum lentisci*. A la zona sud-oest, petita zona de *Limonietum ebusitana* amb *Chaenorrhino formenterae-Silenetum cambessedesii*. A la vora del mar, *Posidonietum oceanicae*.

39. Cap de Barbaria

Dades bàsiques	
Municipi	Formentera
Superfície total (ha)	314,77
	

L' MFE només cartografia com formacions poblades d'arbres unes 41 ha en l'extrem nord oriental de la finca. La resta, desarbrada, correspon a vegetació arbustiva o roquissars.

Segons la cartografia d'hàbitats, la major part (gairebé un 80%) és *Teucrio piifonti-Corydorthymetum capitata*. En l'extrem nord-est de la finca, *Cneoro tricocci-Pistacietum lentisci* amb *Teucrio piifonti-Corydorthymetum capitata*.

9.- PROBLEMES AMBIENTALS

9.1.- Problemes ambientals que amenacen a les superfícies forestals en Illes Balears i a les àrees LIC o ZEPA incloses en els mateixos

La projecció futura de la conservació i gestió dels boscos de les Balears en tot cas ha de garantir, especialment en aquelles àrees protegides per la Xarxa Natura 2000 (LIC i ZEPA), el seu manteniment en bon estat de conservació de manera que es garanteixi la seva persistència i integritat davant pressions o amenaces ambientals, procurant un adequat estat fisiològic, biològic, ecològic i silvícola, amb una estructura tal que els proporcioni major resiliència i menor risc davant els riscos derivats d'alteracions antròpiques i altres esdeveniments (incendis, plagues i malalties forestals, etc.). Els espais forestals han d'estar, per tant, adequadament gestionats i han de disposar de les imprescindibles eines jurídiques i financeres que permetin en el marc d'una planificada ordenació del territori la seva preservació en conjunció amb els processos de desenvolupament d'altres usos, ambientalment sostenibles, del territori (infraestructures, urbanisme, turisme, agricultura, etc.).

9.2.- Risc d'incendis forestals: convivència amb el foc

L'absència de gestió dels espais forestals (abandonament de la forest) i el risc de patir incendis forestals constitueixen els majors problemes identificats tant pels tècnics de l'administració com pels agents socials consultats. Són dos aspectes sinèrgics entre si, encara que hi ha abundants factors de risc entorn de la forest a les Illes Balears.

L'abandonament d'usos i aprofitaments tradicionals a la forest, principalment l'extracció de fusta i llenyes, ha tingut com principals conseqüències la continuïtat horitzontal i vertical de les masses forestals, la densificació dels seus estrats arboris i l'acumulació d'un excés de biomassa forestal que multiplica el perill de propagació i desenvolupament de grans incendis forestals. Aquesta concentració de combustible vegetal a la forest i l'abandonament de la seva periòdica extracció fan que amb freqüència el foc es converteixi en el principal gestor dels paisatges forestals. D'altra banda, la cessació d'aquestes activitats tradicionals i l'abandonament de terres agràries han provocat l'augment de l'extensió del terreny forestal per processos naturals d'ocupació d'erms, pastures i cultius agrícoles marginals.

Aquest procés simultani d'abandonament d'usos tradicionals agrícoles, ramaders i forestals va alterar els límits entre ells i les seves estructures vegetals, al que d'altra banda s'afegeix una creixent presència en els entorns forestals d'àrees de contacte entre els espais naturals i els desenvolupaments urbanístics o turístics (cases aïllades, urbanitzacions, infraestructures de serveis, desenvolupaments turístics, etc.) i l'increment de l'ús recreatiu a la forest.

D'aquesta manera, raons socioeconòmiques alhora fan variar les influències recíproques entre els aprofitaments rurals i els forestals (interfase agrícola-forestal) i ha posat en contacte zones urbanes i forestals (interfase urbana-forestal).

Aquest contacte entre la frontera urbana i la forestal constitueix una zona en la que s'enfronten avantatges recíproques, el gaudi del bosc i la implicació social en la defensa del patrimoni forestal, però també, de riscos contraposats per a la forest, com ara el perill que es generin incendis des de les àrees habitades i per als immobles l'amenaça que els arribi a afectar un incendi forestal.

S'ha de concretar l'establiment de plans de prevenció i la imposició de mesures d'autoprotecció i la determinació de competències i responsabilitats per assegurar la seva eficaç aplicació, amb l'objectiu d'evitar desastres ambientals, situacions dramàtiques o conflictes previsibles i evitables.

L'augment de visitants i l'expansió d'usos recreatius també poden suposar un increment del perill de foc a la forest. La sensibilització d'aquests usuaris habituals de l'espai forestal és molt important per incrementar la seva pròpia seguretat i evitar negligències.

La causa més habitual d'incendis deriva de l'ús sistemàtic del foc per eliminar restes agrícoles, herbes i matollar per guanyar, netejar o renovar terrenys de cultius, pastures i caça és un factor comú de risc d'incendi forestal. La cultura del foc es troba profundament arrelada entre les poblacions rurals de l'àmbit mediterrani. És precís substituir l'esmentada cultura del foc per una preventiva cultura del risc, que en cap cas no exclou incorporar, com a eficaç eina de prevenció, a l'ús del foc per part dels responsables d'establir mesures preventives.

El foc defineix decisivament, com a element natural i com una eina cultural, el paisatge dels espais naturals de les Illes. Processos de pèrdua de l'estrat arbori i de degradació de la coberta vegetal per incendis recurrents (carritxars) testimonien els severs impactes que el foc pot provocar sobre extenses superfícies forestals (Península de Llevant, Andratx, etc.).

A més de per les causes naturals citades (llamps, 8%), segons les estadístiques de causalitat la majoria dels incendis (92%) són provocats per l'home, la meitat per negligències o accidents (55%) i gairebé una tercera part són intencionats (31%).

Els fumadors (21%) i les cremes agrícoles, de pastures o d'escombraries (18%) són les causes negligents que més focs provoquen; un de cada 25 incendis forestals és a causa de cremes agrícoles.

El risc d'incendi forestal es defineix com la probabilitat que es produeixi un sinistre en una zona i es determina mitjançant una combinació de factors de causalitat, de perillositat i de freqüència. La perillositat s'interpreta a partir de la combustibilitat de la vegetació, el relleu, el règim estival de brises i les infraestructures viàries d'accés dins dels sistemes forestals.

Segons el Mapa de Models de Combustibles Vegetals de les Illes Balears, més de les dues terceres parts de la superfície forestal tenen un grau de combustibilitat vegetal alt o molt alt. Fins i tot considerant les diferències específiques d'inflamabilitat entre pins, sabines, ullastres o alzines (material fi viu), el tipus de vegetació no influeix tant, en època de perill, com la localització (orientació, pluviometria, pendent, etc.). És determinant, l'estructura de la massa forestal (model de combustible), les seves condicions de densitat i, especialment, la continuïtat horitzontal i vertical entre els diferents estrats de vegetació que augmenten el grau de combustibilitat i incrementen la facilitat de propagació del foc.

Les zones d'influència estival de brises, el vent que afavoreix la propagació i velocitat d'un foc i la seva expansió descontrolada i la sequera estival i baixa humitat relativa, que impliquen una major inflamabilitat de la vegetació, són els principals factors meteorològics de risc d'incendi forestal.

A aquests es poden afegir altres factors de risc com la pendent, l'orientació i la dificultat d'accés a la forest. La tercera part del territori balear té pendents acusades i un 15% presenta singulars dificultats per a l'extinció d'incendis per seu elevada pendent. L'estimació per intersecció dels índexs de causalitat, de perillositat i de freqüència conclou que la major part (82%) del territori balear presenta un alt, molt alt o extrem risc d'incendi forestal.

Entre 2003 i 2012 s'han produït 1320 incendis forestals i s'han cremat 4.500 hectàrees de terreny forestal, per tant amb una mitjana inferior a 150 incendis a l'any i menor de 500 hectàrees calcinades pel foc a l'any. La gran majoria de la superfície cremada a les Balears en els últims 10 anys es va concentrar a Mallorca i Eivissa (Serra de Morna).

A més, en 2013 a la Serra de Tramuntana (Andratx-Estellencs) un gran incendi va afectar a més de 2.300 ha, i a Cala Torta un altre foc va recórrer gairebé 500 ha, el que implica un preocupant canvi de tendència a les Illes respecte a la presència de grans incendis i a la disminució de superfície forestal afectada. En els últims anys s'han produït els únics 4 incendis de nivell 2 que han sofert les illes (Benirràs, Morna i Roca Llisa a Eivissa, i Andratx a Mallorca).

No obstant això, si s'analitza la sèrie històrica d'estadístiques de sinistres, en els últims 20 anys els grans incendis forestals han estat bastant escassos a les Illes Balears. L'evolució històrica marca una tendència lleugerament creixent del nombre d'incendis i clarament decreixent de la superfície cremada i dels grans incendis; el que suposaria un indicador d'eficàcia en la lluita contra el foc. Una minoria de grans incendis crema la majoria de la superfície. És la denominada paradoxa de l'extinció d'incendis forestals, per la qual, l'1% dels sinistres no es controlen i a les Balears han cremat de mitjana el 77% de la superfície afectada pel foc.

Es pot afirmar que el model de lluita contra els incendis desenvolupat per l'administració balear està resultant eficient referent a l'extinció, encara que un model basat en la "cultura del risc" ha d'apostar decididament per la planificació, la prevenció i l'autoprotecció, i incorporar la gestió forestal

sostenible a la defensa contra incendis com a estratègia a llarg termini per actuar sobre les causes estructurals dels incendis forestals: les directrius europees sobre això parlen en aquest sentit del concepte de "convivència amb el foc" com un nou paradigma que contribueixi a resoldre el problema dels incendis forestals.

La transcendència social i política dels incendis forestals que comporten perill per a vides humanes (combatents, residents i usuaris de la forest) i que mantenen una enorme repercussió mediàtica, indueixen a la focalització de la política forestal en aquest problema i a la concentració pressupostària en la lluita contra els incendis.

La necessitat d'oferir una immediata resposta al problema ha condicionat la defensa contra incendis forestals. S'ha accentuant el suport a un immediat, espectacular i eficaç desplegament de mitjans d'extinció, però no s'han potenciat les bàsiques i imprescindibles mesures preventives precises per a modificar sobre el terreny forestal les perilloses condicions estructurals que presenten els boscos, i especialment el greu perill que actualment presenten gran part de les zones d'interfase urbana-forestal.

S'ha de limitar la generació de beneficis i interessos econòmics entorn dels incendis forestals evitant incentivar una "economia del foc" derivada de la lluita contra els incendis. Els agents i entitats lligats als operatius contra incendis han de ser positivament tractats com millor resultin les campanyes de prevenció i extinció que desenvolupin.

La formació contínua, l'especialització permanent i la capacitat professional, són arguments clau que en els últims anys han permès progressos notables en l'operatiu balear de cara a la consecució dels objectius de seguretat i eficàcia en el treball contra el foc.

Els Plans de Restauració Ambiental elaborats i executats després dels grans incendis patits en els últims anys, se centren en proporcionar seguretat per a persones, béns i prestació de serveis, evitar la desertificació i els processos erosius, proporcionar suport a la regeneració natural de la coberta vegetal, recuperar espècies, hàbitats i paisatges singulars afectats pel foc, i en sensibilitzar i promoure les mesures de prevenció i autoprotecció precises per evitar la repetició de sinistres semblants en el futur.

- **Amenaces a l'estat de salut dels boscos de les Illes Balears**

Encara que, en general, es pot afirmar que l'estat de salut dels boscos d'Illes Balears no és relativament satisfactori, els tècnics especialistes consultats aprecien problemes fitosanitaris que condicionen la vitalitat d'algunes masses forestals afectades per l'acció perjudicial d'una combinació de diversos agents danyosos que indueixen l'aparició de determinades plagues forestals.

Aquests agents nocius poden ser de diferent origen, ja siguin factors d'origen abiòtic com són els incendis forestals, les sequeres, els vendavals o els temporals de neu, de calabruix i fins i tot efectes provocats per gradients de

salinitat que debiliten a la vegetació, incrementant la seva vulnerabilitat i afavorint la debilitat dels espècimens afectats i l'aparició d'agents patògens d'origen biòtic que condicionen el desenvolupament de les seves poblacions i faciliten la propagació de plagues i malalties forestals.

Poden destacar-se els següents desequilibris biòtics:

- L'excés de les poblacions de cabra assilvestrada que està causant greus danys a la vegetació natural. La predació sobre exemplars més joves i els brots tendres dificulta la regeneració de les espècies forestals i el normal desenvolupament vegetatiu dels peus afectats.
- Els atacs periòdics de l'eruga processionària del pi que causen freqüents danys en els pinars de Mallorca i amenacen amb expandir-se a Eivissa i Formentera, on el seu control cobra cada vegada més importància perquè presenta un perill latent d'explosió demogràfica. Les molèsties que produeixen aquestes erugues urticants i el seu efecte poc estètic sobre els pinars provoquen certa transcendència social a aquesta plaga.
- L'acció perjudicial del banyarriquer (*Cerambyx cerdo*), un coleòpter protegit per la normativa europea però que provoca greus danys als alzinars de Mallorca, necessita d'una permanent tasca de control per evitar la mort dels exemplars afectats i la seva propagació dins dels hàbitats, també protegits, dominats per aquesta frondosa.
- Les explosions poblacionals d'un lepidòpter, l'eruga peluda (*Lymantria dispar*), afecten la salut i vitalitat dels alzinars de Menorca, així com l'existència de símptomes de decaïment produïts per la "seca".

En aquest cas, la protecció de determinats espais forestals, com per exemple els alzinars per la normativa balear, hauria de potenciar el control de les poblacions de determinats insectes nocius (plagues) mitjançant els necessaris tractaments silvícoles i culturals, singularment els de caràcter preventiu, de la formacions afectades amb finalitats fitosanitàries de manera que incrementin el seu vigor i disminueixin la seva vulnerabilitat abans aquests patògens. La salut dels boscos es troba perillosament condicionada per l'abandonament de la forest.

L'absència de la gestió i dels usos tradicionals a la forest en constitueix una de les principals causes estructurals del deteriorament de la salut i vitalitat d'alguns boscos a les Balears, a més de la falta de predadors i parasitoides que controlin la població dels agents patògens.

Resulta necessari traslladar a l'opinió pública la transcendència de mantenir una prevenció activa integrada de defensa contra plagues i malalties dels boscos i contra les espècies invasores que els afecten. Sorpren una generalitzada manca de coneixements i una global absència d'interès per un factor tan determinant de la qualitat ambiental i paisatgística de les illes com són els problemes de sanitat forestal (per exemple el perill que actualment corren les palmeres silvestres autòctones de Balears, les figures, per la

introducció de la *Paysandisia archon* i el becut o morrut vermell (*Rhychophorus ferrugineus*).

A les Illes Balears hi ha també un nombrós ventall de patògens de menor importància, que en determinades condicions favorables poden arribar a provocar danys de consideració. A més dels factors biòtics i abiòtics o de les causes estructurals assenyalades, altres circumstàncies com els previsibles efectes del canvi climàtic poden incrementar greument la vulnerabilitat de les masses forestals i afavorir l'augment de la virulència de plagues i malalties endèmiques sobre les masses forestals.

Aquestes alteracions climàtiques o la falta de prevenció i control fitosanitari també poden facilitar l'assentament d'altres agents patògens arribats de l'exterior. El desenvolupament del comerç global i el tràfec o abandonament descontrolat d'espècies foranes pot afavorir assentaments de plagues perilloses i augmentar el risc de danys perjudicials per a la salut dels boscos de les Balears.

La importància dels controls fitosanitaris resulta vital per impedir l'establiment de plagues o malalties al·lòctones, tal com va ocórrer l'any 2002 amb la papallona esmentada de les palmeres procedent de Sud-amèrica, i que com s'ha fet que se'l ressalta constitueix una seriosa amenaça per als garballons (*Chamaerops humilis*) de les Balears.

Aquesta aparició posa de manifest, una vegada més, la gran fragilitat que presenten els ecosistemes insulars davant el risc derivat de la introducció d'espècies invasores. Encara que pugués pensar-se el contrari, el caràcter insular de les Balears, ni ha impedit, ni impedirà si no s'actua més fermament en el control fitosanitari, l'arribada i assentament de noves plagues o malalties, com també s'ha demostrat recentment amb l'arribada a les Illes del becut vermell.

Amenacen als boscos de les Illes molts altres riscos fitosanitaris potencials, la seva penetració a les masses forestals de les Illes Balears, com principalment el nematode del pi (que ha estat detectat a la península) i insectes també diferents o fins i tot determinats fongs i algun bacteri podrien arribar a generar plagues i malalties forestals i considerable gravetat en les nostres espècies i masses forestals el que implica la necessitat de mantenir en les millors condicions possibles el seu vigor, tractaments preventius i control.

- **Riscos sectorials que incideixen en els espais forestals de les Illes Balears**

A més de les activitats agràries, tant agrícoles i ramaderes com forestals, fins i tot l'activitat cinegètica, que tradicionalment interrelacionen amb boscos i forests, hi ha altres molt rellevants activitats sectorials que incideixen significativament en els espais forestals de les Illes Balears i que de forma directa o indirecta amb intensitat major o menor impliquen regs potencials envers el paisatge forestal balear.

El desenvolupament turístic i urbanístic incideix en els espais forestals de les Illes Balears. L'activitat turística a les Illes Balears es va convertir en el motor de creixement i prosperitat que, junt amb altres factors, va portar com a conseqüència l'abandonament de gran part activitats agràries, provocant una expansió important dels boscos.

No obstant això, l'esmentat desenvolupament ha pogut generar en determinades localitzacions insulars, una major pressió d'ocupació del territori, especialment en els entorns litorals, de canvi d'usos o de pèrdua de qualitat paisatgística. També ha suposat la generació de noves zones d'interfase urbana-forestal i d'increment de l'ús recreatiu dels boscos.

Les noves àrees urbanes i turístiques establertes fonamentalment en espais costaners han necessitat la realització a cada una de les Illes de les corresponents infraestructures complementàries de transport i de serveis, regulades per les successives normatives d'ordenació territorial i d'avaluació ambiental.

Aquests desenvolupaments es troben actualment sotmesos a règims especials de protecció ambiental i a la normativa autonòmica de conservació d'espais naturals, així com a les corresponents directrius i plans territorials insulars.

La inèrcia del desenvolupament turístic va impulsar una expansió urbanística que va requerir establir un nou ordre territorial la planificació del qual es va dur a terme a nivell autonòmic conforme a la normativa sectorial específica aplicable. L'any 1981 el sòl urbà i urbanitzable va assolir un creixement del 109%. El 1984 la Llei d'Ordenació i Protecció d'Àrees Naturals d'Interès Especial va atorgar la singular capacitat d'intervenció directa de l'administració autonòmica per protegir espais naturals o forestals amenaçats per projectes d'urbanització.

A aquesta norma, li va succeir la LEN, Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears, que a més de limitar la urbanització en una gran part del territori forestal balear, va donar peu al Decret 130/2001, 23 novembre, pel qual s'aprova la delimitació a escala 1:5000 de les àrees d'alzinar protegit.

No obstant això, la pressió urbanística sobre el sòl rústic va afavorir l'aparició d'urbanitzacions i edificacions aïllades en el límit o l'interior d'espais forestals, cosa que va afectar als hàbitats i paisatges forestals limítrofs, afegint a més un perill considerable de generació o risc per incendi forestal. Aquesta situació va obligar a les noves Directrius d'Ordenació Territorial (Llei DOT, 1999) a prohibir la creació de nous nuclis urbanitzables, residencials o turístics aïllats, així com als primers 500 metres des de la vorera de mar i es va limitar la seva implantació a una franja periurbana de 500 metres dels nuclis urbans existents.

L'any 2000 una nova Llei d'Ordenació Territorial va transferir les competències en ordenació del territori i carreteres als Consells Insulars que entre 2003 i 2005 van aprovar els seus corresponents Plans Territorials Insulars (PTI), en els quals s'estableixen les Àrees de Prevenció de Riscs a causa d'Incendi forestal.

En definitiva, resulta imprescindible, per establir una adequada estratègia forestal, que la mateixa sigui considerada i s'integri als instruments de planificació i ordenació del territori, fins i tot amb els del planejament urbanístic municipal, per ordenar els usos i establir coherentment zones de risc o protecció dels espais forestals.

La llei estatal de forests disposa la redacció de Plans d'Ordenació dels Recursos Forestals (PORF) com instruments de caràcter territorial de nivell comarcal mitjançant els quals coordinar les mesures de conservació i ús sostenible de les superfícies forestals amb les polítiques de planificació territorial.

Per la seva part, el turisme estacional ha produït a les Illes un important desenvolupament d'infraestructures lligades als serveis que genera l'àmplia oferta hotelera insular i també ha implicat en les últimes dècades l'ocupació del sòl forestal per urbanitzacions amb habitatges de segona residència, provocant problemes territorials i impactes ambientals, no sempre encertadament resolts, derivats de la seva elevada demanda de territori i recursos. Com a complement ocasional del majoritari turisme del litoral costaner, el desenvolupament del turisme rural d'interior que inclou altres establiments (hotels rurals, d'agroturisme i ecoturisme) també té incidència creixent sobre els espais forestals.

L'ecoturisme propicia l'increment de l'ús recreatiu a la forest que augmenta ocasional i estacionalment els seus visitants. Principalment, en primavera i tardor els espais forestals reben una pressió elevada de visitants, per realitzar diferents activitats recreatives.

Bon exemple, el constitueix la recol·lecció de productes micològics és una activitat no regulada, realitzada per residents a la tardor que comporta un tràfec de personal generalment no autoritzat pel propietari.

L'ús de les 48 àrees recreatives disponibles a Balears, que comporten la dotació de determinades infraestructures i equipaments, permet concentrar les visites i evita la dispersió de visitants. Les activitats esportives o recreatives en entorns forestals solen generar en alguns casos conflictes amb els propietaris de les finques.

Altres infraestructures, instal·lacions (parcs fotovoltaics i eòlics) i línies de transport d'energia (xarxa elèctrica), ferrocarril i carreteres també poden afectar els espais forestals, a les seves formacions vegetals i les comunitats de fauna silvestre que allotgen.

S'han d'evitar o, en el seu cas, minorar els impactes ambientals d'aquestes infraestructures, dels seus efectes sobre els hàbitats naturals i preservant la qualitat paisatgística de les conques visuals que afecten, limitant en la mesura possible la desnaturalització dels ecosistemes forestals que ocupin o travessin i evitant al màxim els riscos de pèrdua de biodiversitat, desertificació o incendi forestal que poguessin provocar.

Per la seva part, tant la xarxa de carreteres, com les línies de ferrocarril, a més de procurar limitar el seu impacte visual al paisatge, han de disposar de passos que evitin la formació de barreres impermeables per a la fauna, sobretot en aquelles grans infraestructures que requereixen una tanca. Igualment, han de contribuir a generar línies de defensa contra incendis forestals mantenint sense residus les cunetes i establint franges de protecció amb baixa densitat de combustible vegetal. Les habituals negligències comeses pels usuaris d'aquestes vies de transport, en llançar residus i llosques per les finestres dels vehicles, en constitueixen unes de les causes més freqüents d'incendis forestals.

10.- FONAMENTS DE PROTECCIÓ MEDIAMBIENTAL

El Pla Forestal de les Illes Balears es fonamenta en els compromisos, recomanacions i requeriments internacionals per a la formulació de plans estratègics de política forestal a nivell nacional i subnacional, establerts per les directrius de Nacions Unides i pels instruments de referència existents principalment a la Unió Europea i l'Estat Espanyol.

En conseqüència, el Pla Forestal de les Illes Balears com pla director de la política forestal balear, en primer lloc, s'ajusta a les demandes actuals i tendències previsibles a escala global conforme als objectius del Mil·lenni amb horitzó 2020 segons els compromisos adquirits als tres convenis mundials jurídicament vinculants sobre medi ambient (Canvi Climàtic, Biodiversitat i Desertificació) en la qual cosa es refereixen als boscos amb què estan íntimament relacionats ja que juguen un paper essencial per la seva decisiva contribució al medi ambient i a la qualitat de vida a escala planetària.

Els boscos han de contribuir a la qualitat ambiental gestionats amb criteris de sostenibilitat per garantir la conservació de la diversitat biològica tant, dels ecosistemes i dels hàbitats, com de les espècies i els recursos genètics.

El Pla Estratègic del Conveni de Diversitat Biològica (CBD) que estableix aquestes metes i objectius amb horitzó a 2020 recomana la seva aplicació mitjançant la planificació participativa, la gestió de coneixements i la creació de capacitats. Els objectius sobre boscos per a 2020 de la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic (CMNUCC) i del Conveni sobre Desertificació (CD) relatius a la seguretat ambiental que proporcionen, coincideixen en la necessitat d'incrementar la resiliència i vitalitat dels ecosistemes forestals, l'adaptació dels boscos a previsibles alteracions climàtiques, així com la retenció de carboni i la restauració de terres degradades.

El desenvolupament sostenible implica a més que, a aquesta dimensió ambiental intrínseca de la política forestal, s'ha d'incorporar el valor afegit d'altres objectius socials i econòmics que garanteixin la persistència dels boscos, per contribuir així al desenvolupament del medi rural. Es tracta, per tant, de complir amb els tres pilars del principi universal de sostenibilitat (ambiental, social i econòmic) mantenint així tant el valor mediambiental com a socioeconòmic dels boscos.

D'acord amb els objectius del mil·lenni sobre desenvolupament sostenible que marca l'agenda internacional amb horitzó a 2020, des d'una perspectiva socioeconòmica, els boscos i els recursos forestals han de ser una part essencial de "l'economia i l'ocupació verda" del futur i exercir el rol que els correspon com a proveïdors de matèries primes procedents de recursos

naturals renovable com a productes emergents de base biològica que inclouen les energies renovables (bioenergia procedent de biomassa) i la construcció sostenible.

Segons Nacions Unides, per a aquesta finalitat resultaran claus les polítiques públiques a llarg termini que contemplin els drets de les futures generacions i altres aspectes com la valoració d'actius ambientals del patrimoni forestal i el pagament compensatori per serveis ambientals, el tractament fiscal diferenciat de la propietat forestal i la prevalença de la qualitat de la gestió sobre la titularitat del sòl, la cohesió social i participació pública-privada, així com incentivar als emprenedors en el medi rural, a la innovació i la transferència tecnològica de la producció i la indústria forestal per desenvolupar una economia verda sostenible.

La política forestal balear ha de tenir en compte a més a més, les demandes i tendències internacionals a nivell mundial emanades dels organismes de Nacions Unides (FAO, Fòrum Forestal Mundial UNFF) per al desenvolupament de polítiques, plans i programes forestals nacionals i subnacionals implementats conforme als principis, directrius i criteris de sostenibilitat i bona governació universalment admesos per al maneig dels boscos i altres terres forestals del món. Les recomanacions i requeriments internacionals a nivell mundial per a la formulació de polítiques, plans i programes forestals nacionals i subnacionals, es traslladen a l'àmbit del continent europeu a través de les successives Resolucions de les Conferències Ministerials sobre Protecció dels Boscos d'Europa, firmades per més de quaranta països del vell continent, inclòs l'Estat Espanyol i la pròpia Unió Europea i conegudes amb la denominació de Procés Paneuropeu "Forest Europe" que han establert Directores, Criteris i Indicadors Paneuropeus de Gestió Forestal Sostenible.

En particular, el Pla forestal de les Illes Balears adopta l'"Enfocament" denominat "Paneuropeu" que reuneix els requisits exigibles per a la formulació de plans estratègics de política forestal a Europa, conforme al disposat a l'Annex a la Resolució V1 ("Reforç de sinergies per a la gestió forestal sostenible a través de la cooperació intersectorial i els programes forestals nacionals". Viena, abril 2003).

D'altra banda, a més de l'esmentat marc institucional i legal de referència per al desenvolupament de polítiques forestals als països europeus, existeix un marc instrumental constituït per l'Estratègia Forestal Europea (1998 i 2013) i el Pla d'Acció Forestal (2006) de la Unió Europea, la revisió de la qual ha estat realitzada el 2013, documents que n'informaran el següent període d'aplicació 2014-2020 del Pla d'Acció Forestal de la UE que ha de servir de referència per als plans forestals dels països membres.

Entre altres instruments marc de referència, la Unió Europea també disposa d'Estratègies de Biodiversitat, de Paisatge i del Territori en la que els sistemes forestals juguen un paper fonamental a les Illes Balears. Igualment, en el context de la Política Agrària Comuna constitueixen referents a considerar en la política forestal de les Balears la proposada del Parlament Europeu i del Consell relatiu a l'ajuda al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) i els Programes de Desenvolupament Rural que es formulin als països membres per al període 2014-2020 i, en particular, el Programa Balear de Desenvolupament Rural que a l'efecte es disposi, que facilitarà l'adopció i realització de les mesures que contempla el Pla Forestal de les Illes Balears.

Al marc estatal espanyol, la Llei Bàsica de Forests (Llei 43/2003, modificada per la Llei 10/2006), estableix al seu article 29 apartat 1 l'Estratègia Forestal Espanyola (EFE, 1999), "com documento de referència per al desenvolupament de la política forestal espanyola (...) " i al seu article 30, apartat 1, el Pla Forestal Espanyol (PFE, 2002) "com a instrument de planificació a llarg termini de la política forestal espanyola (...)", de manera que ambdós constitueixen els instruments de referència de planificació estratègica de la política forestal a Espanya per al desenvolupament de plans forestals autonòmics al marc del qual es formula el Pla Forestal de les Illes Balears d'acord amb les competències sobre això de la Comunitat Autònoma Balear.

10.1. Els principis fonamentals i criteris orientadors de la política forestal balear

Amb la finalitat de projectar l'enfocament de bona governació que requereixen les directrius internacionals per a la formulació d'una política forestal balear que sigui integral i sostenible, legítima i eficaç (FAO, 2011), s'adopten els 4 següents principis fonamentals que han de regir el Pla Forestal de les Illes Balears i els seus corresponents criteris essencials per a la seva aplicació.

1. Principi universal de sostenibilitat: Pel qual s'ha de garantir la compatibilitat i persistència sostinguda dels béns i serveis ambientals, econòmics i socials que els espais i recursos forestals de les Illes Balears siguin capaços de generar, mitjançant l'exercici d'una gestió forestal sostenible i una ordenació racional eficient. Es tracta doncs, que l'ús i gaudi dels sistemes forestals no superi la capacitat de càrrega dels ecosistemes ni la de renovació dels seus recursos, conservant la seva diversitat biològica i l'hàbitat forestal en un estat pròxim a la naturalesa i mantenint-los en un adequat estat de salut i vitalitat. Aquest

principi general de sostenibilitat presideix i comprèn als altres principis i criteris del que formen part.

> Criteri general de multifuncionalitat: Per aquest principi s'entén que els espais forestals s'han de considerar sistemes d'usos múltiples, de manera que sobre ells convergeixen les diverses funcions i prestacions ecològiques, econòmiques i socials que, en general, no es consideren excloents entre si, al marge de la prevalença d'alguna d'elles sobre les altres (criteri de convergència multifuncional). Això implica l'aplicació de criteris de gestió forestal multifuncional i ordenació multicriteri. Es tracta d'una qüestió d'ordenació d'usos del territori forestal en funció dels seus valors naturals per a la conservació, els riscos ambientals per a la seguretat i els interessos socioeconòmics per a la producció i generació d'ocupació.

2. Principi fonamental de responsabilitat ambiental. Es tracta d'adoptar la consideració obligada i perspectiva ambiental inherent a la conservació dels ecosistemes forestals com a principi bàsic d'actuació. D'aquesta forma, el Pla Forestal integra en si mateix la seva pròpia avaluació ambiental.

> Criteri general de conservació de la biodiversitat: Pel qual s'entén que en tot cas s'ha de garantir la conservació i ús sostenible de la diversitat biològica que emmagatzemen els ecosistemes forestals, tant de les espècies de flora i fauna silvestres o dels recursos genètics que allotgen, com dels hàbitats, ecosistemes i paisatges dels quals formen part. Això implica adoptar criteris ecològics i considerar un "enfocament ecosistèmic" en la gestió forestal sostenible, interpretada com una gestió d'hàbitats propera enmig natural.

3. Principi democràtic de legitimitat i transparència. Pel qual es reconeix el dret dels ciutadans a ser informats i escoltats, a tenir l'oportunitat d'intervenir activament en la presa de decisions, així com a involucrar-se en la seva execució d'acord amb els seus compromisos i responsabilitats. Aquest principi democràtic participatiu, descarta la imposició unilateral de les disposicions mediambientals pels governs i autoritats, anteposant el diàleg i la negociació, el consens i l'acord o pacte social en la formulació de la política forestal.

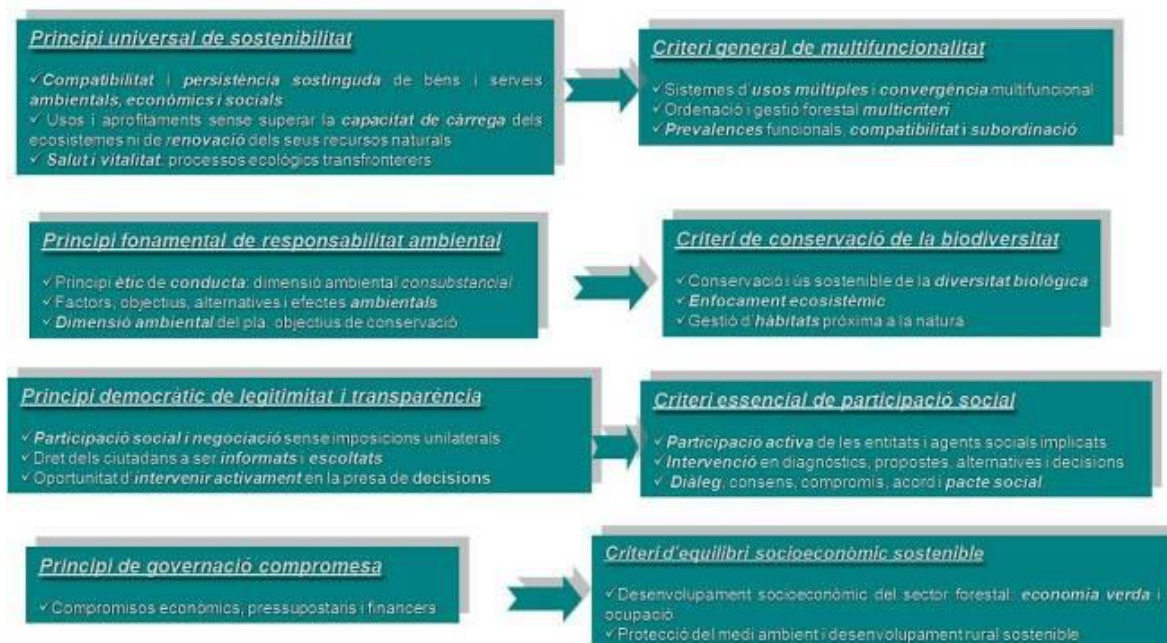
> Criteri essencial de participació social: Pel qual s'adopta el principi democràtic de legitimitat i transparència que suposa la participació activa de les entitats i agents locals implicats o interessats en la política forestal, d'acord amb la normativa europea i estatal aplicables sobre accés dels ciutadans a la informació, a la participació pública i a la justícia en matèria de medi ambient.

Els agents socials han de tenir l'oportunitat d'intervenir activament tant en el diagnòstic de la situació, com en la proposta d'alternatives i solucions, de manera que els permetin influir en les decisions i resultats, tal com s'ha efectuat en el Pla Forestal de les Illes Balears i, en la mesura possible, involucrar-se en la seva execució de forma corresponsable (criteri de corresponsabilitat en la gestió dels espais i recursos forestals). El gestor forestal ha de ser d'aquesta manera un "gestor de consensos" a través del diàleg per aconseguir compromisos i aconseguir acords o pactes socials sobre reptes i aspiracions comunes. El Pla Forestal s'obté així per consens mitjançant l'objectivitat que proporciona una concurrència de perspectives i opinions, una pluralitat d'idees i proposicions, com a resultat del diàleg, la negociació i el consens.

4. Principi de governació econòmicament compromesa. Un pla eficient perquè sigui viable requereix adoptar compromisos econòmics formals, tant pressupostaris com financers per al seu compliment i execució, de manera que governació i finançament són aspectes indefugibles i imprescindibles per desenvolupar una política forestal eficaç que sigui sostenible. Es tracta d'harmonitzar objectius socials i econòmics amb els objectius ecològics.

> Criteri d'equilibri i desenvolupament socioeconòmic sostenible. La conservació i ús sostenible dels espais i recursos forestals, a més dels criteris de responsabilitat ambiental i participació social, requereix adoptar un criteri socioeconòmic que mantingui l'equilibri per compatibilitzar el valor mediambiental i socioeconòmic dels boscos. En aquest sentit, un adequat desenvolupament socioeconòmic del sector forestal balear mitjançant activitats productives sostenibles (economia verda) que generin ocupació rural alternativa, és essencial per a la contribució de la política forestal tant a la protecció del medi ambient com al desenvolupament sostenible del medi rural a les illes.

Principis fonamentals i criteris orientadors de la política forestal balear
pel desenvolupament d'una política forestal *integral i sostenible, legítima i eficaç*

10.2 Model de governació i sostenibilitat forestal per a les Illes Balears

Aquests principis essencials i criteris orientadors que fonamenten el pla i la política forestal balear s'han de traslladar a tots els àmbits del territori per garantir l'exercici de l'ordenació i gestió dels espais i recursos forestals de les Illes, tant a nivell insular, com a escala de forest o finca forestal. Per a això, el Pla Forestal procurarà l'establiment d'un model de governació i sostenibilitat forestal per a les Illes Balears.

En conseqüència, el desenvolupament d'aquest model de referència que el Pla Forestal pretén, es configura mitjançant l'establiment i desenvolupament dels referents adequats a les característiques i necessitats pròpies de les forests de Balears (estàndards forestals regionals) que responguin als compromisos i requeriments internacionals sobre això, així com als referents estatals de la política forestal espanyola, fonamentalment la Llei de Forests, l'Estratègia i el Pla Forestal Espanyol.

Es tracta de confeccionar i desenvolupar patrons de bon govern adequats per a les forests de les Balears, de manera que garanteixin la conservació i ús sostenible dels espais i recursos forestals.

Per implantar l'esmentat model de governació i sostenibilitat Forestal que es pretén, prèviament és necessari un desenvolupament de les capacitats pròpies que procuri l'adequat marc normatiu forestal autonòmic, una organització apropiada de l'administració forestal autonòmica competent, establint els mecanismes adequats de coordinació institucional i col·laboració sectorial, així com la programació i disposició dels compromisos pressupostaris i financers suficients per aconseguir la consecució de les finalitats que pretén el Pla Forestal de les Illes Balears.

El model de governació forestal que es proposa de desenvolupar per respondre als requeriments exigibles, d'acord amb les característiques pròpies dels espais i recursos forestals de les Illes Balears, consta dels tres components següents:

1. Referents normatius, tècnics i instrumentals que conformen el marc legal, doctrinal i instrumental adequat per a l'exercici de bones pràctiques forestals, és a dir, per a l'adequada planificació, ordenació i gestió sostenible dels espais i recursos forestals de les Illes Balears.
2. Procediments de verificació i control de qualitat permetin que comprovar el compliment dels referents establerts i certificar l'exercici de bones pràctiques forestals, així com l'establiment i disposició dels procediments de coordinació administrativa necessaris.
3. Sistemàtica d'informació i observació permanent que permeti l'avaluació contínua i el seguiment periòdic de l'estat, evolució i tendències dels espais i recursos forestals de les Illes Balears, mitjançant un sistema d'indicators que siguin homologables i comprovables (Observatori Balear de Boscos).

En conjunt, el model de referents, instruments i mecanismes que es proposa de desenvolupar constitueix unes pautes de comportament en el govern i maneig dels boscos que procura una determinada forma de procedir per garantir l'exercici de pràctiques forestals adequades, de manera que permetin la seva normalització, comprovació i observació.

11.- EFECTES SIGNIFICATIUS EN EL MEDI AMBIENT

11.1. Pressions sobre els hàbitats forestals

L'anàlisi de les pressions constitueix un suport important per al Pla Forestal, havent de quedar reflectit en els Reptes i Actuacions que proposi i en els seus programes de seguiment.

L'anàlisi serveix per identificar detalladament la situació mediambiental, l'estat de les masses forestals i les circumstàncies més rellevants que afectin o puguin afectar negativament la quantitat i qualitat ecològica dels hàbitats forestals.

A continuació es relacionen les pressions considerades.

P1. Canvi Climàtic

Els boscos de les Illes Balears es poden veure severament afectats pels efectes de l'escalfament global. Els principals efectes derivats del canvi climàtic són la previsible pèrdua d'activitat vegetativa, la disminució d'espècies en les formacions forestals, la modificació de l'estructura i composició de les comunitats, l'alteració de les característiques edàfiques i la incorporació d'espècies invasores a la fauna i flora dels hàbitats naturals de les Illes.

Els processos lligats a l'evapotranspiració potencial dels ecosistemes forestals es veuran alterats, per un progressiu increment de les temperatures i la menor presència de precipitacions. L'augment de la temperatura suposa un risc afegit al perill d'incendis forestals i a la presència de malalties i plagues sobre les poblacions vegetals naturals.

Els models de predicció sobre les precipitacions són més complexos però suposen no només una possible reducció de les mateixes sinó també una modificació en el grau d'estacionalitat i concentració de les pluges.

La reducció d'un 10% en les precipitacions pot arribar a suposar la pèrdua d'un 25% de disponibilitat hídrica per a l'estrat arbori forestal, a causa de la major exigència de la massa per compensar l'augment tèrmic (major evaporació edàfica i increment de la taxa de transpiració). En aquestes condicions, el bosc mediterrani sotmès a estrès hídric extrem pot arribar a perdre la seva capacitat de generar cobertura arbòria.

Les Illes Balears tenen un clima típicament mediterrani d'hiverns suaus i estius molt calorosos i secs, amb pluges concentrades en la tardor i un règim de temperatures idoni per al desenvolupament de la vegetació, però el principal factor limitant del qual és la irregularitat de les precipitacions i l'estrès hídric

que l'època seca de l'estiu confereix al desenvolupament vegetatiu per falta de disponibilitat d'aigua per a les plantes, condicionant bioclimàtic que procura un tipus de vegetació específica, adaptada a la sequera, fins i tot més aviat a la semiaridesa, amb una marcada sensibilitat a les pertorbacions climàtiques.

La resposta a aquest clima mediterrani tan sensible de l'arxipèlag balear és una vegetació dominant típica de zones seques, cap al sud-est (Eivissa i Formentera) a punt dels requeriments bioclimàtics idonis per al desenvolupament de boscos com a vegetació poblada d'arbres, en unes condicions pròximes a l'aridesa més propícia per a formacions arbustives o de matollar, encara que també cap al nord-oest (Menorca i Serra de la Tramuntana) en un clima subhúmit més favorable per als boscos queden algunes espècies forestals relictas, més exigents i evolucionades testimonis d'èpoques més humides que actualment es troben en regressió confinades en una àrea reduïda de distribució, amb dificultats de regeneració natural i major sensibilitat encara davant de possibles alteracions climàtiques.

A aquesta sensibilitat fitoclimàtica s'afegeix la fragilitat que el clima mediterrani propicia a l'equilibri de la dinàmica conjunta entre el sòl i la vegetació, ja que els freqüents episodis torrencials en els mesos de tardor provoquen pluges intenses concentrades en curts períodes de temps que afavoreixen el vessament davant la infiltració, que pot originar notables pèrdues de terra per problemes erosius i afavorir processos de desertificació, sobretot en absència d'una adequada cobertura forestal, el que succeeix amb freqüència després dels incendis forestals estivals.

Aquesta fragilitat edafoclimàtica fragilitat provoca una major facilitat a la mútua degradació del sòl i la vegetació, d'allà la importància essencial de la cobertura forestal i, en particular, dels boscos en les Illes Balears la presència del qual és vital per al manteniment dels ecosistemes i de processos ecològics essencials per a la vida, més encara en un escenari previsible de canvi climàtic en el qual els límits de l'aridesa es poden alterar, si s'eleva la temperatura, de tal manera que es perllonguin els períodes de sequera, augmenti la irregularitat del règim pluviomètric o s'aguditzin els episodis torrencials i fins i tot els processos erosius i de desertificació.

Amb aquest fràgil i sensible panorama bioclimàtic és precís adoptar iniciatives per al compliment de les directrius dels convenis i protocols internacionals sobre canvi climàtic en matèria de boscos, en particular els objectius del mil·lenni amb horitzó a 2020 especificats sobre això en la Convenció Marc de les Nacions Unides sobre Canvi Climàtic (CMNUCC) i al Conveni sobre Desertificació (CD) adoptats per l'Estratègia Forestal de la Unió Europea que inclou mesures per a la protecció dels boscos davant riscos i amenaces

biòtiques i abiòtiques, la seva adaptació i mitigació del canvi climàtic (bosc en un clima canviant).

P2. Abandonament de la gestió forestal

La disponibilitat de fonts d'energia (gas i electricitat) capaces de substituir al tradicional ús de llenyes i carbons per al subministrament energètic domèstic a les Illes les Balears i la generació de noves oportunitats laborals a partir del desenvolupament turístic iniciat en la dècada dels seixanta, unides a la pèrdua de valor dels productes forestals fusters, van propiciar el gradual abandonament de l'aprofitament dels recursos forestals.

Són importants les conseqüències ambientals d'aquest abandonament; d'una banda s'ha produït un procés de maduresa i evolució de les àrees boscoses, però l'absència de gestió ha provocat una extrema densificació de l'arbratge present en la major part de les formacions forestals, un indesitjable i preocupant desenvolupament de plagues forestals i en moltes comunitats (especialment les formades per alzinars de rebrot o per pinars superpoblats) unes estructures raquítiques que presenten creixements molt limitats, incapacitat regenerativa i escassa resistència a fenòmens climàtics adversos.

D'altra banda en àrees que sofreixen processos de degradació derivats d'alteracions naturals, sobrecàrrega de predadors, incendis o provocats per intervencions antròpiques, la manca d'un model de gestió sostenible d'aquests espais forestals provoca l'augment de la decadència de les seves cobertes vegetals i retarda els processos de restauració.

L'abandonament de la forest i els incendis forestals constitueixen dos aspectes sinèrgics que s'alimenten entre si i en suposen dos de majors problemes del bosc balear. L'abandonament d'usos i aprofitaments tradicionals a la forest, com l'extracció de fusta i llenyes, ha acumulat massa existències de biomassa forestal que han augmentat la combustibilitat de la vegetació i fan del bosc un perillós escenari de risc. L'excés de combustible vegetal a la forest i la falta d'un adequat manteniment de la cobertura forestal per abandonament de la seva gestió fan que amb freqüència el foc sigui el principal protagonista en el maneig dels espais forestals de les Balears.

Aquest procés simultani d'abandonament d'usos tradicionals agrícoles, ramaders i forestals va alterar els límits entre ells, a la qual cosa d'altra banda s'ha afegit l'avenç d'urbanitzacions i l'augment de l'ús recreatiu a la forest. A les causes estructurals s'afegeixen d'aquesta manera, raons socioeconòmiques que alhora fan variar les influències recíproques entre els usos i aprofitaments

rurals i els forestals (interfase agrícola-forestal) i ha posat en contacte zones urbanes i forestals (interfase urbana-forestal). Aquests límits difusos que posen en contacte entre si les fronteres urbanes, agrícoles i forestals constitueixen una zona de perill i de conflictes de competències i responsabilitats.

Afavorir la diversitat i alternança de biotops i paisatges amb intervencions sobre la cobertura forestal que incrementin la biodiversitat principalment en àrees de transició agrícola-forestal. Es tracta de crear ecotons per afavorir la fauna silvestre i cinegètica en zones agroforestals limítrofes amb espais forestals, mitjançant tractaments silvícoles (aclarides selectives) sobre la coberta forestal i tractaments culturals (podes de millora d'ullastres assilvestrats) o actuacions de manteniment de marjades i confrontes ("jardins rurals") que afavoreixin la recuperació de cultius i l'activació d'elements tradicionals del paisatge agrari. Aquestes superfícies de vegetació aclarida constitueixen a més àrees tallafocs entre els espais forestals, agrícoles i urbans.

P3. Canvi d'usos del sòl

La superfície forestal balear s'ha vist incrementada en gairebé 80.000 ha en les últimes cinc dècades. No obstant això en els últims deu anys s'ha produït un canvi de tendència, de tal manera que s'ha reduït en 3.000 ha la superfície repobla, no obstant això, la superfície forestal poblada d'arbres de les illes s'ha incrementat, ampliant-se les zones boscoses a partir de les superfícies de cultius abandonats o superfícies de màquia o antics erms.

L'abandonament de cultius marginals i d'extenses zones abancalades de muntanya posa en perill de desaparició no sols un extraordinari patrimoni cultural i etnogràfic (les zones d'oliverar de Tramuntana, en són un exemple), sinó que també provoquen la continuïtat de les superfícies forestals i la pèrdua de valuosos ecotons que permeten una major biodiversitat i una millor estructura territorial per fer front als incendis forestals.

En alguns casos hi ha hagut una pèrdua de sòl forestal per ocupació del sòl per establir infraestructures residencials, turístiques o de transports. A les zones costaneres, una part significativa de les noves zones artificials s'han creat a partir d'espais forestals (boscos i garrigues litorals).

La modificació del paisatge rural, tant per la falta de continuïtat en les tasques agronòmiques tradicionals en els cultius de l'arbratge de secà (oliverars, ametllers, etc.), que són ocupats per comunitats heliòfiles de pinars autòctones i bardisses colonitzadores, com els processos d'artificialització de les comarques forestals per fenòmens d'ocupació del territori derivats de processos d'urbanització difusa, establiment de desenvolupaments turístics,

residencials o energètics, han de ser contemplats entre les principals pressions que afecten els boscos de les Illes.

P4. Càrrega d'herbívors

La superpoblació de cabres domèstiques assilvestrades genera un impacte insostenible per a les comunitats vegetals dels espais naturals (principalment en l'illa de Mallorca). Provoca un persistent i creixent impacte sobre les masses forestals impossibilitant la seva regeneració, restauració i evolució natural i pot posar en risc d'extinció un elevat nombre d'espècies vegetals, entre les quals destaquen els endemismes rupícoles insulars.

A curt i llarg termini pot suposar perdudes sobre les formacions forestals superiors a les provocades pels incendis forestals i generar molt greus costos ambientals (processos erosius, extinció d'espècies en perill, etc.).

La utilització del bestiar com a recurs agropecuari i com eina per a la prevenció d'incendis forestals és molt desitjable i recomanable, però la superpoblació de predadors herbívors disseminada per gran part de la superfície forestal amb densitats molt per sobre de la capacitat de càrrega d'aquestes comunitats vegetals suposa processos de degradació que no sol afecten a les formacions forestals, ja que poden desencadenar processos de desertificació severa i persistents.

Els efectes de la sobrepastura o de la presència de cabra assilvestrada en zones afectades de forma recurrent per incendis forestals posen en perill la recuperació d'aquests espais naturals. La vulnerabilitat i fragilitat de zones forestals caracteritzades per pendents acusades i terres degradats, històricament castigats pel foc i la dent, no permeten tenir una càrrega d'herbívors predadors més allà de l'estacional i territorialment tolerable.

Les tasques de restauració i reforestació d'extenses superfícies forestals resulta d'impossible realització sota la pressió de densitats d'ungulats assilvestrats que fan inviable a la supervivència i a implantació d'una nova coberta vegetal en els espais naturals desforestats, que n'obliga a establir objectius de densitat "0" en aquelles àrees naturals greument exposades a perdre recursos florístics singulars o a sofrir danys erosius significatius.

La positiva posada en valor, com a aprofitament cinegètic, d'alguna varietat morfològica de la cabra assilvestrada, s'ha de condicionar a la prèvia garantia de la persistència de la coberta forestal de les zones on es practiqui la caça, i al permanent control de les seves densitats adequades a la conservació dels recursos naturals presents a cada territori forestal.

La solució a l'excés de població caprina a la forest exigeix una adequada combinació de control ramader i cinegètic. Una ordenació silvopastoral que estableixi la càrrega ramadera admissible i una reducció poblacional de forma dràstica de la densitat de cabra assilvestrada domèstica i un procés de selecció morfològica que permeti afavorir l'existència vedats de caça major adequadament gestionats, establint allà on sigui precís àrees on la presència del la cabra assilvestrada es trobi completament eradicada.

P5. Incendis forestals

Els incendis forestals es consideren la principal causa de pèrdua d'hàbitats forestals, especialment per l'augment i les greus conseqüències ambientals dels extensos i intensos Grans Incendis Forestals (GIF) d'última generació.

Els seus efectes són notables quant a perduda de la qualitat paisatgística, disminució de la biodiversitat, alteració del cicle hidrològic, desencadenament de fenòmens erosius i processos de desertificació, emissió i alliberament de carboni, de destrucció de recursos forestals i, especialment, posada en perill de persones, béns i infraestructures.

El foc és tant un factor natural com una eina cultural de maneig del territori arrelada en les cultures rurals de l'àmbit mediterrani; de fet, l'ús sistemàtic del foc per eliminar restes agrícoles, herbes i matollar per guanyar terrenys de cultius, pastures i caça continua sent avui en dia un factor habitual de risc d'incendi forestal.

La major part (82%) del territori forestal balear presenta un elevat risc d'incendi forestal i més de les dues terceres parts de la superfície forestal tenen un grau de combustibilitat vegetal alt o molt alt. La tercera part del territori balear té pendents acusades i un 15% presenta serioses dificultats per a l'extinció d'incendis per seu elevada pendent.

Existeixen doncs massa factors de risc entorn de la forest a les Illes Balears: a més de les causes estructurals, segons les estadístiques de causalitat la majoria dels incendis són provocats per l'home, la meitat per negligències o accidents i bastant més de la tercera part són intencionats. Les estadístiques històriques demostren que, encara que des de fa 20 anys ha vingut augmentant el nombre d'incendis, tanmateix la mitjana de superfície cremada ha disminuït considerablement, cosa que demostra un elevat nivell d'eficàcia dels dispositius i operatius d'extinció d'incendis forestals a les Illes Balears.

Una minoria de grans incendis crema la majoria de la superfície, és la denominada paradoxa de l'extinció d'incendis forestals, per la qual, l'1% dels sinistres no es controlen i cremen de mitjana el 75% de la superfície afectada pel foc.

L'extinció d'incendis forestals a les Illes Balears està basada en una bona xarxa de vigilància junt amb una ràpida capacitat de resposta per a la mobilització dels mitjans operatius que compten amb un dispositiu eficaç optimitzat per a petits i mitjans incendis, però que resulta vulnerable davant de grans incendis o amb la simultaneïtat de sinistres en una o diverses illes alhora, i és aleshores quan es requereix suport exterior.

Els sistemes d'extinció i els protocols d'actuació necessiten una revisió constant, per consolidar l'eficaç operatiu d'extinció d'incendis forestals establert en la CAIB. No obstant això, existeix necessitats d'intervenció importants en matèria de prevenció especialment pel que fa a l'autoprotecció en zones d'interfase urbà forestal i d'aplicació de recursos a una adequada gestió activa de les superfícies d'alt risc mitjançant la planificació i execució de tractaments preventius prioritaris en les formacions forestals.

P6. Plagues i malalties forestals

Algunes masses forestals dominants de les Illes Balears es troben afectades per l'acció d'una combinació de diversos agents nocius, sovint per factors d'origen abiòtic (incendis forestals, sequeres, vendavals, temporals, etc.) que debiliten la vegetació i n'incrementen la seva vulnerabilitat alhora que afavoreixen l'aparició d'altres agents patògens d'origen biòtic que provoquen certes plagues i malalties forestals que afecten la seva vitalitat i perjudiquen la seva salut.

A més de l'excés de poblacions de cabra assilvestrada que està causant greus danys a la vegetació dificultant la seva regeneració i afavorint la seva decrepitud, entre els principals problemes fitosanitaris a les Illes Balears destaquen els atacs periòdics de l'eruga processionària, que causen freqüents danys en els pinars de Mallorca i amenacen amb expandir-se a Eivissa i Formentera, on suposen un perill latent d'explosió demogràfica.

També resulta problemàtica l'acció perjudicial del banyarriquer, un coleòpter protegit que provoca greus danys als alzinars de Mallorca i les explosions poblacionals d'un lepidòpter, l'eruga peluda, que afecten la salut i vitalitat dels alzinars de Menorca, que a més presenten símptomes de decaïment produïts per la "seca".

Resulta precís adequar la normativa de protecció especial dels alzinars de les Balears per facilitar el control de les poblacions d'aquests insectes perforadors, ja que requereixen tractaments silvícoles (tales selectives d'exemplars malalts) i culturals (podes de sanejament) preventius amb finalitats fitosanitàries per incrementar el seu vigor o vitalitat i disminuir la seva vulnerabilitat davant d'aquests agents patògens. La prohibició de tractaments o tales d'alzines en aquests casos resulta incongruent amb la seva conservació perquè afavoreix la propagació de la malaltia i impedeix el seu manteniment en bon estat de salut i per tant resulta una amenaça per a la seva pròpia supervivència.

L'abandonament d'usos tradicionals a la forest també constitueix un problema fitosanitari ja que el precari estat de salut i vitalitat d'algunes masses forestals, principalment pinars i alzinars, és en bona mesura una conseqüència de la falta d'una gestió forestal adequada que propicia la seva vulnerabilitat davant d'agents danyosos que originen plagues i malalties forestals, a més de la falta de predadors i parasitoides que controli naturalment la població d'aquests agents patògens.

Una adequada gestió de la cobertura forestal no només és important per mantenir els boscos en un adequat estat de salut i vitalitat amb el suficient grau de resistència i autoprotecció contra possibles agents nocius, si no que permet prevenir la seva vulnerabilitat davant previsible alteracions climàtiques.

En efecte, a més dels factors biòtics i abiòtics o de les causes estructurals assenyalades, els efectes d'un canvi climàtic poden incrementar greument la vulnerabilitat de les masses forestals i afavorir l'augment de la virulència de plagues i malalties endèmiques sobre les masses forestals, qüestions de major risc en un clima mediterrani d'elevada fragilitat i sensibilitat davant de possibles perturbacions climàtiques.

Tant aquestes alteracions climàtiques com la falta de prevenció i control fitosanitari poden facilitar l'assentament d'altres agents patògens arribats de l'exterior, afavorits també pel comerç global i el tràfec o abandonament descontrolat d'espècies foranes que poden afavorir assentaments de plagues perilloses i augmentar el risc de danys perjudicials per a la salut dels boscos de les Balears.

Resulta imprescindible establir els controls precisos a la importació de fustes i a l'entrada d'espècies exòtiques a les Balears, causants d'algunes de les plagues i malalties que de forma més negativa estan afectant els hàbitats forestals a les Illes (com la successiva introducció a totes les Illes de processionària del pi). Recentment, el desgraciat exemple de la palmera datilera que amb les seves

importacions ha introduït el becut vermell (*Rinchophorus ferrugineus*), posa de manifest l'escassa capacitat de resposta existent a aquest tipus d'amenaques.

A les Illes Balears, a més d'altres riscos fitosanitaris potencials de consideració que amenacen amb la seva penetració, com el nematode del pi, qualche cerambícid, fins i tot fongs o bacteris que poden produir plagues o malalties perilloses, existeix un nombrós ventall d'agents patògens latents de menor importància que en determinades condicions favorables poden arribar a provocar danys de consideració, per la qual cosa és necessari mantenir els equilibris biològics i el control fitosanitari necessari en masses forestals que poden ser afectades per agents patògens actuals i potencials per mantenir la seva vitalitat i garantir el compliment de les funcions socials i ambientals que els boscos exerceixen a les Illes Balears.

Cal tenir en compte que l'estat de salut dels boscos transcendeix de l'àmbit forestal i pot repercutir en el turisme per la seva influència en l'estat de conservació i l'estètica del paisatge forestal de les Illes Balears.

La majoria de les actuacions fitosanitàries són de baixa visibilitat social, mentre que alguns tractaments silvícoles preventius o curatius, tal com podes o tales són més perceptibles, fins i tot altres actuacions agressives més minoritàries com els tractaments aeris o fumigacions terrestres exigeixen un imprescindible control del seu impacte ambiental i de la seva repercussió social, doncs poden causar molèsties o rebuig entre residents, treballadors o usuaris forestals.

P7. Processos de desertificació

L'arxipèlag balear se situa en plena conca mediterrània que és una de les regions del món amb majors riscos de desertificació i de les més sensibles a pertorbacions climàtiques. Els freqüents episodis torrencials en els mesos de tardor típics del clima mediterrani, que ocorren a les Balears, provoquen pluges intenses concentrades en curts períodes de temps que afavoreixen el vessament davant la infiltració. Originen notables pèrdues de terra per problemes erosius i afavoreixen processos de desertificació, poden generar també inundacions que representen un considerable risc per a persones i béns en gran part del territori balear, sobretot en absència d'una adequada cobertura forestal.

En aquestes condicions típicament mediterrànies, la coberta forestal és fonamental per regular el règim hidrològic i evitar inundacions catastròfiques. També s'ha citat que el clima mediterrani propicia fragilitat a la dinàmica sinèrgica existent entre el sòl i la vegetació, de manera que quan se sobrepassa

el llindar crític d'equilibri entre l'erosió que suporta el sòl i la vegetació que aquest pot mantenir, el sistema entra en una espiral de disminució de la cobertura vegetal, degradació del sòl i augment de l'erosió que pot conduir-lo a un procés irreversible de desertificació, sobretot quan intervenen causes antròpiques afegides (incendis forestals, sobrepastura, rompudes de terrenys pendents per a cultius, etc.) als fenòmens naturals (vents o temporals de pluja i neu).

La vegetació i sobretot els boscos tenen un paper protector del sòl, fonamental per a la lluita contra l'erosió i la desertificació a les Illes Balears encara que només la tercera part del territori balear presenta una disposició geomorfològica favorable a processos erosius, alguna cosa més de la quarta part del territori balear presenta terres amb alt grau d'erosionabilitat i gairebé un quart (23%) de la superfície balear té un risc de desertificació mitjà, alt o molt alt. Les 2/3 parts del territori balear tenen vocació forestal amb terrenys que superen el 12% de pendent que no són massa aptes per a l'agricultura, llevat de potser per a cultius arboris (oliverars i fruiters) i el 15% del territori amb pendents majors del 30% és de franca vocació forestal amb un caràcter marcat protector.

Si desaparegués la cobertura forestal actual els riscos erosius i hidrològics es veurien notablement incrementats, d'allà la importància essencial de la coberta forestal a les Illes Balears en terrenys pendents que caracteritzen la major part de la superfície forestal insular.

P8. Flora i fauna exòtica invasora

La introducció d'espècies exòtiques invasores suposa una de les principals causes de pertorbació dels ecosistemes forestals. Pot alterar profundament els processos ecològics essencials de les comunitats de fauna i flora autòctona característiques dels diferents ecosistemes forestals insulars.

Les espècies al·lòctones que, amb capacitat de colonitzar els espais forestals insulars, estableixen competència amb les espècies autòctones per ocupació del territori, depredació o transmissió de malalties. La vegetació exòtica invasora és un sever vector d'alteració ambiental que amenaça a les formacions forestals insulars. Igualment la incorporació de fauna exòtica als boscos, a altres de plagues que arriben a afectar de forma greu a les poblacions forestals pot condicionar el desenvolupament de les cadenes tròfiques naturals i condicionar la supervivència de les espècies de fauna autòctona i fins i tot provocar la posada en perill dels endemismes insulars.

Per tant resulta precís, promoure la regulació i el control de la introducció i eradicació d'espècies invasores en espais forestals, mitjançant la inspecció, localització i seguiment d'espècies al·lòctones susceptibles de regenerar-se perillosament, així com l'elaboració i aprovació d'una normativa pròpia sobre espècies exòtiques invasores a les Illes Balears.

L'actual normativa ambiental prohibeix la introducció d'espècies, subespècies o races geogràfiques al·lòctones, quan aquestes siguin susceptibles de competir amb les espècies silvestres autòctones, alterar la seva puresa genètica o els equilibris ecològics. A més s'han d'incloure al Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores, en el que s'han d'incloure totes aquelles espècies i subespècies exòtiques invasores que constitueixin, de fet, o puguin arribar a constituir una amenaça greu per a les espècies autòctones, els hàbitats o els ecosistemes, l'agronomia, o per als recursos econòmics associats a l'ús del patrimoni natural.

Alteracions tant determinades climàtiques, que faciliten la incorporació enmig natural de determinades espècies exòtiques, com la falta de prevenció i control fitosanitari poden facilitar l'assentament d'altres agents patògens arribats de l'exterior, afavorits també pel comerç global i el tràfec o abandonament descontrolat d'espècies foranes que poden afavorir assentaments de plagues perilloses i augmentar el risc de danys perjudicials per a la salut dels boscos de les Balears.

P9. Males pràctiques agroforestals

En el medi rural, poden realitzar-se tasques agrícoles o forestals inadequades que perjudiquin la qualitat ambiental dels entorns rurals o afectin negativament a els habites naturals on es realitzin aquestes dolenta practiques.

És imprescindible recuperar la gestió forestal sostenible en gran part de les superfícies forestals mitjançant l'aprofitament ordenat dels recursos renovables que proporcionen les forests a través de tales, seleccions, extracció de combustible vegetal, podes, estassada de matollar, etc., accentuat els seus efectes ambientals positius i limitant al màxim aquells impactes i efectes negatius que amb caràcter temporal o localitzat puguin provocar sobre la conservació dels boscos i de seus riquesa ecològica si es realitzen de forma inadequada.

S'ha d'evitar, especialment en èpoques de nidificació o en àrees d'alimentació, causar molèsties a les espècies d'aus més sensibles, limitant la intensitat o

extensió de determinades tasques agrícoles o aprofitaments forestals les zones de presència d'aus catalogades o sensibles a aquestes actuacions.

Han de controlar-se els efectes ambientals de l'ús de maquinària pesada no selectiva especialment en la seva afecció al terra forestal per rodades o alteració dels horitzons edàfics i pel seu possible impacte sobre la regeneració o efectes tant sobre espècies arbòries, com de matollar.

En el cas d'aprofitament de la biomassa forestal mitjançant actuacions per a la retirada de combustible vegetal, s'han d'establir plans tècnics d'ordenació dels recursos forestals que prevegin la distribució i localització de les intervencions silvícoles en terminis i intensitats adequades a cada localització i que garanteixin el manteniment de la conservació de la biodiversitat i de la qualitat dels hàbitats forestals gestionats evitant efectes negatius sobre la fauna silvestre o sobre els estrats romanent arbori, arbustiu o herbaci. Especial consideració ha de tenir el control a establir sobre els efectes derivats sobre el sòl i l'erosió que puguin derivar-se d'aquest tipus de tractaments sobre la biomassa forestal. La seva faceta preventiva d'incendis forestals ha de ser present per generar i potenciar aquelles infraestructures de prevenció d'incendis que hagin d'establir-se a les comarques gestionades per extreure biomassa forestal.

Integrar objectius i criteris de conservació a la gestió forestal. El govern i maneig de tots els espais i recursos forestals ha d'adoptar criteris de conservació i protecció que s'han d'incorporar als corresponents instruments d'ordenació i gestió forestal sobretot quan es tracti d'espècies i espais forestals protegits o d'especial interès natural.

Per tant, com a criteri genèric d'actuació es considera que la gestió de qualsevol espai forestal ha d'incloure objectius de conservació, que han d'aplicar-se amb caràcter preferent quan es tracti d'espècies amenaçades o espais forestals inclosos en àrees protegides d'acord amb la normativa i els instruments d'ordenació i gestió aplicables, adoptant un enfocament ecosistèmic per a la gestió d'hàbitats forestals mitjançant una gestió forestal que apliqui una silvicultura pròxima a la naturalesa (silvicultura de conservació, prevenció i autoprotecció) que garanteixi la seva regeneració, manteniment i millora.

Afavorir la diversitat i alternança de biotops i paisatges amb intervencions sobre la cobertura forestal que incrementin la biodiversitat principalment en àrees de transició agrícola-forestal. Es tracta de crear ecotons per afavorir la fauna silvestre i cinegètica en zones agroforestals limítrofes amb espais forestals, mitjançant tractaments silvícoles (aclarides selectives) sobre la

coberta forestal i tractaments culturals (podes de millora d'ullastres assilvestrats) o actuacions de manteniment de bancals i confrontes ("jardins rurals") que afavoreixin la recuperació de cultius i l'activació d'elements tradicionals del paisatge agrari. Aquestes superfícies de vegetació aclarida constitueixen a més àrees tallafocs entre els espais forestals, agrícoles i urbans.

P10. Descontrol de l'ús públic

L'ús públic dels espais forestals de les Illes Balears està augmentant de forma permanent tant en nombre d'usuaris, com en tipus de modalitats d'esbarjo, com en l'amplitud de les zones on es desenvolupa, la qual cosa indubtablement suposa una creixent pressió sobre els ecosistemes forestals.

Cal afegir a això dos caràcters essencials que condicionen l'activitat recreativa en els espais forestals insulars, d'un costat la seva condició de terrenys privats en gairebé un 93% de la superfície forestal, d'un altre, la fragilitat que presenten aquests espais, especialment referent al risc de patir incendis forestals, molt més preocupant durant tota l'època estival de perill.

En termes generals es pot estimar que l'ús recreatiu en la natura provoca impactes de menor repercussió que altres intervencions antròpiques, però la circumstància que en moltes ocasions les activitats de lleure es realitzen en zones de molt singular valor ambiental, provoca que la seva repercussió sobre recursos ecològicament excepcionals pot arribar a ser de gran rellevància.

Resulta precís adequar la presència de visitants o usuaris del bosc a la capacitat de càrrega que acull cada localitat a cada estació de l'any. Una excessiva activitat o presència de visitants pot provocar efectes sobre el sòl, la vegetació, la fauna o l'aigua, també pot provocar alteracions per sorolls i per processos de desnaturalització de les zones més freqüentades amb pèrdua de la seva qualitat paisatgística.

És convenient seleccionar adequadament els emplaçaments de les activitats de lleure i de les infraestructures que aquestes puguin requerir. Una correcta informació i ordenació de les visites i activitats redueix de forma significativa els efectes negatius que aquestes poden arribar a produir en els recursos ambientals.

El control dels efectes derivats de l'ús públic, pot arribar a exigir, en determinades àrees forestals, regular l'accés públic als espais forestals, mitjançant la selecció d'usos i la catalogació de camins rurals en espais forestals, tant públics com privats, així com fomentar mecanismes de

corresponsabilitat i col·laboració entre l'administració i els propietaris de finques privades per a la posada en valor i l'ús d'espais forestals d'interès recreatiu, turístic o paisatgístic.

Per minorar aquesta pressió derivada de l'ús públic dels espais naturals, resultaria necessari establir òrgans de representació de propietaris i usuaris forestals per afavorir la seva participació en la gestió d'usos recreatius i conservació del paisatge forestal balear, així com fomentar el suport i complicitat del sector turístic (agències de viatge i empreses hoteleres) en procurar recursos per a la conservació, ordenació i establiment de facilitats per al gaudi de la naturalesa i del paisatge forestal balear.

11.2.- Valoració ambiental de les mesures previstes pel Pla Forestal

Mitjançant un procés de participació pública dilatada i intens, junt amb una àmplia integració del coneixement tècnic multidisciplinari i multisectorial dels especialistes forestals i ambientals de la CAIB, s'ha desenvolupat la selecció de prioritats que per a cada un dels eixos del Pla han d'enfrontar les amenaces i pressions que sofreixen els espais forestals.

Aquest conjunt de prioritats defineixen els Reptes que vertebraran les propostes del Pla Forestal enteses com les mesures claus mitjançant les quals assegurar la conservació i gestió sostenible activa de les superfícies forestals de les Illes Balears.

En la següent relació, s'exposen per a cada un dels eixos del Pla Forestal els reptes que han estat seleccionats i que es consideren rellevants per definir les actuacions a desenvolupar durant els anys de vigència d'aquest document estratègic. S'identifiquen amb una xifra romana que concreta l'Eix en el qual s'enquadren i seu corresponent número d'ordre.

Eix I.- Qualitat ambiental

REPTE I.1

Conservació de la biodiversitat i millora de la qualitat dels espais forestals de les Balears

REPTE I.2.

Conservació i gestió activa d'hàbitats forestals inclosos en els espais naturals protegits i Xarxa Natura 2000.

REPTE I.3.

Gestió d'àrees forestals en entorns residencials i en paisatges d'interès turístic de les Balears

Eix II.- Seguretat ambiental

REPTE II.1

Prevenir, reduir el risc i limitar els efectes dels incendis forestals.

REPTE II.2

Gestió forestal i silvicultura adaptativa dels boscos als efectes previsibles del canvi climàtic.

REPTE II.3.

Restauració i millora de les cobertes forestals per evitar la desertificació, laminar inundacions i facilitar la recàrrega d'aqüífers.

REPTE II.4. Estratègia de sanitat forestal

Eix III.- Productivitat, rendibilitat i competitivitat dels recursos forestals.

REPTE III.1

Revalorització de la forest, dinamització socioeconòmica del sector forestal i trasllat al mercat dels productes forestals i del pagament per serveis ambientals.

REPTE III.2

Una estratègia per a la mobilització de recursos forestals i l'ús de la biomassa forestal com a font energètica renovable.

REPTE III.3

Les explotacions agroforestals tal com nuclis dinamitzadors del desenvolupament socioeconòmic en el medi rural.

REPTE III.4

Potenciació dels recursos cinegètics i dels aprofitaments forestals no fustaires.

Eix IV.- Informació, comunicació, societat i cultura forestal

REPTE IV.1.

Impuls del coneixement forestal. Observatori Forestal de les Illes Balears.

REPTE IV.2

Xarxa forestal: un instrument de sensibilització i participació social per a la conservació del patrimoni forestal insular.

REPTE IV.3

Un centre forestal (CEFOR) balear per investigar, innovar i formar. Foment de la ciència forestal mediterrània.

Eix V. - Governació forestal

REPTE V.1

Desenvolupament d'iniciatives legislatives: Llei Forestal Balear i normativa específica per a les forests de les Illes.

REPTE V.2

Desenvolupament d'un sistema de normalització per al bon govern dels espais i recursos forestals de les Balears.

REPTE V.3

Desenvolupament dels instruments preceptius de planificació i ordenació forestal.

REPTE V.4

Desenvolupament d'un model eficient d'Administració Forestal. Mecanismes de coordinació i òrgans institucionals de representació i participació.

El Pla permet establir mesures i bones pràctiques concretes mitjançant les quals atendre el desenvolupament dels diferents reptes seleccionats. L'eficàcia d'aquestes actuacions i els seus efectes de caràcter ambiental es recullen de forma resumida a la taula següent, mitjançant la qual s'avalua l'afecció de

cada repte sobre les diferents categories de pressions anteriorment descrites que afecten els recursos i territoris forestals.

- +++ efectes ambientals intensament positius.
- ++ efectes ambientals àmpliament positius.
- + efectes ambientals moderadament positius.
- 0 efectes ambientals sense repercussió.
- efectes ambientals negatius.

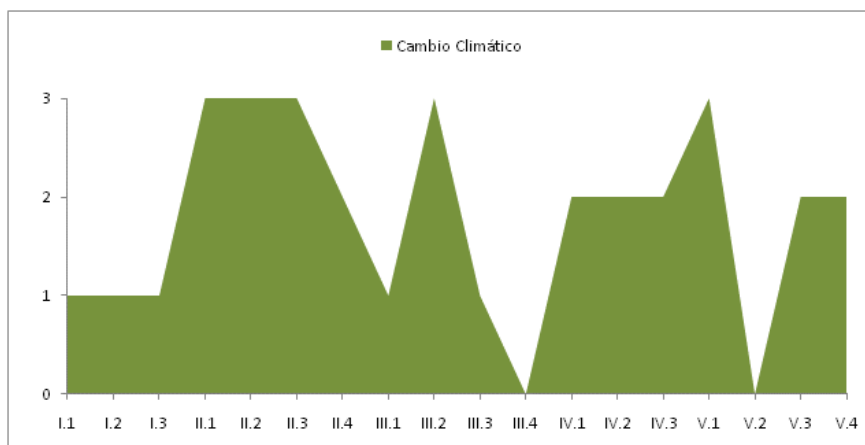
PFIB	PRESSIONS				
REPTES	P.1	P.2	P.3	P.4	P.5
I.1	+	+	+	+++	++
I.2	+	++	+++	+++	+
I.3	+	++	+	+	++
II.1	+++	+++	++	+	+++
II.2	+++	++	++	+	+++
II.3	+++	++	++	+++	++
II.4	++	+++	+	+++	++
III.1	+	+++	++	+	+++
III.2	+++	+++	+	+	+++
III.3	+	+++	+++	+++	++
III.4	0	+	+	+++	+
IV.1	++	+++	+++	++	++
IV.2	++	+++	0	+++	+++
IV.3	++	+++	0	0	+
V.1	+++	++	+++	+++	+++
V.2	0	+++	++	+	++
V.3	++	+++	+++	+++	++
V.4	++	+++	++	+++	+++

PFIB	PRESSIONS				
REPTES	P.6	P.7	P.8	P.9	P.10
I.1	+++	+	+++	++	+
I.2	+	+	+++	+++	+++
I.3	++	++	+	+++	+++
II.1	+	+++	+	++	+
II.2	++	+++	++	+	+
II.3	+	+++	+	+++	+
II.4	+++	++	+++	+++	++
III.1	++	++	+	++	+++
III.2	++	+	+	+	+
III.3	++	++	0	++	+++
III.4	+	+++	+	++	+++
IV.1	++	++	++	++	+++
IV.2	+++	+++	+++	+++	+++
IV.3	++	+++	+++	+++	+++
V.1	++	++	+++	+++	+++
V.2	+	+	0	+++	++
V.3	++	+++	0	++	+++
V.4	++	++	+	+++	+++

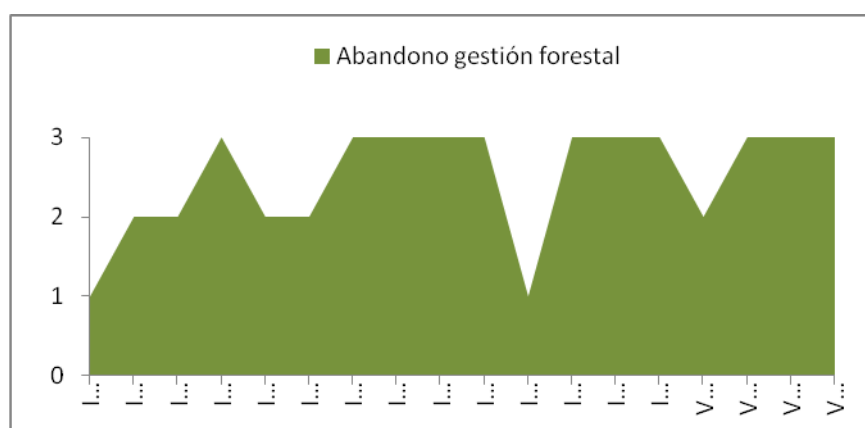
Tal com s'aprecia, per a la gairebé pràctica totalitat dels reptes, els efectes ambientals avaluats impliquen millores notables respecte a la capacitat de resoldre positivament les pressions que amenacen als boscos i restants espais forestals de la CAIB.

A continuació es desglossa per a cada tipus de pressió l'efecte ambiental positiu que ofereix sobre les diferents pressions considerades:

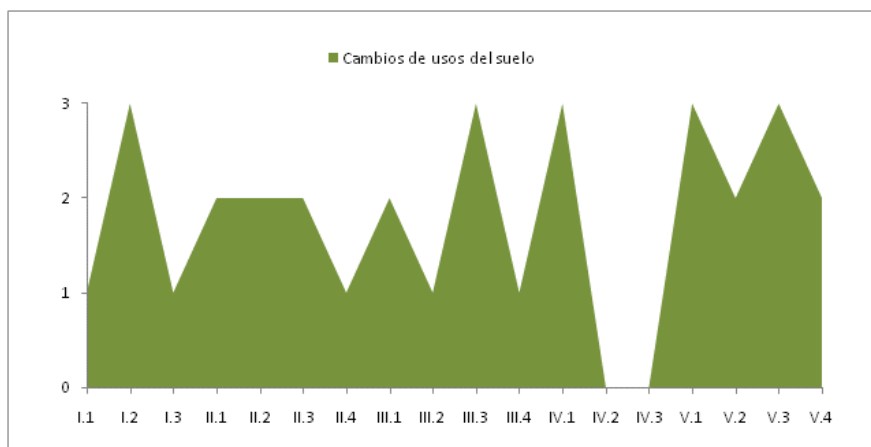
P.1. Canvi Climàtic, valoració d'efectes ambientals del PFIB

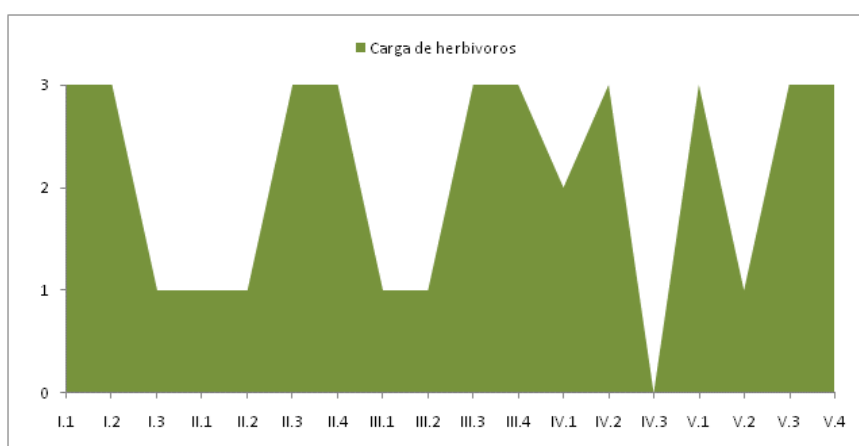
P.2. Abandonament de gestió forestal, valoració d'efectes ambientals del PFIB.

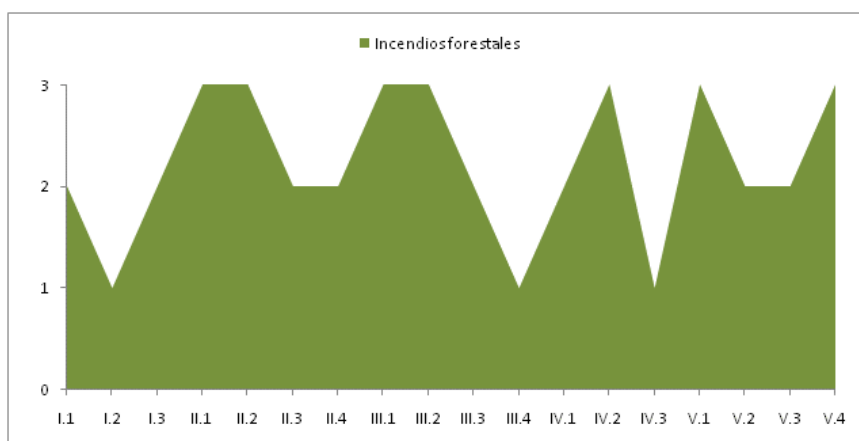
P.3. Canvis d'ús del sòl, valoració d'efectes ambientals del PFIB

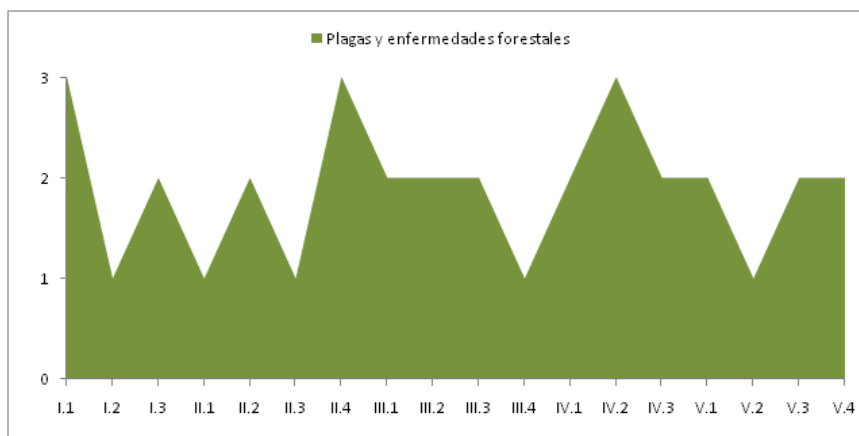
P.4. Càrrega d'herbívors, valoració d'efectes ambientals del PFIB

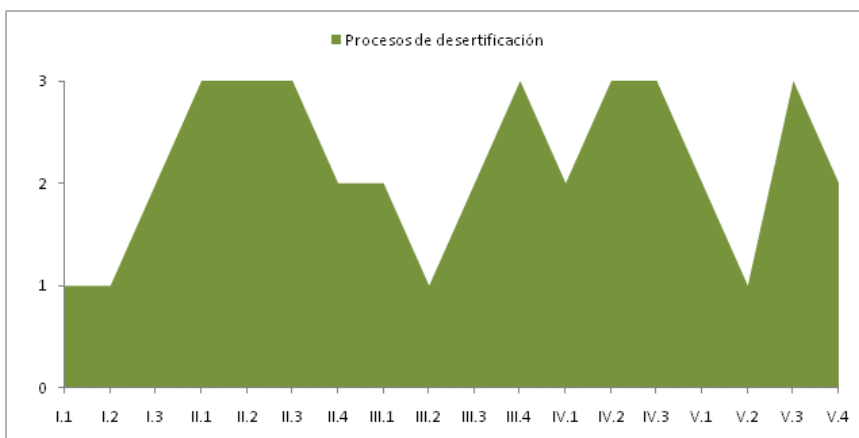
P.5. Incendis forestals, valoració d'efectes ambientals del PFIB

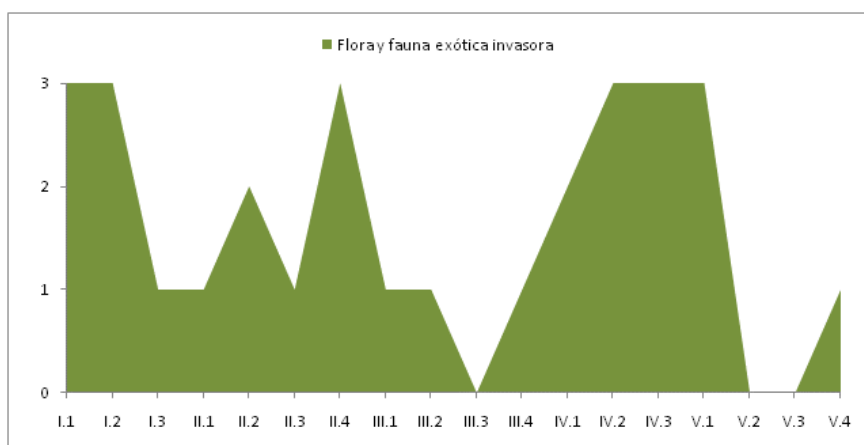
P.6. Plagues i malalties forestals, valoració d'efectes ambientals del PFIB

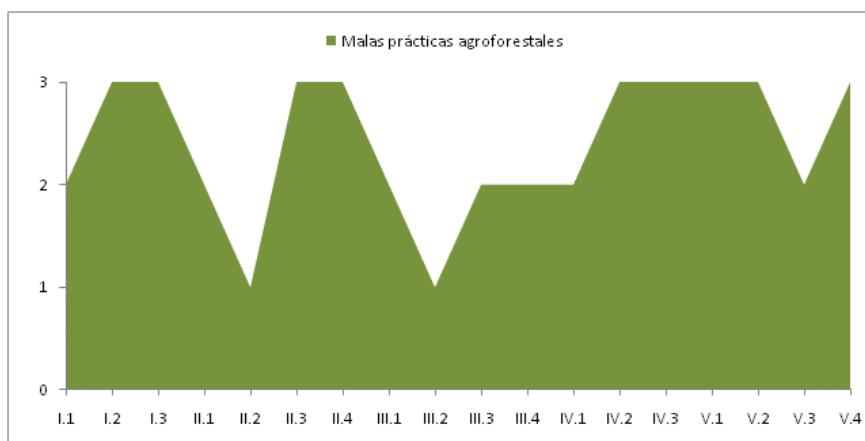
P.7. Processos de desertificació, valoració d'efectes ambientals del PFIB

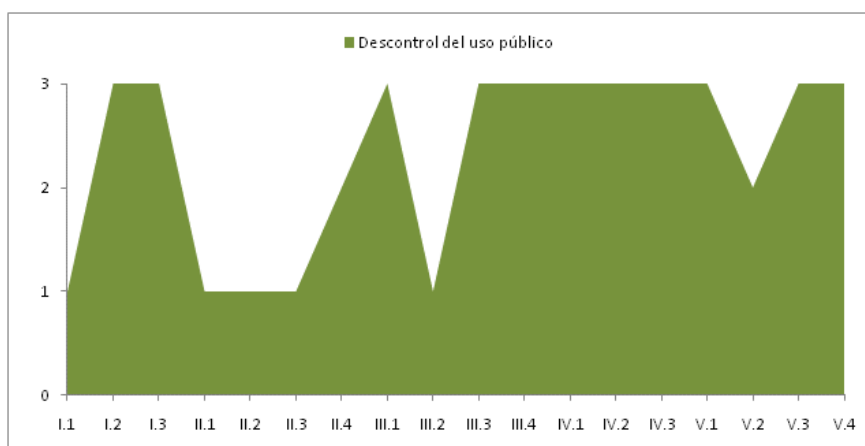
P.8. Flora i fauna exòtica invasora, valoració d'efectes ambientals del PFIB

P.9. Males pràctiques agroforestals, valoració d'efectes ambientals del PFIB

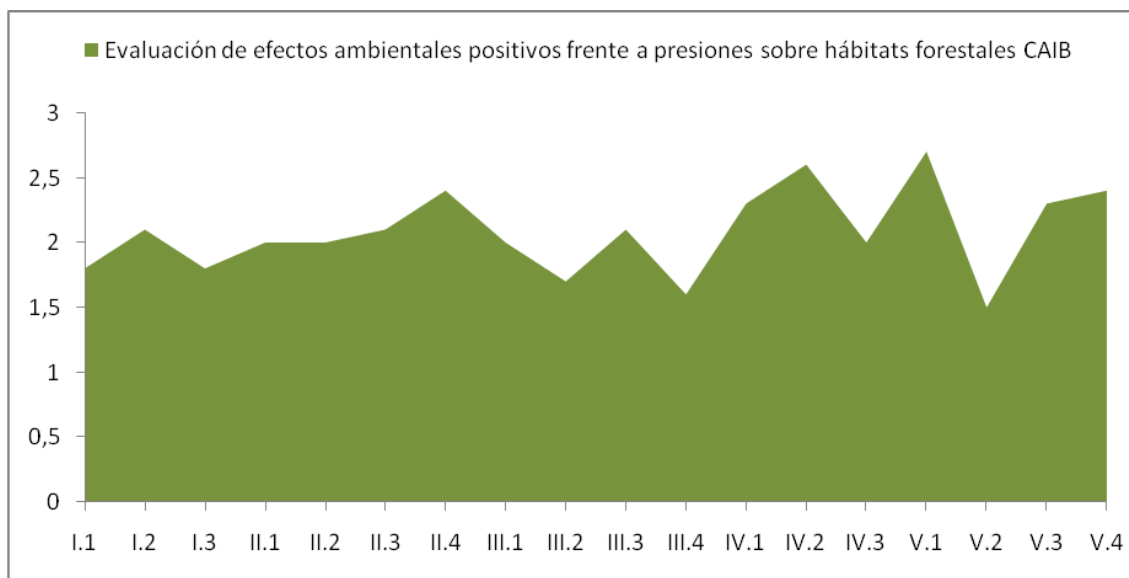
P.10. Descontrol de l'ús públic, valoració d'efectes ambientals del PFIB

- Avaluació integrada d'efectes ambientals del PFIB

Es dedueix, per tant, una valoració molt positiva respecte als previsibles efectes ambientals del Pla Forestal de les Illes Balears, el que concorda lògicament amb els objectius proteccionistes plantejats per al mateix i la prioritització atorgada en totes i cada una de les mesures que contempla a la conservació i gestió sostenible dels excepcionals recursos ecològics i singulars hàbitats naturals que allotgen els boscos i restants superfícies forestals de les Illes.

En el gràfic següent es presenta la valoració integrada de l'efecte ambiental que cada un dels reptes seleccionats pel Pla Forestal produeix sobre el conjunt de pressions que afecten els valors ecològics i àrees forestals presents a les Balears.

L'avaluació mitja dels efectes ambientals del PFIB assoleix el valor de 2,08, la qual cosa suposa que el Pla Forestal de les Illes Balears supera una valoració "àmpliament positiva" en relació amb els efectes ambientals que s'esperen de la seva aplicació i desenvolupament.

11.3.- Valoració d'Actuacions ressenyades al Document de Referència

Correspon a l'ISA atendre, de conformitat amb el ressenyat al Document de Referència, la valoració ambiental específica d'algunes de les actuacions previstes en el Pla Forestal.

- Actuacions de Diversificació

Les actuacions de diversificació que proposa el Pla Forestal se centren en el foment de la regeneració natural i en la realització de someres i intervencions localitzades que permetin incrementar la biodiversitat d'algunes àrees forestals que per pèrdua del banc de llavors d'algunes de les espècies vegetals que caracteritzen a aquestes comunitats florístiques autòctones o per processos de degradació de la coberta vegetal provocats per desastres ambientals (tempestes, incendis forestals recurrents, inundacions, temporals de vent, etc.) es trobin sotmeses a riscos de desertificació, de sofrir fenòmens erosius o de pèrdua de biodiversitat en les seves formacions vegetals.

Les actuacions previstes de diversificació tan sol es realitzaran en el supòsit de garantir la millora i adequada conservació dels hàbitats en els quals es prevegin emportar-se efecte, especialment quan la seva execució es localitzi en espais naturals inclosos a la Xarxa Natura 2000.

Aquestes intervencions de diversificació, quan resultin imprescindibles per garantir un estat de conservació favorable en determinats hàbitats protegits inclosos en LIC o ZEPA, hauran de ser empresos de forma prioritària quan la seva execució es trobi així prevista en els corresponents Plans de Gestió de cada un d'aquests espais rellevants.

Donat el caràcter estratègic del Pla Forestal, no resulta possible establir en el mateix un nivell de concreció quan la tipologia i caràcter de les mesures de diversificació previstes, però sí assenyalar que les mateixes han d'obeir en tot cas a l'augment de la qualitat ambiental de les localitzacions i hàbitats seleccionats per al desenvolupament d'aquestes accions de conservació i millora dels espais naturals.

Les intervencions de diversificació, que es desenvolupin, hauran de suposar un canvi favorable en l'estat de conservació de cada hàbitat, però no afectessin al seu còmput superficial, ni al nivell de protecció dels seus valors naturals, ni a la qualitat ambiental o paisatgística d'aquests espais, ni suposaran cap minva respecte als objectius establerts per a la Xarxa Natura 2000.

- Actuacions de control de la cabra

La superpoblació de cabres domèstiques assilvestrades constitueix un greu problema per a la regeneració de la vegetació i la conservació de la biodiversitat. La superpoblació de cabres assilvestrades és un tema de profunda preocupació per gran part dels agents socials implicats, ja que impedeix la regeneració de les comunitats vegetals.

La solució a la disminució de l'excés de població caprina a la forest pot ser més viable mitjançant una adequada combinació de control ramader i cinegètic. Una ordenació silvopastoral que estableixi la càrrega ramadera admissible i una reducció poblacional de forma dràstica de la densitat de cabra assilvestrada domèstica o "híbrida" per afavorir la població de cabra salvatge "fina" controlant també la seva densitat.

Per la qual cosa es considera prioritari resoldre el problema de la superpoblació de cabres d'una manera multidisciplinària realitzant un programa integral de gestió de la cabra, tant des d'un punt de vista cinegètic o ramader, com de conservació de la biodiversitat i dels recursos genètics.

Es plantegen uns objectius específics que han de concretar les actuacions a desenvolupar a través d'un Pla de control de les cabres assilvestrades a les Illes Balears, que inclogui tota la superfície forestal insular en la qual es localitzin poblacions de cabra assilvestrada i al que correspondrà definir les densitats màximes de presència d'aquest tipus d'ungulats en funció de les

característiques ecològiques i administratives que corresponguin a cada territori:

- 1.- Millorar i mantenir una informació adequada respecte a les poblacions, densitats, capacitats de càrrega, conseqüències ambientals i característiques de les poblacions de cabra assilvestrada, dels hàbitats que ocupen i del seu aprofitament ramader i cinegètic.
- 2.- Promoure la reducció de la densitat de cabra sobre el territori fins a nivells compatibles amb la vegetació a determinar per a cada tipus d'hàbitat forestal.
- 3.- Executar accions directes de control de població sobre cabres assilvestrades en finques públiques, especialment quan es detectin casos d'emergència per a hàbitats o espècies vegetals singulars.
- 4.- Desenvolupar intervencions de selecció morfològica, caracterització genètica i estricte control poblacional que compatibilitzin el foment de la sostenibilitat ambiental, social i econòmica de les poblacions assilvestrades de cabra amb seus ordenat aprofitament cinegètic.
- 5.- Promoure la intervenció de particulars a les finques de la seva propietat o als que correspongui la seva gestió per establir programes efectius de col·laboració que garanteixin i fomentin el control de la superpoblació de cabra assilvestrada i la reglamentària comercialització ramadera o cinegètica dels seus exemplars.
- 6.- Assegurar la col·laboració i coordinació institucional i tècnica en l'aplicació de mesures de control de la superpoblació de cabra assilvestrada, la limitació dels seus danys sobre les formacions vegetals, la contribució a accions preventives contra incendis forestals i l'ordenada gestió del seu aprofitament.
- 7.- Promoure la necessària normativa específica per facilitar els objectius anteriors a partir de l'adequada regulació ambiental, ramadera i cinegètica.

- Actuacions de control d'espècies invasores

La prioritització d'actuacions de control d'espècies invasores en espais de titularitat pública o en altres localitzacions en les quals s'acordin intervencions de col·laboració amb titulars privats d'àrees naturals, es deu a l'oportunitat d'un desenvolupament més eficaç, continuat i segur de les mesures de detecció, control i en el seu cas eradicació d'aquestes poblacions invasores en aquestes circumstàncies que permeten la immediata i permanent acció dels serveis ambientals de la CAIB.

No obstant això, aquestes circumstàncies no signifiquen, en cap cas, que no s'hagin de promoure i efectuar quantes actuacions de control d'espècies exòtiques invasores de fauna i flora puguin introduir-se en els hàbitats naturals de la CAIB, tal com es concreten al Reial Decret 630/2013, de 2 d'agost, pel qual es regula el Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores desenvolupa les previsions de la Llei 42/2007 del patrimoni natural i de la biodiversitat en

relació amb el problema d'espècies introduïdes que ocasionen impactes sobre la fauna i la flora autòctones i sobre els ecosistemes forestals.

L'esmentat Reial Decret 630/2013, té en consideració moltes plantes i animals al·lòctons que es caracteritzen per seu un elevat potencial colonitzador d'entorns naturals, amb elevat potencial d'adaptació i reproducció en el medi natural, amb capacitat per desplaçar la flora i fauna autòctona i fins i tot per alterar el funcionament de les cadenes tròfiques i dels ecosistemes naturals, arribant a canviar el paisatge.

De conformitat amb les previsions establertes en el Pla Forestal i en altres plans especialitzats, a través dels serveis competents en la matèria, s'atendrà el compliment a tot el territori de la CAIB, dels següents aspectes reglamentats al Reial Decret referit:

Observança del Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores que inclou les espècies que ocasionen perjudicis greus per a les espècies autòctones , els hàbitats o els ecosistemes , l'agronomia o els recursos econòmics associats al patrimoni natural. (Hi ha 44 espècies de flora invasora presents al catàleg amb implicacions a nivell de les Balears).

Seguiment del compliment de les següents prohibicions:

- La possessió, el transport, el tràfic i comerç d'exemplars vius o morts, de les seves restes o propàguls, incloent el comerç exterior .
- Introduir enmig natural
- El seu foment, és a dir, les mesures adoptades a fi d'incrementar la seva distribució o la mida de les seves poblacions.

Control dels exemplars en poder de particulars, parcs urbans i jardins que ja estan establerts a les Illes, i que es poden mantenir en cultiu o captivitat, sempre que s'eviti la seva expansió enmig natural. Els posseïdors han d'adoptar mesures de prevenció per evitar la propagació enmig natural.

Vigilància d'instal·lacions o explotacions industrials o comercials que acullin espècies incloses al catàleg: S'han d'adoptar mesures preventives per prevenir fuites, alliberaments i abocaments. Comerç: ha estat prohibida la comercialització a partir-ne de dia 1 de desembre de 2013.

Control d'espècies en possessió de particulars o ubicats en parcs urbans , jardins públics o jardins botànics adquirides abans de l'entrada en vigor del reial decret :

- Poden continuar els jardins dins recintes enjardinats de límits definits i sempre que no es propaguin fora d'aquests límits .
- Els posseïdors adoptaran mesures preventives per evitar la seva propagació en medi natural o seminatural.

Aplicació a les infraccions per l'incompliment de les prohibicions i limitacions d'aquest reial decret del corresponent règim sancionador

- L'infractor haurà de reparar el danys causat o indemnitzar-lo en cas que no pugui ser reparat .
- La infracció mínima és de 500 € fins a 2.000.000 €.

S'ha de recordar que l'assenyalat Reial Decret 630/2013, planteja les següents excepcions:

- La norma no és d'aplicació als recursos fitogenètics per a l'agricultura i l'alimentació regulat en la Llei 30/2006.
- Les prohibicions poden quedar sense efecte, prèvia autorització administrativa, quan sigui necessari per raons d'investigació, salut o seguretat.

- Integració de Plans en ENP.

Respecte a la precisa aplicació de l'article 2 de la Llei 11/2012, de 19 de desembre, de mesures urgents en matèria de medi ambient (que modifica l'apartat 2 de l'article 28 de la Llei 47/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat), on s'estableix que si s'encavalquen sobre un mateix lloc diferents figures d'espais protegits, les normes que els regulen, així com els mecanismes de planificació hauran de ser coordinats per unificar-se en un únic document integrat, a l'efecte de què els diferents règims aplicables en funció de cada categoria conformin un tot coherent.

En el cas de redacció i aprovació de Plans d'Ordenació de Recursos Forestals (PORF), donat el caràcter insular de la CAIB i les diferents competències de caràcter territorial que corresponen als seus Consells Insulars, correspondrà a cada un d'aquests plans especificar i concretar la fórmula més adequada per assegurar el compliment de l'esmentat article quan el seu àmbit d'aplicació afecti a espais en els quals coincideixin altres figures de protecció.

Es pot destacar d'un costat el caràcter estratègic del Pla Forestal no li correspon establir regulacions concretes que correspondrien a desenvolupaments reglamentaris. D'altra banda, respecte a la referida unificació de documents, que marca la Llei 42/2007, s'ha de subratllar que de moment des de l'Estat no ha estat reglamentat, ni s'han proporcionat directrius per a la seva aplicació.

Malgrat l'anterior, la Llei 43/2003 de Forests estableix en el seu articulat els àmbits i continguts que es podran incloure en un PORF;

- a) Delimitació de l'àmbit territorial i caracterització del medi físic i biològic.
- b) Descripció i anàlisi de les forests i els paisatges existents en aquest territori, els seus usos i aprofitaments actuals, en particular els usos tradicionals, així com les figures de protecció existents, incloent les vies pecuàries.
- c) Aspectes jurídic-administratius: titularitat, forests catalogades, mancomunitats, agrupacions de propietaris, projectes d'ordenació o altres instruments de gestió o planificació vigents.
- d) Característiques socioeconòmiques: demografia, disponibilitat de mà d'obra especialitzada, taxes d'atur, indústries forestals, inclosa les dedicades a l'aprofitament energètic de la biomassa forestal i les destinades al desenvolupament del turisme rural.
- e) Zonificació per usos i vocació del territori. Objectius, compatibilitats i prioritats.
- f) Planificació de les accions necessàries per al compliment dels objectius fixats en el pla, incorporant les previsions de repoblació, restauració hidrològic-forestal, prevenció i extinció d'incendis, regulació d'usos recreatius i ordenació de forests, incloent, quan procedeixi, l'ordenació cinegètica, pascícola i micològica.
- g) Establiment del marc en el qual es podran subscriure acords, convenis i contractes entre l'Administració i els propietaris per a la gestió de les forests.
- h) Establiment de les directrius per a l'ordenació i aprofitament de les forests, garantint que no es posi en perill la persistència dels ecosistemes i es mantingui la capacitat productiva de les forests.
- i) Criteris bàsics per al control, seguiment, avaluació i terminis per a la revisió del pla.

Així com, la seva possible integració del Plans d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) o equivalents (art. 31, 8. - Quan existeixi un pla d'ordenació de recursos naturals de conformitat amb la Llei 4/1989, de 27 de març, de Conservació dels Espais Naturals i de la Flora i Fauna Silvestres, o un altre pla equivalent d'acord amb la normativa autonòmica, que inclogui el mateix territori forestal que el delimitat segons l'apartat 5, aquests plans podran tenir el caràcter de PORF, sempre que comptin amb l'informe favorable de l'òrgan forestal, quan aquest sigui diferent de l'òrgan que aprova el PORN), per la qual cosa s'estima que el procés més adequat per aplicar en àmbits coincidents de planificació d'espais protegits les previsions d'un PORF, seria procedir a la inclusió i adaptació de les seves previsions a un PORN que inclogués el conjunt dels espais naturals protegits.

En aquest sentit, el PORN de Tramuntana (Decret 19/2007 de 16 de març, pel qual aprova el Pla d'Ordenació de Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana), ja ha aplicat de forma efectiva aquesta integració, tal com es recull en la seva Disposició addicional De conformitat amb el que preveu

L'article 31.8 de la Llei estatal 43/2003, de 21 de novembre, de Forests, el present Pla té la consideració de Pla d'Ordenació dels Recursos Forestals.

- Coordinació amb altres Plans Especials i Territorials

L'ampli procés de participació pública i institucional que des de seus inicis ha acompanyat a l'elaboració del Pla Forestal, va ser completada al llarg de la tramitació de la seva Avaluació Ambiental Estratègica i al llarg de la mateixa s'incorporen quants elements de coordinació resultin imprescindible per garantir la coherència, compatibilitat i mutu impulsos del conjunt de previsions presents en els diferents plans sectorials i territorials que incideixen sobre les superfícies i el sector forestal en general i les actuacions seleccionades per donar compliment als objectius del Pla Forestal.

El caràcter *llargplacista* del Pla Forestal i el seu nivell de desenvolupament estratègic, facilita i exigeix la implicació i acceptació consensuada de les seves previsions tant a nivell institucional, com a social.

Respecte a la previsió establerta en la norma 50 del Pla Territorial Insular de Mallorca, les actuacions que contempla el Pla Forestal hauran d'adaptar-se i adequar-se al 100% a les seves determinacions i plans especials que del mateix es deriven, igual com respecte al restant conjunt de normes i planejament de caràcter territorial que es derivi dels vigents Plans Territorials Insulars.

- IV Pla General de Defensa contra Incendis Forestals

El IV Pla de Defensa contra Incendis Forestals de la CAIB planteja la consecució d'un futur escenari on els incendis que sofreixin les superfícies forestals de balears siguin menys extensos, menys intensos i menys perillosos.

Per a això, planteja treballar en la gestió del risc d'incendis forestals, per la qual cosa es redacta tenint com a base estratègica el recollit en el Pla Forestal establint els següents objectius específics:

- Conèixer i analitzar els incendis històrics per a:

Localitzar les zones amb major número, així com les principals causes que els van originar.

Utilitzar aquestes dades per definir incendis de disseny i millorar el coneixement sobre el comportament potencial del foc.

- Conèixer l'eficàcia de l'actual dispositiu a través de:

Analitzar l'accessibilitat i transitabilitat del territori

Avaluar la ubicació i operativitat dels mitjans

Quantificar la disponibilitat d'aigua

- Identificar la dinàmica natural i la interacció antròpica sobre els diferents sistemes forestals:

Localitzar i qualificar les situacions d'interfície urbà forestal

Zonificar el territori en funció dels diferents models de combustible per a diferents situacions sinòptiques

- Analitzar la vulnerabilitat del territori davant d'un possible incendi
- Relacionar els anteriors paràmetres per a:

Quantificar el nivell de risc

Zonificar el territori en funció del nivell de risc

- Plantejar accions a partir d'aquestes anàlisis per a:

Proposar directrius bàsiques per a les accions de prevenció

Definir i quantificar les actuacions de protecció

Quantificar-les, planificar-les i programar-les

Fomentar les mesures d'autoprotecció a les zones urbanes limítrofes

Dissenyar un SIG com a eina de gestió preventiva i operativa

Estudiar iniciatives de I+D

Avaluar la rendibilitat del Pla General

Tipificar l'abast i contingut.

L'esmentat IV Pla s'està elaborant a partir d'una ordre d'inici del Conseller de Agricultura, Medi Ambient i Territori i ni la seva redacció, ni la seva aprovació, no es correspon amb el previst a l'article 48 de la Llei 43/2003, de Forests, de 21 de novembre, que es refereix en exclusiva a la redacció de Plans de Defensa per a "cada una" de les Zones d'Alt Riesgo, mentre que l'esmentat IV Pla pretén una ordenació i programació d'actuacions de les intervencions de prevenció i de l'operatiu d'extinció de caràcter global i interinsular per al conjunt de la superfície forestal de les Illes Balears:

Llei de Forests 43/2003, Article 48. Zones d'alt risc d'incendi.

Aquelles àrees en les quals la freqüència o virulència dels incendis forestals i la importància dels valors amenaçats facin necessàries mesures especials de protecció contra els incendis, podran ser declarades zones d'alt risc d'incendi o de protecció preferent.

Correspon a les comunitats autònomes la declaració de zones d'alt risc i l'aprovació dels seus plans de defensa.

Per a cada una d'aquestes zones es formularà un Pla de Defensa que, a més de tot allò que estableixi el corresponent Pla autonòmic d'emergències, haurà de considerar, com a mínim:

a) Els problemes socioeconòmics que hi pugui haver a la zona i que es manifestin a través de la provocació reiterada d'incendis o de l'ús negligent del foc, així com la

determinació de les èpoques de l'any de major risc d'incendis forestals.

b) Els treballs de caràcter preventiu que resulti necessari realitzar, incloent els tractaments silvícoles que procedeixin, àrees tallafocs, vies d'accés i punts d'aigua que hagin de realitzar els propietaris de les forests de la zona, així com els terminis d'execució. Així mateix, el pla de defensa contindrà les modalitats d'execució dels treballs, en funció de l'estat legal dels terrenys, mitjançant convenis, acords, cessió temporal dels terrenys a l'Administració, ajuts o subvencions o, en el seu cas, execució subsidiària per l'Administració.

c) L'establiment i disponibilitat dels mitjans de vigilància i extinció necessaris per donar cobertura a tota la superfície forestal de la zona, amb les previsions per al seu finançament.

d) La regulació dels usos que puguin donar lloc a risc d'incendis forestals.

La normativa de les comunitats autònomes determinarà les modalitats per a la redacció dels plans de defensa i podrà declarar d'interès general els treballs inclosos en aquells, així com determinar, en cada cas, el caràcter oneros o gratuït de l'execució subsidiària per l'Administració.

Quan una zona d'alt risc estigui englobada en un territori que disposi de PORF, aquest podrà tenir la consideració de pla de defensa sempre que compleixi les condicions descrites en l'apartat 3.

Les infraestructures, existents o de nova creació, incloses a les zones d'alt risc d'incendi tindran un servei d'ús per a la seva utilització pels serveis de prevenció i extinció d'incendis.

Per això es podria estimar que l'esmentat IV Pla General, es podria no trobar subjecte al previst a l'article 16.1. , de la Llei 11/2006 de 14 de setembre, d'avaluacions d'impacte ambiental i avaluacions ambientals estratègiques en les Illes Balears.

Llei 11/2006. Art.16.1. Plans i programes subjectes

1. Els plans i programes subjectes a avaluació ambiental estratègica són, amb caràcter general, els plans i programes, així com les seves modificacions i revisions,

que puguin afectar significativament el medi ambient i que compleixin els dos requisits següents

- a) Que els elabori o aprovi una administració pública.
- b) Que la seva elaboració i aprovació es vengui exigides per una disposició legal o reglamentària o per acord del Consell de Govern.

- Bases operacionals d'Incendis Forestals

L'operatiu d'extinció d'incendis forestals de la CAIB estableix, a més de l'oportuna distribució dels mitjans terrestres localitzats a cada una de les Illes, un conjunt de destacaments de mitjans aeris d'extinció imprescindibles per garantir una ràpida i eficaç resposta immediata contra el foc.

Aquests mitjans aeris s'ubiquen en bases operacionals de caràcter permanent (Son Bonet) o temporal (Aeroport d'Eivissa, Es Mercadal, etc.), seleccionades en funció de l'evolució de la disponibilitat de mitjans aeris contractats, característiques de les aeronaus, freqüència dels incendis o nivell de risc meteorològic present a cada campanya.

El Pla Forestal, de caràcter estratègic, proposa la necessitat d'establir una adequada Xarxa de Bases Operacionals que permetin incrementar l'eficàcia i seguretat de les missions de vigilància i d'extinció dels mitjans aeris i d'integrar-los amb altres necessitats i funcions lligades amb la formació i preparació dels serveis de combat contra el foc, però no assoleix, ni li correspon, concretar seues possibles ubicacions, ja que la selecció de les mateixa dependrà de la disponibilitat de superfícies públiques per poder procedir a la seva instal·lació, de la seva adequació a les exigències de la normativa aeronàutica i a les necessitats específiques que s'apreciïn en cada una de les Illes, que no és objecte, donada seua extrema concreció i complexitat del nivell de detall que es pot arribar a atendre des d'aquest ISA o del propi Pla Forestal.

Les Bases Operacionals de nova construcció se sotmetran a els tràmits que en cada cas es trobin establerts en la legislació ambiental i aeronàutica, en funció de les seues característiques i de conformitat amb el que en cada cas marqui la reglamentació vigent a l'efecte d'evitar els impactes que resultin previsibles i adoptar les mesures correctores precises.

- Aprofitament d'aigües depurades

Existeixen multitud de bones pràctiques ambientals lligades a la reutilització d'aigües depurades i a l'establiment de mesures eficaces per a la recàrrega d'aqüífers, per a que serveixin de fre a la intrusió d'aigua marina als aquífers interiors i de complement qualitatiu als processos de depuració mitjançant la instal·lació de filtres verds i bosquets d'espècies forestals autòctones lligats no sol a la millora dels recursos hídrics, sinó també a la qualitat del paisatge en els entorns de les infraestructures de depuració.

El Pla Forestal pot plantejar i proposar la realització d'aquesta actuació d'indubtable interès ambiental, però no li correspon entrar a definir amb precisió la localització o característiques d'aquestes instal·lacions ja que en cada cas dependrà de la disponibilitat hídrica excedent, del seu nivell de qualitat, de l'estacionalitat del recurs i de l'estricta compliment de la previsions contemplades en el Pla Hidrològic i sota la direcció de la Direcció General de Recursos Hídrics en tot el que afecti el compliment del regulat pel RD 1620/2007 i restant reglamentació sectorial aplicable a aquest tipus d'actuacions.

Igualment les actuacions que es projectin, hauran d'avaluar les característiques dels terrenys on es prevegin realitzar, els cabals i qualitats de les aigües a emprar, els punts d'origen d'aquestes aigües i les infraestructures de conducció que corresponguin que en el seu cas hauran d'atendre el dispostat per a escomeses hídriques en la Llei 11/2006.

- Estratègia Balear de Biomassa Forestal

L'aprofitament sostenible de la Biomassa Forestal per a ús energètic, suposa una solució ambientalment positiva d'ús del recurs renovable que constitueix el combustible vegetal.

De forma tradicional, durant segles va ser aprofitada la producció de llenyes i fustes extreta de les superfícies forestals mitjançant pràctiques de carboneig per cobrir les necessitats energètiques de la població o utilitzada al propi terreny forestal per a primeres transformacions de productes primaris (forns de calç, forns de pega, etc.). En l'actualitat l'abandonament d'extenses zones de cultius marginals i la falta de rendibilitat dels productes forestals (metre) ha provocat que de la possibilitat anual de biomassa forestal s'extregui tant en pinars com en alzinars menys del 5% de la seva producció.

Tant com a contribució a la disminució d'ocupació i transport de combustibles fòssils, com per la seva capacitat per renovar les masses forestals arbòries permetent una intensificació de la capacitat de captació de CO₂ de les formacions forestals i per la seva decisiva contribució a prevenir incendis forestals i limitar la seva propagació, el Pla Forestal considera d'enorme interès estratègic el foment de l'aprofitament de la biomassa forestal a les Illes, per al qual des de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori es manté una intensa i permanent línia de coordinació i col·laboració amb la Direcció General d'Indústria i Energia, com es demostra en l'elaboració i aprovació del Decret Llei 7/2012, de 15 de juny de mesures urgents per a l'activació econòmica en matèria d'indústria i energia i altres activitats (biomassa vegetal).

Tant en el procés d'elaboració de les diferents planificacions del Govern de les Illes Balears respecte al foment i ús de les energies renovables, com en el d'elaboració i desenvolupament de la futura Estratègia Balear de Biomassa Forestal, es mantindrà el nivell de col·laboració referit i s'aplicaran les normatives sectorials ambientals, energètiques i forestals que reglamentàriament li corresponguin i en especial el que es derivi de la directa aplicació de la Llei 11/2006.

- Concessions i aprofitaments en MUP

No correspon al Pla Forestal ni regular ni, revisar les concessions o aprofitaments en Forests d'Utilitat Pública, ja que existeix una normativa específica de rang legal (article 15 de la Llei 43/2003, de Forests) que defineix amb precisió els procediments i condicions mitjançant els quals s'han de regir la planificació i gestió dels usos, recursos i productes forestals d'aquestes finques de titularitat pública.

Correspon a cada entitat gestora de cada forest pública (Ajuntaments, Consells Insulars i CAIB), establir els seus corresponents instruments de planificació forestal i la determinació i establiment de les seves corresponents concessions o aprofitaments sota la supervisió de l'òrgan forestal de la CAIB conforme a l'estipulat en la seva corresponent normativa sectorial.

La gestió de tots i cada una d'aquestes Forests d'Utilitat Pública es troba sotmesa a les regulacions que en cada cas es trobin establertes per als diferents espais naturals protegits dels quals formen part, trobant-se els corresponents usos i aprofitaments dels seus recursos forestals condicionats a la respectiva zonificació i mesures de conservació que seus respectius, PORN, PRUG o Plans de Gestió estableixin.

No obstant això, per a la planificació i programació d'intervencions d'iniciativa pública en l'àmbit del domini públic forestal de les Illes Balears i en relació amb l'article 45 de la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat, podria resultar-li d'aplicació l'establert a l'Article 39 bis de la Llei 5/2005, de 26 de maig per a la conservació dels espais de rellevància ambiental. D'altra banda, respecte a l'avaluació de repercussions ambientals, correspondria aplicar als aprofitaments forestals tradicionals el desenvolupament reglamentari establert a través de la Circular del Conseller de Agricultura, Medi Ambient i Territori, de 7 de desembre de 2011 sobre unificació de criteris d'interpretació de la Llei 11/2006, de la Llei 5/2005 i dels instruments d'ordenació dels espais naturals protegits a l'empara de la legislació ambiental.

- Avaluació Ambiental de Plans i Projectes derivats del PFIB

Els Plans i Projectes que es poguessin derivar de l'execució de la previsions establertes en el Pla Forestal o del desenvolupament de les actuacions proposades en el mateix, quan els correspongui segons la normativa sectorial aplicable i es trobin ressenyats als annexos I de la Llei 11/2006 s'hauran de sotmetre al tràmit d'avaluació ambiental, o inclosos al seu annex II quan així ho estableixi l'òrgan ambiental.

- Avaluació de repercussions ambientals d'actuacions que afectin la Xarxa Natura 2000

Les actuacions que preveu el Pla Forestal, quan resultin alienes a la gestió i conservació dels llocs protegits per la Xarxa Natura 2000 i que poguessin afectar de forma apreciable a aquests espais, s'hauran de sotmetre a la preceptiva avaluació de repercussions ambientals, conforme al regulat per l'article 39 de la Llei 5/2005 per a la conservació dels espais de rellevància ambiental, conforme al desenvolupament normatiu de l'article 6.3 de la DIRECTIVA 92/43/CEE de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres:

Art. 6.3. Qualsevol pla o projecte que, sense tenir relació directa amb la gestió del lloc o sense ser necessari per a la mateixa, pugui afectar de forma apreciable als esmentats llocs, ja sigui individualment o en combinació amb altres plans i projectes, se sotmetrà a una adequada avaluació de les seves repercussions en el lloc, tenint en compte els objectius de conservació de l'esmentat lloc. En vista de les conclusions de l'avaluació de les repercussions en el lloc i supeditat al disposat en l'apartat 4, les autoritats nacionals competents només es declararan d'acord amb l'esmentat pla o projecte després de que s'hagi assegurat que no causarà perjudici a la integritat del lloc en qüestió i, si procedeix, després d'haver-lo sotmès a informació pública.

Tanmateix, en la pràctica totalitat de les actuacions previstes pel Pla Forestal, donat el seu enfocament netament protector, s'hauria de considerar respecte a l'exigència d'informe de repercussió ambiental, la possible aplicació a les mateixes del conjunt d'excepcions que determina el mateix article 39 de la referida Llei 5/2005, quan estableix en el segon paràgraf de l'Art. 39.1, que "no és preceptiu l'informe quan, sobre la base de dades objectius i acreditats a l'expedient, es considera que el pla o projecte no afecta de forma apreciable al lloc o que suposa una millora apreciable de la situació actual. "

En aquest sentit, el conjunt d'actuacions proposades de manteniment i conservació d'infraestructures de defensa per a la correcta execució d'operacions de prevenció i extinció d'incendis forestals constitueixen un bo exemple d'intervencions que permeten una millora apreciable de les condicions de protecció dels espais naturals davant el risc de sofrir els incendis forestals i l'amenaça que els seus hàbitats resultin destruïts pel pas del foc.

D'altra banda, segons el disposat en l'article 39 bis.1 de la Llei 5/2005, les actuacions i projectes que es deriven del Pla Forestal, quan resultin promoguts des de la Direcció General competent en matèria ambiental que tinguin com objecte el manteniment dels processos ecològics i dels sistemes vitals bàsics, així com la preservació de la biodiversitat i del paisatge, seran considerades sense repercussions negatives respecte a l'àmbit de l'espai de rellevància ambiental afectat.

No obstant això, quan la Direcció General competent en promoure alguna de les actuacions previstes en el Pla Forestal valori, de forma justificada, l'existència de circumstàncies especials que de la seva aplicació o desenvolupament pogués derivar-se alguna afecció apreciable als objectius de conservació d'algun dels llocs integrats a la Xarxa Natura 2000, es promourà l'oportuna realització i tramitació del seu corresponent informe de repercussió ambiental segons el reglamentàriament establerts sobre això.

D'altra banda, als plans, a programes, a projectes i a activitats de prevenció, vigilància, extinció o restauració d'incendis forestals els resulta d'aplicació el punt Decimo.2. de l'establert a la Circular del Conseller de Agricultura, Medi Ambient i Territori, de 7 de desembre de 2011 sobre unificació de criteris d'interpretació de la Llei 11/2006, de la Llei 5/2005 i dels instruments d'ordenació dels espais naturals protegits a l'empara de la legislació ambiental.

- Aportacions d'Administracions Públiques afectades

a) Les previsions contingudes en el Pla Forestal respecte a les mesures i estructura financera del futur Pla de Desenvolupament Rural de les Illes Balears, són indicatives i en tot cas es troben condicionades a la definitiva elaboració i aprovació de l'esmentat PDR de la CAIB o que, en el seu cas, del que pogués resultar establert en matèria forestal en el PDR estatal.

L'òrgan forestal de la CAMAT, col·laborarà a la redacció de l'esmentat Pla amb els serveis agronòmics responsables de la seva redacció, a l'efecte de contribuir a la coordinació més eficaç en el foment i implantació de millores agroforestals durant el pròxim període financer de la UE.

b) La recuperació de boscos de ribera, es trobarà condicionada a la salvaguarda de la funcionalitat dels llits, de tal manera que es respecti la normativa hidrològica i ambiental establerta respecte a la seva neteja i evitant, en tot cas, les plantacions al seu llit i a les zones de servei que els corresponguin. Es coordinés la seva aplicació con el previst en el vigent Pla Hidrològic de les Illes Balears i en les seves posteriors revisions.

c) Correspon al Pla Forestal de les Illes Balears, un caràcter estratègic mitjançant el qual es pretén establir per a la superfície i el sector forestal un marc de referència, però que en cap cas no planteja determinacions de caràcter regulador o reglamentari que afectin o puguin afectar l'ordenació territorial o el planejament urbanístic.

De conformitat amb l'anterior, el Pla Forestal de la CAIB, no presenta, ni els objectius, ni l'estructura, d'un Pla Director Sectorial, no té abast reglamentari i la seva elaboració en respon en exclusiva al previst a l'article 30 de la Llei 43/2003, de Forests.

d) De conformitat amb el disposat a l'article 15 de la Llei 43/2003 de Forests, correspon a les entitats propietàries de les forests demaniales (Ajuntaments, Consells Insulars i CAIB), l'elaboració i aprovació dels seus instruments de planificació i gestió forestal, junt amb l'establiment dels usos, aprofitaments, autoritzacions i concessions que legalment estableixin, i en especial, tots els que es trobin lligats al seu ús públic i gaudi social.

e) Amb un plantejament clarament innovador, el Pla Forestal proposa un Eix en el qual de forma explícita es recull la necessitat d'un profund esforç de sensibilització respecte a la defensa del patrimoni natural, etnogràfic, històric i paisatgístic que acullen els espais forestals de les Illes (Eix IV Informació, Comunicació i Cultura Forestal). Aquests reptes de conscienciació ciutadana i protecció del patrimoni cultural i ambiental que proposa el Pla Forestal constitueixen una prioritat, que de forma singular, directament ha d'afectar els que es troben extraordinàriament representats en la Serra de Tramuntana, els reconeguts i especials valors dels quals han merescut la qualificació de "Patrimoni de la Humanitat".

El conjunt d'actuacions proposades en aquest Eix IV i en especial la que recull la consolidació de la Xarxa Forestal hauran de prioritzar la divulgació, coneixement i salvaguarda dels recursos etnogràfics i jaciments arqueològics de la Serra de Tramuntana i de la resta àrees forestals en les quals es trobin presents elements patrimonials o béns catalogats d'interès cultural.

f) En relació amb les actuacions que puguin afectar el Domini Públic Litoral previstes en el Pla Forestal, haurà de complir-se en tot cas el regulat per la normativa sectorial en matèria de Costes i per l'establert a l'article 36.5 de la Llei 43/2003 de Forests.

g) En quantes actuacions resulti precís, el Pla Forestal haurà de tenir en compte intervencions de supressió de barreres arquitectòniques i haurà de procurar, en els àmbits naturals on puguin establir-se, mesures que garanteixin l'accessibilitat i el màxim gaudi possible als ciutadans amb dificultats de mobilitat o altres minusvàlues d'aquelles infraestructures d'ús públic i esbarjo que s'instal·lin a les superfícies forestals.

12. DETERMINACIÓ D'ALTERNATIVES

Del conjunt de pressions descrites es dedueix una clara conseqüència; és imprescindible disposar a les Illes Balears d'un Pla Forestal que garanteixi la conservació dels seus boscos i restants hàbitats forestals i que asseguri l'adequada gestió dels recursos naturals que aquests atresoren.

12.1. Alternativa "0"

La CAIB és fins al present l'única Comunitat Autònoma que no disposa de Pla Forestal, aquesta circumstància es deriva de l'escassa rellevància econòmica que arrossega el sector forestal des de fa més de cinc dècades i que s'aprecia per igual a les diferents Illes. També ha contribuït a aquesta falta de planificació de la política forestal balear la dificultat d'establir un ampli consens social a l'efecte de disposar d'un document estratègic que necessàriament té incloure un ampli període de gestió, tal com necessita qualsevol projecte que es refereixi a l'àmbit forestal.

Romandre sense un document estratègic d'aquest tipus, implica la pèrdua de l'oportunitat col·lectiva d'enfrontar amb garantia d'èxit el conjunt d'amenaques per a les superfícies forestals establertes al capítol anterior.

La falta de rellevància econòmica que pesa sobre el sector forestal, no permet a data d'avui, ignorar la importància territorial del conjunt de les superfícies forestals insulars que suposen més de 220.000 ha, el que representa gairebé la meitat del territori que tenen les Balears (un 44 %). Tampoc no resulta assumible menysprear la decisiva contribució dels boscos de les Balears al benestar dels seus residents i a la seva indiscutible rellevància paisatgística com a principal atractiu per als seus visitants.

La posada en valor del conjunt de serveis ambientals. que proporcionen els boscos, és una altra raó poderosa per elaborar i activar el desenvolupament d'un Pla Forestal capaç d'incrementar la contribució dels hàbitats forestals a la mitigació del canvi climàtic, a la regulació dels cicles hidrològics, a la laminació d'avingudes i recàrrega d'aqüífers, a la protecció de la biodiversitat, la preservació dels terres i a la preservació de la qualitat dels paisatges de les Illes.

D'altra banda, hi ha la necessitat de generar una cultura del risc que permeti uns entorns urbans, agrícoles i forestals més segurs i més ben defensats davant el creixent perill derivat dels incendis forestals i en especial respecte, no només a les seves severes repercussions mediambientals, sinó pel que fa a la seguretat de les persones, infraestructures i serveis en les cada vegada zones d'interfase

més extenses urbà forestal, que exigeixen una immediata planificació i execució de mesures de prevenció i autoprotecció.

A més existeixen criteris d'oportunitat, ambientalment rellevants a l'efecte d'incorporar al pròxim període financer de la Unió Europea (2014-2020) mesures de conservació dels recursos naturals presents en els espais agroforestals capaços de permetre un adequat incentivament d'aquelles bones pràctiques que assegurin una protecció i gestió activa dels boscos, que permetin mantenir un bon estat de conservació de les àrees forestals i la sostenibilitat dels seus fonaments ambientals, econòmics i socials.

Per tant, s'ha de descartar, per ambientalment indesitjable, una alternativa "0" que deixi sense objectius de referència i sense actuacions programades de resposta a les amenaces que concerneixen als espais forestals. Resulta necessari un marc efectiu de determinació de prioritats de conservació i gestió per als boscos i per al sector forestal de les Illes.

Prevenir és actuar, i res més lluny de la prevenció que l'abandonament que actualment caracteritza a les masses forestals insulars, per això resulta no necessita una planificació estratègica de les intervencions públiques i privades que han d'aconseguir mobilitzar a mitjà i llarg termini una conservació i gestió activa dels boscos insulars.

12.2.- Alternativa productivista

Una altra opció possible per a un Pla Forestal seria la posada en marxa d'accions que tractessin de centrar els objectius de gestió dels boscos insulars en assolir rendibilitats immediates, que sobre bases de caràcter productivista i d'exclusiu aprofitament comercial dels productes fusters de les masses forestals, tractés d'obtenir en exclusivitat beneficis econòmics a partir de les existències disponibles actualment a les Illes.

Aquest plantejament, podria pretendre justificar-se des de la perspectiva de tractar d'ajustar el potencial de producció de recursos forestals a procurar combatre l'actual període de crisi econòmica, tanmateix, aquesta opció suposaria no sol un franc deteriorament ambiental de gran part dels boscos de les Illes, sinó també un profund error des del punt de vista estrictament econòmic, doncs encara que no es puguin comptabilitzar en termes monetaris gran part dels beneficis i externalitats que aporten els boscos a la societat balear, aquests proporcionen a curt, mitjà i llarg termini serveis fonamentals tant tangibles com intangibles, absolutament vitals per a la col·lectivitat.

Un pla forestal centrat en un aprofitament intensiu dels recursos (principalment fustaners) extraïbles de la major part d'alzinars, pinars i restants superfícies forestals poblades d'arbres, exigiria la progressiva alteració d'extenses superfícies poblades d'arbres que si bé en molts dels casos tindrien

assegurada la seva regeneració natural, en d'altres desencadenarien processos de difícil recuperació per perduda de la seva cobertura vegetal i per degradació de les condicions edàfiques i ecològiques dels hàbitats forestals afectats.

La forest mediterrània és una forest essencialment protectora d'escassa capacitat productiva (en termes de creixement de les masses forestals) i l'explotació de la qual difícilment no resulta rendible en condicions d'una adequada gestió ambiental que permeti seleccionar mètodes d'aprofitament compatibles amb la conservació dels hàbitats afectats. La realització d'aquests treballs tan sols és assumible si de forma prioritària amb la seva execució es multiplica positivament la capacitat de les pròpies formacions forestals per incrementar la quantitat i qualitat dels serveis ambientals que es deriven de les superfícies ocupades pels boscos o si d'aquestes intervencions es deriven masses forestals més ben estructurades per resistir les pressions comentades al capítol anterior.

Aquesta alternativa productivista, tindria a més una escassa vigència, ja que la seva aplicació quedaria sotmesa a un reduït termini en què seria possible extreure intensivament els productes fustaners comercialitzables, havent d'esperar posteriorment almenys un torn forestal fins a la següent programació d'un nou aprofitament generalitzat dels recursos fusters. Període en què es farien sentir els impactes provocats en cada àrea aprofitada segons les característiques i danys que ofereixi cada entorn forestal.

La molt negativa consideració que es realitza respecte a la programació d'intervencions extractives de caràcter intensiu que es produirien sobre els boscos insulars si es plantejés una estratègia forestal amb objectius estrictament productivistes, no implica, en cap cas, que un Pla Forestal basat en fonaments proteccionistes i que atorgui la seva prioritat a la conservació ambiental de les superfícies forestals hagi de renunciar a l'obtenció de beneficis econòmics i socials dels recursos forestals adequada i ordenadament usats, gaudits, aprofitats, extrets i transformats en suport principalment del desenvolupament de les pròpies comarques forestals i en defensa de la protecció de les mateixes forests.

12.3.- Alternativa proposada pel Pla Forestal de les Illes Balears

L'alternativa que ofereix l'estructura del Pla Forestal proposat, planteja uns objectius estratègics de caràcter integrador, capaços de respondre eficaçment als riscos i pressions que amenacen als boscos de les Balears i que a través dels eixos d'intervenció previstos en Pla permetran articular els reptes i accions necessàries per a la consecució de les seves finalitats de conservació i gestió activa i sostenible.

Els objectius estratègics que es reiteren a continuació responen a les demandes de la societat i a les necessitats del sector forestal balear. El Pla pretén

incrementar el nivell de qualitat ambiental que proporcionen els boscos, establir una garantia de seguretat davant dels riscos ambientals, procurar la millora de la productivitat dels recursos forestals, de la rendibilitat de la propietat forestal i de la competitivitat del sector forestal, assegurar l'accés al coneixement i la cultura forestal, així com establir adequats criteris de govern i de corresponsabilitat social en les actuacions forestals, en els següents termes:

1. Contribució dels ecosistemes forestals al manteniment de la qualitat ambiental i la protecció del medi ambient, a la conservació i millora del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge forestal balear, així com a la fixació de carboni i l'adaptació dels boscos al canvi climàtic.
2. Establiment de sistemes de seguretat ambiental que garanteixin la protecció contra riscos ambientals, antròpics o naturals de manera que evitin processos erosius o de desertificació, procurant la prevenció i seguretat adequades davant d'avingudes, inundacions, incendis, plagues i malalties forestals.
3. Millora de la competitivitat, rendibilitat i productivitat dels recursos forestals amb la implantació d'un model balear d'economia verda que procuri la posada en valor de la forest i la reactivació socioeconòmica del sector forestal balear, mitjançant l'aprofitament i ús sostenible dels recursos forestals, per a la seva adequada producció i comercialització, incentivant l'emprenedoria empresarial i el desenvolupament de la tecnologia i innovació forestal.
4. Foment del coneixement i la rellevància social del sector forestal mitjançant l'establiment d'una cultura renovada forestal que fomenti l'associacionisme i la connectivitat del sector, a través de la sensibilització i la difusió social, de manera que es procuri una informació periòdica del panorama forestal balear accessible als ciutadans, així com una adequada estratègia de divulgació i comunicació, d'educació i extensió forestal pròxima al medi rural.
5. Desenvolupament de les normes, instruments i procediments per a la governació de la política forestal balear que estableixin l'adequat marc normatiu, administratiu i pressupostari que procuri els compromisos necessaris per a la consecució dels seus fins i permeti l'ordenació, regulació, administració i gestió sostenible dels espais i recursos forestals de les Illes Balears.

Es considera aquesta alternativa com l'ambientalment, econòmica i social més sostenible, ja que d'una banda respon activament i directament al conjunt d'amenaques i pressions a què, en un pròxim futur, han d'enfrontar-se els

bosc i altres terrenys forestals de les Balears, i d'una altra prioritza el caràcter protector i multifuncional dels espais forestals d'aquestes Illes.

13.- VIABILITAT ECONÒMICA DEL PLA FORESTAL

L'alternativa proposada pel Pla Forestal no sol selecciona el conjunt d'actuacions concretes encaminades a la conservació dels hàbitats forestals de les Illes Balears i a la plena sostenibilitat de l'ús i gaudi dels seus recursos, també estableix una estimació del marc financer en el qual haurà de desenvolupar-se la consecució dels objectius establerts en el Pla.

Per a això es parteix del finançament real disponible als passats exercicis econòmics precedents (ja ajustats a la situació de crisi que ha condicionat de forma severa als diferents pressupostos generals de les diferents Administracions Públiques insulars).

A partir de l'esmentat punt de partida pressupostari es proposa l'objectiu de procurar restablir durant el primer període d'aplicació del Pla Forestal (2014-2020) un nivell d'inversió equiparable a l'existent per al sector forestal a finals de la passada dècada (abans de les reduccions sofertes a les partides ambientals i forestals com a resposta a la crisi econòmica assenyalada).

13.1.- Distribució pressupostària del Pla Forestal durant el primer període d'execució (2014-2020)

En funció de les partides pressupostàries d'inversions anteriorment assignades a mesures i actuacions forestals, es parteix d'una inversió inicial prevista de 20 milions d'euros per a 2014, primer any d'execució del Pla Forestal, en el que es consideren les inversions pròpies procedents del pressupost de la Direcció General del Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic i de fonts de finançament privat, que s'incrementa anualment en un 5%.

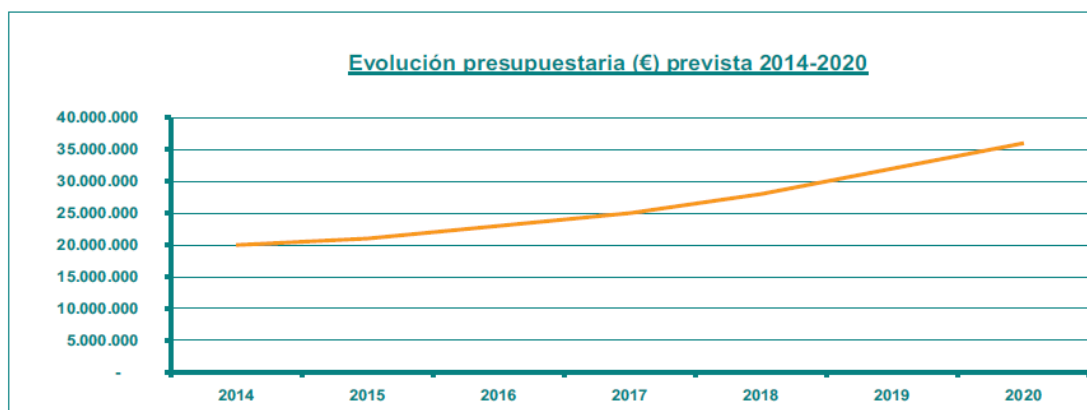
A més d'aquest criteri de variació temporal progressiva s'afegeixen les previsions de fons cofinançables (FEADER UE, Administració General de l'Estat Espanyol i Comunitat Autònoma de les Illes Balears) procedents del Programa de Desenvolupament Rural (PDR) previst a les Balears per a mesures i inversions forestals durant el període 2014-20, que programen una inversió total en aquest període de 10.000.000 € que són distribuïts progressivament a partir de del tercer any (2017), el que eleva l'increment mig anual del període a una variació del 10%.

Aquesta consideració implica un pressupost indicatiu acumulat d'un total de 185 milions d'euros durant el primer període d'execució (2014-2020) del Pla

Forestal de les Illes Balears, que en definitiva suposa la següent distribució pressupostària anual que amb caràcter orientatiu es reflecteix a la taula i gràfic adjunts.

DISTRIBUCIÓN PRESUPUESTARIA DEL PLAN DURANTE EL PERIODO 2014-2020

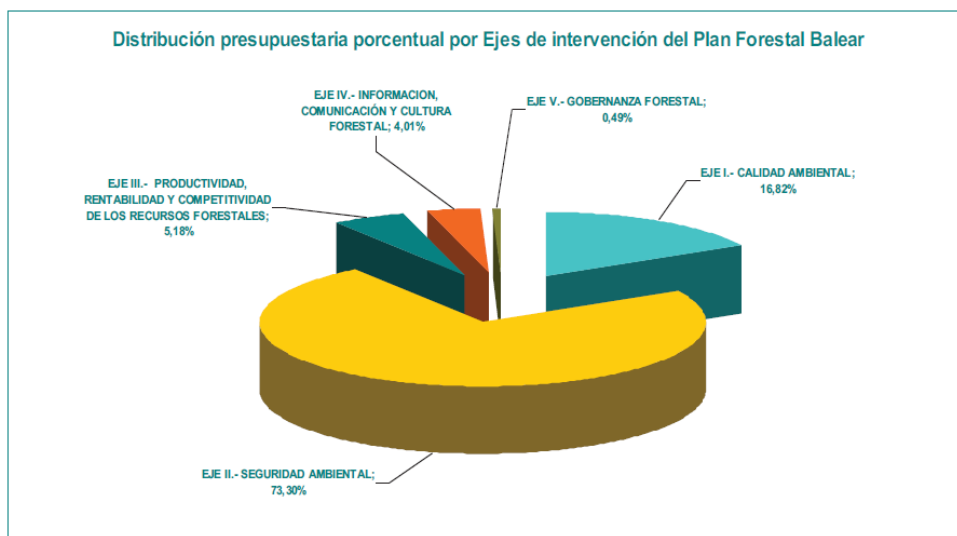
Evolución	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TOTAL (2014-2020)
TOTAL (€)	20.000.000	21.000.000	23.000.000	25.000.000	28.000.000	32.000.000	36.000.000	185.000.000

La distribució d'inversions entre els 5 Eixos d'intervenció i 18 Reptes que reuneixen els diferents paquets d'Accions previstes en Pla Forestal de les Illes Balears, s'efectua partint de la distribució percentual de les inversions mitjanes realitzades en els dos últims anys en partides similars, modificades i adequades conforme a les necessitats detectades, les propostes, previsions i prioritats identificades durant el procés de planificació en cada un dels Reptes.

El criteri general de distribució implica que el Pla Forestal Balear aposta per la qualitat i la seguretat ambiental que acumulen gairebé les tres quartes parts del pressupost; sobretot, es pretén millorar la diversitat dels boscos, la prevenció i protecció contra incendis i la productivitat dels recursos forestals.

El resultat de la distribució percentual per eixos es mostra en la següent gràfica:

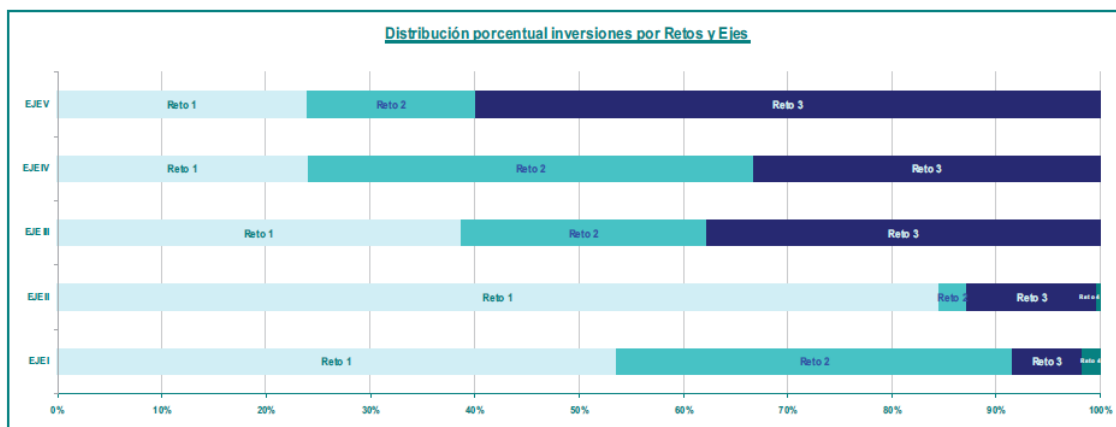

Les inversions forestals cofinançables amb fons PDR durant el període 2014-2020, són indicatives, ell trobant-se pendants de la selecció de mesures i de l'assignació de les quanties que puguin arribar a correspondre a cada partida segons resulti de la definitiva aprovació del PDR de les Illes Balears i del que en el seu cas pugui establir-se en el PDR Estatal.

La seva distribució s'assigna segons les mesures inicialment previstes per a inversions no productives de conservació d'hàbitats forestals protegits i millora de biodiversitat forestal, de prevenció d'incendis i de reforestació en els Eixos I i II del Pla, així com les inversions productives en l'Eix III segons els següents percentatges per reptes:

DISTRIBUCIÓN PORCENTUAL PREVISTA DE FONDOS PDR (2014-2020)			
INVERSIONES NO PRODUCTIVAS	EJE I Reto 1	Conservación de la biodiversidad y mejora de la calidad de los Bosques de Baleares	21%
	EJE I Reto 2	Conservación y gestión activa de los hábitats forestales incluidos en los espacios naturales protegidos y Red Natura 2000	
	EJE II Reto 1	PREVENIR, REDUCIR EL RIESGO Y LIMITAR LOS EFECTOS DE LOS INCENDIOS FORESTALES	52,5%
	EJE II Reto 3	Restauración y mejora de las cubiertas forestales para evitar la desertificación, laminar inundaciones y facilitar la recarga de acuíferos	12%
INVERSIONES PRODUCTIVAS	EJE III Reto 1	Revalorización del monte, dinamización socioeconómica del sector forestal y traslado al mercado de los productos forestales y del pago por servicios ambientales	14,5%

La distribució percentual pressupostària orientativa dels diferents Reptes en cada Eix es mostra en la gràfica següent.

13.2.- Projecció pressupostària de l'horitzó a llarg termini del Pla Forestal.

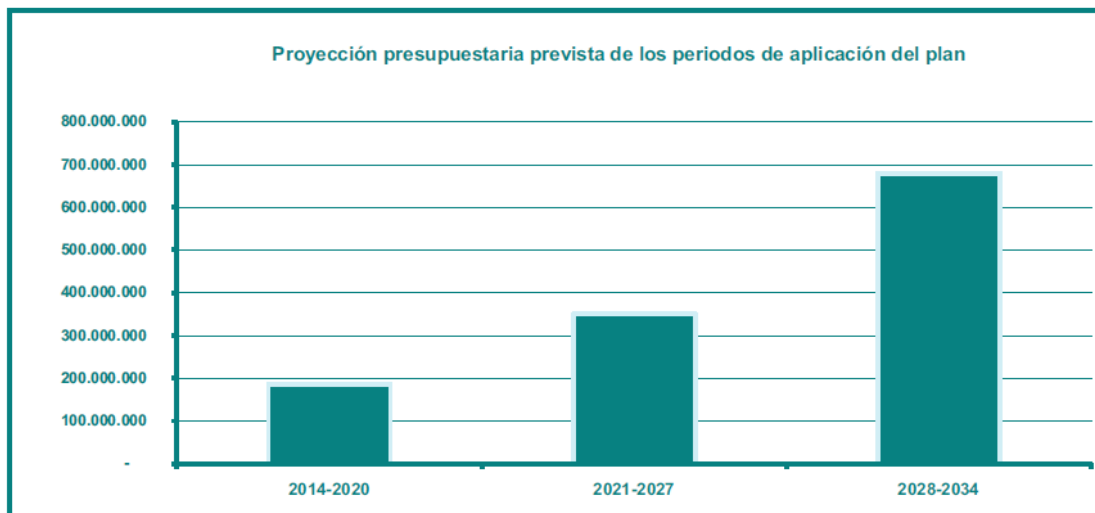
Les mesures i actuacions que no es consideren prioritàries o que no s'aconsegueixin durant el primer període d'aplicació del Pla Forestal s'hauran d'executar en els següents períodes si les noves circumstàncies ho permeten.

En un context de crisi econòmica, la projecció de pressupostos a mitjà i llarg termini es presenta sempre en un escenari d'incertesa, encara que amb caràcter orientatiu es pot mostrar una distribució temporal de pressupostos seguint la mateixa tendència que apunta el primer període d'execució del Pla.

En aquest sentit, mantenint un increment anual progressiu del 5% i afegint la incorporació progressiva dels fons cofinançables dels PDR de la mateixa forma que en el període anterior, el que implica una variació anual mitjana del 10%, s'obté la projecció pressupostària orientativa per als següents períodes d'aplicació del Pla que es reflecteix a la taula i gràfic següents.

EVOLUCIÓN PRESUPUESTARIA PROYECTADA A LOS PERIODOS DE APLICACIÓN DEL PLAN FORESTAL

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
20.000.000	21.000.000	23.000.000	25.000.000	28.000.000	32.000.000	36.000.000	185.000.000
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2021-2027
39.600.000	43.560.000	47.916.000	52.707.600	57.978.360	63.776.196	70.153.816	375.691.972
2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2028-2034
77.169.197	84.886.117	93.374.729	102.712.201	112.983.422	124.281.764	136.709.940	732.117.369

En tot cas, cal tenir en compte que es tracta de distribucions de pressupostos indicatius que són recomanables per efectuar les inversions previstes en el Pla, de manera que poden ser revisables en funció de les circumstàncies i de les disponibilitats pressupostàries en cada moment.

Les previsions respecte al finançament de les mesures contemplades en el Pla Forestal a través dels diversos instruments que permetin l'aplicació de fons europeus, com és el cas dels Plans de Desenvolupament Rural, s'ajustaran en tot cas al que definitivament s'estableixi als corresponents documents i quadres finançar-vos que definitivament resultin validats i aprovats pels organismes autonòmics, nacionals i comunitaris competents.

14.- MESURES PREVISTES PER A LA SUPERVISIÓ AMBIENTAL DE L'APLICACIÓ DEL PLA FORESTAL

El Pla Forestal de les Illes Balears preveu ser actualitzat al final de cada un dels tres períodes en què es divideix el seu temps d'aplicació, per procedir a les adequacions ambientals pertinents en funció del procés d'avaluació, seguiment i control de l'equilibrat compliment dels seus inherents objectius de protecció dels recursos ecològics i paisatgístics.

En cas de necessitat o quan les circumstàncies de caràcter ambiental així ho aconsellin, es preveu la possible activació d'un procediment de Revisió Formal del Pla, que en tot cas garanteixi l'adequat compliment dels seus compromisos amb la conservació dels recursos naturals de les superfícies forestals insulars.

Igualment, a través del procés de valoració interna del grau de desenvolupament del Pla, està prevista, cap a la meitat del seu primer període d'execució i al final del mateix, mitjançant Informes de

Avaluació, establir la valoració del nivell de compliment de les seves actuacions, dels seus compromisos de conservació i dels seus efectes ambientals, de manera que permetin revisar les seves previsions i adaptar la seva programació i adequació al següent període d'execució de conformitat amb les exigències ambientals que es necessitin o detectin.

Com a eina per facilitar-la avaluació i seguiment del seu grau d'execució i de la seva repercussió ambiental del Pla Forestal, es disposa d'una base de dades que conté fitxes corresponents a cada una de les Accions dels diferents Reptes i Eixos d'Intervenció del Pla Forestal Balear, organitzada en diferents camps que inclouen la seva justificació, objecte i descripció, el seu àmbit territorial d'aplicació, el subjecte responsable i instrument per a la seva implantació, les directrius i referents tècnics i ambientals exigibles per al seu desenvolupament, la seva vigència, horitzó i prioritat d'aplicació a curt, mitjà i llarg segons els períodes d'execució previstos, així com els indicadors de seguiment i supervisió ambiental seleccionats per valorar el seu nivell de realització i efectes, incloent un camp que permet incorporar el seguiment de les mesures i actuacions que es vagin executant, els seus costos i repercussions econòmiques, socials i ambientals.

Els indicadors de seguiment seleccionen variables ambientals quantificables i representatives de les diferents actuacions i efectes que es pretenen aconseguir per assolir els objectius fixats per a cada un dels reptes del Pla Forestal i els canvis dels quals permeten detectar o definir les variacions que es percebin en l'estat ambiental de les superfícies, comunitats i hàbitats forestals.

Per realitzar-se de forma efectiva, contínua i permanent, el seguiment d'aquests indicadors es procurarà aprofitar al màxim la informació forestal i ambiental existent i periòdica ja disponible i, en el seu cas s'establiran els mecanismes d'obtenció de la informació precisa per cobrir les manques que es detectin.

Els indicadors, han de ser quantificables i basar-se en el millor coneixement tècnic i científic disponible. S'han de poder obtenir o recopilar de manera eficaç, homologable, periòdica i contínua, aquelles variables que permetin el seguiment de la seva evolució, reflectir la variació de les seves tendències i proporcionar els canvis que s'apreciïn en els paràmetres que quantifiquen les modificacions i efectes ambientals.

Aquests indicadors han de procurar ser específics, precisos, mesurables, clars, comprensibles i comparables.

A continuació es detallen els principals indicadors de seguiment ambiental proposats per a cada un dels Reptes o Accions que contempla el Pla:

Acció	Indicador de seguiment	Unitat
EIX I R1.01	Instruments d'ordenació forestal amb objectius específics de conservació de hàbitats i espècies silvestres amenaçades	Núm. instruments de ordenació forestal
EIX I R1.01	Hàbitat i espècies silvestres amenaçades amb objectius de conservació en instruments de ordenació forestal.	Núm. d'hàbitats i espècies silvestres amenaçades
EIX I R1.02	Superfície de formacions forestals dominants - diversificació millorada específica i estructural.	Hectàrees

EIX I R1.07	Superfície de marges fluvials restaurada/millorada	Hectàrees
EIX I R1.08	Superfície d'àrees de transició agrícola-forestal millorades per a l'increment de la biodiversitat	Hectàrees
EIX I R2.04	Convenis ambientals subscrits amb propietaris de finques privades incloses en espais naturals protegits per a la gestió sostenible dels recursos forestals	Núm. convenis ambientals
EIX II R1.09	Convenis de col·laboració entre entitats i agents socials relacionats amb la prevenció d'incendis forestals en Zones Estratègiques d'Alt Risc d'Incendi Forestal	Núm. convenis
EIX II R2.01	Superfície millorada de masses forestals per a la seva millor adaptació a previsibles modificacions de les condicions climàtiques.	Hectàrees
EIX II R3.01	Zones declarades	Núm. zones declarades

	d'actuació de prioritària per elevat risc hidrològic, erosiu i/o de desertificació.	
EIX II R3.04	Actuacions de conservació de terres mitjançant el manteniment de l'abancament tradicional i la recuperació de marges i construccions associades.	Núm. d'actuacions
EIX II R3.07	Volum d'aigües depurades reutilitzades per a recàrrega d'aqüífers i en la gestió silvícola.	Mill. metres cúbics
EIX II R4.02	Xarxa Balear d'Avaluació i Seguiment de Danys en Masses Forestals	Núm. de localitzacions amb danys detectats.
EIX II R4.08	Inspecció i control (quarantenes) per a la prevenció de riscos de plagues i malalties provocades per organismes patògens al·lòctons	Núm. inspeccions
EIX II R1.06	Superfície intervinguda mitjançant tractaments silvícoles per a ordenació del combustible per a la prevenció d'incendis forestals en	Hectàrees

	forests de particulars ubicats en Zones Estratègiques d'Alt Risc d'Incendi	
EIX II R3.05	Superfície millorada mitjançant intervencions silvícoles per al control d'avingudes, la reducció del vessament superficial, el augment de la infiltració i la recàrrega de aquífers	Hectàrees
EIX V R3.01	Superfície de forests de gestió pública amb projecte d'ordenació aprovat	Hectàrees
EIX V R3.03	Elaboració i aprovació de plans tècnics o instruments equivalents de gestió forestal en forests de propietat municipal o de particulars aprovats	Núm. de forests amb pla de gestió aprovat
EIX V R3.03	Superfície de forests de propietat municipal o de particulars amb pla tècnic o instrument de gestió forestal equivalent aprovat	Hectàrees
EIX V R3.04	Elaboració i aprovació de plans tècnics o instruments equivalents de gestió forestal	Núm. de forests amb pla de gestió aprovat

	en forests de propietat particular integrades en espais naturals protegits	
EIX V R3.04	Superfície de forests de propietat particular integrats a espais naturals protegits amb pla tècnic o instrument de gestió forestal equivalent aprovat	Hectàrees
EIX V R3.05	Superfície de forests públiques certificades	Hectàrees

15.- INCIDÈNCIA PAISATGÍSTICA

Un dels objectius prioritaris del Pla Forestal és la conservació i millora de la qualitat paisatgística de les zones forestals i del conjunt de les conques visuals de l'arxipèlag balear, amb la pretensió de contribuir decisivament a la millora de la qualitat de vida i benestar dels seus residents i a proporcionar un eficaç suport a la preservació d'un adequat i equilibrat escenari socioeconòmic i ambiental en el conjunt del territori insular i singularment dels entorns forestals.

Cada illa presenta notables trets diferenciadors en la seva estructura física (geologia, topografia), en les seves condicions ambientals (meteorologia, edafologia, biocenosi), en els seus models d'ocupació d'assentaments residencials i turístics, a les seves xarxes d'infraestructures, en el seu esdevenir històric i desenvolupament econòmic, que de manera profunda condiciona les característiques bàsiques dels entorns "culturals" i "naturals" que conformen el complex entramat de relacions que defineixen la realitat actual del paisatge que ofereixen els territoris insulars.

15.1.- Conveni Europeu del Paisatge

De conformitat amb el Conveni Europeu del Paisatge (BOE de 5/02/2008) i seguint les orientacions de Consell d'Europa per a la seva aplicació el Pla Forestal integra les següents consideracions:

a) Definició de paisatge

Assumeix la definició establerta pel Conveni Europeu del Paisatge, entenent-se per "paisatge" qualsevol part del territori tal com la percep la població, el caràcter del qual sigui el resultat de l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans" (Article 1 del Conveni Europeu del Paisatge - Definicions).

Aquest concepte, segons l'acordat al Conveni referit, és aplicable a tot el territori i inclourà les àrees naturals, rurals, urbanes i periurbanes. Comprèn així mateix les zones terrestre, marítima i les aigües interiors. Conceptualment, se supera per tant àmpliament l'àmbit inclòs per les superfícies estrictament forestals que corresponen a l'estricta àmbit objecte del Pla Forestal de les Illes Balears. Aquest concepte integrat de paisatge natural i cultural, es refereix tant als entorns que es poden considerar excepcionals com als paisatges quotidians o degradats". (Article 2 del Conveni Europeu del Paisatge - Àmbit d'aplicació)

Aquesta concepció de paisatge pretén superar la comprensió del paisatge com un simple "bé" (concepció patrimonial del paisatge) i valorar-lo aïlladament

com una part de l'espai físic (com a paisatge "cultural", "natural", etc.). La nova idea de paisatge, que incorpora el Pla Forestal, pretén expressar, al contrari, el desig d'afrontar, de manera global i frontal, la qüestió de la qualitat dels llocs on viu la població, reconeguda com a condició essencial per al benestar individual i social (entès en el sentit físic, fisiològic, psicològic i intel·lectual), per a un desenvolupament sostenible i com a recurs que afavoreix l'activitat econòmica.

Els boscos i restants espais forestals participen del conjunt del territori, interrelacionant-se amb àrees urbanes, periurbanes, rurals i naturals i amb zones que tant poden ser poden ser considerades excepcionals, com a quotidianes o degradades; integra als elements culturals, artificials o naturals: el paisatge forma un tot, els components del qual són considerats simultàniament en les seves interrelacions.

El concepte de desenvolupament sostenible és concebut integrant completament les dimensions ambiental, cultural, social i econòmica d'una manera global i integrada, és a dir, aplicant-les a tot el territori.

La percepció sensorial (visual, auditiva, olfactiva, tàctil i gustativa) i emocional que té una població del seu entorn, de les seves àrees agroforestals, dels seus boscos i el reconeixement de les seves respectives diversitats i especificitats ecològiques, històriques i culturals són essencials per al respecte i la salvaguarda de la identitat de la pròpia població i per al seu enriquiment individual i social. Això implica un reconeixement dels drets i deures de la població per jugar un paper actiu en els processos d'adquisició de coneixement, de decisió i gestió de la qualitat dels espais forestals. La implicació de la població (propietaris, usuaris, empresaris...) en les decisions d'intervenció forestal i en la seva posada en pràctica i la seva gestió en el temps és considerada com un acte formal, sinó com a part integral dels processos de gestió, protecció i ordenació.

b) Principis Generals

La concepció del paisatge balear i la gestió de les superfícies forestals insulars s'aborda des dels principis generals derivats de l'articulat del Conveni referit Europeu del Paisatge:

A. Considerar la relació dels espais forestals amb el conjunt del territori

El tractament del paisatge forestal ha de considerar al conjunt del territori i cobreix els espais naturals, rurals, urbans i periurbans. Concerneix tant als espais terrestres com a les aigües interiors i zones litorals.

B. Reconèixer el paper fonamental del coneixement

La identificació, caracterització i qualificació dels paisatges forestals constitueix la fase preliminar de qualsevol política de paisatge. Això implica una anàlisi del paisatge en els plans morfològic, històric, cultural i natural, i de les seves interrelacions, així com una anàlisi de les transformacions. La percepció del paisatge agroforestal per la població ha de ser també analitzada, des del punt de vista tant del seu desenvolupament històric com del seu significat recent.

C. Promoure la sensibilització

La implicació activa de la població suposa que el coneixement especialitzat sobre la qualitat del paisatge i la seva preservació, sigui accessible a tots, és a dir, que sigui posada a disposició dels interessats de manera transparent, fàcilment comprensible, estructurada i presentada d'una manera que pugui consultar la població.

D. Formular estratègies per al paisatge

Cada nivell administratiu (nacional, regional i local) lligat a la planificació i gestió forestal, està cridat a formular estratègies per promoure la qualitat del paisatge, específiques i/o globals, dins del marc de les seves competències territorials. Aquestes es recolzen en els mitjans i institucions que, coordinats en el temps i en l'espai, permeten programar la posada en pràctica de la política forestal. Les diferents estratègies haurien d'estar vinculades entre elles pels objectius de qualitat paisatgística.

E. Integrar el paisatge a les polítiques territorials

El Pla Forestal promou la integració del paisatge agroforestal en l'elaboració de totes les polítiques d'ordenació territorial, ja sigui generals o sectorials, a fi

de conduir propostes que permetin incrementar la qualitat de la protecció, gestió i ordenació del paisatge.

F. Integrar el paisatge a les polítiques sectorials

Els paisatges forestals haurien de ser tinguts en compte per permetre integrar sistemàticament la dimensió paisatgística en totes les polítiques que influeixen a la qualitat dels llocs.

La integració es refereix tant als diferents organismes i departaments administratius del mateix nivell (integració horitzontal) com als diversos organismes pertanyents a diferents nivells (integració vertical).

G. Posar en pràctica la participació pública

Totes les accions empreses per a la definició, realització i seguiment de polítiques forestals en defensa de la qualitat del paisatge han estat definides i acompanyades per procediments de participació de la població i dels agents afectats, amb l'objectiu de permetre'ls jugar un paper actiu en la formulació dels objectius de qualitat paisatgística, la seva posada en pràctica i el seu seguiment.

H. Respectar els objectius de qualitat paisatgística

Cada intervenció o projecte d'ordenació forestal hauria de respectar els objectius de qualitat paisatgística. Haurien de millorar, en particular, la qualitat paisatgística o en tot cas, provocar un deteriorament de la mateixa. Cada intervenció o projecte d'ordenació forestal ha de ser necessàriament compatible i apropiat respecte a les característiques del paisatge dels llocs on es prevegi desenvolupar.

I. Desenvolupar l'assistència mútua i l'intercanvi d'informació

L'intercanvi d'informació, la circulació d'idees, metodologies i experiències entre els gestors forestals i especialistes del paisatge, i els ensenyaments derivats d'aquestes experiències són fonamentals per enfortir l'arrelament social i territorial de cara a l'aplicació a través del Pla Forestal del Conveni Europeu del Paisatge i aconseguir els seus objectius.

A tals efectes, el Pla Forestal contribueix a establir mesures per a:

- afavorir la integració dels diferents enfocaments de generació de coneixement que permetin l'observació del territori forestal (des dels angles econòmic, social, ambiental, històric-cultural, perceptiu-visual, etc.);
- verificar que les anàlisis dels efectes, dels boscos i restants superfícies forestals, sobre el paisatge insular es refereixin al territori en la seva totalitat (que tinguin en compte parts remarcables, quotidianes o degradades) i no només les parts o elements considerats com a significatius o excepcionals;
- assegurar la facilitat d'accés, claredat i transparència de la planificació i gestió forestal, i a la presentació dels coneixements, per a la participació pública en les orientacions de les polítiques forestals que afectin el paisatge;
- permetre la realització i la disponibilitat de bases de dades forestals adaptades a millorar el coneixement sobre el paisatge; aquestes haurien de referir-se tant a l'estat dels llocs com a les dinàmiques passades i presents, les pressions i riscos, i tenir en compte aspectes tant naturals com antròpics. La informació s'hauria d'actualitzar regularment, i més freqüentment quan les transformacions són ràpides.
- seguir criteris establerts de gestió millora del paisatge a escala global, per afavorir l'intercanvi d'experiències entre Estats, regions i col·lectivitats territorials d'altres nivells.

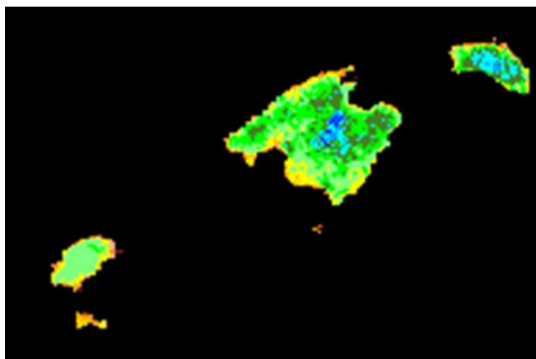
15.2.- Qualitats dels Paisatges Insulars

Les Illes Balears, destaquen per la seva excepcional qualitat paisatgística integrada tant per un medi natural d'extraordinàries característiques ambientals i com per una intensa empremta cultural que atorga una singular identitat a cada un dels territoris insulars.

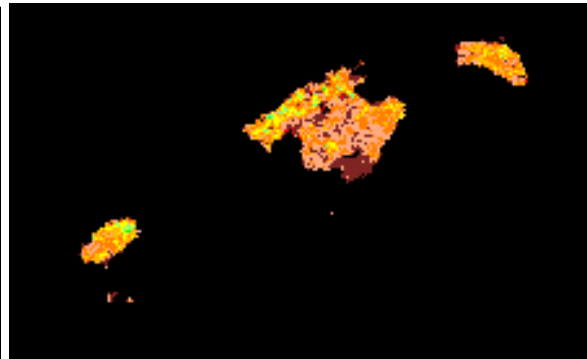
Alguns de les qualitats que de manera més rellevant determinen el paisatge forestal balear, es resumeixen a continuació:

- Mediterraneïtat,

El medi natural balear i tota la seva coberta vegetal està profundament adaptada a la coincidència meteorològica de l'època més càlida amb l'època més seca, la qual cosa malgrat l'heterogeneïtat anual del clima permet la presència a les Illes d'extenses formacions forestals (alzinars, pinars, garrigues, savinars i altres formacions arbustives i herbàcies) que permeten mantenir una coberta vegetal sempre verda en tots els seus espais naturals.

NVDI (activitat vegetativa). Abril

NVDI (activitat vegetativa. Setembre

- Insularitat,

L'espai litoral de les Illes Balears és un dels més espectaculars de tot el mediterrani, l'alternança dels seus relleus i formes, la varietat de les seves costes i la qualitat de l'entorn marí en contrast amb els espais forestals que el voregen proporcionen un atractiu excepcional a les superfícies insulars, tant a micro escala territorial;

com fins i tot des d'una òrbita espacial.

- Diversitat

Derivada de les sorprenents diferències de relleu que presenta cada illa (Tramuntana, Forest Toro, Els Amunts, La Mola, etc.), derivada de la diferent climatologia que correspon no sola a cada illa, sinó a les seves diferents comarques, derivada de l'aïllament de les seves poblacions vegetals i animals, que han permès, que la seva fauna i flora aquesta enriquida amb

característiques singulars (endemismes), les Illes mantenen una enorme variabilitat d'ambients, que no per considerablement diferenciats entre si, són paisatgísticament menys valuosos.

- Antropicitat

L'acció antròpica ha cisellat en paisatge balear des del primer moment en què l'home ocupi cada una de les Illes. Les Gimnèsies i les Pitiüses recullen el llegat intens de quantes cultures que successivament les van poblar, van explotar i van transformar. El resultat d'aquesta complexa, equilibrada i permanent interacció entre home i naturalesa és un divers paisatge agro-sivo-pastoral que enriqueix, junt amb les estructures rurals o monumentals tradicionals (habitatges, vials, tancaments, torres de defensa...), una gran part del territori balear proporcionant-li una identitat pròpia a cada àmbit local insular i al seu conjunt.

- Turisticitat,

En les últimes dècades, en un procés iniciat a partir dels anys 60 del segle passat, la indústria turística ha determinat de forma substancial els grans canvis socioeconòmics experimentats a totes les Illes. Són moltes les seves conseqüències territorials i intens també el seu grau d'afecció a la qualitat del paisatge especialment en els espais litorals.

El desenvolupament turístic (ocupació al sector de serveis) i la disponibilitat directa i permanent d'energia (gas i electricitat), ha provocat substancials i permanents efectes sobre els paisatges rurals com a resultat de l'abandonament de milers d'hectàrees de cultiu, incloses extenses superfícies abancalades dedicades a cereal, l'olivera i altres secans. Avui han estat colonitzats per contínues i denses formacions forestals que com les antigues àrees de conreu també es troben abandonades per la falta de rendibilitat dels productes forestals.

D'altra banda, la generació de noves zones d'interfase urbà forestal i la recerca d'espais residencials dins dels entorns forestals pot arribar a fragmentar els espais naturals i a provocar nous riscos lligat al perill d'incendis forestals i a processos de desnaturalització de zones d'alt valor ecològic i paisatgístic.

- Sensibilitat:

El paisatge balear, està impregnat de l'estimació dels seus habitants a les seves tradicions, a la seva cultura, ple de retalls de les successives generacions que van ser capaces de satisfer equilibradament les seves necessitats amb les possibilitats que oferien els sempre limitats recursos de les Illes.

El territori agro-forestal de les Illes concentra gran part d'aquesta capacitat i interès dels habitants de les Illes en defensar la qualitat del seu entorn vital, la conservació del medi natural i la correcta gestió i adequació els seus entorns residencials i turístics.

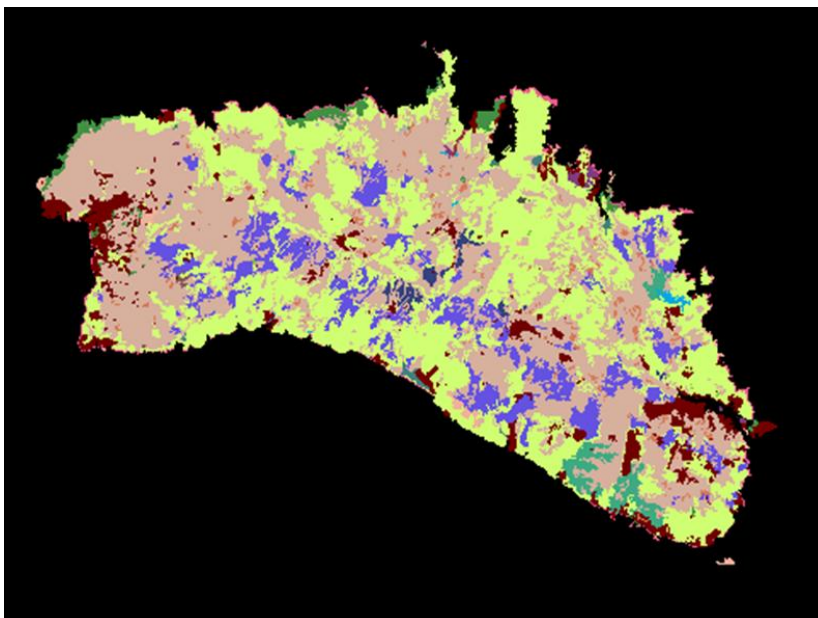
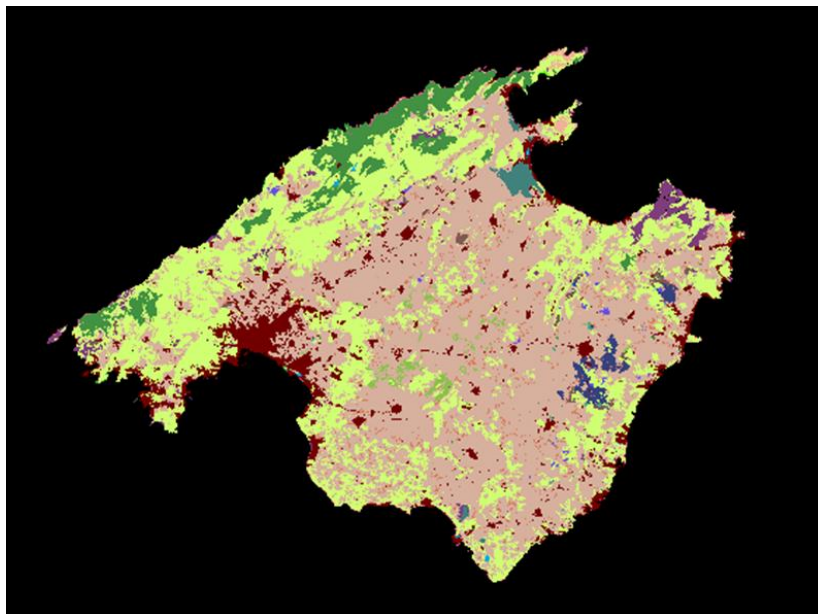
Caracterització dels paisatges forestals insulars

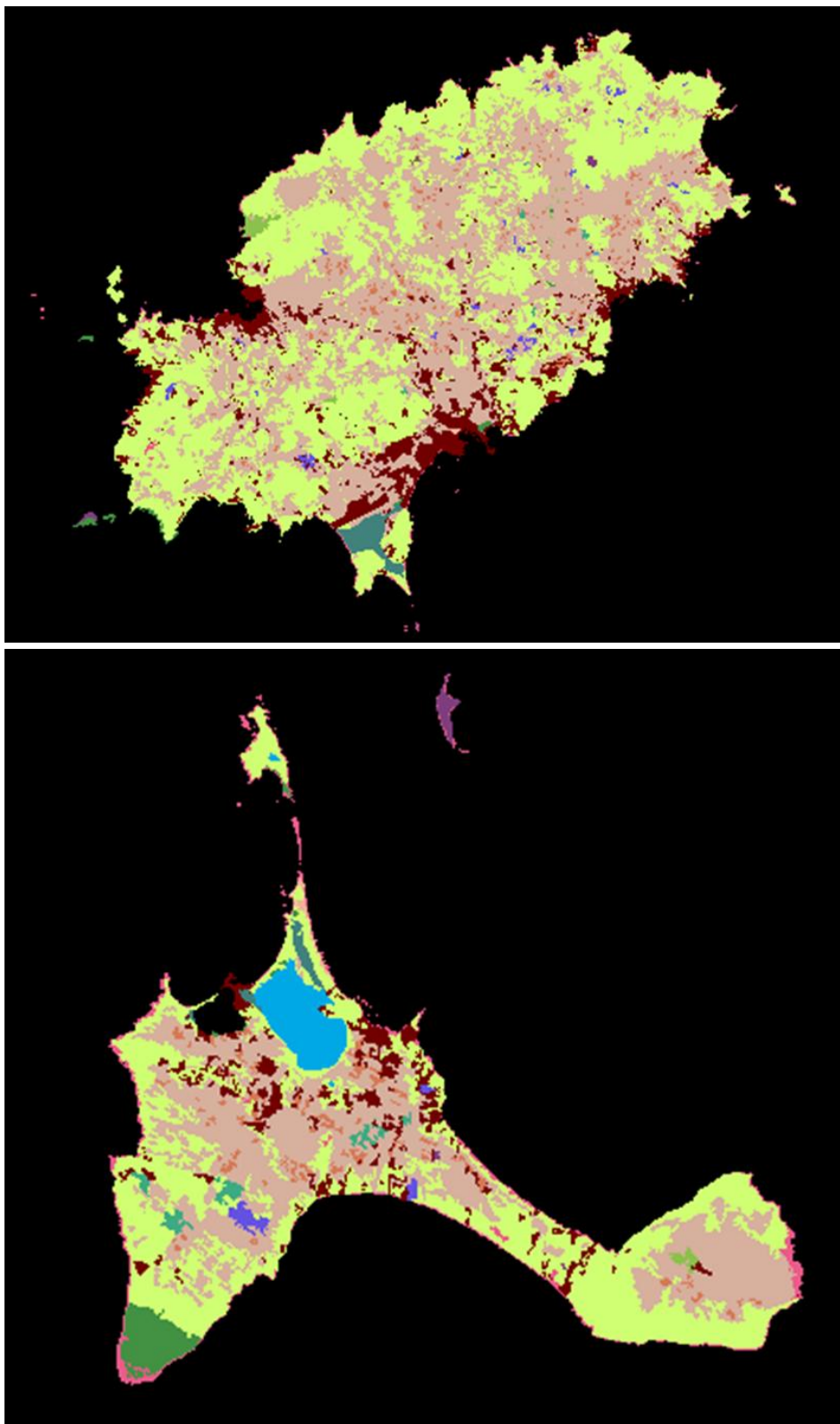
Diferents paràmetres que ofereixen les formacions forestals ajuden a caracteritzar els paisatges que conformen la major part dels espais naturals de les Illes, es presenta a continuació per a cada una d'elles el detall de la seva representació territorial.

a) Mapa forestal. Tipus estructural

La superfície forestal poblada d'arbres de les Illes Balears es compon de diferents formacions arbòries, que s'han agrupat en set formacions dominants atenent principalment a criteris d'espècie/s principal/s i estructura de la massa. Aquestes formacions, de rellevant transcendència en la determinació de les característiques paisatgístiques de l'espai forestal, poden agrupar-se al seu torn segons condicionants de puresa i tipus de massa, obtenint uns subtotals dels que es dedueix que el 45% dels boscos balears són masses pures de coníferes autòctones, el 30% són masses pures de frondoses autòctones i gairebé un 20%, masses en mescla d'autòctones coníferes i frondoses.

Formaciones forestales arboladas	Superficie	
	(ha)	(%)
 Acebuchales (<i>Olea europaea</i>)	42.261,81	22,80%
 Encinares (<i>Quercus ilex</i>)	13.147,26	7,09%
Masas dominadas por frondosas autóctonas	55.409,07	29,89%
 Pinares de pino carrasco (<i>Pinus halepensis</i>)	80.116,85	43,21%
 Sabinars de <i>Juniperus phoenicea</i>	2.760,83	1,49%
Masas dominadas por coníferas autóctonas	82.877,68	44,70%
 Bosques mixtos de frondosas autóctonas	5.639,16	3,04%
Mezclas de frondosas autóctonas	5.639,16	3,04%
 Mezclas de coníferas autóctonas	5.553,18	3,00%
Mezclas de coníferas autóctonas	5.553,18	3,00%
 Mezclas de coníferas y frondosas autóctonas	35.906,39	19,37%
Mezclas de coníferas y frondosas autóctonas	35.906,39	19,37%
Total *	185.385,48	100,00%

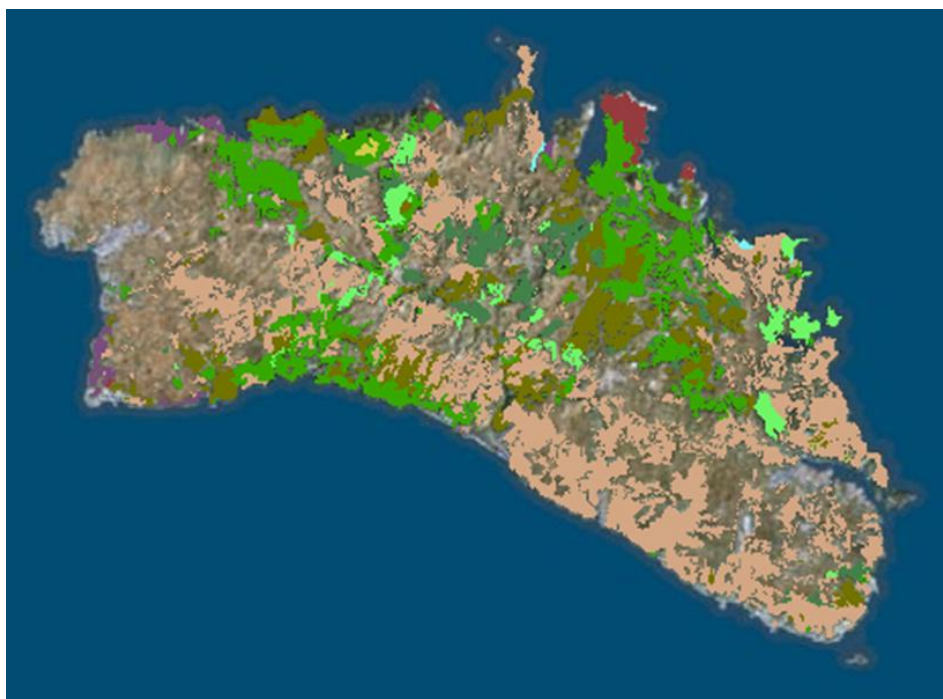

b) Formacions forestals poblades d'arbres.

A les Illes Balears hi ha 221.000 hectàrees de superfície forestal, que es divideix al seu torn, en dos grans grups, arbrada i desarbrada, que permeten diferenciar la visualització de la coberta vegetal i la percepció de la tipologia del seu paisatge, atenent el concepte de bosc (forest) definit pels organismes

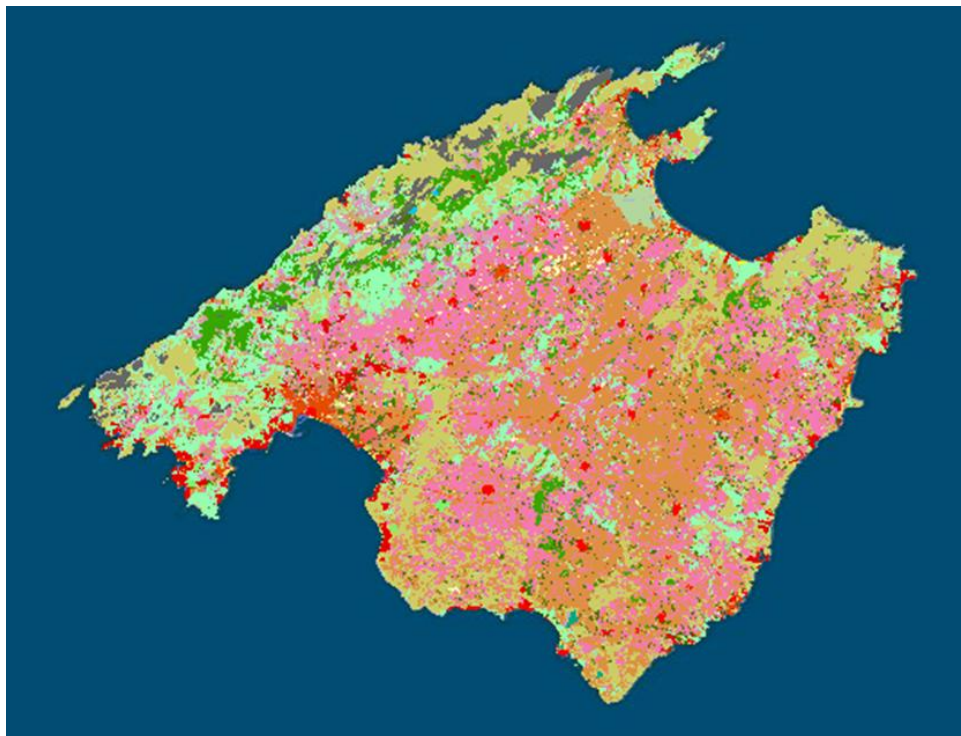
internacionals: es considera que una superfície és arborada quan les espècies arbòries existents en la mateixa es presenten almenys amb una fracció de cabuda coberta (FCC) del 10%.

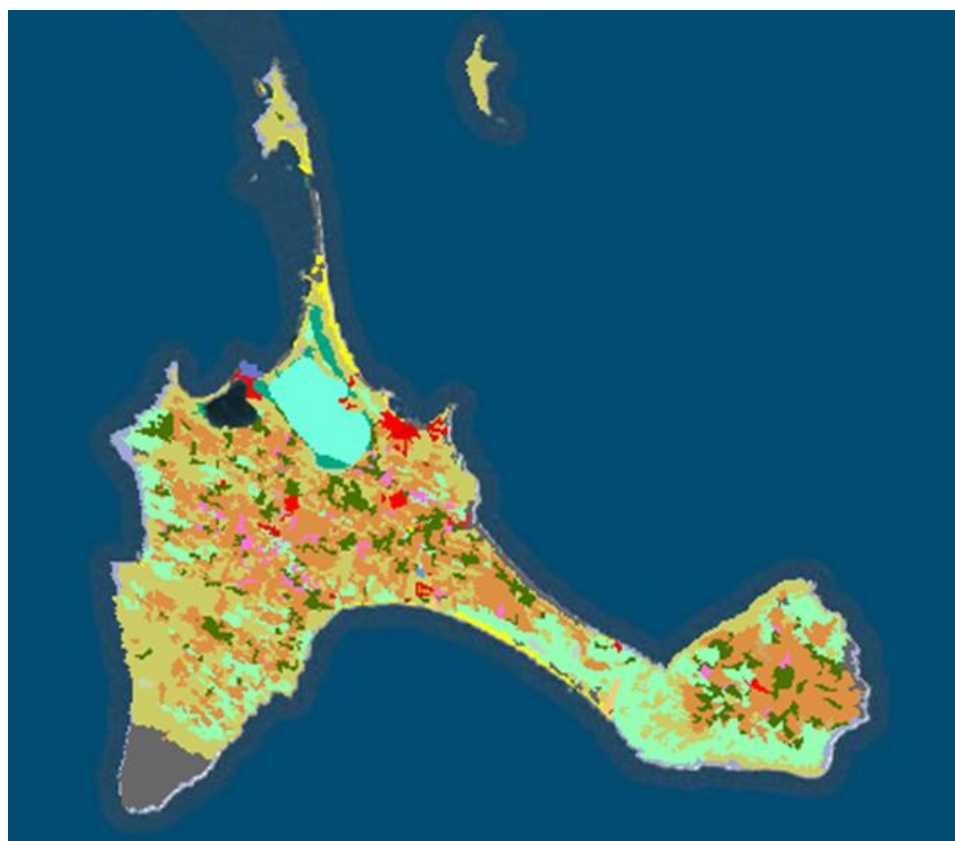
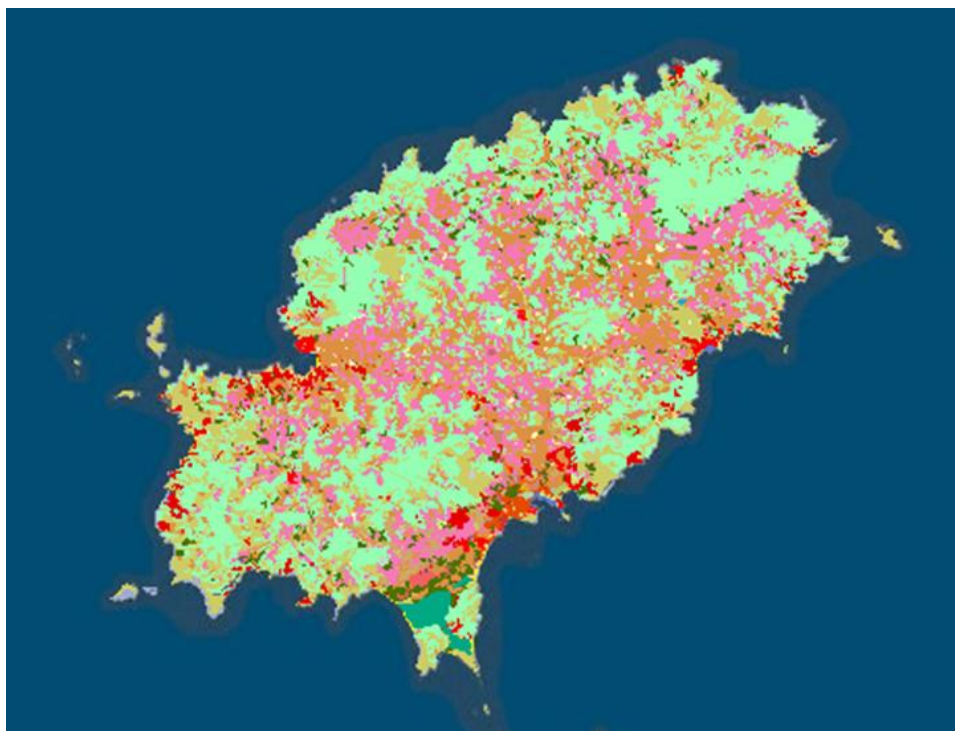

c) SIOSE

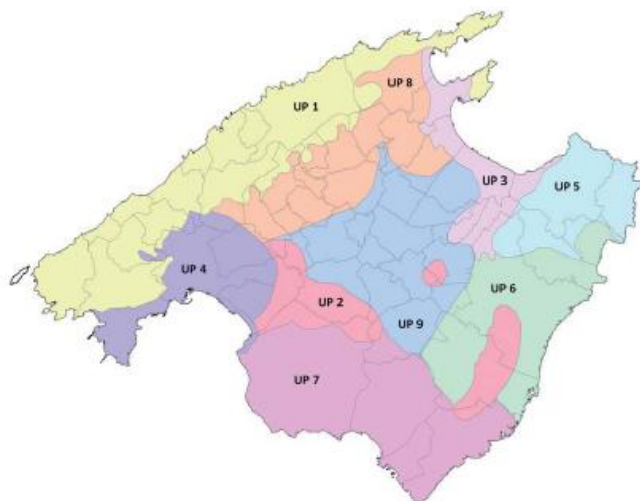
SIOSE és el Sistema d'Informació sobre Ocupació del Sòl d'Espanya, mitjançant el qual es genera informació integrada de les Bases de Dades de cobertures i usos del sòl, cosa que permet establir la caracterització territorial dels paisatges insulars segons la diferenciada assignació d'usos atorgada a cada localització.

15.4.- Unitats Paisatgístiques
- Illa de Mallorca.

El Pla Territorial de Mallorca, agrupa en nou unitats de paisatge les prop de trenta subunitats paisatgísticament homogènies que determina per a aquesta illa. Aquestes subunitats, concreten la delimitació d'aquelles zones que presenten característiques fisiogràfiques, ambientals i estètiques semblants.

El PTI identifica les diferents subunitats a través dels topònims que millor defineixen la seva localització i identitat territorial:

A. Serra Nord i La Victòria

Es distingeixen tres zones segons l'altura sobre el nivell del mar (culminal, mitjà i litoral) i tres segons la situació geogràfica (nord, centre i sud). Es defineixen les nou subunitats que resulten de combinar les zones ($3 \times 3 = 9$) entre si.

- Litoral nord.	Formentor, Cala Sant Vicens, Cap. Pinar (La Victòria).
- Litoral centre.	Cala Tuent, Port de Sóller, Port de Valldemossa.
- Litoral sud.	Banyalbufar, Port d'Andratx, Dragonera.
- Mig nord.	Vall d'en Marc, Ternelles, Vall de l'Aixarell.
- Mig centre.	Lluc, embassaments, Valldemossa.
- Mig sud.	Esporles, Puigpunyent, Galilea.
- Culminal nord.	Tomir, Puig Roig, Puig Caragoler.
- Culminal mitjà	Puig Major, Massanella, l'Ofre.
- Culminal sud.	Teix, Serra de Planícia, Galatzó.

S'ha inclòs La Victòria en aquesta unitat ja que per les seves similars característiques ambientals i paisatgístiques amb la resta de les zones de la Serra Nord, s'ha considerat que forma part del mateix grup.

B. Serres centrals

Aquesta unitat inclou les àrees muntanyoses que travessen l'illa transversalment per la seva zona central.

- Ponent. Xorrigo.
- Pla. Randa/Capellà, Bonany.
- Llevant. Sant Salvador/Santueri.

C. Badies del Nord

- Badia Pollença. Port de Pollença, badia de Pollença, s'Albufereta.
- Zona Cap. Pineda. És Barcarès, Alcúdia, Port d'Alcúdia, Alcanada.
- Badia d'Alcúdia oest. Can Picafort, platja de Can Picafort.
- Zones humides. S'Albufera.
- Badia d'Alcúdia est. Són Bauló, platges de Muro, marina de Son Serra, Torrent de Na Borges.

D. Badia de Palma

Aquesta unitat inclou, bàsicament, àrees molt urbanitzades tant del litoral com de la perifèria de la capital.

- Litoral turístic 1. Costa de Calvià (oest), Platja de Palma (est). Inclou els extrems de la badia, més allunyats de Palma, amb una edificació densa i alta, de limitat valor arquitectònic, fruit del boom turístic a partir dels anys 60.
- Litoral turístic 2. Passeig Marítim, Gomila/Bellver, és Molinar/Cala Gamba. Inclou la part central de la badia, excloent el casc antic de Palma; amb edificació relativament densa i bastant alta, amb arquitectura de cert valor, pròpia del turisme anterior als anys 60.
- Casc antic. Façana marítima, nucli urbà. Inclou la part de Palma limitada per les antigues muralles, és a dir compresa dins de les Avingudes. En aquesta zona hi ha un patrimoni arquitectònic important, tant en quantitat com en qualitat.
- Primer anell eixample. Sa Riera/Instituts, Blanquerna/Columnes, Santa Catalina. Inclou una primera franja semicircular al voltant de les Avingudes. Aquesta zona comprèn tant antigues barriades (Santa Catalina) com els primers barris de l'eixample. Es tracta d'àrees amb carrers poblats d'arbres i de secció proporcionada (relació alçària-amplària). L'arquitectura està feta amb un mínim de criteri i existeixen una sèrie d'edificis singulars (esglésies,

escoles...). Hi ha espais públics, serveis i equipaments que funcionen correctament i serveixen per cohesionar i donar vida als barris.

- Segon anell eixample. Coreja/Són Oliva, Rafal/Hostalets, Son Gotleu. Inclou una franja semicircular contigua l'anterior que s'estén fins al límit interior de la Via de Cintura. Aquesta zona comprèn barris menys antics de l'eixamplament, alguns amb tipologia de illa tancada i altres (posteriors) amb blocs aïllats. Sovint els edificis són molt alts i la construcció, en general, de poca qualitat. La planificació urbanística ha estat deficient o nul·la.

- Anell exterior. Creixement suburbà, polígons industrials, UIB/Parc BIT. Inclou una franja paral·lela a la Via de Cintura per la seva part exterior més unes prolongacions al llarg de les vies de circulació radials més importants que surten de Palma. En aquestes zones es troben edificis d'habitatges de dues tipologies bàsiques: blocs aïllats d'altura considerable (sobretot a prop de la Via de Cintura) i adossats amb pretensions (més propis de creixements lineals al llarg de les sortides de la capital). A més apareixen grans paquets d'infraestructures (Són Castelló, Can Valero, Universitat, Parc BIT...); el que genera un teixit sense travar, totalment heterogeni, desmembrat i sense unitat.

- Pobles dormitori. Gènova, Sa Vileta, Son Roca, Son Sardina, Son Espanyol, Son Ferriol... Aquesta subunitat recull la resta d'àrea d'influència de Palma. Comprèn una sèrie de nuclis - alguns amb més identitat que altres - que funcionen de manera dependent de la capital.

- Pla de Sant Jordi. Encara sent una zona amb característiques geològiques molt determinades, amb cultius intensius d'hortes de regadiu, forma part de l'àrea d'influència de Palma.

E. Península d'Artà.

- Forests i cales. Ferrutx, Sa Duaia, Ermita de Betlem. Inclou les zones muntanyoses cobertes gairebé totalment per *Ampelodesmos mauritanica* i pràcticament sense arbres; a més de les cales que es formen quan les forests toquen el mar.

- Península d'Artà i voltants, Capdepera i voltants. La denominació d'aquesta subunitat no es refereix al Pla de Mallorca sinó a les zones menys abruptes de la zona d'Artà, on es troben les poblacions i la terra conreada

- Litoral turístic. Colònia de Sant Pere, Cala Rajada, Canyamel. Inclou el litoral urbanitzat, bàsicament a la costa aquest de la península.

F. Llevant

Aquesta unitat recull tota la costa aquest i la part de Serres de Llevant (amb menys altura) no contemplada en altres unitats. També inclou una franja més interior de terra amb cultius que limita amb el Pla de Mallorca.

- Litoral natural. Zones de marines, Punta de n'Amer, Cales de Manacor. Inclou les zones del litoral que es conserven verges.
- Litoral turístic. Sa Coma/Cala Millor, Cales de Mallorca, Cala d'Or/Porto Petro. Inclou zones densament urbanitzades.
- Zones rurals. Pobles (Són Carrió, Sant Llorenç, Felanitx, Son Macià...) i entorn rural. Inclou la franja interior
- Manacor. Centre urbà, perifèria, zones industrials. Es tracta del paisatge que genera una ciutat amb envergadura considerable, com és Manacor.

G. Migjorn.

- Litoral natural. És Trenc, Cap de ses Salines, Mondragó. Inclou zones de costa verges.
- Litoral turístic. S'Estanyol/Sa Ràpita, Colònia Sant Jordi, Cala Santanyí. Inclou zones de costa urbanitzades.
- Marina Llucmajor. Llacunes temporals, garrigues, màquies. Inclou una àrea bastant extensa amb vegetació natural on predomina l'ullastre formant comunitats ben desenvolupades.
- Zones rurals. Pobles (Llucmajor, Campos, Santanyí, Ses Salines) i entorn rural.

H. Raiguer.

- Falda de la Serra. Lloseta, Alaró, Selva, Campanet, etc. Franja paral·lela a la Serra de Tramuntana, de qui rep influències. Comprèn un paisatge bastant natural i pobles petits entre turons de certa altura.
- Pla. Santa Maria, Consell, Binissalem, Búger, etc. Franja paral·lela a l'eix Palma-Alcúdia, pel qual es veu afectada. Inclou pobles una mica més grans relacionats amb activitats agrícoles o terciàries lligades a l'autopista.
- Horta. Sa Pobla i Muro. Com el seu nom indica, aquesta subunitat inclou les zones del nord-est de Mallorca amb cultius intensius d'hortes amb regadiu.
- Inca. Centre urbà, perifèria, zones industrials. Es tracta del paisatge que genera una ciutat amb envergadura considerable, com és Inca.

I. Pla de Mallorca

Aquesta és una unitat molt clara que es considera sempre en tractar l'organització territorial de l'illa. Constitueix un paisatge rural certament homogeni en l'interior de Mallorca. La divisió en subunitats, en aquest cas es

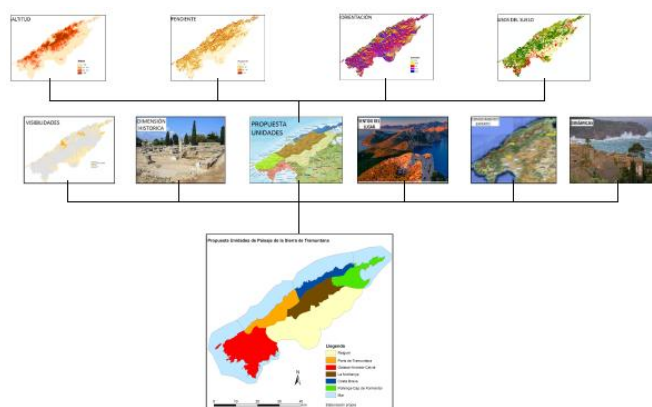
fa atenent a criteris edafològics i geomorfològics, ja que entenem que són claus en la definició del paisatge.

- Call vermell. Pobles (Santa Eugènia, Sencelles, Costix, Llubí, etc.) i entorn rural. Són zones de Terra Rossa, un tipus de terra de color fosc que permet un cultiu d'arbres de secà.
- Argiles blanques. Pobles (Algaida, Porreres, Petra, Santa Margalida, Sineu, etc.) i entorn rural. Són zones amb un terra de color clar apropiat per al cultiu de cereals.

UNITATS DE PAISATGE DEL PTI DE MALLORCA (PTI, MEMÒRIA, 2004)				UNITATS I TIPUS DE PAISATGE DE MALLORCA SEGONS L'ATLAS DE LOS PAISAJES DE ESPAÑA (MMA, 2003)	
UP 1	SERRA NORD I LA VICTÒRIA • Litoral nord • Litoral centre • Litoral sud • Mitjana nord • Mitjana centre • Mitjana sud • Culminat nord • Culminat mitja • Culminat sud	UP 5	PENÍNSULA D'ARTÀ • Muntanyes i cales • Pla • Litoral turístic	TIPUS DE PAISATGE:	SERRES BÈTIQUES MALLORQUINES
				Unitats de paisatge	• Serra de Tramuntana oriental • Serra de Tramuntana occidental i serra de na Burgesa • Litoral turístic oriental de la serra de Tramuntana • Serres d'Artà • Serres de Llevant meridionals • Litoral turístic de la serra de Llevant • Massís de Randa-Galdent
				TIPUS DE PAISATGE:	PLANS INTERIORS DE MALLORCA
				Unitats de paisatge	• Plans del Raiguer • Es Pla • Plans de Manacor i Felanitx • Plans de Lluçmajor
UP 2	XORRIGO, MASSÍS DE RANDA, PART SUD DE LES SERRES DE LLEVANT I PUIG DE BONANY • Ponent • Pla • Llevant	UP 6	LLEVANT • Litoral natural • Litoral turístic • Zones rurals • Manacor	TIPUS DE PAISATGE:	PLANS LITORALS DE MALLORCA
				Unitats de paisatge	• Marina meridional de Lluçmajor • Depressió de Campos • Marina de Santanyí • Marina de Llevant
UP 3	BADIES DEL NORD • Badia de Pollença • Zona Cap Pinar • Badia d'Alcúdia oest • Zones humides • Badia d'Alcúdia est	UP 7	MIGJORN • Litoral natural • Litoral turístic • Marina de Lluçmajor • Zones rurals	TIPUS DE PAISATGE:	BADIES DE MALLORCA
				Unitats de paisatge	• Badia i Pla de Palma • Badia i Pla d'Alcúdia • Badia de Pollença
UP 4	BADIA DE PALMA I PLA DE SANT JORDI • Litoral turístic 1 • Litoral turístic 2 • Nucli antic • Primer anell de l'exemple • Segon anell de l'exemple • Anell exterior • Pobles dormitori • Pla de Sant Jordi	UP 8	RAIGUER • Falda de la Serra • Pla • Horta • Inca	TIPUS DE PAISATGE:	ILLES MENORS I ILLOTS BALEÀRICS
				Unitats de paisatge	• Sa Dragonera • Arxipèlag de Cabrera • Illots mallorquins
UP 9	PLA • Call vermell • Argiles blanques	UP 9	PLA • Call vermell • Argiles blanques	TIPUS DE PAISATGE:	
				Unitats de paisatge	

A escales de major detall, poden realitzar-se anàlisis estructurals del paisatge i dels seus components molt més detallats, tal com recentment es treballa amb els extraordinaris elements que conformen el conjunt ambiental i cultural de la Serra de Tramuntana. Aquest nivell d'anàlisi de caràcter comarcalitzat transcendeix l'entitat i abast d'aquest Informe, però no per això s'han de deixar d'esmentar treballs actualment en desenvolupament com les "Bases per a la gestió del paisatge de la Serra de Tramuntana" (UAB), del qual apuntem a continuació un esquema del procés seguit per a la determinació de les seves unitats homogènies de paisatge.

- Illa de Menorca

L'Observatori Sociambiental de Menorca (OBSAM), presenta una Guia del Paisatge d'indubtable interès per establir les principals característiques d'"Un paisatge integrat per multitud de petites uniats, diverses i entremesclades, un trencaclosques on els boscos s'alternen amb camps de conreu, pastures i espais urbanitzats. Tot en un reduït espai de poc més de 700 km². Així és Menorca, així és el seu paisatge. Un mosaic on conviuen en harmonia la natura i el desenvolupament humà. "

Durant segles els factors humans i naturals han modelat, des de l'arribada de l'home a l'illa, un peculiar paisatge caracteritzat per un singular ús agrícola i ramader sobre parcel·les tancades per parets seques que es combina, en sorprenent alternança, amb boscos d'alzines, ullastres i pins tot això harmoniosament equilibrat a través d'un determinant i tradicional ús del territori rural que defineix un paisatge d'enorme qualitat amb personalitat pròpia.

A més són en cas de destacar les condicions que imposa la geologia de l'illa, dividida en dues nítides unitats geològiques; la nord amb elevacions puntuals i valls relativament àmplies caracteritzada per materials silicis, la sud amb pendents menys accentuades però amb vas impressionar tallats formats pels seus barrancs sobre terrenys calcaris del miocè.

També perfilen el paisatge menorquí dos elements propis; un clima moderat en les seves temperatures al llarg de totes les estacions per l'efecte temperador marí, amb precipitacions que superen els 450/650 mm anuals, que li permet mantenir una coberta molt desenvolupada forestal típicament mediterrània i uns vents de component Nord (Tramuntana) freqüents, persistents i ocasionalment violents que són encarrilats cap a l'illa des del Golf de Lleó, que arriben a condicionar de forma notable les assenyalades formacions forestals de l'illa.

Es poden establir els següents entorns paisatgístics:

Unitats del Paisatge PTI Menorca. (Font IDE Menorca)

Zones de Boscos; Les formacions forestals de Menorca es presenten formant boscos de caràcter mixt on la combinació d'alzines, pins i ullastres s'estableix en funció de les condicions i antecedents que presenta cada localitat (incendis, pasturatge, aprofitaments, disponibilitats hídriques, edafologia...). Les formacions de garrigues poblades d'arbres es presenten freqüentment aportant biodiversitat i entorns "sempre verds" a l'illa, que contrasten amb els limítrofs terrenys de cultiu o zones de pastura.

Zones Litorals; on se succeeixen abruptes trams costaners de penya-segats indòmits amb exquisits exemplars d'endemismes florístics, que s'alternen amb suaus espais de costes baixes formades per sistemes dunars, grans reservoris sorrencs que asseguren la qualitat de les platges menorquines i l'excel·lent naturalitat dels seus entorns.

Zones Humides; les albuferes, les tolles i els torrents de Menorca, ofereixen les especials condicions ambientals i paisatgístiques que permeten els afloraments hídrics. No sol per la presència i percepció de la pròpia lamina d'aigua, sinó pel conjunt singular d'hàbitats que permeten establir-se en les seves immediateses.

S'Albufera d'es Grau (nucli de la Reserva de la Biosfera de Menorca) és un dels ecosistemes més valuosos de l'illa i un dels seus elements paisatgístics més rellevants. Altres zones humides (Prat de Son Bou, Ses Basses de Luriac, etc.) tenen també una ressenyable importància per la seva exclusivitat i pels valors ambientals que allotgen i que junt amb els torrents i les tolles temporals, d'especial rellevància ecològica, completen l'empremta de les zones de

provisió i emmagatzemament de les aigües superficials dolces o salabroses en aquesta illa.

Barrancs; Acoltellada la plataforma calcària del sud de Menorca per la capacitat erosiva dels seus cursos torrencials, presenta estructures lineals de barrancs caracteritzats per parets verticals que arriben a assolir els 40 metres d'altura. Les màquies xeròfiles dels terrenys pròxims als tallats, contrasten amb els cultius, canyars i cordons de vegetació de ribera que permet el discórrer del llit de cada torrentera. Tant des de les elevades posicions laterals de cada barranc, com des de les sempre humides profunditats dels seus llits, els barrancs conformen un paisatge excepcional, únic i extraordinari característic del Migjorn menorquí.

Illots; Constitueixen hàbitats terrestres d'enorme interès ecològic per les seves comunitats excepcionals de flora i fauna que presenten nombrosos elements endèmics. A més, cal destacar que el seu alt grau de conservació contribueix decisivament a l'increment del paisatge litoral menorquí.

Entorn marí; la qualitat de les aigües i ecosistemes marins, suposen per a Menorca la condició bàsica per mantenir la seva imatge d'illa única a tota la Mediterrània per l'equilibri entre el seu desenvolupament agrari, els seus recursos arqueològics i etnogràfics, la seva activitat turística i la qualitat dels seus espais litorals, banyats per un mar d'immillorables condicions ambientals. La conservació de les seves prades de posidònia i restants comunitats bentònics i pelàgics.

Zones agroforestals; la distribució especialitzada en reduïdes parcel·les de l'activitat agrícola i ramadera va permetre establir un dels paisatges agraris més atractius de tota la conca mediterrània. La seva estreta i permanent cohabitació amb zones de garriga i bosc i seu entramats de tancaments de sembla seca, conforma una estructura de paisatge rural d'excepcional equilibri i bellesa. Lamentablement, s'ha anat incrementant un gradual abandonament de les pràctiques agrícoles i ramaderes tradicionals que pot trencar la dinàmica d'aquests espais rurals menorquins, i s'ha detectant una menor fragmentació del paisatge evolucionant de parcel·les de diverses tipologies i reduïdes mesures cap a zones més repetitives i àmplies de camps abandonats amb tendència a resultar ocupada per màquies d'ullastre.

Destaca, d'altra banda, la proporcionalitat i integració que presenten les construccions rurals o *llocs*, pròpies de les explotacions agràries menorquines, que aporten junt amb el conjunt de vials tradicionals que proporcionen accessibilitat a cada finca, un molt equilibrat i valuós conjunt d'infraestructures, que atorga vitalitat i diversitat al seu paisatge rural.

Zones urbanes; els assentaments de Maó i Ciutadella, que rivalitzen en l'assoliment d'una impossible polarització insular, els nuclis que jalonen l'eix que un seus dos principals poblacions i les restants unitats urbanes de l'illa li confereixen identitat i atresoren la història i el patrimoni cultural de l'illa, generant un adequat complement al que ofereixen els seus entorns agroforestals i litorals.

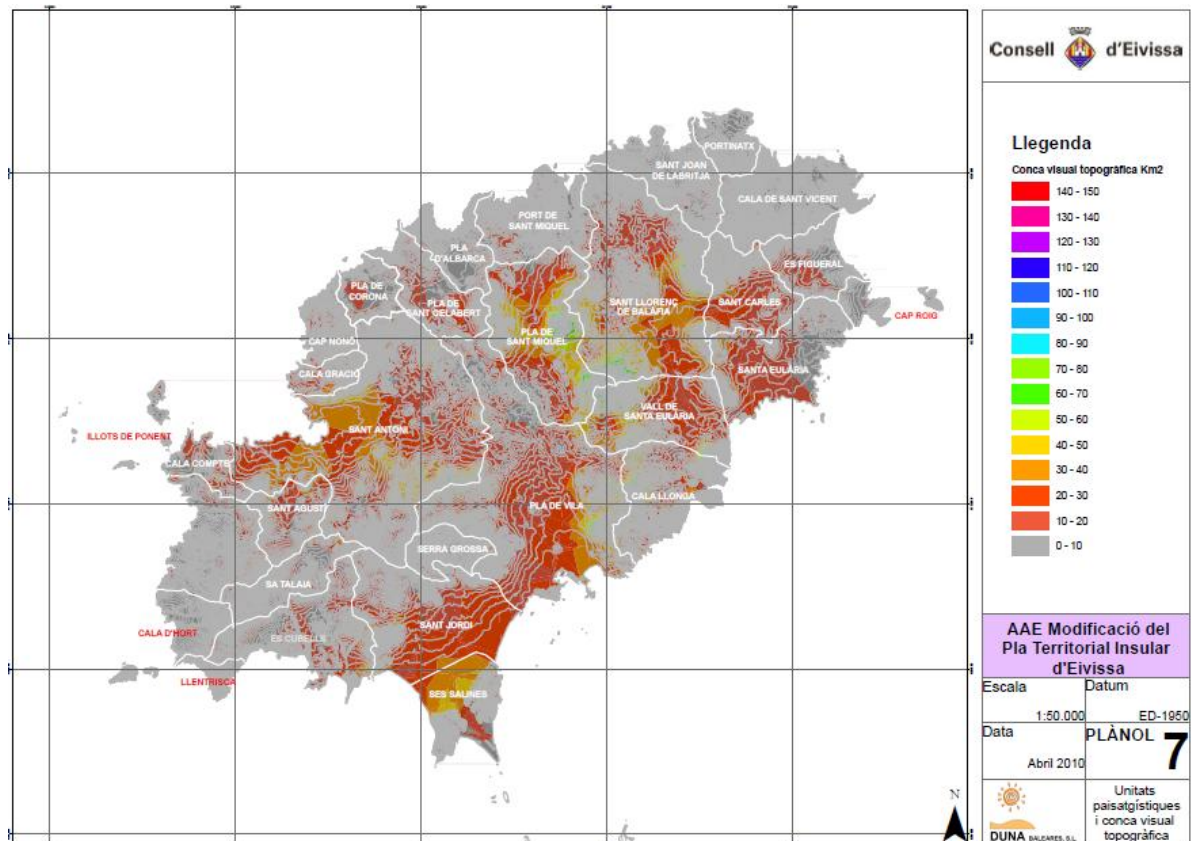
En funció de la diferent combinació dels esmentats entorns arriben a establir-se en el PTI de Menorca les següents Unitats del Paisatge

Unitats de Paisatge i hàbitats forestals (Font LIFE Boscos. CIME)

- Illa d'Eivissa

A l'Informe de Sostenibilitat Ambiental que acompanyava a l'Avaluació Ambiental Estratègica de la proposta de modificació del Pla Territorial d'Eivissa, es planteja la selecció de 29 unitats paisatgístiques per establir un conjunt d'espais amb qualitats homogènies respecte a la percepció visual de la seva estructura física, propietats ambientals i tipologia d'usos.

Eivissa presenta una atractiva diversitat en la caracterització dels seus paisatges derivada d'una canviant estructura fisiogràfica de relleus suaus però que permeten la presència de talaies significatives, d'una distribució dispersa i variada dels usos i aprofitaments que de forma tradicional es desenvolupen al seu territori i de nombrosos elements naturals i culturals que jalonen de forma molt atractiva el conjunt de l'illa.

Al seu litoral se succeeixen zones de dòcils relleus amb espais sorrencs conformatos per platges, cales i dunes en contraposició amb codolars o penya-segats d'enorme atractiu visual en enfrontar-se amb nombrosos illots emergits espectacularment davant la seva costa.

D'altra banda, les àrees interiors de l'illa encara és fidel reflex d'usos antròpics enormement arrelats en la tradició insular com l'extracció de la sal o els cultius mediterranis de secà (oliveres, figueres, ametllers, ceps, cereals, etc.), que al costat de les seves extraordinàries pinars autòctones i a la típica construcció nívica i esquixada tradicional eivissenca conforma un paisatge natural i cultural d'enorme atractiu que és internacionalment identificat i proporciona a l'illa una identitat exclusiva a nivell mundial.

Els paisatges que ofereix l'illa d'Eivissa mantenen en gran part de l'illa una enorme qualitat que a més es potencia en funció d'un relleu que de forma

immediata i accessible permet contemplar extraordinàries conques visuals, moltes de les quals aconseguixen incorporar entorns litorals i marins.

No obstant això és precís alertar de la negativa incidència que sobre els excepcionals paisatges d'Eivissa pot suposar un desestructurat i massiu desenvolupament turístic en algun dels seus espais naturals o un increment d'estructures residencials de caràcter dispers que abandonin la tradicional tipologia de l'habitatge rural eivissenc, ocupant espais que han de ser reservats a la protecció del medi natural insular i que estan generant un exponencial increment de la interfase urbà forestal constituint un sever risc afegit respecte al perill d'incendis forestals, la seguretat de persones i béns i la pèrdua d'entorns forestals.

A l'esmentat ISA relatiu a la Modificació del Pla Territorial d'Eivissa plantejat pel Consell Insular d'Eivissa, es proposen 29 unitats paisatgístiques "definides tant per criteris visuals com per criteris d'homogeneïtat pel que respecta als principals elements configuradors del paisatge".

Els elements visuals del paisatge considerats per a l'establiment d'aquestes unitats paisatgístiques van ser:

Com a elements naturals, es van determinar els següents:

- Relleu topogràfic.
- Geomorfologia.
- Geologia.
- Vegetació natural.
- Làmina d'aigua.

Com a elements antròpics, es pot destacar:

- Nuclis rurals.
- Construccions aïllades.
- Grans elements patrimonials (per exemple les muralles d'Eivissa).
- Elements arquitectònics tradicionals: portals de bancal, parets seques, eres, cases pageses, pous, torres predials, esglésies
- Nuclis urbans.
- Pedreres.
- Abocadors.
- Zones industrials.
- Esteses elèctriques.
- Grans infraestructures.

La integració d'àmbits que ambientalment i culturalment presenten una semblant caracterització, junt amb espais que comparteixen les seves conques visuals permeten diferenciar a Eivissa les següents unitats de paisatge.

1. Pla de Vila.
2. Serra Grossa.
3. Ses Salines d'Eivissa, amb dues subunitats:
 - Ses Salines d'Eivissa.
 - Sant Jordi de ses Salines.
4. Es Cubells.
5. Punta Llentrisca.
6. Sa Talaia de Sant Josep.
7. Cala d'Hort
8. Calçs de Ponent.
9. Cala Comte.
10. Sant Antoni de Portmany, amb dues subunitats:
 - Sant Antoni-Port des Torrent.
 - Vall de Sant Agustí des Vedrà.
11. Cala Gració-Cap Nunó, amb dues subunitats:
 - Can Germà.
 - Cap. Nunó.
12. Pla de Corona.
13. Pla de Sant Gelibert.
14. Pla d'Albarca.
15. Port de Sant Miquel.
16. Sant Joan de Labritja.
17. Portinatx.
18. Sant Vicent de sa Cala.
19. És Figuerà.
20. Sant Carles de Peralta.
21. Cap Roig-Tagomago.
22. Santa Eulària donis Riu.
23. Vall del riu de Santa Eulària.
24. Sant Llorenç de Balàfia.
25. San Miquel de Balansat-Santa Gertrudis de Fruitera.
26. Cala Llonga.

27. Illots de Ponent.

28. Illots del Sud.

A cada una de les diferents unitats se li pot assignar una valoració de la seva qualitat paisatgística en funció tant de les seves qualitats intrínseques, com de les alteracions rebudes o el seu potencial de visualització. A l'informe referit, es considera que les unitats lligades a les Salines d'Eivissa, les que componen Es Amunts i la zona de Cala d'Hort els correspon la màxima qualitat paisatgística, mentre que a l'àrea de Sant Jordi se li assigna la menor.

Taula de valoració quantitativa de les conques visuals de l'illa d'Eivissa.

Qualitat visual	Intrínseca	Potencial de visualització	Qualitat
Pla de Vila	Molt baixa	Mig	Baixa
Serra Grossa	Alta	Molt baix	
Mitjana			
Ses Salines d'Eivissa	Molt alta	Alt	
Molt alt			
Sant Jordi de ses Salines	Molt baixa	Baix	Molt
baixa			
És Cubells	Mitjana	Molt alt	
Alta			
Punta Llentrisca	Mitjana	Alt	
Alta			
Sa Talaia de Sant Josep	Molt alta	Baix	
Alta			
Cala d'Hort	Molt alta	Molt alt	
Molt alt			
Calçs de Ponent	Mitjana	Mig	
Mitjana			
Cala Comte	Mitjana	Molt alt	
Alta			
Sant Antoni-Port donis Torrent	Molt baixa	Mig	
Baixa			
Sant Agustí donis Vedrà	Mitjana	Baix	
Mitjana			
Can Germà	Baixa	Alt	
Mitjana			
Cap. Nunó	Alta	Alt	Alta

Pla de Corona Alta	Molt alta	Mig	
Pla de Sant Gelibert Mitjana	Alta	Mig	
Pla d'Albarca Mitjana	Alta	Baix	
Port de Sant Miquel de Balansat Alta		Mig	Alta
Sant Joan de Labritja Alta	Alta	Mig	
Portinatx Mitjana	Mitjana	Mig	
Sant Vicent de sa Cala Alta	Alta	Alt	
És Figueras Mitjana	Mitjana	Mig	
Sant Carles de Peralta Baixa	Baixa	Baix	
Cap Roig-Tagomago Alta	Alta	Alt	
Santa Eulària donis Riu Baixa	Baixa	Mig	
Vall del riu de Santa Eulària Mitjana	Mitjana		Mig
Sant Llorenç-Santa Gertrudis Alta	Alta	Mig	
Sant Miquel de Balansat Mitjana	Mitjana	Baix	
Cala Llonga Mitjana	Mitjana	Baix	
Illots de ponent Alta	Alta	Alta	
Illots del sud	Alta	Alta	Alta

- Illa de Formentera.

Formentera es caracteritza per una gran varietat de contrastos en un espai molt reduït que ve potenciat per l'existència de zones on la percepció de l'actuació antròpica és reduïda i profundament integrada als seus entorns naturals.

Un dels atractius pels quals destaca les illa de Formentera com referent turístic mediterrani és la diversificació del seu paisatge rural amb la seva característica estructura en mosaic d'usos, cultius i aprofitaments agroforestals i l'alt potencial de vistes que proporciona a la major part de les seves conques visuals la possibilitat de contemplar horitzons marins.

La conjunció d'un extraordinari litoral format per excel·lents, cromàtiques i prolongades platges sorrenques o per inexpugnables i escènics penya-segat, junt amb un entorn rústic d'enorme interès cultural i ambiental li permet mantenir a l'illa una gran qualitat i atractiu visual, caracteritzada per un entorns agraris i forestals sempre verds, plens de mediterraneïtat que confereixen a la menor de les "illes dels Pins" (pitiüses) un enorme valor estètic i patrimonial.

Tanmateix, processos dispersos i localitzats d'alteració del paisatge, amb l'ocupació per desenvolupament turístics de zones puntuals dels espais litorals o de nova construcció residencial aïllada, està implicant l'aparició de nous àmbits urbans, de majors equipaments i d'abandonament de l'activitat agrària tradicional, que han de ser tinguts molt en consideració per limitar els seus possibles impactes paisatgístics.

Per a zonificar els paisatges de l'Illa de Formentera es pot considerar la divisió proposada per les seves Normes subsidiàries (2010) que defineix per a l'illa sis zones estructurals de caràcter marcat territorial.

Zones estructurals de Formentera. (Normes subsidiàries, 2010)

Igualment, pot resultar d'interès definir unitats homogènies de paisatge en funció dels usos assignats a cada part de l'illa, tal com s'analitza en l'ISA de les Normes Subsidiàries de Formentera, on es descriuen cinc unitats paisatgístiques per a l'illa:

- 1.- Àrees funcionals.
- 2.- Anell litoral turístic.
- 3.- Àrees interiors rurals.
- 4.- Àrees agràries.
- 5.- Àrees d'alt valor ecològic.

Des d'un punt de vista de percepció visual de Formentera també sembla d'interès a l'efecte de concretar la qualitat paisatgística dels seus espais agroforestals l'anàlisi de la localització territorial i qualificació del seu terra rústic i de la corresponent distribució d'usos de terra que la caracteritzen.

Distribució de la qualificació de sòl rústic a Formentera.

Al mapa de cobertures del terra es destaquen els principals desenvolupaments turístics presents a l'illa, les zones amb minifundi de parcel·les amb cultius tradicionals de secà, els perímetres litorals, els espais forestals de garrigues i pinars.

Mapa de cobertures del terra. (CORINE, 2006).

15.5.- Mesures per a la preservació de la qualitat del paisatge proposades pel PFIB.

En desenvolupament de l'Eix I del Pla Forestal "Qualitat Ambiental", es configura el Repte I.3: Gestió d'àrees forestals en entorns residencials i en paisatges d'interès turístic de les Balears, mitjançant el qual s'estableixen les següents propostes d'actuació.

- Accions Principals:

I.3.1. Ordenació de l'ús turístic i recreatiu a les forests periurbanes i en àrees d'especial interès paisatgístic

I.3.2. Restauració de paisatges forestals i adequació recreativa en entorns d'interès turístic.

- Accions Complementàries:

I.3.3. Foment de la qualitat de les conques visuals i rutes escèniques per a la millora dels paisatges forestals d'interès turístic-recreatiu

I.3.4. Convenis específics entre administració forestal i propietaris per a la posada en valor de les forests d'interès paisatgístic

I.4.5. Catalogació, regulació d'usos i accessos i senyalització de camins rurals en les forests d'àrees d'interès paisatgístic

La mesura I.3.1, pretén promoure l'ordenació de l'aprofitament turístic i recreatiu ordenat en forests públiques o privades, pròxims a entorns urbans i àrees d'especial interès paisatgístics, per a això propugna determinar els objectius, línies d'acció i continguts mínims que hauran de contemplar els plans i projectes d'ordenació de l'ús turístic i recreatiu en terrenys forestals ubicats en àrees pròximes a nuclis periurbans residencials o de serveis i en

zones d'especial interès paisatgístic a l'efecte de promoure la seva posada en valor i la conservació dels seus recursos naturals i culturals.

La proposta I.3.2, preveu la millora de la qualitat paisatgística i recreativa de terrenys forestals ubicats en l'entorn d'itineraris i nuclis turístics. Prioritza abordar actuacions per a la millora del paisatge, la qualitat ambiental i la naturalitat de la vegetació en espais forestals periurbans i pròxims a entorns turístics i rutes escèniques, així com la seva adequació per a un gaudi social dels seus usos educatius i recreatius. Per a això, propugna delimitar i declarar els paratges forestals d'especial interès turístic recreatiu per a la seva adequada protecció i restauració, en funció de la qualitat i fragilitat del paisatge, de les conques visuals i per presència de rutes escèniques.

L'acció I.3.3 pretén la identificació dels paratges forestals insulars de major interès paisatgístic mitjançant l'anàlisi de la qualitat de les conques visuals que inclouen les superfícies forestals, especialment en aquells àmbits que presentin major interès ambiental, cultural, turístic o recreatiu. La identificació de paisatges prioritaris se centrarà en els següents entorns:

- Terrenys forestals localitzats en zones d'alta freqüència de visitants, elevada visibilitat o molt transitats - àrees d'ús públic, interfase urbana-forestal, principals vies de comunicació, per la seva elevada sensibilitat a pèrdua de qualitat paisatgística o a la seva rellevant repercussió davant canvis de qualitat visual dràstica.
- Potenciació de les zones verdes de transició paisatgística d'interès públic recreatiu en els entorns urbano-forestals, generant una xarxa d'espais forestals a l'abast de la població de grans nuclis urbans.

L'actuació I.3.4 fomenta la participació dels propietaris de forests en la posada en valor de terrenys forestals particulars d'interès paisatgístic, promovent en cooperació amb les administracions públiques, la seva contribució al gaudi públic i a un desenvolupament turístic sostenible. Es pretenen establir mecanismes de suport per a la posada en valor de terrenys forestals d'interès paisatgístic i turístico-recreatiu mitjançant convenis específics de col·laboració entre l'administració forestal i les explotacions agroforestals.

La intervenció I.3.5 procura recuperar, mantenir, ordenar l'ús i posar en valor els camins rurals, tant públics com privats, localitzats en àrees forestals d'interès paisatgístic promovent la seva contribució al desenvolupament del turisme d'interior. Consolidar la xarxa de vials públics forestals i ordenar l'ús dels camins de caràcter privat, pot permetre una adequada organització de l'accés turístic i recreatiu als espais forestals amb l'objectiu preferent de

contribuir al desenvolupament rural i la valorització dels productes agroforestals de les comarques de l'interior de cada una de les Illes.

Totes aquesta mesures hauran d'integrar criteris específics per a la defensa de la qualitat del paisatge als terrenys forestals i a les seves conques visuals d'influència entre els quals serien de plena aplicació:

- Evitar, prevenir o corregir futures actuacions a les superfícies forestals que per les seves dimensions, textura, color, localització o persistència puguin suposar un impacte visual significatiu.
- Fixar mesures de correcció dels impactes visuals més significatius existents en les unitats paisatgístiques amb territori forestal, per pal·liar-los o eliminar-los mitjançant mesures d'integració visual, apantallament vegetal, o fins i tot eliminació i/o trasllat a una altra ubicació.
- Facilitar la integració de les infraestructures i vies de transport principals al paisatge, mitjançant mesures d'adaptació paisatgística i generació d'espais naturalitzats en seus visuals més impactants.
- Integrar els nuclis de població mitjançant actuacions de millora paisatgística i prevenció d'incendis forestals a les zones d'interfase urbà/forestal i amb mesures de reducció o correcció dels seus impactes visuals més significatius.
- Contribuir a la catalogació i conservació dels elements naturals i culturals d'interès paisatgístic i promoure a la seva conservació i a la seva posada en valor en aquelles superfícies forestals on es trobin localitzats.
- Recolzar la consolidació de xarxes d'itineraris d'interpretació del paisatge natural i cultural de les unitats visuals amb presència de superfícies forestals.
- Fomentar l'aprovació i aplicació d'eines capaces d'incentivar la conservació i millora del paisatge per part dels propietaris de finques agroforestals situades en entorns naturals i culturals estratègics o en zones residencials i turístiques d'interès prioritari.

15.6.- Mesures de correcció o compensació

El Pla Forestal de les Illes Balears, presenta tant en els seus objectius, com en la seva anàlisi i principalment en la concreció de les mesures que proposa accions que es defineixen pel caràcter positiu individualitzat i conjunt dels seus efectes sobre els elements i factors que constitueixen el paisatge, faciliten la seva conservació i salvaguarden la seva qualitat pel que no resulta pertinent, ni necessari establir o proposar mesures correctores o compensatòries diferents o complementàries a les previstes en aquest Informe de Sostenibilitat Ambiental, o en el seu cas, a les que es determinen en el propi Pla Forestal.

16.- RISCOS NATURALS A LES SUPERFÍCIES FORESTALS

De conformitat amb l'establert per la Direcció General d'Emergències, els riscos es defineixen com els possibles fenòmens o esdeveniments d'origen natural o generats per l'activitat humana que poden donar lloc a danys per a les persones, els seus béns i el medi ambient. Pel seu origen es poden classificar en naturals, antròpics o tecnològics.

Riscos naturals

Són tots aquells que tenen el seu origen en fenòmens naturals, segons factors geogràfics i meteorològics. A Balears es contemplen els següents:

- Associats a fenòmens atmosfèrics:

Nevades

Gelades

Ones de calor

Plugues torrencials

Tempestes

Vents forts

Sequera

Incendis forestals

- Inundacions:

Plugues torrencials

Avingudes a allaus

Acumulacions pluvials

- Moviments gravitatoris:

Despreniments

Enfonsament del territori

- Moviments sísmics:

Terratrèmols

Sismes submarins

Riscos antròpics

Són aquells produïts per activitats humanes que s'han anat desenvolupant al llarg dels temps. Estan directament relacionats amb l'activitat i el comportament de les persones. A Balears es contemplen els següents:

- Anomalies a la xarxa de subministraments:

Aigua

Gas

Electricitat

Altres xarxes

- Anomalies en el subministrament de productes essencials:

Aliments primaris

Productes farmacèutics

Productes energètics

D'altres

- Enderrocaments o errors en obra civil:

Urbans

Industrials

Forestals

- Accidents associades al transport de persones i béns:

Accidents de tràfic

Accidents aèries

Accidents ferroviaris

Accidents marítims

- Incendis:

Urbans

Forestals

Industrials

- Riscos sanitaris:

Contaminació bacteriològica

Intoxicacions alimentàries

Epidèmies

Plagues

- Incidents o accidents en localitzacions amb problemes d'accessibilitat:

Mar

Cavitats i subsòl en general

Forest

- Accidents associats a activitats esportives
- Riscos associats a actes vandàlics
- Riscos associats a grans concentracions humanes

Riscos tecnològics

Són aquells causats per l'aplicació o ús de tecnologies desenvolupades per l'home com a conseqüència del procés industrial. A les Illes Balears es contemplen els següents:

- Riscos industrials:

Fugues, incendis, explosions

Incidències en processos industrials susceptibles de generar accidents majors

Contaminació de la capa freàtica o terra en general

Contaminació atmosfèrica

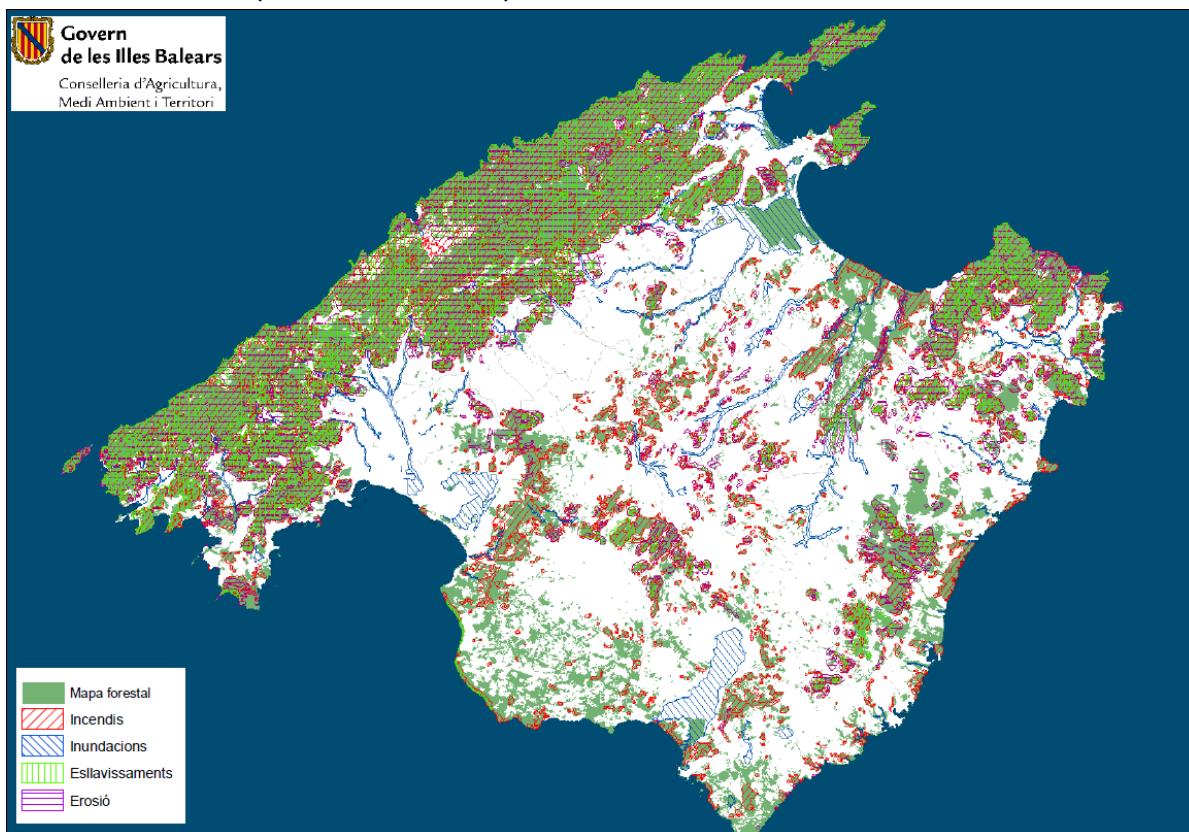
- Riscos en el transport de mercaderies perilloses:

Per carretera

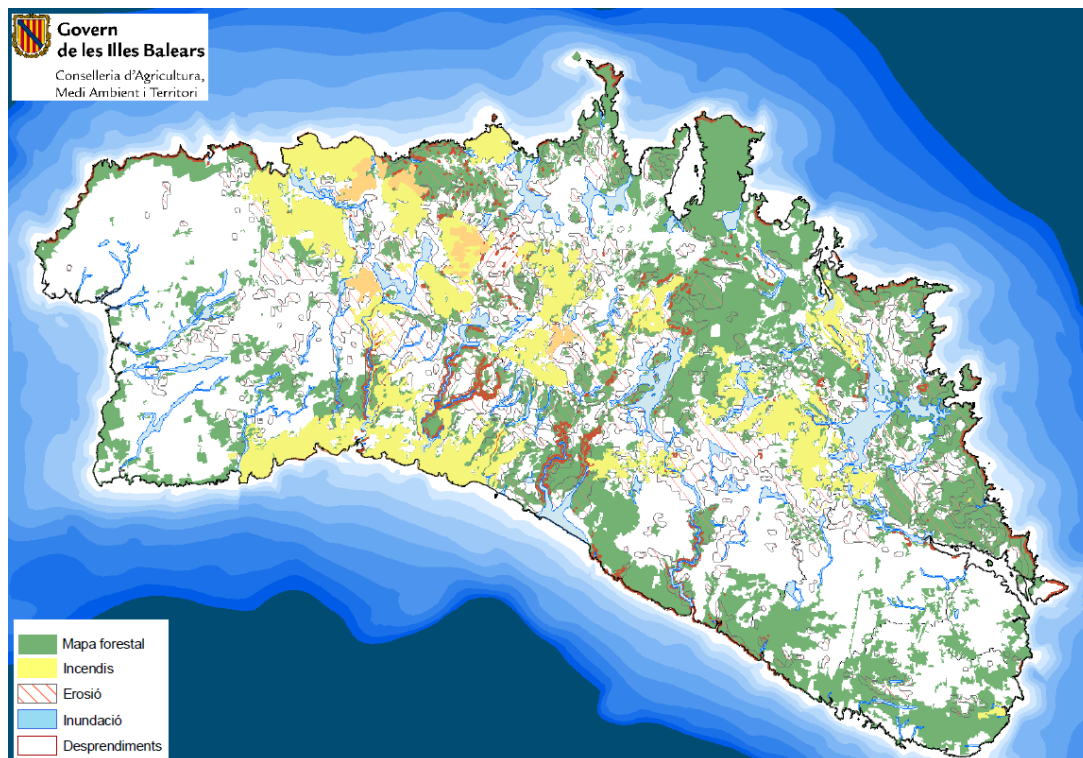
No obstant això, el conjunt de riscos naturals que es presenten a les superfícies forestals es concreten fonamentalment en el perill d'incendis forestals i en el de patir inundacions. A més, en determinades àrees forestals insulars, com en zones concretes de la Serra de Tramuntana s'arriba a presentar una severa incidència de lliscaments i en altres localitzacions, generalment caracteritzades per les seves acusades pendents, es detecta el seu potencial per desenvolupar processos erosius.

A continuació es presenta, per a cada una de les principals Illes de la CAIB, la distribució agrupada d'aquests quatre principals i recurrents riscos naturals presents al territori forestal, per als quals les Directrius d'Ordenació Territorial i els respectius Plans d'Ordenació del Territori insulars defineixen i estableixen els seus corresponents Àrees de Prevenció de Riscos (APR).

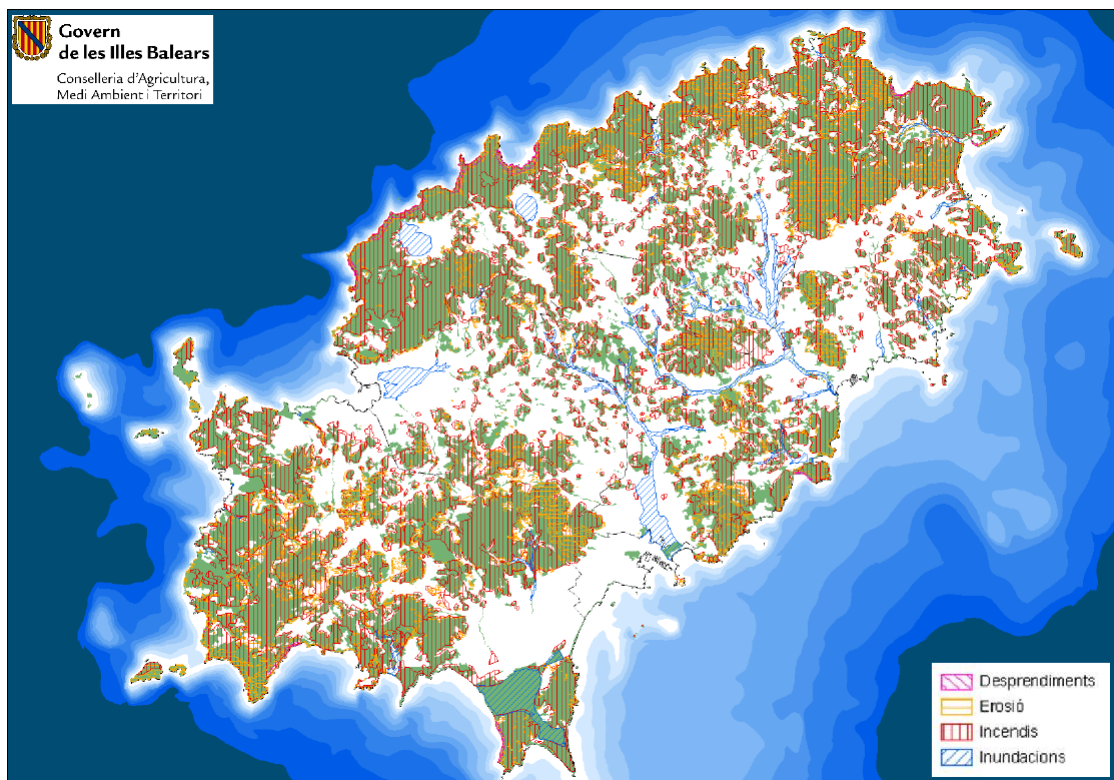
Mapa d'APR a les superfícies forestals de Mallorca.

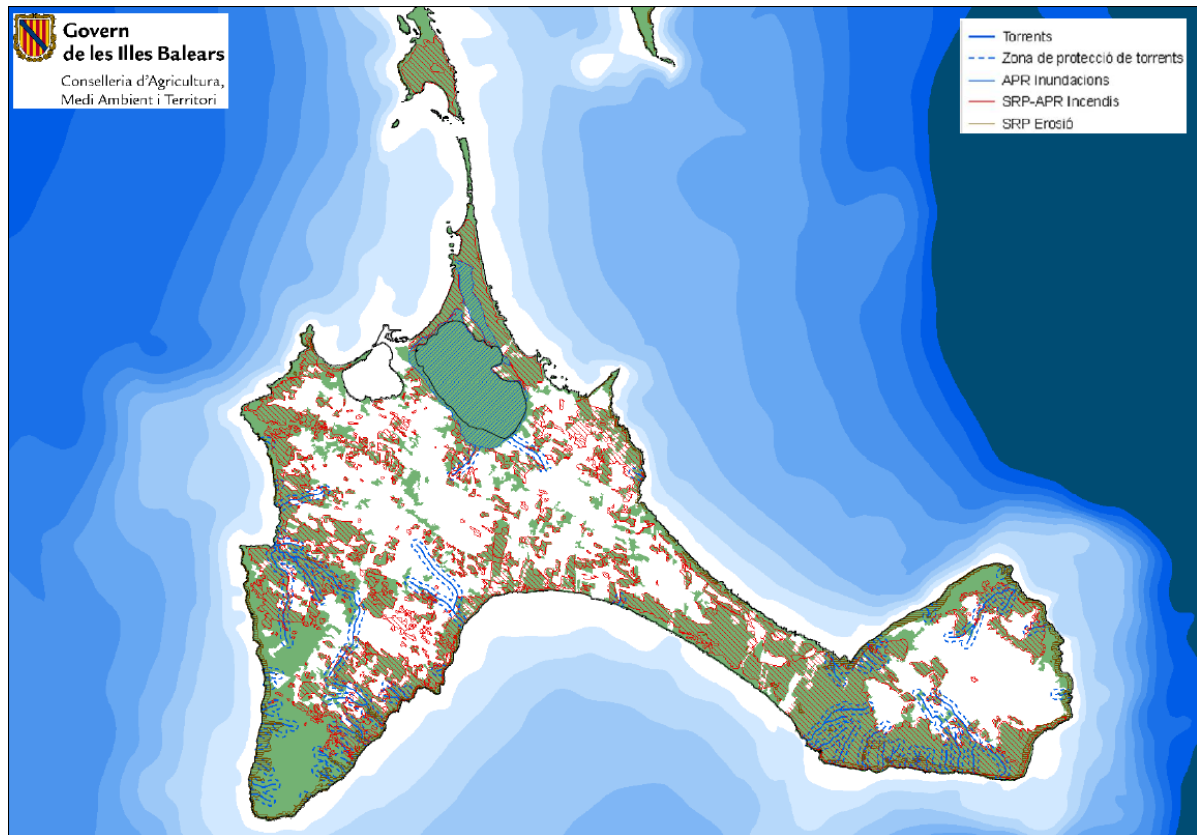
Mapa d'APR a les superfícies forestals de Menorca.

Mapa d'APR a les superfícies forestals d'Eivissa:

Mapa d'Àrees de Prevenció de Riscs a les superfícies forestals de Formentera.

Sens dubte, de forma eventual i amb graus d'intensitat variable, altres riscos naturals o antròpics poden afectar de forma directa o indirecta els terrenys forestals de les Illes Balears, però correspon al perill d'incendis forestals el de major incidència directa sobre els hàbitats forestals.

Sobre això, el Pla Forestal preveu l'elaboració del IV Pla General de Defensa contra Incendis Forestals de les Illes Balears i defineix en el conjunt de mesures que comprenen el seu Eix II Seguretat Ambiental, un ampli nombre d'iniciatives que permeten disminuir les amenaces que poden afectar als boscos i restants formacions forestals de les Illes, però especialment permetre incrementar la prevenció i minorar els danys que una gestió forestal planificada i sostenible permet desenvolupar davant els riscos d'avingudes, inundacions, sequeres, erosió, escalfament global, etc.

17.- PROTECCIÓ ACÚSTICA

El soroll, tal com s'estableix en és actualment una de les principals causes de pèrdua de qualitat ambiental en molts entorns naturals i urbans, constitueix una creixent preocupació ciutadana, ja que incideix en la qualitat de vida de les persones i, a més, pot provocar efectes nocius en la salut i en el comportament, tant individuals com socials.

En l'àmbit de la Unió Europea, la Directiva 2002/49/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 25 de juny de 2002, sobre avaluació i gestió del soroll ambiental, ha obligat a traslladar les seves normes al dret intern dels Estats membres .

D'altra banda, els articles 43 i 45 de la Constitució obliguen a tots els poders públics protegir la salut i el medi ambient, el que inclou la protecció contra la contaminació acústica. Així, a nivell estatal s'han promulgat la Llei 37 /2003, de 17 de novembre, del soroll; el Reial Decret 1513/2005, de 16 de desembre, que desenvolupa aquesta llei quant a l'avaluació i gestió del soroll ambiental, i el Reial Decret 1367/2007, de 19 d'octubre, que la desplega respecte a la zonificació acústica, objectius de qualitat i emissions acústiques.

A les Illes Balears, l'Estatut d'Autonomia, a l'article 23, reconeix el dret a gaudir d'una vida i un medi ambient segurs i sans, i estableix que els poders públics han de vetllar per la defensa i la protecció de la naturalesa, del territori, del medi ambient i del paisatge, i han d'establir polítiques de gestió, ordenació i millora de la seva qualitat harmonitzant amb les transformacions que es produeixen per l'evolució social, econòmica i ambiental.

En aquest marc es va aprovar la Llei 1/2007, de 16 de març, contra la contaminació acústica de les Illes Balears, es recullen a continuació alguns dels seus fonaments, tal com són exposats en la seva exposició de motius;

S'ajusten les seves prescripcions a les derivades de "La promulgació de la Directiva del Parlament Europeu 2002/49/CE i la seva gairebé immediata transposició al dret intern espanyol a través de la Llei 37/2003, de 17 de novembre, del soroll (BOE núm. 276, de 18 de novembre), han suposat la plasmació en la nostra ordenació jurídica del tractament modern de la contaminació acústica. Aquesta llei ha assolit així mateix un objectiu de gran importància com és el d'aglutinar la dispersió normativa existent fins a aquell moment en una sola norma general reguladora d'àmbit estatal. "

Manté un àmbit d'actuació lligat a la defensa de la salut i del medi ambient, "Aquest nou dimensionament del concepte de soroll parteix de la consideració del mateix com a element greument pertorbador del benestar ciutadà, i l'actuació contra i davant el mateix prové del mandat constitucional de protegir la salut de la ciutadania (article 43 de la nostra carta magna) i el medi ambient (article 45) ".

Procura establir l'adequat equilibri entre els irrenunciabls drets a la salut i al medi ambient amb les diferents activitats sectorials que caracteritzen el desenvolupament econòmic insular:

És en aquest sentit en el que s'ha d'actuar i les Illes Balears, pioneres ja l'any 1987 amb la promulgació del Decret 20/1987, de 26 de març, no volen deixar passar l'oportunitat de continuar actuant en matèria de contaminació acústica amb una llei que, donant entrada als nous principis emanats de la Unió Europea, recollits en la Llei 37/2003, de 17 de novembre, del soroll, sigui capaç de conjugar, tasca res fàcil, els indiscutibles drets al descans, a la salut i a la intimitat de les persones, amb activitats de lleure, fonamentals en el principal sector productiu de les Illes Balears com és el sector turístic, així com amb el desenvolupament d'altres sectors importants per a l'economia de la nostra comunitat com la construcció o el sector industrial, sectors en els quals, si bé ha de controlar-se per les corresponents administracions públiques que les emissions sonores derivades de la seva activitat no vulnerin els drets de la ciutadania a un ambient acústic de qualitat, tampoc no es pot arribar, amb l'objecte d'un concepte malentès i tergiversat proteccionista, a uns nivells de prohibició que impedeixin el normal desenvolupament dels esmentats sectors productius, la contribució del qual a l'economia de les Illes és decisiva per al seu desenvolupament.

L'esmentada Llei destaca la importància dels processos de "planificació i gestió acústica, regulats en línia amb les previsions europees i la Llei 37/2003, de 17 de novembre, del soroll, fonamentalment els plans acústics d'acció municipal, als quals s'integra un dels elements rellevants: els mapes de soroll. La finalitat d'aquests mapes consisteix a descriure de manera precisa l'estat acústic del municipi per poder adoptar les mesures necessàries per aconseguir minimitzar l'impacte acústic generat per les diverses activitats. Igualment es regula en aquesta llei el procediment legal per declarar les zones de protecció acústica especial i les zones de situació acústica especial, així com les

conseqüències de la seva implantació i l'articulació d'instruments tan important com els mapes de soroll. També es contempla, seguint les previsions de la Llei del soroll, la declaració de zones naturals protegides acústicament, com són les reserves de sons d'origen natural, aspecte fonamental en una comunitat com la nostra, on el turisme és essencial. En aquest sentit i per coherència amb la resta de normativa relativa a zones i espais naturals es reserva la declaració de les mateixes a la Conselleria de Medi Ambient. Tot això, a més, tracta de complementar-se amb el dret garantit de la ciutadania d'accedir a aquesta planificació, a efectes de conèixer els diferents nivells de protecció sonora del seu municipi.

També són regulats els "aspectes d'inspecció, control, infraccions i sancions," destacant-se el seu "caràcter preventiu i corrector més que sancionador, com el demostra el fet de possibilitar la reducció de les sancions imposades en cas que l'infractor acrediti fefaentment davant de l'administració actuant l'adopció de les mesures oportunes per corregir la seva emissió. "

La Llei pretén donar "compliment del deure superior de vetllar per la salut i el benestar de la ciutadania de la nostra comunitat, i per garantir de manera eficaç els drets constitucionals a la integritat física i moral, a la protecció de la salut, al gaudi d'un medi ambient adequat i a la intimitat familiar i personal, es redacta aquesta llei de protecció contra la contaminació acústica, amb l'objectiu de preservar el medi natural, fer més habitables els nuclis urbans, millorar la qualitat de vida i garantir el dret a la salut de la ciutadania de les Illes Balears."

No correspon al Pla Forestal de les Illes Balears, donats els seus objectius estratègics i la seva escala espacial i temporal plantejar o establir mesures concretes en matèria de qualitat acústica però si ha de contribuir al foment d'una cultura de foment i respecte a la defensa de la prevenció i eliminació del soroll en els entorns naturals.

En aquest sentit, el conjunt de mesures contemplades en l'Eix IV del PFIB, que es preveuen establir per potenciar una adequada cultura forestal i un increment de les sensibilitat ciutadana de cara a la conservació dels hàbitats forestals de la CAIB, hauran d'incloure de forma preferent la conscienciació contra la contaminació acústica de les àrees naturals, potenciant fins i tot l'ocupació de barreres acústiques vegetals amb espècies forestals arbòries que permetin amb la seva multifuncionalitat generar millores ambientals significatives.

Igualment, en el desenvolupament de la planificació prevista en Llei 1/2007, de 16 de març, contra la contaminació acústica de les Illes Balears i tal com es proposa en el "Model d'ordenança municipal reguladora del renou i les

vibracions" elaborat per la CAMAT, s'hauran de tenir presents, quan afectin a terrenys forestals i en l'elaboració dels seus corresponents mapes de soroll, de la seva selecció de zones de protecció acústica i de les seves condicions per a activitats a l'aire lliure, aquelles mesures preventives que permetin assegurar la qualitat ambiental dels espais naturals que puguin veure's afectats o alterats per impactes provocats per sorolls i vibracions.

18.- RESUM DEL PLA FORESTAL DE LES ILLES BALEARS

Una estratègia de futur per a la gestió activa del patrimoni forestal insular.

El Govern de les Illes Balears ha elaborat un Pla Forestal mitjançant el qual aprovar i establir una estratègia per afrontar de forma participada i consensuada els reptes que presenta la futura gestió dels boscos i restants superfícies forestals de les Illes.

El nou Pla Forestal, preveu un vigència de 21 anys, per incloure els tres pròxims períodes financers de la Unió Europea (2014-2020, 2021-2028 i 2029-2035). Promou actuacions a curt termini, amb la previsió de ser executades en els pròxims tres anys, a mitjà termini per desenvolupar-se al llarg d'aquesta dècada i a llarg termini amb l'horitzó posat el 2035.

El Pla comprèn tot l'àmbit forestal de la CAIB, constituït per més de 220.000 ha de superfície forestal que suposen gairebé la meitat del total de les Illes (un 44% del territori insular).

Usos del suelo	Distribución de los usos del suelo									
	Mallorca y Cabrera		Menorca		Eivissa		Formentera		Superficie geográfica Islas Baleares	
	Superficie ha	%	Superficie ha	%	Superficie ha	%	Superficie ha	%	Superficie ha	%
Forestal	150.248,82	41,33	36.225,28	52,15	29.913,71	52,33	4.398,53	53,25	220.786,34	44,29
No forestal	213.309,79	58,67	33.239,99	47,85	27.252,98	47,67	3.861,06	46,75	277.663,82	55,71
Total	363.558,61	100,00	69.465,27	100,00	57.166,69	100,00	8.259,59	100,00	498.450,16	100,00

Taula 1: Distribució de la superfície forestal per Illes

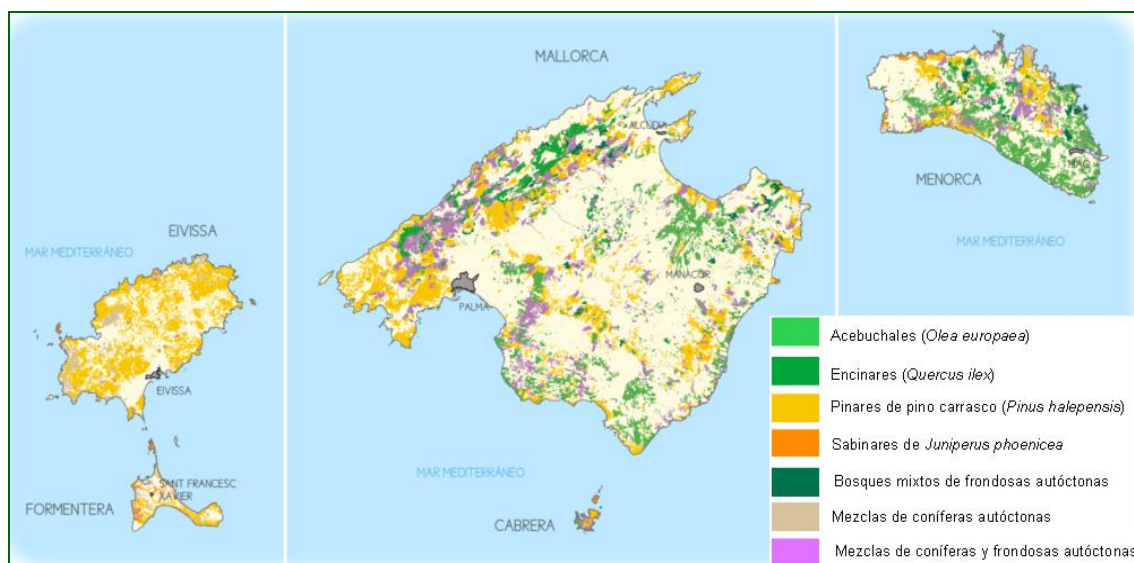

Figura 1: Principals formacions forestals per Illes

També se centra en la reactivació i reorganització del sector forestal com a motor del desenvolupament de les comarques rurals insulars, de la generació de serveis ambientals, d'implantació de noves iniciatives d'economia verda i de posada en valor dels productes forestals tant aquells de caràcter tradicional, com els d'última generació biotecnològica.

El Pla Forestal, per primera vegada a les Illes, estudia en detall l'estructura de la propietat forestal insular. Més d'un 93% de la superfície forestal insular és de titularitat privada. Es troben referides un total de 20.086 propietats forestals i de 19.019 propietats agroforestals amb una mitjana de 5 ha per explotació forestal i d'11 ha per a les agroforestals.

TIPO DE FINCA	TAMAÑO MEDIO DE LAS FINCAS (ha)				
	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Illes Balears
Agrícola	0,85	1,45	1,25	1,12	0,89
Agroforestal	11,10	38,55	5,41	4,51	11,14
Forestal	5,13	8,90	4,02	2,34	5,00

Taula 2: Mida mitja de les finques per Illes i en el conjunt de les Balears

La superfície de forests públiques tan sol ocupa 16.132,30 ha a Mallorca, 215,39 a Eivissa, 1.445,22 a Menorca i 451,81 a Formentera i el 100% de l'Arxipèlag de Cabrera.

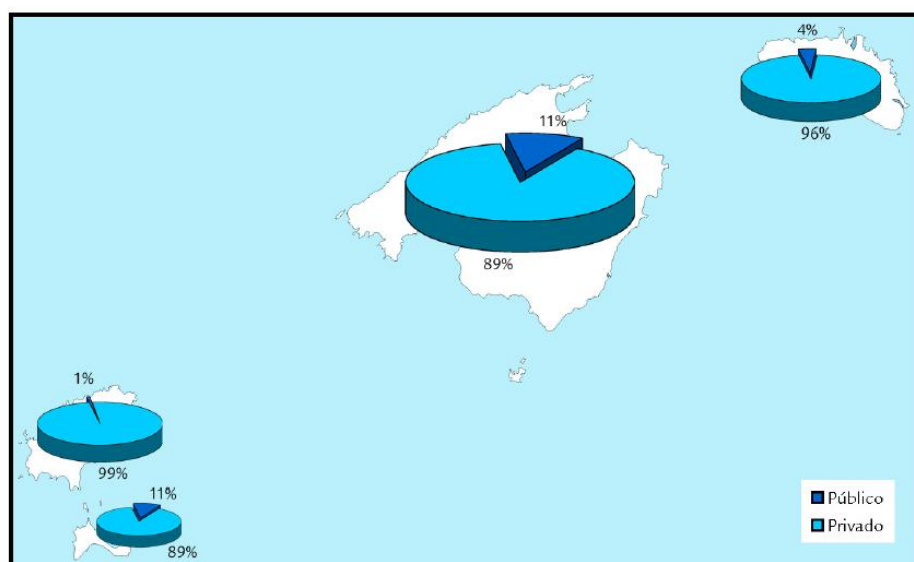

Figura 2: Distribució de la titularitat de la superfície forestal per Illes

Per a l'elaboració del Pla s'ha procurat la participació de tot el sector forestal present a les Illes, tant a nivell de propietaris forestals, com d'empresaris de la

fusta i altres productes forestals, d'associacions conservacionistes o dels diferents col·lectius d'usuaris que aprofiten i gaudeixen les superfícies forestals per a activitats de caça, esbarjo, d'aventura o turisme.

Igualment, han estat convidades a participar en el procés d'elaboració del Pla quantes institucions (Consells Insulars, Ajuntaments, Direccions Generals del Govern implicades, etc.) i entitats (agents socials, centres d'investigació, col·legis professionals, etc.), formen part o es troben implicades en el sector.

El procés de participació social ha inclòs les fases de presentació, de diagnòstic i d'elaboració de propostes. Al llarg d'alguna cosa més d'un any, s'ha realitzat a cada una de les Illes aquesta tasca de debat i diàleg social que ha permès incorporar el Pla, de forma consensuada, el conjunt d'iniciatives i suggeriments que han estat demandats pel sector i altres agències i col·lectius socials interessats.

Al llarg d'aquest procés de participació social ampli i extens s'han mantingut 10 sessions col·lectives de treball, han participat més de 375 institucions i persones interessades. S'han rebut prop de 10.000 visites en la web creada expressament per facilitar la recepció d'opinions i propostes a incloure en el Pla.

Igualment, durant aquest últim any, s'ha desenvolupat una intensa tasca multidisciplinària amb els tècnics de les diferents administracions competents en matèria forestal, junt amb la d'aquells altres àmbits sectorials implicat, relacionat o afectat amb el sector forestal. Per a això s'han mantingut més de 24 reunions temàtiques en què han estat implicats més d'un centenar d'especialistes ambientals i gestors tècnics forestals.

Per tant, el Pla Forestal determina un model d'estratègia forestal programat, consensuat i verificable, basat en la multifuncionalitat de les àrees forestals, la responsabilitat ambiental, la conservació de la biodiversitat dels boscos, el desenvolupament rural de les comarques agroforestals, la participació compromesa dels agents socials públics i privats, la coordinació institucional i la col·laboració intersectorial.

El Pla Forestal de les Illes Balears, recull les previsions establertes en l'Estratègia Forestal Europea (adoptada per la Comissió Europea el passat 20 de setembre de 2013) i al futur Reglament de Desenvolupament Rural que establirà i finançarà mesures de millora per a les explotacions agroforestals durant els pròxims set anys.

El Pla Forestal, per tant, planteja els següents objectius generals:

- Harmonitzar i equilibrar les múltiples funcions, serveis i beneficis dels sistemes forestals per a la satisfacció de les diferents demandes ambientals, econòmiques i socials, d'acord amb el principi universal de sostenibilitat.
- Proporcionar el marc territorial, sectorial i estructural precís per aconseguir una activitat forestal competitiva i facilitar processos viables

dins dels nous models d'economia verda que permetin harmonitzar el valor mediambiental i socioeconòmic dels boscos.

- Crear l'escenari normatiu, administratiu, econòmic i fiscal propici per generar oportunitats d'activitat econòmica i ocupació a la forest i el sector forestal balear que permetin emprendre iniciatives empresarials i contribuir a pal·liar l'actual crisi econòmica, social i ambiental.
- Procurar un desenvolupament socioeconòmic intel·ligent i estable de manera que permeti contribuir tant al desenvolupament rural sostenible com a la conservació i protecció del medi ambient i la millora de la qualitat de vida.
- Incorporar la programació de la política forestal balear al nou període de finançament FEADER de la Unió Europea, establint iniciatives i mesures de foment per a la millora de la productivitat i rendibilitat dels recursos forestals, la dinamització socioeconòmica de la forest i el sector forestal balear en el marc de l'aplicació del nou Pla de Desenvolupament Rural (PDR) a les Illes Balears per al període 2014-2020.
- Per a això, de conformitat amb el diagnòstic realitzat i les perspectives ambientals i socials analitzades, el Pla Forestal proposa cinc objectius estratègics:
 - Contribució dels ecosistemes forestals al manteniment de la qualitat ambiental i la protecció del medi ambient, a la conservació i millora del patrimoni natural, la biodiversitat i el paisatge forestal balear, així com a la fixació de carboni i l'adaptació dels boscos al canvi climàtic.
 - Establiment de sistemes de seguretat ambiental que garanteixin la protecció contra riscos ambientals, antròpics o naturals de manera que evitin processos erosius o de desertificació, procurant la prevenció i seguretat adequades davant d'avingudes, inundacions, incendis, plagues i malalties forestals.
 - Millora de la competitivitat, rendibilitat i productivitat dels recursos forestals amb la implantació d'un model d'economia verda que procuri la posada en valor de la forest i la reactivació socioeconòmica del sector forestal balear, mitjançant l'aprofitament i ús sostenible dels recursos forestals, per a la seva adequada producció i comercialització, incentivant l'emprenedoria empresarial i el desenvolupament de la tecnologia i innovació forestal.
 - Foment del coneixement i la rellevància social del sector forestal mitjançant l'establiment d'una cultura renovada forestal que fomenti l'associacionisme i la connectivitat del sector, a través de la sensibilització i la difusió social, de manera que es procuri una informació periòdica del panorama forestal balear accessible als ciutadans, així com una adequada estratègia de divulgació i comunicació, d'educació i extensió forestal pròxima al medi rural.

- Desenvolupament de les normes, instruments i procediments per a la governació de la política forestal balear que estableixin l'adequat marc normatiu, administratiu i pressupostari que procuri els compromisos necessaris per a la consecució de les seves i permeti l'ordenació, regulació, administració i gestió sostenible dels espais i recursos forestals de les Illes Balears.

D'aquests cinc objectius estratègics, deriven els corresponents 5 EIXOS d'INTERVENCIÓ que vertebran el Pla Forestal:

- Eix I.- Qualitat Ambiental.
- Eix II.- Seguretat Ambiental.
- Eix III.- Productivitat, rendibilitat i competitivitat dels recursos forestals.
- Eix IV.- Informació, comunicació, societat i cultura forestal.
- Eix V. - Governació Forestal.

S'enquaden en aquests Eixos prioritaris els 18 Reptes als que el Pla Forestal tractarà de donar eficaç resposta al llarg del seu període de vigència, mitjançant la posada en execució de 105 mesures específiques i iniciatives concretes que es defineixen al detall a les seves corresponents Fitxes d'Actuació;

Eix I. Qualitat Ambiental:

- Repte I.1: Conservació de la biodiversitat i millora de la qualitat dels Boscos de les Balears.
- Repte I.2: Conservació i gestió activa dels hàbitats forestals inclosos en els espais naturals protegits i Xarxa Natura2000.
- Repte I.3: Gestió d'espais forestals en paisatges d'interès turístic de les Balears.

Eix II. Seguretat Ambiental:

- Repte II.1: Prevenir i reduir el risc d'incendis forestals i optimitzar l'extinció.
- Repte II.2: Gestió forestal i silvicultura adaptativa dels boscos als efectes previsibles del canvi climàtic.
- Repte II.3: Restauració i millora de les cobertes forestals per evitar la desertificació, laminar inundacions i facilitar la recàrrega d'aqüífers.
- Repte II.4: Una estratègia de sanitat forestal per mantenir boscos en bon estat fitosanitari.

Eix III. Productivitat, rendibilitat i competitivitat dels recursos forestals:

- Repte III.1: Revalorització de la forest, dinamització socioeconòmica del sector forestal i trasllat al mercat dels productes forestals i del pagament per serveis ambientals.

- Repte III.2: Una estratègia per a la mobilització de recursos forestals i l'ús de la biomassa forestal com a font energètica renovable.
- Repte III.3: Les explotacions agroforestals com nuclis dinamitzadors del desenvolupament socioeconòmic del medi rural.
- Repte III.4: Potenciació dels recursos cinegètics i dels aprofitaments forestals no fustaires.

Eix IV. Informació, comunicació i cultura forestal.

- Repte IV.1: Trencar prejudicis i millorar el coneixement forestal.
- Repte IV.2: Xarxa Forestal, un instrument d'informació, sensibilització i comunicació per aconseguir el compromís de la societat amb el bosc.
- Repte IV.3: Un centre forestal (CEFOR) balear per investigar, innovar i formar.

Eix V. Governació Forestal.

- Repte V.1: Desenvolupament d'iniciatives legislatives: Llei Forestal Balear i normativa específica per a les forests de les Illes.
- Repte V.2: Desenvolupament d'un sistema de normalització per al bon govern dels espais i recursos forestals de les Balears.
- Repte V.3: Desenvolupament dels instruments preceptius de planificació i ordenació forestal com a referents que garanteixin l'exercici d'una gestió forestal sostenible de qualitat a les forests de les Balears.
- Repte V.4: Desenvolupament d'un model eficient d'Administració. Mecanismes de coordinació i òrgans institucionals de representació i participació.

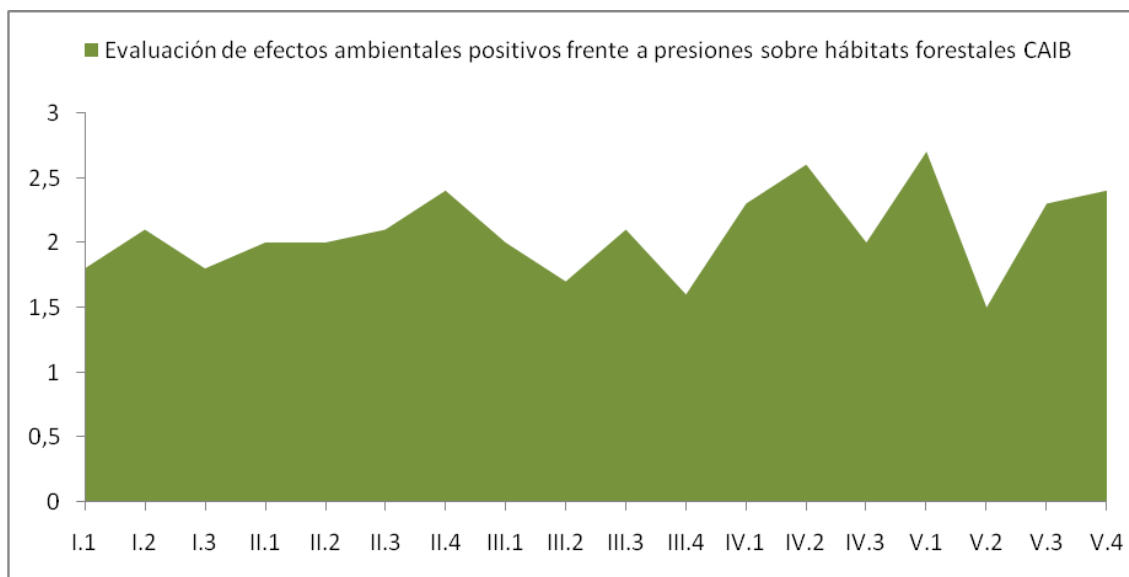
El Pla Forestal estableix una previsió pressupostària, partint del finançament públic que actualment s'aplica a actuacions en matèria forestal i que principalment s'enquadren tant a les partides destinades a competències ambientals, com a les aplicades a la millora del desenvolupament rural. Per això per a la primera anualitat de vigència del Pla es preveu una inversió global d'entorn dels 20 milions d'euros.

Es preveu per al curt i mig termini (2014-2020), una recuperació de la disponibilitat de recursos al llarg d'aquests pròxims set anys tant en funció de la superació de l'actual escenari de crisi econòmica, com en la progressiva aplicació dels fons FEADER, que recolzaran financerament un ampli paquet de les mesures agroforestals a establir en el pròxim Pla de Desenvolupament Rural de les Illes Balears. Per tant, calculant un progressiu increment d'inversió mitjana d'un 5% sobre l'any inicial i comptant amb les aportacions de la Unió

Europea, es preveu l'aplicació de 185 milions d'euros, al llarg de tot el primer període financer del Pla Forestal, fins a l'horitzó 2020.

Al present document s'han avaluat de forma integrada els efectes ambientals que es derivaran de l'aplicació del Pla Forestal proposat per al conjunt de la superfície i sector forestal, i s'ha obtingut una valoració molt positiva respecte als previsibles efectes ambientals del Pla Forestal de les Illes Balears, que concorda lògicament amb els objectius proteccionistes plantejats per al mateix i la prioritització atorgada en totes i cada una de les mesures que contempla a la conservació i gestió sostenible dels excepcionals recursos ecològics i singulars hàbitats naturals que allotgen els boscos i restants superfícies forestals de les Illes.

En el gràfic següent es presenta la valoració integrada de l'efecte ambiental que cada un dels reptes seleccionats pel Pla Forestal produeix sobre el conjunt de pressions que afecten els valors ecològics i àrees forestals presents a les Balears.

L'avaluació mitjana dels efectes ambientals del PFIB assoleix el valor de 2,08, la qual cosa suposa que el Pla Forestal de les Illes Balears supera una valoració "àmpliament positiva" en relació amb els efectes ambientals que s'esperen de la seva aplicació i desenvolupament.

